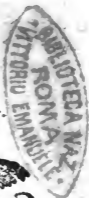

PUBLI
OVIDII
NASONIS
OPERUM
TOMVS III,
quo continentur

*Fasterum Libri V I.
Tristium Libri V.
De Ponto Libri I V.
Dira in Ibin.
Halienticon Fragmentum. &c.*

AMSTELODAMI,
Apud IOANNEM IANSSONIUM.
Anno cM̄c̄ lxx̄ xxxiv.

IVLIVS CÆSAR SCALIGER
DE FASTIS,
Libro Poët. VI.

FASTORVM *stylus facilis, candidus: eruditio prisca, & multa. Ac tametsi materia non semper admittat cultum, ingenium autem viri non saepe; multis tamen in locis seipso limatior atque tersior est. Reliqua de autore iudicia, Tomo I habes.*

XIII KALEND. APRILIS,
 II *Quinquatrium, proximus ab eo quo Mi-
 nerva nata est.* P. OVIDII NA-
 SONIS SVL MONENSIS Na-
 talis, ortusque ejus, *Calendario Romano, sive
 Fastu, à Daniele Heinsio additus. prout ipsa
 dies infra in Calendaris exprimitur, ac suo
 loco ponitur.*

Nte duos, fulvi rectorem velleris,
 ortus,

Sol adiit. medio nata Minerva fuit.

Altera lux oritur festis de quinque
 Minervæ,

Et Divæ auspiciam bella colentis
 habet.

Quæ licet, uberius Pelignis favit aquosis,
 Romanas tamen est inter habenda dies.
 Illa dies terris Nasonem contulit: illa
 Sydus inocciduum perpetuumque dedit.
 Protinus excepit nascentem Æveia mater,
 Et pueri cunas ducere jussus Amor.
 Nec lucis memor ipsa suæ, Tritonia virgo
 Adfuit, & Phœbus Pieridesque Deæ.
 E quibus una soror jam motam sustulit urnam:
 Altera sic monitis illius orsa loqui,
 Vive puer, dixit: septemque assurgite montes,
 Infelix Helicon, gloria prima, jaces.
 Ingenio vincat Tyberinus, vincit ut armis.
 Non alium Grajis fata dederè parem.
 Transtulit Æneas huc Vestæ numen, & ignes:
 Transtulit ille ignes huc, Cytherea, tuos.
 Alme puer, puerique parens, assurgite nato,
 Addat & ad festos hunc quoque Romæ diem.
 Ille vere undis distabit verba puellis,
 Quæ scribat domino quæque relicta suo:
 Adt gemet in foribus non exauditus amaro:
 Aut dominæ promptam sollicitabit opem.
 Et modo præcipiet, tenerum modo tollet amo-
 rem,

Et medici partes conciliator ager.

Nunc species formaeque alias inducet. & Annum
 Lapsaque sub terras orta que signa canet.
 Et nusquam deerit facundæ copia linguæ,
 Grataque simplicitas, mobilitasque viri,
 Nec dulcis quamquam in minimis sapientia rebus,
 Quæ vim non rigide præcipientis habet :
 Et quicquid longis vix suadet Græcia chartis.
 Non alio Delphis Delius ore canit.
 Quod superest, Fortuna fave, sed fata minantur,
 Et pluviam cœli discolor arcus agit.
 Eloquar an sileam ? lacrymæ sua verba morantur :
 (Verbaque cum lacrymis mixta fuisse serunt.)
 Nec magis aut Cremeræ, Ticini aut cæsa juvenus,
 Aut clades superis ulla pudenda fuit :
 Nec magis infauftum Romæ fuit Allia nomen.
 (Inter Cæsareas atra sit illa dies ?)
 Finibus in Scythicis, ultraque binominis Iliri,
 Ille tuus quondam, perfide, doctor erit.
 Non Venus hoc natos de se sperare jubebat ;
 Ardorum genitrix, Æneadumque parens.
 Tristibus hic elegis patriam plorabit adentam,
 Nec Ponti gelidam diffimulabit humum.
 Qualia deserta Philomela sub arbore, natis
 Orba repente suis, aut viduata gemit.
 Qualia Mæandri toties redeuntis in undis,
 Aut canit, aut fertur, jam moriturus olor.
 Hic fati immemorem distringet carmen in Ibin,
 Archilochi diris dignior ille fuit.
 Dixerat : tugemuit, vocem tenuere sorores.
 Flet Venus admonitu, flet male gratus Amor.
 Indoluit Phœbus : sublectaque verba sorori
 Rettulit, ante oculos visus adesse, mihi.
 Dicta dies aderat, primasque Aurora tenebras
 Purpureis nondum tota premebat equis :
 Ipse Deum vidi, seu tactæ mentis imago,
 Seu somnus fuerit : nec puto somnus erat.
 Læva Dei myrtum, dilecta que terra gerebat :
 Compositum fidibus dextra tenebat ebur.
 Littorea que premens leviter mea tempora myrto.
 Sacra dies hæc est, & celebranda tibi,
 Sacra dies, inquit : quæ primum lucis in auras
 Nasonem populis, & tibi Roma, tulit.
 Hanc ego, seu Lyciani materna que littora calco,
 Seu Boreæ sedes resque, lætus ago.
 Nec puderet, & referam, quamquam puderet (omnia vatem
 Scire decet : cœlum vatibus omne pater.)
 Nos quoque læsit Amor, volucrisque potentia Divi,
 Et fati in cœlo fabula nota sumus.

Nec loquor aut Chiones, pulchræq; Coronidis ignē,
 Aut veterem Daphnes, aut Hyacinthe tuum,
 Et quemcunque suo deducit carmine nolter,
 Cum facies versas nobile cantat opus:
 Pelignis memini vixisse salubribus oliui.
 Causa fuit facies grataque forma Deæ.
 Nympha fuit, vultu (si quicquam credis amanti)
 Digna Deo naris cœlicolisque coli.
 Clara, genus Solymi, Solymo cognominis: à quo
 Sulmonem patriam scis habuisse suum.
 Vtiora sequor. studiis non illa Minervæ
 Dedita, nec sylvis arboribusque, fuit.
 Non illi juvenes, non illi stamina curæ:
 Non radio doctæ, non bene pingit acu.
 Carmen amat tantum, nostrasque amplectitur artes:
 Carmen amat tantum, nostraque sacra colit.
 Negligit & formam. facies sine cultibus ullis,
 Et magis hoc ipso, cultibus orba, placet.
 Hoc quoq; jam (quis enim propria nō tangitur arte?)
 Materies nostri magna furoxis erat.
 Sæpe canit vultuque ipsum commendat Homerum,
 Quique suas Ascræ gramine pavit oves:
 Sæpe lyræ dulcem digitis accommodat artem,
 Alcæique animos, Stefichorique modos.
 Nondum hæc Ausoniæ celebrabant numina Nymphæ:
 Vix Musas Latii tum coluere viri.
 Cura viro lituus, clypeusque, & cassis, & hasta:
 Pars propriam, positus rure, colebat humum.
 Matre sub immitti ducebant pensa puellæ:
 Aut plus aut solitum quæque trahebat opus.
 Incalui fateor: nec spes assulit amanti.
 Hæc quoque quo minor est; hoc magis urget amor.
 Deserui cælum, Peligna que saucius arva
 Ingredior; forma dissimulante Deum.
 Et modo cantantē sequor, & modo plestra moventē.
 Nunc plectrum moveo, nunc prior ipse cano.
 Et placui sensi: nisi si placuisse putavi.
 Scis quam de facili cornua sumat amans.
 Nil tamen obtinui, vixque oscula frigida carpsi.
 Hæc quoque luctando, nec, nisi victa, dedit.
 Atque aliquid volui, sed enim probitasque, pudorque
 Ingenuus tenuit, simplicitasque Deæ.
 Festa dies aderat, Phrygiis qua vectus ab oris
 Constituit Solymus moenia prima suis.
 Conveniunt matres ex ordine: virque paterque
 Quilibet, & quævis festa celebrat anus.
 Nec pudor hic positus in vino ludere mensis:
 Nec pudor inlabiles nocte referre pedes,
Nympha

Nympha petit latebras, præteraque fontibus antra.
 Forte illi in manibus dacta Corinna fuit:
 Aut aliquid Sapphûs. nec enim suus ardor amanti
 Singula noscendi tempora longa dabat.
 Collis humo surgit, quem cingunt un' sique rivi:
 Sylva tetigit collem. frigore grata suo.
 Hortus inest sylvæ lætissimus. altera pendet,
 Altera pars plana est. utraque iuncta sibi.
 Omnis ab arbitrio locus est seclusus. ah omni
 (Halantes Zephyros excipe) ventus abest.
 Sol quoque abest omnis: nisi cum jam cedit, & auro
 Illudit foliis arboribusque suo.
 Fons itrepat in medio, lapsusque è culmine summo,
 Per flores trepidat, quos suus humor alit.
 Densa salix fontem, fontem viridissima myrtus,
 Rosque maris cingit: nec mea laurus abest.
 Nympha petit fontem: siccaque in margine vestem
 Ponit. humi vestem: cætera tingit aquis.
 Membra nivem vincunt, quæ nondum Sole tepescit,
 Impuri nondum quam tetigere pedes:
 Quæque superfuso commendant omnia rore,
 Commendant speciem sponte nitentis aquæ.
 Subsequor ignarani, vulgoque remotus ab omni,
 Solvor in amplexus, Nympha Latina, tuos.
 Sumque Deum fassus. fasso negat. ultima restant:
 Nec nisi cecidisset viribus illa meis.
 Victa pudore genuit, patriamque relinquit & urbes,
 Errat & in solis incomitata locis.
 Luna latet novies, totiesque recolligit ignem:
 Et Solyme precium virginittatis habet.
 Mota meis favit precibus Lucina puellæ.
 Sponte, suo blandum tempore solvit onus.
 Negligit infantem, gelidaque sub arbore ponit:
 Et potuit quævis ille movere Deum.
 Venit ovis, jussuque meo lac præbuit illi,
 Multaque mel fienti suppeditavit apis.
 Indolui læsus: puerumque, altricis egentem,
 Lactanti, patrio tactus amore, dedi.
 Forte illic Phrygiæ matrona è sanguine gentis
 Enixa est: una quæ fuit orba die.
 Strix puerum rapuit: nutrixque doloribus ægræ
 Supposuit foetum, matre juvante, meum.
 Deserui Nympham. visa est indigna parentis
 Nomine: visa meo non satis apta thoro.
 Callio; e sacra genitum circumtulit unda,
 Et quæ de tenero nomen amore gerit.
 Nec semel ad canas cecinit Cythereia mater,
 Et puero somnos conciliavit Amor.

NATALIS.

Vix septem addiderat bis denis mensibus annos,
 Cum patrio cœpit dulcius ore loqui:
 Sponte sua versus tenero decurrit ab ore,
 Ad numeros veniunt verba ligata suos.
 Et calet, & quovis primævus tangitur igne.
 Vno hoc dissimilis, cætera matris habet.
 Plus patriæ tamen artis habet. Vigor ille paternus,
 Lætaque vis fandi, non habitura parem,
 Multaque quæ vulgo non pervidère poëtæ.
 Non nisi cœlestes impetus ille capit.
 Desine jam faciles mirari in carmine motus,
 Et dulce eloquium, plenaque verba Deo,
 Ingeniumque viri, quo nil foccundius usquam est.
 Pars cœli, & nostri sanguinis, ille suis.
 Sola Venus nocuit, nec amici Cæsaris ira.
 Debuerat vati mitior esse suo.
 Debuit & nobis. (nisi si diversa movemus:
 Et puto jam cœpi non bona verba loqui.)
 Scilicet hoc merui, cum de cœlestibus unus
 Imperio lauros auspiciumque dedi.
 Scilicet hoc merui, cum tela emissa per auras
 Actia, vidæices constituere rates.
 Cum quibus edomitum Rectori celsimus orbem,
 Et rerum moles Cæsariana fuit.
 Quod potui feci, nihil ut mortale teneret,
 Et propriam lucem conspicuamque dedi.
 Altera lux Divam genuit, lux altera vatem.
 Artifici meruit proximus esse Deæ.
 Illa dedit puppim, Scythicas qua finderet undas,
 Auxilium miseræ præstitit illa viæ.
 Hæc tibi, quam pictis fas est adjungere Fastis,
 Hæc tibi, quæ sacros inter habenda, dies.
 Dixerat. obitupui, cœlumque albescere sensi.
 Luxque simul nata est, & celebrata mihi.

4
 Nympha petit latebras, prærentraque fontibus antra.
 Forte illi in manibus dacta Corinna fuit:
 Aut aliquid Sapphus. nec enim suus ardor amanti
 Singula noscendi tempora longa dabat.
 Collis humo surgit, quem cingunt unctique rivi:
 Sylva tetigit collem. frigore grata suo.
 Hortus inest sylvæ lætissimus. altera pender,
 Altera pars plana est. utraque juncta sibi.
 Omnis ab arbitrio locus est seclusus. ab omni
 (Halantes Zephyros excipe) ventus abest.
 Sol quoque abest omnis: nisi cum jam cedit, & auro
 Illudit foliis arboribusque suo.
 Fons itrepat in medio, lapsusque è culmine summo,
 Per flores trepidat, quos suus humor alit.
 Densa salix fontem, fontem viridissima myrtus,
 Rosque maris cingit: nec mea laurus abest.
 Nympha petit fontem: siccaque in margine vestem
 Ponit. humi vestem: cætera tingit aquis.
 Membra nivem vincunt, quæ nondum Sole tepescit,
 Impuri nondum quam tetigere pedes:
 Quæque superfuso commendant omnia rore,
 Commendant speciem sponte nitentis aquæ.
 Subsequor ignaram, vulgoque remotus ab omni,
 Solvor in amplexus, Nympha Latina, tuos.
 Sumque Deum fassus. fasso negat. ultima restant:
 Nec nisi cessisset viribus illa. meis.
 Victa pudore genuit, patriamque relinquit & urbes,
 Errat & in solis incomitata locis.
 Luna latet novies, totiesque recolligit ignem:
 Et Solyme precium virginitatis habet.
 Mota meis favit precibus Lucina puellæ.
 Sponte, suo blandum tempore solvit onus.
 Negligit infantem, gelidaque sub arbore ponit:
 Et potuit quævis ille movere Deum.
 Venit ovis, jussuque meo lac præbuit illi,
 Multaque mel sienti suppeditavit apis.
 Indolui læsus: puerumque, altricis egentem,
 Lactanti, patrio tactus amore, dedi.
 Forte illic Phrygiæ matrona è sanguine gentis
 Enixa est: una quæ fuit orba die.
 Strix puerum rapuit: nutrixque doloribus ægræ
 Suppositis foetum, matre juvante, meum.
 Deserui Nympham. visa est indigna parentis
 Nomine: visa meo non satis apta thoro.
 Callio: e sacra genitum circumtulit unda,
 Et quæ de tenero nomen amore gerit.
 Nec semel ad canas cecinit Cythereia mater,
 Et puero somnos conciliavit Amor.

Vix septem addiderat bis denis mensibus annos,
 Cum patrio cœpit dulcius ore loqui.
 Sponte sua versus tenero decurrit ab ore,
 Ad numeros veniunt verba ligata suos.
 Et calet, & quovis primævus tangitur igne.
 Vno hoc dissimilis, cætera matris habet.
 Plus patriæ tamen artis habet. Vigor ille paternus,
 Lætaque vis fandi, non habitura parem,
 Multaque quæ vulgo non pervidère poëtæ.
 Non nisi cœlestes impetus ille capit.
 Desine jam faciles mirari in carmine motus,
 Et dulce eloquium, plenaque verba Deo,
 Ingeniumque viri, quo nil fecundius usquam est.
 Pars cœli, & nostri sanguinis, ille fuit.
 Sola Venus nocuit, nec amici Cæsaris ira.
 Debuerat vati mitior esse suo.
 Debuit & nobis. (nisi si diversa movemus:
 Et puto jam cœpi non bona verba loqui.)
 Scilicet hoc merui, cum de cœlestibus unus
 Imperio lauros auspiciumque dedi.
 Scilicet hoc merui, cum tela omissa per auras
 Actia, victrices constituere rates.
 Cum quibus edomitum Rectori cessimus orbem,
 Et rerum moles Cæsariana fuit.
 Quod potui feci, nihil ut mortale teneret,
 Et propriam lucem conspicuamque dedi.
 Altera lux Divam genuit, lux altera vatem.
 Artifici meruit proximus esse Deæ.
 Illa dedit puppim, Scythicas qua sinderet undas,
 Auxilium miseræ præstitit illa viæ.
 Hæc tibi, quam pictis fas est adjungere Fastis,
 Hæc tibi, quæ sacros inter habenda, dies.
 Dixerat. obstupui, cœlumque albescere sensi.
 Luxque simul nata est, & celebrata mihi.

ANGELI POLITIANI
ELEGIA DE EXILIO ET
MORTE OVIDII.

ET jacet Euxinis vates Romanus in oris:
Romanum vatem barbara terra tegit.
Terra tegit vatem, teneros qui lufit amores,
Barbara : quam gelidis alluit Ifter aquis.
Nec te Roma pudet, quæ, tanto immitis alumno,
Pectora habes ipsis barbariora Getis?
Ecquis, Io Mufæ, Scythicis in finibus ægro
Tædia qui morbi demeret, ullus erat?
Ecquis frigidulos qui lecto imponeret artus,
Aut qui dulciloquo falleret ore diem?
Aut qui tentaret falientis tempora venæ,
Aut fomenta manu qui properata daret?
Conderet aut oculos media jam morte natantes,
Aut legeret summam qui pius ore animam?
Nullus erat: nullus. veteres, tu dura, sodales
Heu procul à Ponto, Martia Roma, tenes!
Nullus erat. procul ah conjux, parvique nepotes:
Nec fuerat profugum nata fequuta patrem.
Scilicet immanes Bessi, flavique Coralli,
Aut vos pelliti faxea corda Getæ,
Scilicet horribili dederit folamina vultu
Sarmata, ab epoto sæpe vehendus equo:
Sarmata, cui rigidam demiffo in lumine frontem
Mota pruinofo tempora crine fonant.
Sed tamen & Bessi extinctum, & flere Coralli,
Sarmataque: & durus contradix ora Getes.
Extinctum & montes flebant, & fylvæ, feræque,
Et fleffe in mediis dicitur Ifter aquis.
Quin etiam pigro concretum frigore Pontum
Nereidum lacrymis intepuiffe ferunt.
Accurrere leves Paphia cum matre volucres,
Arfuroque faces fuppofero rogo.
Quem fimul abfumfit rapidæ violentia flammæ,
Reliquias tefto compofero cado.
Impositumque brevi hgnarunt carmine saxum:
Qui jacet hic, teneri doctor amoris erat.
Ipsa locum late fancto Cytherea liquore
Irrorat nivea terque quaterque manu.
Vos quoque Pierides vati libaltis adempto
Carmina, sed nostro non referenda fonò.

7

DE EODEM CARMEN
I V L I C Æ S A R I S
S C A L I G E R I,

Loquitur ipse Ovidius ad Augustum.

A Me utinam inciperes ferus esse, cruenta : nec
atras
Per cædes faceres ad mea fata gradum.
Si mea te movit tetricum lasciva juvenus.
Te juvenem damnas perditus : exsul abi.
Impia flagitiis squalent penetrata diris :
Damnati superant nomina foeda rei.
Non te divinum ingenium, non candida tangunt
Pectora, non Clario lingua secunda deo.
Lactea mollivit veteres mea vena potas ;
Et rerum docuit pondera certa novos.
Cum te laudarem, tunc sum mentitus : ob unum hoc
Exilii fuerat debita poena mihi.

P V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
F A S T O R V M
L I B E R I.

Tempora num cauis Latium digesta per annos,
Lapsaque sub terras, orta que signa canam.
Excipe pacato. Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus : & timidæ dirige navis iter:

Officioque, levem non averſatus honorem;
Huic tibi devoto numine dexter ades.
Sacra recognosces in talibus eruta priscais,
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illic & festa domestica vobis.
Sæpe tibi pater est, sæpe legendus avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia fastos,
Tu quoque cum Druso præmia fratris feres.
Cæsar arma canant alii: nos Cæsaris aras,
Et quoscunque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum,
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmina vires.
Ingenium vultu statque caditque tuo.
Pagina iudicium docti subitura movetur
Principis, ut Clario missa legenda deo.
Quæ sit enim culti sacundia sensimus oris,
Civica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scelus & ad nostras cum se tulit impetus artes,
Ingenii currant flumina quanta tui.
Si licet, & fas est, vates æge vatis habenas:
Auspice te felix totus ut annus eat.

Tempora digereret cum conditor urbis, in anno
Constituit menses quinque bis esse suo.
Scilicet arma magis, quam sidera, Romule noras:
Curaque finitimos vincere major erat.
Est tamen & ratio, Cæsar, quæ moverit illum,
Erroremque suum quo tueatur, habet.
Quod satis est, utero matris dum prodeat infans;
Hoc anno statuit temporis esse satis.
Per rotidem menses à funere conjugis uxor
Sustinet in vidua tristitia signa domo.
Hæc igitur vidit trabeati cura Quirini,
Cum rudibus populis annua jura daret.
Martis erat primus mensis, Venerisque secundus.
Hæc generis princeps; iustus ille pater.

Tertius

Tertius à senibus, juvenum de nomine quartus;

Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec Ianum, nec aviras præterit umbras:

Mensibus antiquis præposuitque duos.

NE tamen ignores variorum jura dierum:

Non habet officium lucifer omnis idem.

Ille Nefastus erit, per quem tria verba silentur:

Fastus erit, per quem lege licebit agi.

Nec toto perstare die sua jura putaris:

Qui jam fastus erit, mane nefastus erat.

Nam simul exta deo data sunt, licet omnia sari,

Verbaque honoratus libera prætor habet.

Est quoque quo populum jus est includere septis:

Est quoque qui nono semper ab orbe redit.

Vindicat Aufonias Iunonis cura Kalendas:

Idibus alba Iovi grandior agna cadit.

Nonarum tutela deo caret, omnibus istis

(Ne fallare cave) proximus, Ater erit.

Omen ab eventu est: illis nam Roma diebus

Damna sub adverso tristitia Marce tulit.

Hæc tibi dicta semel, totis hærentia fastis,

Ne feriem rerum scindere cogar, erunt.

ECce tibi faustum, Germanice, nuntiat annum;

Inque meo primuni carmine Ianus adest.

Iane biceps, anni tacitè labentis origo,

Solus de superis qui tua terga vides;

Dexter ades ducibus: quorum secura labore

Otia terra ferax, otia pontus habet.

Dexter ades, patribusque tuis, populoque Quirini:

Et refera nutu candida templa tuo.

Prospera lux oritur, linguis animisque favete.

Nunc dicenda bona sunt bona verba die.

Lite vacent aures, insanaque protinus absint

Iurgia: differ opus livida turba tuum.

Cernis odoratis ut luceat ignibus æther,

Et sonet accensis spica Ciliis focis?

Flamma nitore suo templorum verberat auram,

Et tremulum summa spargit in æde jubar.

Vestibus intactis Tarpejas itur in arces:

Et populus festo concolor ipse suo est.

Iamque novi præeunt fasces, nova purpura fulget,

Et nova conspicuum pondera sentit ebur.

Colla rudes operum præbent ferienda juvenci.

Quos aluit campis herba Falisca suis.

Iupiter, orce sua cum totum spectet in orbem;

Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.

Salve festa dies: meliorque revertere semper;

A populo rerum digna potente coli.

Quem tamen esse deum te dicam, Iane biformis?

Nam tibi par nullum Græcia numen habet.

Ede simul causam; cur de cœlestibus unus,

Idque quod à tergo sitque quod ante, vides.

Hæc ego cum sumptis agitarem mente tabellis;

Lucidior visa est, quam fuit ante, domus.

Tum facer ancipiti mirandus imagine Ianus

Bina repente oculis obrulit ora meis.

Extimui; sensique metu riguisse capillos,

Et gelidum subito frigore pectus erat.

Ille tenens baculum dextra, clavemque sinistra,

Edidit hos nobis ore priore sonos.

Disce metu posito vates operose dierum

Quod petis; & voces percipe mente meas.

Me chaos antiqui (nam sunt res prisca) vocabant.

Adspice quam longi temporis acta canam.

Lucidus hic ær, & quæ tria corpora restant,

Ignis, aqua, & tellus, unus acervus erant.

Vt semel hæc rerum secessit lite suarum,

Inque novas abiit massa soluta domos;

Cœlum flamma petir: propior locus æra cepit:

Sederunt medio terra fretumque loco.

Tunc ego qui fueram globus, & sine imagine moles;

In faciem redii membraque digna deo.

Nunc quoq; confusæ quoniam nota parva figuræ est;

Antè quod est in me, postque videtur idem.

Accipe quæ sitæ quæ causa sit alteræ formæ:

Hanc simul ut noris, officiumque meum.

Quidquid ubique vides, cœlum, mare, nubila, terras;

Omnia sunt nostra clausa patientque manu.

Me penes est unum vasti custodia mundi:

Et jus vertendi cardinis omne meum est.

Cum libuit pacem placidis emittere tectis;

Libera per tutas ambulat illa vias.

Sanguine letifero totus miscbitur orbis,

Ni teneant rigidæ condita bella seræ.

Præideo foribus cœli cum mitibus Horis,

Et redit officio Iupiter itque meo.

Inde vocor Ianus, cui cum Cereale sacerdos

Imponit libum, farraque mixta sale;

Nomina ridebis, modo namque Patulcius idem,

Et modo sacris Clusius ore vocor.

Scilicet alterno voluit rudis illa verustas

Nomine diversas significare vices.

Vis mea narrata est: causam nunc disce figuræ.

Iam tamen hanc aliqua tu quoque parte vides.

Omnis habet geminas hinc atque hinc janua frontes:

E quibus hæc populum spectat; at illa Larem.

Vtque

Vtque sedens primi vester prope limina tecti
 Janitor, egressus introitusque vider;
 Sic ego prospicio coelestis janitor aulae
 Eoas partes, Hesperiaque simul.
 Ora vides Hecates in treis vertentia partes,
 Servet ut in ternas compita secta vias.
 Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam;
 Cernere non moto corpore bina licet.
 Dixerat: & vultu, si plura requirere vellem,
 Difficilem mihi se non fore pactus erat.
 Sumpsi animum, gratesque Deo non territus egi:
 Verbaque sum spectans pauca locutus humum.
 Dic age, frigoribus quare novus incipit annus,
 Qui melius per ver incipiendus erat?
 Omnia tunc florent: tunc est nova temporis aetas,
 Et nova de gravido palmite gemma tumet.
 Et modo formatis operitur frondibus arbor,
 Prodit & in summum seminis herba solum:
 Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
 Ludit & in pratis, luxuriatque pecus.
 Tunc blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
 Et luteum celsa sub trabe figit opus.
 Tunc patitur cultus ager, & renovatur aratro.
 Hæc anni novitas jure vocanda fuit.
 Quæsieram multis: non multis ille moratus,
 Contulit in versus sic sua verba duos.
 Bruma novi prima est veterisque novissima Solis:
 Principium capiunt Phœbus & annus idem.
 Postea mirabar, cur non sine litibus esset
 Prima dies. Causam percipe, Janus ait:
 Tempora commisi nascentia rebus agendis;
 Totus ab auspicio ne foret annus iners.
 Quisque suas artes ob idem delibat agendo:
 Nec plus quam solitum testificatur opus.
 Mox ego, Cur, quamvis aliorum numina placem,
 Iane, tibi primum thura merumque sero?
 Vt possis aditum per me, qui limina servo,
 Ad quoscunque voles, inquit, habere deos.
 At cur læta tuis dicuntur verba Kalendis,
 Et damus alternas accipimusque preces?
 Tunc deus incumbens baculo, quem dextra tenebat;
 Omnia principiis, inquit, inesse solent.
 Ad primam vocem timidas advertitis aures,
 Et primum visam consulit augur avem.
 Tempa patent auresque deum: nec lingua caducas
 Concipit ulla preces, dictaque pondus habent.
 Desierat Janus: nec longa silentia feci,
 Sed terigi verbis ultima verba meis:

Quid vult palma sibi, rugosaque carica, dixi,
 Et data sub niveo condita mella cado?
 Omen, ait, causa est, ut res sapor ille sequatur,
 Et peragat coeptum dulcis ut annus iter.
 Dulcia cur dentur video. stipis adijce causam,
 Pars mihi de festo ne laeet ulla tuo.
 Rint, & O quam te fallunt tua saecula, dixit,
 Qui siipe mel sumpta dulcius esse putas.
 Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
 Cujus non animo dulcia lucra forent.
 Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habendi.
 Vix ultra, quo jam progrediatur habet,
 Pluris opes nunc sunt, quam prisca temporis abnis;
 Dum populus pauper, dum nova Roma fuit:
 Dum casa Martigenam capiebat parva Quirinum,
 Et dabat exiguum fluminis ulva torum.
 Iupiter angusta vix totus stabat in aede,
 Inque Iovis dextra fictile fulmen erat.
 Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
 Pascebatque suas ipse senator oves.
 Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem,
 Et focnum capiti supposituisse, fuit.
 Iura dabat populisposito modo prætor aratro.
 Et levis argenti lamina crimen erat.
 At postquam Fortuna loci caput extulit hujus,
 Et tetigit summo vertice Roma deos;
 Creverunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et, cum possideant plurima, plura petunt.
 Quærere ut absument, absumpta requirere certant:
 Atque ipsæ vitii sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusa venter ab unda,
 Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.
 In pretio pretium nunc est. dat census honores,
 Census amicitias: pauper ubique jacet.
 Tu tamen auspiciam si sit stipis utile quæris,
 Curque juvent nostras æra vetusta manus.
 Æra dabant olim: melius nunc omen in auro est,
 Victaque concessit prisca moneta novæ.
 Nos quoq; templa juvant, quavis antiqua probemus,
 Aurea. majestas convenit ipsa deo.
 Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.
 Mos tamen est æque dignus uterque coli.
 Finierat monitus: placidis ita rursus, ut ante,
 Clavigerum verbis alloquor ipse deum:
 Multa quidem didici: sed cur navalis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit;
 Ni vetus ipsa dies extenuasset ojus.

Causa raris superest : Thuscum-rate venit in amnem
 Ante perorato falcifer orbe deus.
 Hac ego Saturnum memini tellure receptum.
 Cœlitibus regniq; à Iove pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen:
 Dicta quoque est Latium terra, latente deo.
 At bona posteritas puppim formavit in ære;
 Hospitis adventum testificata dei.
 Ipse solum colui, cuius placidissima lævum
 Radit arenosi Tibridis unda latus.
 Hic, ubi nunc Roma est, tunc ardua sylvæ virebat:
 Tantaque res paucis pascua bobus erant.
 Arx mea collis erat, quam vulgus nomine nostro
 Nuncupat, hæc ætas Ianiculumque vocat.
 Tunc ego regnabam; patiens cum terra deorum
 Esset, & humanis numina mixta locis.
 Nondum Iulitiam facinus mortale fugarat.
 Ultima de superis illa reliquit humum.
 Proque metu populum sine vi pudor ipse regebat.
 Nullus erat, iustis reddere jura, labor.
 Nil mihi cum bello : pacem postesque tuebar:
 Et clavem ostendens, Hæc, ait, arma gero.
 Præserat ora deus. tunc sic ego nostra resolyi,
 Voce mea voces eliciente dei.
 Cum tot sint Iani; cur stas sacratus in uno,
 Hic, ubi juncta foris templa duobus habes?
 Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,
 Protinus Oebalii rettulit arma Tati:
 Utque levis custos armillis capta, Sabinos
 Ad summæ tacitos duxerit arcis iter.
 Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit,
 Arduus in valles per fora clivus erat.
 Et jam contigerant portam, Saturnia cuius
 Dempserat oppositas invidiosa seras.
 Cum tanto veritus committere numine pugnam,
 Ipse meæ movi callidus artis opus :
 Oraque, qua pollens ope sum, fontana reclusi.
 Sumque repentinæ ejaculatus aquas.
 Ante tamen madidis subjeci sulfura venis:
 Clauderet ut Tatio fervidus humor iter.
 Cujus ut utilitas pulsus percepta Sabinis ;
 Quæ fuerat, tuto reddita forma loco est.
 Ara mihi posita est parvo conjuncta facello:
 Hæc adolet flammis cum strue farræ suis.
 At cur pace lætes, motisque recluderis armis?
 Nec mōra, quæriti reddita causa mihi est.
 Ut populo reditus pateant ad bella profecto,
 Tota patet dempta janua nostra sera,

Pace fores obdo; ne qua discedere possit;
 Cæsareoque diu numine clausus ero.
 Dixit: & attollens oculos diversa tuentes,
 Adspexit toto quidquid in orbe fuit.
 Pax erat. & vestri, Germanice, causa triumphî
 Tradiderat dominas jam tibi Rhenus aquas.
 Iane, fac æternos, pacem, pacisque ministros:
 Neve suum, præsta, deferat auctor opus.
 Quod tamen ex ipsis licuit mihi discere fastis;
 Sacrare patres hac duo templa die.
 Accepit Phœbo Nymphaque Coronide natum
 Insula, dividua quam premit amnis aqua.
 Iupiter in parte est, cepit locus unus utrunque,
 Iunctaque sunt magno templa nepotis avo.
Q Vis verat & stellas, ut quæq; oriturque caditque,
 Dicere? propositi pars fuit illa mei.
 Felices animæ, quibus hæc cognoscere primis,
 Inque domos superas scandere, cura fuit.
 Credibile est, illos pariter vitiisque jocisque
 Alius humanis exseruisse caput.
 Non Venus, & vinum sublimia pectora fregit,
 Officiumque fori, militiæve labor.
 Nec levis ambitio, perfusaque gloria fuco,
 Magnarumque fames sollicitavit opum.
 Admovere oculis distantia fidera nostris,
 Ætheraque ingenio supposuere suo.
 Sic petitur cœlum: non, ut ferat Ossan Olympus,
 Summaque Peliacus fidera tangat apex.
 Nos quoque sub ducibus cœlum metabimur illis,
 Ponemusque suos ad vaga signa dies.
E Rgo ubi nox aderit venturis tertia Nonis,
 Sparsaque cœlesti rore madebit humus;
 Otiæ pedis frustra quærentur brachia Cancrî:
 Præceps occiduas ille subibit aquas.
I Nititerint Nonæ; missi tibi nubibus atris;
 Signa dabunt imbres ex oriente Lyra.
Q Vattuor adde dies ductis ex ordine Nonis;
 Ianus Agonali luce piandus erit.
 Nominis esse potest succinctus causa minister,
 Hostia coelitis quo seriente cadit.
 Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,
 Semper agatne rogar; nec, nisi iussus, agit.
 Pars, quia non veniant pecudes, sed agantur, ab actu
 Nomen Agonalem credit habere diem.
 Pars putat hoc festum priscais Agnalia dictum;
 Vna sit ut proprio littera dempta loco.
 An, quia prævisos in aqua timer hostia cultros;
 A pecoris lux est ipsa notata metu?

Fas etiam, fieri solitis ætate priorum
 Nomina de ludis Græca tulisse diem.
 Et prius antiquus dicebat Agonia sermo,
 Veraque iudicio est ultima causa meo.
 Utque ea non certa est; ita rex placare sacrorum
 Numina lanigeræ conjuge debet ovis.
 Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur.
 Hostibus à domitis hostia nomen habet.
 Ante, deos homini quod conciliare valeret;
 Far erat, & puri lucida mica salis.
 Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas
 Acta per æquoreas hospita navis aquas.
 Thura nec Euphrates, nec miserat India costum,
 Nec fuerant rubri cognita fila croci.
 Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis,
 Et non exiguo laurus adusta sono.
 Si quis erat, factis prati de flore coronis,
 Qui posset violas addere; dives erat.
 Hic, qui nunc aperit percussis viscera tauri,
 In sacris nullum culter habebat opus.
 Prima Ceres avidæ gavisæ est sanguine porcæ,
 Ulta suas merita cæde nocentis opes.
 Nam fata vere novo teneris lactentia succis
 Eruta fetigeræ comperit ore suis.
 Sus dederat poenas, exemplo territus hujus
 Palmite debueras abstinuisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
 Talia non tacito verba dolore dedit:
 Rode caper vitem: tamen hinc, cum stabis ad aram,
 In tua quod spargi cornua possit, erit.
 Verba fides sequitur: noxæ tibi deditus hostis
 Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.
 Culpa sui nocuit: nocuit quoque culpa capellæ.
 Quid bos? quid placidæ commueruistis oves?
 Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse favos.
 Cærulea quem genitrix ægre solata doletem,
 Addidit hæc dictis ultima verba suis:
 Sitte puer lacrymas: Proteus tua damna levabit,
 Quoque modo repares quæ periire dabit.
 Decipiat ne te verba tamen ille figuris;
 Impediant geminas vincula firma manus.
 Pervenit ad varem juvenis: resolutaque somno
 Alligat æquorei brachia capta senis.
 Ille suam faciem transformat & alterat arte:
 Mox domitus vinculis in sua membra redit.
 Oraque cærulea tollens rorantia barba,
 Qua, dixit, repares artæ requiris apes?

Obruc

Obrue mactati corpus tellure juvenci :
 Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
 Iussa facit pallor. fervent examina puri
 De bove : mille animas una necata dedit.
 Pavit ovis pratum: verbenas improba carpsit;
 Quas pia Dīs ruris ferre solebat anus.
 Quid tuci superest ? animam cum ponat in aris.
 Lanigerumque pecus, rusticolæque boves?
 Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum,
 Ne detur celeri victima tarda deo.
 Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ,
 Nunc quoque, pro nulla virgine; cerva cadit.
 Extæ canum vidi Triviæ libare Sabæos,
 Et quicumque tuas accolit Hæme nives.
 Cæditur & rigido custodi ruris asellus:
 Causa pudenda quidem est, sed tamen apta, deo.
 Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi,
 Tertia quæ solito tempore bruma refert.
 Di quoque cultores in idem venere Lycæi,
 Et quicumque loci non alienus erat:
 Panes, & in Venerem Satyrorum prona juventus,
 Quæque colunt amnes solaque rura deæ.
 Venerat & senior pando Silenus a fello,
 Quique rubro avidas inguine terret aves.
 Dulcia qui dignum nemus in convivia nacti,
 Gramine vestitis accubere toris.
 Vina dabat Liber: rulerat sibi quisque coronam.
 Miscendas large rivus agebat aquas.
 Najades, effusus aliæ sine pectinis usu,
 Pars aderant positis arte manuque comis.
 Illa super furas tunicam collecta ministrat:
 Altera disfuto pectus aperta linu.
 Exerit hæc humerum; vestes trahit illa per herbas.
 Impediunt teneros vincula nulla pedes.
 Hinc aliæ Satyris incendia mitia præbent:
 Pars tibi, qui pinu tempora nexa geris.
 Te quoque, inextinctæ Silene libidinis, urunt.
 Nequitia est, quæ te non finit esse senem.
 At ruber hortorum deus & tutela Priapus,
 Omnibus ex illis Lotide captus erat.
 Hanc capit, hanc optat, sola suspirat in illa:
 Signaque dat nutu: sollicitatque notis.
 Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam.
 Irrisum vultu despicit illa suo.
 Nox erat: & vino somnum faciente, jacebant
 Corpora diversis victa sopore locis.
 Loris in herbosa sub acernis ultima ranis,
 Sicut erat lusu fessa, quievit humo.

Surgit amans : animanique tenens, velliga furtim
 Suspensio digitis fert tacitura gradu :
 Ut terigit niveæ secreta cubilia Nymphæ ;
 I, se sui status ne sonet aura, cavet.
 Et jam finitima corpus librabat in herba :
 Illa tamen multi plena soporis erat.
 Gaudet : & à pedibus tracto velamine, vota
 Ad sua felici cœperat ire via.
 Ecce rudens rauco Sileni vector asellus
 Intempestivos edidit ore sonos.
 Territa consurgit Nymphæ : manibusque Priapum
 Rejicit : & fugiens concitat omne nemus.
 At deus obscœna nimium quoque parte paratus,
 Omnibus ad lunæ lumina risus erat.
 Morte dedit pœnas autor clamoris : & hæc est
 Hellepontiacæ victima grata deo.
 Intactæ fueratis mœs, solatia ruris,
 Assuetum sylvis, innocuumque genus,
 Quæ facitis nidos, & plumis ova fovetis,
 Et facili dulces editis ore sonos.
 Sed nihil ista juvant : quia linguæ crimen habetis,
 Dique putant mentes vos aperisse suas.
 Nec tamen hoc falsum, nã dis, ut proxima quæq; est,
 Nunc penna veras, nunc datis ore noras.
 Tutã diu volucrem proles, tum denique cæsa est,
 Iuveruntque deos indicis exta sui.
 Ergo sæpe suo conjux abducta marito
 Vritur in calidis alba columba focis.
 Nec defensa juvant Capitolia, quo minus anser
 Det jecur in lances, Inachi lauta, tuas.
 Noctæ deæ noctis cristatus cœditur ales :
 Quod repidum vigili provocet ore diem.
 Interea Delphin clarum super æthera sidus
 Tollitur : & patriis exferit ora vadis.
Postera lux hyemem medio discrimine signat :
 Aequaque præteritæ, quæ superabit, erit.
Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto
 Arcadiæ sacrum pontificale deæ.
 Te quoque lux eadem, Turni soror, æde recepit,
 Hic ubi virginea camus obitur aqua.
 Unde petam causas horum, moremque sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto?
 Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine ductum.
 Propositoque fave, ne tuus erret honor.
 Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)
 A magno Tellus Arcadæ nomen habet.
 Hinc fuit Evander : qui, quamquam clarus utroque,
 Nobilior sacræ sanguine matris erat,
 Quæ,

Quæ, simul æthereos animo conceperat ignes;
 Ore dabat pleno carmina vera dei.
 Dixerat hæc nato motus instare, sibi que,
 Multaque præterea tempore nacta fidem.
 Nam juvenis, nimium vera cum matre, fugatus
 Deferit Arcadiam, Parrhasiumque larem.
 Cui genitrix flenti, Fortuna viriliter, inquit,
 Silte precor lacrymas, ista ferenda tibi est.
 Sic erat in fati: nec te tua culpa fugavit;
 Sed Deus, offenso pulsus es urbe Deo.
 Nec meriti poenam pateris, sed Numinis iram.
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.
 Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra
 Pectora pro facto spemque metumque suo.
 Nec tamen, ut primus, mare male talia passus.
 Obruit ingentes ista procella viros.
 Passus idem est, Tyriis qui quondam pulsus ab oris
 Cadmus, in Aonia constitit exsul humo.
 Passus idem Tydeus, & idem Pagæus Iafon,
 Et quos præterea longa referre mora est.
 Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor,
 Ut volucris, vacuo quidquid in orbe patet.
 Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:
 Et tibi, crede mihi, tempora veris erunt.
 Vocibus Evander, & firmus mente parentis,
 Nave secat fluctus, Hesperiamque tenet.
 Iamque rateis doctæ monitu Carmentis in amnem
 Egerat, & Tuscis obvius ibat aquis.
 Fluminis illa latus, cui sunt vada juncta Tarenti,
 Adspicit, & solas per loca sola casat.
 Utque erat, immittis puppim stetit ante capillis,
 Continuitque manum torva regentis iter.
 Et procul in dextram tendens sua brachia ripam,
 Pineæ non sano ter pede texta ferit.
 Neve daret saltum properans insistere ripæ,
 Vix est Evandri vixque retenta manu.
 Dique petitorum, dixit, salvete locorum,
 Tuque novos cælo terra datura deos:
 Fluminaque, & fontes, quibus utitur hospita tellus,
 Et nemorum Nymphæ, Naiadumque chori;
 Este bonis avibus vis natoque mihi que:
 Ripaque felici tacta sit ista pede.
 Fallor? an hi sient ingenia moenia colles?
 Iuraque ab hac terra cætera terra petet?
 Montibus his olim totus promittitur orbis.
 Quis tantum fati credat habere locum?
 Et jam Dardanæ tangent hæc littora pinus.
 Hic quoque causa novi formina Martis erit.

Chære.

Chare nepos, Palla, funesta quid induis arma?
 Indue, non humili vindice cæsus eris.
 Vista tamen vinctes, everſaque Troja refurges.
 Obruet hoſtiles iſta ruina domos.
 Vrite viſtrices Neptunia Pergama flammæ:
 Nunc minor hic, toto eſt altior orbe cinis.
 Iam pius Aineas ſacræ, & ſacræ altera, patrem
 Afferet. Iliacos accipe Veſta deos.
 Tempus erit, quum vos, orbemque tuebitur idem,
 Et ſient ipſo ſacræ colente deo.
 Et penes Auguſtos patriæ tutela manebit.
 Hanc fas imperii fræna tenere domum.
 Inde nepos, natusque dei, licet ipſe recuſet,
 Pondera cœleſti mente paterna feret.
 Utque ego perpetuis olim ſacrabor in aris.
 Sic Auguſta novam Livia Numen erit.
 Talibus ut dictis noſtros deſcendit in annos;
 Subſtitit in medio præſcia lingua ſono.
 Puppiſbus egreſſus Læria ſtetit exul in herba.
 Felix, exſilium cui locus ille fuit.
 Nec mora longa fuit, ſtabant nova teſta: nec alten;
 Montibus Aſſoniis Arcade major erat.
 Ecce boves illuc Erytheïdas applicat heros,
 Emeſus longi claviger orbis iter.
 Dumque huic hoſpitiſm domus eſt Tegeæa, vagantur
 Incuſtoditæ lata per arva boves.
 Mane erat: excuſſus ſomno Tirynihus hoſpes,
 De numero tauros ſenſit abeſſe duos.
 Nulla videt quærens taciti veſtigia furti:
 Traxerat averſos Cacus in antra boves.
 Cacus Aventinæ timor atque infamia ſylvæ,
 Non leve finitimis hoſpitiſm nialum.
 Dira viro facies; vires pro corpore; corpus
 Grande. pater monſtri Mulciber hujus eſt.
 Proque domo, longis ſpelunca reſſibus ingens
 Abdita, vix ipſis inveniendâ feris.
 Ora ſuper poſtes, affixaque brachia pendent,
 Squallidaque humanis oſſibus albet humus.
 Servata male parte boum Iove natus abibat:
 Mugitum rauco furta dedere ſono.
 Accipio; revocamur, ait: vocemque ſecutus
 Impia per ſylvas victor ad antra venit.
 Ille aditum fracti præſtruxerat objice montis:
 Vix juga moviſſent quinque bis illud onus.
 Nititur hic humeris, (cœlum quoque ſederat illis)
 Et vaſtum motu collabeſcat onus.
 Quod ſimul everſum eſt, fragor æthera terruit ipſum,
 Iſtaque ſubſedit pondere mollis humus.

Prima movet Cacus collata pœclia dextra,
 Remque ferox saxis itipitibusque gerit.
 Quis ubi nil agitur; patrias male fortis ad artes
 Confugit, & flammis ore sonante vomit.
 Quas quoties proſtat, ſpirare Typhoœa credas,
 Et rapidum Aetnæo fulgur ab igne jaci.
 Occupat Alcides: adductaque ſlava trinodis
 Ter quater adverſi ſedit in ore viri.
 Ille cadit, mixtoſque vomit cum ſanguine fumos,
 Et lato moriens pectore plangit humum.
 Immolat ex illis taurum tibi Iupiter unum
 Viſtor, & Euandrum ruriſcolasque vocat.
 Conſtituitque ſibi, quæ Maxima dicitur, aram,
 Hic ubi pars urbis de bove nomen habet.
 Nec tacet Evandri mater, prope tempus adeſſe;
 Hercule quo tellus fit ſatis uſa ſuo.
 At felix vates, ut diſ gratiſſima vixit,
 Poſſidet hunc Iani ſic dea menſe diem.
I Dibus in magni catus Iovis æde ſacerdos
 Seminaris flammis viſcera libat ovis:
 Redditaque eſt omnis populo provincia noſtro,
 Et tuus Auguſto nomine dictus avus.
 Perlege diſpoſitas cineroſa per ætria ceras;
 Contigerant nulli nomina tanta viro.
 Africa victorem de ſe vocat: alter Iſaurum
 Aut Cretum domitas teſtificatur opes:
 Hunc Numidæ faciunt, illum Meſſana ſuperbum:
 Ille Numantina traxit ab urbe notam:
 Et mortem, & nomen Druſo Germania fecit.
 Me miſerum, virtus quam brevis illa fuit!
 Si petat à victis; tot ſumet nomina Cæſar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex uno quidam celebres, aut torquis adempti,
 Aut Corvi titulos auxiliariſ habet.
 Magne, tuum nomen rerum eſt meſſura tuarum:
 Sed te qui vicit, nomine major erat.
 Nec gradus eſt Fabios ſupra cognominis ullus.
 Illa domus meritis Maxima dicta ſuis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes:
 Hic ſocium ſummo cum Iove nomen habet.
 Sancta vocant auguſta patres: auguſta vocantur
 Tempſa, ſacerdotum ritè dicata manu.
 Hujus & augurium dependet origine verbi,
 Et quodcunq; ſua Iupiter auget ope.
 Augeat imperium noſtri ducis, augeat annos:
 Protegat & noſtras querna corona fores.
 Auſpiciſque deis tantæ cognominis hæres
 Omne ſuſcipiat, quo pater, urbis onuſ.

Repiciet Titan ætas ubi tertius idus ;
 Fient Parrhasiæ sacra relata deæ.
 Nam prius Aufonias matres carpenta vehebant :
 (Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor.)
 Mox honor eripitur, matronaque destinat omnis
 Ingratos nulla prole novare viros.
 Neve daret partus; i&u temeraria cocco
 Visceribus crescens excutiebat onus.
 Corripuisse patres ausas inunita nuptas,
 Ius tamen ereptum restituisse ferunt.
 Binaque nunc pariter Tegeææ sacra parenti
 Pro pueris fieri virginibusque jubent.
 Scortea non illi fas est inferre sacello,
 Ne violent pueros exanimata focos.
 Si quis amas veteres ritus, assiste precanti:
 Nomina percipies non tibi nota prius:
 Porrima placatur, Postvertaque, sive sorores,
 Sive fugæ comites, Mænali diva, tuæ.
 Altera, quod porro fuerat, cecinisse putatur:
 Altera venturum postmodo quidquid erat.
Candida te niveo posuit lux proxima templo,
 Qua fert sublimes alta Moneta gradus.
 Nunc bene prospicies Latiam, Concordia, turbam:
 Nunc te sacratæ restituere manus.
 Furius antiquam populi superator Etruscæ
 Voverat: & voti solverat ille fidem.
 Causa, quod à patribus sumptis secesserat armis
 Vulgus: & ipsa suas Roma timebat opes.
 Causa recens melior, sparfos Germania crines
 Porrigit auspiciis, dux venerande, tuis.
 Inde triumphatæ libasti munera gentis,
 Templaque fecisti, quam colis ipse, Deæ.
 Hæc tua constituit genitrix, & rebus & ara
 Sola toro magni digna reperta Iovis.
Hæc ubi transferint; Capricorno Phœbe relicto,
 Per juvenis currus signa regentis aquas.
Septimus hinc oriens cum se dimiserit undis;
 Fulgebit toto jam Lyra nulla polo.
Sidere ab hoc, ignis, venienti nocte, Leonis
 Qui micat in medio pectore, mersus erit.
Ter quater evolvi signantes tempora fastos;
 Nec sementina est ulla reperta dies:
 Cum mihi (sensit enim) lux hæc indicitur, inquit,
 Musa quid à fastis non stata sacra peris?
 Utque dies incerta sacris, sic tempore certo
 Seminibus fastis est ubi foetus ager;
 State coronati plenum ad præsepe juvenci,
 Cum tepido vestrum vere redibit opus.

Rusticus emeritum palo suspendat aratrum :
 Omne reformidat frigore vulnus humus.
 Villice da requiem terræ, semente peracta:
 Da requiem, terram qui coluere, viris.
 Pagus agat festum: pagum lustrate coloni,
 Et date paganis annua liba focis.
 Placentur frugum matres Tellusque Ceresque
 Farre suo, gravidæ visceribusque suis.
 Officium commune Ceres & Terra tuentur.
 Hæc præbet causam frugibus; illa locum.
 Consortes operum, per quas correctæ verustas,
 Quænaque glans victa est utiliore cibo;
 Fructibus immensis avidos satiate colonos,
 Ut capiant cultus præmia digna sui.
 Vos date perpetuos teneris sementibus auctus:
 Nec nova per gelidas usta sit herba nives.
 Cuni serimus; cœlum ventis aperit serenis:
 Cum latet; ætherea spargite semen aqua.
 Neve graves cultis, Cerealia dona, cavete,
 Agmine læsuro depopulentur aves.
 Vos quoque subjectis formicæ parcite granis:
 Post messem prædæ copia major erit.
 Interea crescat scabræ rubiginis expertis,
 Nec vitio cœli palleat ulla seges.
 Et neque deficiat inacie; neque pinguior æquo
 Divitiis pereat luxuriosa suis.
 Et careant loliis oculos vitiantibus agri,
 Nec sterilis culto surgat avena solo.
 Triticeos foetus, passuraque farræ bis ignem,
 Hordeaque ingenti foenore reddat ager.
 Hæc ego pro vobis, hæc vos optate coloni:
 Efficiatque ratas utraque diva preces.
 Bella diu tenere viros. erat aptior ensis
 Vomere: cedebat taurus arator equo.
 Sarcula cessabant, versique in pila ligones,
 Factaque de rastro pondere cassis erat.
 Gratia dis, domuique tuæ: religata catenis
 Iam pridem vestro sub pede bella jacent.
 Subjuga bos veniat: sub terras semen aratas.
 Pax Cererem nutrit: pacis alumna Ceres.
AT quæ venturas præcedit sexta Kalendas,
 Hæc sunt Lædæis templa dicata deis.
 Fratibus illa dies, fratres de gente deorum
 Circa Iururnæ composuere lacus.
Ipsum nos carmen deduxit Pactis ad aram,
 Hæc erit à mensis sine secunda dies.
 Frondibus Actiacis comptos redimita capillos
 Pax ades: & toto mitis in orbe mane.

Dum desint hostes, desit quoque causa triumphi.
 Tu ducibus bello gloria major eris.
 Sola gerat miles, quibus arma coercet, arma:
 Canteturque fera, nil nisi pompa, tuba.
 Horreat Aeneas & primus & ultimus orbis:
 Si qua parum Romam terra timebit; amet.
 Thura, sacerdotes, pacalibus addite flammis,
 Absaque perfusa victima fronte cadat.
 Utque domus, quæ præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate deos.
 Sed jam prima mei pars est exacta laboris,
 Cumque suo finem mense libellus habet.

F A S T O R V M

LIBER II.

Ianus habet finem: cum carmine crescat & annus,
 Alter ut it mensis, sic liber alter eat.
 Nunc primum velis, elegi, majoribus itis:
 Exiguum memini nuper eratis opus.
 Ipse ego vos habui faciles in amore ministros,
 Cum luit numeris prima juven'a suis.
 Idem sacra cano, signataque tempora fastis.
 Et quis ad hæc illinc crederet esse viam?
 Hæc mea militia est: gerimus, quæ possumus, arma,
 Dextraque non omni munere noltra vacat.
 Si mihi non valido torquentur pila lacerto,
 Nec bellatoris terga premuntur equi,
 Nec galea tegimur, nec acuto cingimur ense;
 (His habilis telis quilibet esse potest.)
 At tua prosequimur studioso pectore Cæsar
 Nomina: per titulos ingredimurque tuos.
 Ergo ades, & placido paulum mea munera vultu
 Respice; pacando siquid ab hoste vacas.
Februa Romani dixere piamina patres.
 Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.
 Pontifices à Rege petunt & flamine lanas,
 Quis veterum lingua Februa romen erat.
 Quæque capit listor domibus purgamina certis,
 Turbida cum mica farra, vocantur idem.
 Nomen idem ramo; qui cæsus ab arbore pura.
 Casta sacerdotum tempora fronde regit.
 Ipse ego Flaminiam poscentem februa vidi:
 Februa poscenti pinea virga data est.
 Deniq; quodcumque est, quo corpora nostra piantur,
 Hoc apud intonsos nomen habebat avos.

Mensis ab his dictus : festa quia peste Luperi
 Omne solum lustrant : idque piamen habent.
 Aut quia placatis sunt tempora pura sepulcris,
 Tunc cum ferales præteriere dies.
 Omne nefas, omnemque mali purgamine causam
 Credebant nostri tollere posse senes.
 Græcia principium moris dedit, illa nocentes
 Impia lustratos ponere facta putat.
 Actoriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci
 Cæde per Hæmonias solvit Acastus aquas.
 Vestam frænatis per inane draconibus Ægeus
 Credulus immerita Phasida fovit ope.
 Amphiarædes Naupacteo Acheloo
 Solve nefas dixit, solvit & ille nefas.
 Ab nimium faciles, qui tristia crimina cædis
 Fluminea tolli posse putatis aqua ?
 Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
 Primus, ut est, Iani mensis, & ante fuit.
 Qui sequitur Ianum, veteris fuit ultimus anni.
 Tu quoque sacrorum, Termine, finis eras.
 Primus erat Iani mensis, quia janua prima est,
 Qui sacer est imis Manibus; imus erat.
 Postmodo creduntur spatio distantia longo
 Tempora bis quini continuasse viri.
P Rincipio mensis Phrygiæ contermina matri
 Sospita delubris dicitur aucta novis.
 Nunc ubi sint quærís, illis sacrata kalendis
 Tempa Dææ? longa procubuere die.
 Cætera ne simili caderent labefacta ruina,
 Cavet sacra provida cura Ducis:
 Sub quo delubris sentitur nulla senectus.
 Nec satis est homines; obligat ille deos.
 Templorum positor, templorum sancte repertor,
 Sit superis, opto, mutua cura tui.
 Dent tibi cœlestes, quos tu cœlestibus, annos:
 Proque tua maneant in statione domo.
 Tunc quoque vicini lucus celebratur Averni;
 Qua petit æquoreas advena Tibris aquas.
 Ad penetrale Numæ, Capitolinumque tonantem,
 Inque Iovis summi cæditur arce bidens.
 Sæpe graves pluvias adopertus nubibus æther
 Concitat, aut posita sub nive terra latet.
P Roximus Hesperias Titan abiturus in undas,
 Gemmea purpureis cum juga demet equis;
 Illa nocte aliquis, tollens ad sidera vultum,
 Dicit, Vbi est hodie, quæ Lyra fuisse heri?
 Dumque Lyram quærít; medii quoque terga Leonis,
 In liquidas subito mersa notabit aquas,

Quem modo cælatum stellis Delphina videbas,
 Is fugiet visus nocte sequente tuos.
 Seu fuit occultis felix in amoribus index :
 Iesbida cum domino seu tulit ille lyram.
 Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus?
 Carmine currentes ille tenebat aquas.
 Sæpe, sequens agnam, lupus est à voce retentus,
 Sæpe avidum fugiens restitit agna lupum :
 Sæpe canes, leporesque, una jacuere sub umbra,
 Et iterit in saxo proxima cerva leæ.
 Et sine lite, loquax, cum Palladis alite, coraix
 Sedit : & accipitri juncta columba fuit.
 Cynthia sæpe tuis fertur, vocalis Arion,
 Tanquam fraternis obstipuisse modis.
 Nomen Arionium Siculas impleverat urbes,
 Captaque erat lyricis Ausonis ora sonis.
 Inde domum repetens puppim conscendit Arion,
 Atque ita quæstas arte ferebas opes.
 Fortitan, infelix, ventos undasque timebas,
 At tibi nave tua tutius æquor erat.
 Namque gubernator districto constitit ense,
 Cæteraque armata conscia turba manu.
 Quid tibi cum gladio? dubiam rege navita puppim.
 Non hæc sunt digitis arma tenenda tuis.
 Ille metu pavidus, Mortem non deprecor, inquit:
 Sed liceat sumpta pauca referre lyra.
 Dant veniam ridentque moram, capit ille coronam ;
 Quæ possit crines, Phœbe, decere tuos.
 Induit & Tyrio distinctam musice pallam :
 Reddidit ista suos pollice chorda sonos.
 Flebilibus numeris, veluti cautentia dura
 Trajectus penna tempora cantat olor.
 Protinus in medias ornatus desilit undas,
 Spargitur impulsæ carula puppis aqua.
 Inde (hæc majus) tergo delphina recurvo
 Se, memorant, oneri supposuisse novo,
 Ille sedet, cit haranque tenet, pretiumque vehendæ
 Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.
 Di pia facta vident, atris delphina recepit
 Iupiter, & stellas jussit habere novem.
Nunc mihi mille sonos, quoque est memoratus A-
 vellō. Mæonide, pectus inesse tuum. (chilles)
 Dum canimus sacras alterno pectine Nonas,
 Maximus hinc factis accumulatur honos.
 Deficit ingenium, majoraque viribus urgent.
 Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
 Quid volui demens elegis imponere tantum
 Ponderis? Heroi res erat ista pedis.

Sancte Pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen
 Hoc dedit. hoc dedimus nos tibi nomen eques.
 Res tamen ante dedit. sero quoque vera tulisti
 Nomina: jam pridem tu pater orbis eras.
 Hoc tu per terras, quod in æthere Iupiter alto,
 Nomen habes. hominum tu pater, ille deum.
 Romule concedas. facit hic tua magna tuendo
 Mœnia: tu dederas transfilienda Remo.
 Te Tatius, parvique Cures, Cœninaque sensit.
 Hoc duce Romanum est solis utrumque latus.
 Tu breve nescio quid victæ telluris habebas:
 Quodcumque est alto sub Iove, Cæsar habet.
 Tu rapis, hic castas duce se jubet esse maritas.
 Tu recipis luco; reppulit ille nefas.
 Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges.
 Tu Domini nomen; Principis ille tenet.
 Te Remus incusat: veniam dedit hostibus ille.
 Coelestem fecit te pater; ille patrem.

Iam puer Idæus media tenus eminet alvo,
 Et liquidas mixto nectare fundit aquas.
 Etiam, si quis Borean horrere solebat;
 Gaudeat. à Zephyris mitior aura venit.

Quintus ab æquoreis nitidum jubar extulit undis
 Lucifer, & primi tempora veris eunt.
 Ne fallare tamen: restant tibi frigora, restant,
 Magnaque discedens signa reliquit hyems.

Tertia nox veniet: cultodem protinus Vrsæ
 Adspicies geminos exseruisse pedes.
 Inter Hamadryadas jaculatricemque Dianam
 Calisto sacri pars fuit una chori.

Illa deæ tangens arcus, Quos tangimus, arcus,
 Este meæ testes virginitatis, ait.

Cynthia laudavit, Promissaque fœdera serva,
 Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.

Fœdera servasset, si non formosa fuisset.
 Cavet mortales: de Iove crimen habet.

Mille feras Phœbe sylvis venata redibat;
 Aut plus, aut medium sole tenente diem.

Vt tetigit lucum (densa niger ilice lucus,
 In medio gelidæ fons erat altus aquæ)

Hic, ait, in sylva, virgo Tegeæa, lavemur.
 Erubuit falso virginis illa sono,

Dixerat hæc Nymphis: Nymphæ velamina ponunt.
 Hanc pudet, & tardæ dat mala signa moræ.

Exuerat tunicas: uteri manifesta tumore,
 Proditur indicio ponderis ipsa sui.

Cui Dea, Virgineos perjura Lycaoni coetus
 Desere, nec castas pollue, dixit, aquas.

Luna novum decies impleat cornibus orbem:

Quæ fuerat virgo credita, mater erat.

Læsa furit Iuno, formam mutatque puellæ.

Quid facis? invito est pectore passa Iovem.

Vtque seræ vidit turpes in pellice vultus;

Hujus in amplexus Iupiter, inquit, eat.

Visa per incultos errabat squalida montes,

Quæ fuerat summo nuper amata Iovi.

Iam tria lustra puer furto conceptus agebat;

Cum mater nato est obvia facta suo.

Illa quidem, tanquam cognosceret, adstitit amens,

Et genuit: gemitus verba parentis erant.

Hanc puer ignarus jaculo fixisset acuto.

Ni foret in superas raptus uterque domos. (Non:

Signa propinqua micant. Prior est, quam dicimus Ar-

Arctophylax formam terga sequentis habet.

Sævit adhuc, canamque adiit Saturnia Tethyn,

Mænialiam tactis ne lavet Arcton aquis.

I Dibus agrestis fumant altaria Fauni,

Hic, ubi discretas insula rumpit aquas.

Hæc fuit illa dies, in qua Vejentibus armis

Ter centum Fabii, ter cecidere duo.

Vna domus vires & onus susceperat urbis:

Sumunt gentiles arma professa manus.

Egreditur caltris miles generosus ab iisdem,

E quis dux fieri quilibet aptus erat.

Carmentis portæ dextra est via proxima Iano:

Ire per hanc noli, quisquis es: omen habet.

Illa fama refert Fabios exisse trecentos,

Porta vacat culpa: sed tamen omen habet.

Vt celeri passu Cremeram tetigere rapacem;

(Turbidus hibernis ille fluebat aquis.)

Castra loco ponunt: districtis ensibus ipsi

Tyrrhenum valido Marte per agmen eunt.

Non aliter, quam cum Libyca de gente leones

Invadunt sparsos lata per arva greges.

Disfugiunt hostes, inhonestaque vulnera tergo

Accipiunt: Thusco sanguine terra rubet.

Sic iterum sic sæpe cadunt. ubi vincere aperte

Non datur, invidias armaque testata parant.

Campus erat: campi claudebant ultima colles,

Sylvaque montanas oculere apta feras.

In medio paucos armenta que rara relinquunt:

Cætera virgultis abdita turba latet.

Ecce, velut torrens undis pluviabilibus auctus,

Aut nive, quæ Zephyro victa repente fluit,

Per sata, perque vias fertur, nec, ut ante solebat,

Riparum clausas margine finit aquas:

Sic Fabij vallem latis discursibus implent,
Quodque vident sternunt: nec metus alter inest.

Quo ruitis generosa domus? male creditur hosti.

Simplex nobilitas perfida tela cave.

Fraude perit virtus, in apertos undique campos

Proiliunt hostes, & latus omne tenent.

Quid faciant pauci contra tot millia fortes?

Quidve, quod in misero tempore restet, adest?

Sicut aper longe sylvis, latratibus actus,

Fulmineo celeres dissipat ore canes;

Mox tamen ipse perit: sic non moriuntur inulti,

Vulneraque alterna dantque feruntque manu.

Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes:

Ad bellum missos perdidit una dies.

Vt tamen Herculeæ superessent semina gentis;

Credibile est ipsos consuluisse deos.

Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,

Vnus de Fabia gente relictus erat.

Scilicet ut posses olim, tu Maxime, nasci;

Cui res cunstando restituenda foret.

Continuata loco tria sidera, Corvus, & Anguis,

Et medius Crater inter utrumque latet.

Idibus illa latent: oriuntur nocte sequenti:

Quæ tibi cur tria sint tam sociata canam.

Forte Iovi Phœbus festum solemne parabat:

(Non faciet longas fabula nostra moras)

I mea, dixit, avis, ne quid pia sacra moretur,

Et tenuem vivis fontibus affer aquam.

Corvus inauratum pedibus cratera recurvis

Tollit, & aëreum pervolat altus iter.

Stabat adhuc duris ficus densissima pomis.

Tentat eam rostro, non erat apta legi.

Immemor imperii, sedisse sub arbore fertur,

Dum fierent tarda dulcia poma mora.

Iamq; satur, nigris longum rapit unguibus hydram,

Ad dominumque redit, sicque verba refert:

Hic mihi causa moræ vivarum obsessor aquarum:

Hic tenuit fontes, officiumque meum.

Addis, ait, culpæ mendacia, Phœbus? & audes

Fatidicum verbis fallere velle deam?

At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.

Dixit: & antiqui monumenta pereunia facti

Anguis, Avis, Crater, sidera juncta micant.

Tertia post Idus nudos aurora Lupercos

Adspicit: & Fauni sacra bicornis erant.

Dicite Pierides sacrorum quæ sit origo:

Autigeriat Latias unde petita domos.

Pana deum pecoris veteres coluisse feruntur
 Arcades. Arcadiis plurimus ille jugis.
 Testis erit Pholoë, testes Stymphalides undæ,
 Quique citis Ladon in mare currit aquis;
 Cinctaque pineis nemoris juga Nonacriini,
 Altaque Trœzene, Parrhasiæque nives.
 Pan erat armenti, Pan illic numen equarum:
 Munus ob incolumes ille ferebat oves.
 Transtulit Evander sylvestria numina secum:
 Hic, ubi nunc urbs est, tunc locus urbis erat.
 Inde deum colimus, deestaque sacra Pelasgis.
 Flamen ad hæc prisco more Dialis erat:
 Cur igitur currant; & cur, si currere mos est,
 Nuda ferant posita corpora veste, rogas?
 Ipse Deus velox discurrere gaudet in altis
 Montibus, & subitas concitat ipse fugas.
 Ipse deus nudus nudos jubet ire ministros:
 Nec satis ad eursus commoda vestis erat.
 Ante Iovem genitum terras habuisse feruntur
 Arcades: & Luna gens prior illa fuit.
 Vita feris similis nullos agitata per usus,
 Artis adhuc expertus, & rude vulgus erat.
 Pro domibus frondes norant, pro frugibus herbas:
 Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus,
 Nulla sub imperio terra colentis erat:
 Nullus adhuc erat usus equi. se quisque ferebat.
 Ibat ovis lana corpus amicta sua.
 Sub Iove durabant, & corpora nuda gerebant,
 Docta graves imbres & tolerare Notos.
 Nunc quoque detesti referunt monumenta vetusti
 Moris, & antiquas testificantur opes.
 Sed, cur præcipue fugiat velamina Faunus,
 Traditur antiqui fabula plena joci.
 Forte comes dominæ juvenis Tirynthius ibat:
 Vidit ab excelso Faunus utrumque jugo.
 Vidit, & incaluit: Montanaque numina dixit,
 Nil mihi vobiscum est: hæc meus ardor erit.
 Ibat odoratis humeros perfusa capillis
 Mæonis, aurato conspicienda sinu.
 Aurea pellebant repidos umbratula soles:
 Quæ tamen Herculeæ sustinuerunt manus.
 Iam Bacchi nemus, & Tmolii vineæ tenebat
 Hesperus, & fusco roscidos ibat equo.
 Antra subit tophis laqueata & pumice vivo:
 Garrulus in primo limine rivus erat.
 Dunctus parant epulas potandaque vina ministri:
 Cultibus Alciden induit illa suis.

Dat tenues tunicas Gæculo murice tinctas,
 Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit.
 Ventre minor zona est: tunicarum vincla relaxat,
 Vt posset magnas exseruisse manus.
 Fregerat armillas non illa ad brachia factas:
 Scindebant magni vincula parva pedes.
 Ipsa capit clavamque gravem, spoliūque leonis,
 Conditaque in pharetra tela minora sua.
 Sic epulis functi, sic dant sua corpora somno,
 Et positis juxta secubuere toris.
 Causa, repertori vitis quia sacra parabant,
 Quæ facerent pure, cum foret orta dies.
 Noctis erat mediū (quid non anior improbus audet?)
 Roscida per tenebras Faunus ad antra venit:
 Vtque videt comites somno vinoque solutos;
 Spem capit in dominis esse soporis idem.
 Intrat: & huc illuc temerarius errat adulter,
 Et præfert cautas, subsequiturque, manus.
 Venerat ad strati captata cubilia lecti,
 Et felix prima sorte futurus erat.
 Vt tetigit sulvi setis hirsuta leonis
 Vellera; pertimuit, sustinuitque manus.
 A: tonitusque metu rediit: ceu sæpe viator
 Turbatum viso rettulit angue pedem.
 Inde tori, qui junctus erat, velamina tangit
 Mollia, mendaci decipiturque nota.
 Adscendit: spondaque sibi propiore recumbit:
 (Et tumidum cornu durius inguen erat.)
 Interea tunicas ora subducit ab ima:
 (Horrebant dentis aspera crura pilis.)
 Cætera tentantem cubito Tirynthius heros
 Reppulit. è summo decidit ille toro.
 Fit sonus, inclamat comites, & lumina poscit
 Mæonis: illatis ignibus acta patent.
 Ille gemit lecto graviter dejectus ab alto;
 Membraque de dura vix sua tollit humo.
 Ridet & Alcides, & qui videre jacentem:
 Ridet amatorem Lyda puella suum.
 Veste deus lusus, fallentes lumina vestes
 Non amat, & nudos ad sua sacra vocat.
 Adde peregrinis causas, mea Musa, Latinas,
 Inque suo noster pulvere currat equus.
 Cornipedi Fauno cæsa de more capella
 Venit ad exiguas turba vocata dapes.
 Dumque sacerdotes veribus transfixa salignis
 Extâ parant, medias sole tenente vias;
 Romulus, & frater, pastoralisque juveneps,
 Solibus, & campo corpora nuda dabant:

Cæstibus, & jaculis, & misso pondere saxi
 Brachia per lusus experienda dabant.
 Pastor ab excelso, Per devia rura juvencos,
 Romule prædones, & Reme, dixit, agunt.
 Longum erat armari, diversis exit uterque
 Partibus. occurfu præda recepta Remi est.
 Ut rediit, veribus stridentia detrahit exta:
 Atque ait, Hæc certe non nisi victor edet.
 Distra facit, Fabiique simul. venit irritus illus
 Romulus, & mensas, ossaque nuda videt.
 Risit, & indoluit, Fabios poruisse Remumque
 Vincere: Quintilios non potuisse suos.
 Fama manet facti. posito velamine currunt:
 Et memorem famam, qui bene gessit, habet.
 Forfitan & quæras cur sit locus ille Lupercal,
 Quæve diem tali nomine causa notet.
 Sylvia Vestalis cœlestia femina partu
 Ediderat, patruo regna tenente suo.
 Is jubet auferri parvos & in amne necari.
 Quid facis? ex istis Romulus alter erat.
 Iussa recusantes peragunt lacrymosa ministri.
 Flent tamen & geminos in loca iussa ferunt.
 Albula, quem Tyberin merfus Tyberinus in undis
 Reddidit; hybernis forte tumebat aquis.
 Hic, ubi nunc fora sunt, lintres errare videres,
 Quaque jacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Huc ubi venerunt (neque enim procedere possunt
 Longius) ex illis unus & alter ait:
 Ah quam sunt similes! ah quam formosus uterque!
 Plus tamen ex istis iste vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu; nisi fallit imago,
 Nescio quem è vobis suspicor esse deum.
 At si quis vestræ deus esset originis autor;
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certe, si non ope, mater, egeret:
 Quæ facta est uno mater & orba die.
 Nata simul, moritura simul, simul ite sub undas
 Corpora deserat: deposuitque sinu.
 Vagierant ambo pariter: sensisse putares.
 Hi redeunt udis in sua tecta genis.
 Sustinet impositos summa cavus alveus unda.
 Heu quantum fari parva tabella tulit!
 Alveus in limo sylvis appulsus opacis,
 Paulatim flavio deficiente sedet.
 Arbor erat: remanent vestigia: quæque vocatur
 Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.
 Venit ad expositos (mirum) lupa facta gemellos!
 Quis credat pueris non nocuisse seram?

Non nocuisse parum est : prodest quoque, quos lupa
 Perdere cognatæ sustinere manus. (nutrit,
 Constitit, & cauda teneris blanditur alumnis,
 Et lingit lingua corpora bina sua.
 Marte satos scires : timor absuit, ubera ducunt,
 Nec sibi promissa lactis aluntur ope.
 Illa loco nomen fecit: locus ille Lupercis.
 Magna dati nutrix præmia lactis habet.
 Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos? !
 Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.
 Nuptia quid exspectas? non tu pollentibus herbis,
 Nec prece, nec magico carmine mater eris.
 Excipe foecundæ patienter verbera dextræ:
 Iam socer optatum nomen habebit avi.
 Nam fuit illa dies, dura cum sorte maritæ
 Reddebant uteri pignora rara sui.
 Quid mihi, clamabat, prodest rapuisse Sabinas,
 Romulus? (hoc illo sceptrâ tenente fuit:)
 Si mea non vires, sed bellum injuria fecit;
 Utilius fuerat non habuisse nurus.
 Monte sub Esquilio multis inciduus annis
 Iunonis magnæ nomine lucus erat.
 Huc ubi venerunt; pariter nuptæque virique
 Suppliciter posito procubuere genu.
 Cum subito motæ tremuere cacumina sylvæ,
 Et Dea per lucos mira locuta suos.
 Italidas matres, inquit, sacer hircus inito.
 Obstupuit dubio territa turba sono.
 Augur erat (nomen longis intercidit annis)
 Nuper ab Etrusca venerat exsul humo.
 Ille caprum mactat, iussæ sua terga puellæ
 Pellibus exsectis percutienda dabant.
 Luna resumebat decimo nova cornua mense,
 Virque pater subito, nuptaque mater erat.
 Gratia Lucinæ : dedit hæc tibi nomina lucus:
 Aut quia principium tu Dea lucis habes.
 Parce precor gravidis, facilis Lucina, puellis:
 Maturumque utero molliter aufer onus.
O Rta dies fuerat: tu desine credere ventis :
 Perdidit illius temporis aura fidem.
 Flamina non constant : & sex referata diebus
 Carceris Æolii janua lata patet.
I Am levis obliqua subsedit Aquarius urna.
 Proximus æthereos excipe, Piscis, equos.
 Te memorant fratremque tuum (nam juncta micatis
 Signa) duos tergo sustinuisse deos.
 Terribilem quondam fugiens Typhona Dione
 Tuac, cum pro cœlo Iupiter arma tulit;

Venit ad Euphraten comitata Cupidine parvo,
 Inque Palæstinæ margine sedit aquæ.
 Populus, & cannæ riparum summa tenebant,
 Sæpemque dabant salices, hos quoque posse regi.
 Dum later; insonuit vento nemus. illa timore
 Pallet: & hostiles credit adesse manus.
 Utque finæ tenuit natum, Succurrite Nymphæ,
 Et Dîs auxilium ferre duobus, ait.
 Nec mora, profluit; pisces subiere gemelli.
 Pro quo nunc, cernis, sidera nomen habent,
 Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
 Ne violent timidi piscibus ora Syri.
Proxima lux vacua est. At tertia dicta Quirino.
 Qui tener hoc nomen Romulus ante fuit.
 Sive quod hasta quiris priscis est dicta Sabinis:
 Bellicus à telo venit in astra deus.
 Sive suo regi nomen posuere Quirites:
 Seu quia Romanis junxerat ille Cures.
 Nam pater armipotens postquam nova moenia vidit,
 Multaque Romulea bella peracta manu;
 Iupiter, inquit, habet Romana potentia vires:
 Sanguinis officio non eget illa mei.
 Redde pari natum: quamvis intercudit alter,
 Pro se, proque Remo, qui mihi restat, erit.
 Unus erit, quem tu tolles in cærulea cœli,
 Tu mihi dixisti: sint rata dicta Iovis.
 Iupiter annueat, nuru tremefactus uterque
 Est polus: & cœli pondera movit Atlas.
 Est locus: antiqui Capræ dixere paludem:
 Forte tuis illic, Romule, jura dabas.
 Sol fugit & remouent subeuntia nubila cœlum,
 Et gravis effusus decidit imber aquis.
 Hinc tonat, hinc missis abrumpitur ignibus æther,
 Fit fuga: Rex patriis astra petebat equis.
 Luctus erat, falsæque patres in crimine cædis,
 Hæssissetque animis forsitan illa fides.
 Sed procul è Longa veniebat Iulius Alba:
 Lunaque fulgebat: nec facis usus erat.
 Cum subito motu sepes tremuere sinistrae.
 Retrulit ille græuis: horruerantque comæ.
 Pulcher, & humano major, trabeaque decorus
 Romulus, in media visus adesse via:
 Et dixisse simul, Prohibe lugere Quirites,
 Ne violent lacrymis numina nostra suis.
 Thura ferant, placetque novum pia turba Quirinum,
 Et patrias artes militiamque colant.
 Iussit: & in tenues oculis evanuit auras.
 Convocat hic populos: jussaque verba refert.
Templa

Tempia Deo sunt: collis quoque dictus ab illo est,
 Et referunt certi sacra paterna dies.
 Lux quoque cur eadem Stultorum festa vocetur,
 Accipe: parva quidem caussa, sed apta subest.
 Non habuit doctus tellus antiqua colonos:
 Lassabant agiles aspera bella viros.
 Plus erat in gladio quam curvo laudis aratro:
 Neglectus domino pauca ferebat ager.
 Farra tamen veteres jaciebant, farra metebant,
 Primitias Cereri farra resesta dabant.
 Vibus admoniti flammis torrenda dederunt,
 Multaque peccato damna tulere suo.
 Nam modo verrebant nigras pro farre savillas,
 Nunc ipsas ignes corripuere casas.
 Facta dea est Fornax: læti Fornace coloni
 Orant, ut fruges temperet illa suas.
 Curio legitimis tunc Fornacalia verbis
 Maximus indicit: nec stata sacra facit.
 Inque foro multa circum pendente tabella
 Signatur certa curia quæque nota.
 Stultaque pars populi, quæ sit sua curia, nescit:
 Sed facit extrema sacra relicta die.

E St honor & tumulis animas placare paternas,
 Parvaque in extructas munera ferre pyras.
 Parva petunt manes, pietas pro divite grata est
 Munere. non avidos Styx habet ima deos.
 Tegula porrectis satis est velata coronis,
 Et sparsæ fruges, parvaque mica salis:
 Inque mero mollita Ceres, violæque solutæ.
 Hæc habeat media testa relicta via.
 Nec majora veto: sed & his placabilis umbra est.
 Adde preces, postis & sua verba focis.
 Hunc morem Æneas pietatis idoneus autor
 Attulit in terras, jussu Latine, tuas.
 Ille patris Genio solemnia dona ferebat:
 Hinc populi ritus edidicere novos.
 At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
 Bella, parentales deseruere dies.
 Non impune suis, nam dicitur omine ab isto
 Roma suburbanis intaluisse rogis.
 Vix equidem credo: bustis exisse feruntur,
 Et tacitæ questi tempore noctis avi.
 Perque vias urbis, latoque ululasse per agros
 Deformes animas vulgus inane ferunt.
 Post ea præteriti tumulis redduntur honores,
 Prodigis que venit funeribusque modus.
 Dum tamen hæc fient, viduæ cessate puellæ:
 Expectet puros pinca tæda dies,

Nec tibi, quæ cupidæ matura videbere matri;
 Comas virgineas hasta recurva comas.
 Conde tuas Hymenæe faces, & ab ignibus atris
 Aufer. habent alias mœsta sepulcra faces.
 Dî quoque templorum foribus cœlentur operitis:
 Thure vacent aræ: stentque sine igne foci.
 Nuoc animæ tenues, & corpora functa sepulcris
 Errant: nunc posito pascitur umbra cibo.
 Nec tamen hoc ultra, quâ quum de mense supersunt
 Luciferi, quot habent carmina nostra pedes.
 Hanc, quia iusta ferunt, dixere Feralia lucem.
 Vltima placandis Manibus illa dies.
 Ecce anus in mediis residens annosa puellis,
 Sacra facit Tacitæ. nec tamen ipsa tacet.
 Et digitis tria thura tribus sub limine ponit,
 Qua brevis occultum mus sibi fecit iter.
 Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo,
 Et septem nigras versat in ore fabas.
 Quæque pice adstrinxit, quod æu traiecit athena,
 Obsutum menta torret in igne caput:
 Vina quoque instillat. vini quodcumque relictum est.
 Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.
 Hostiles linguas, inimicæque vinximus ora,
 Dicit discedens; ebriaque exit anus,
 Protinus à nobis, quæ sit dea Muta, requires.
 Disce, per antiquos quæ mihi nota senes.
 Iupiter immodico Iururnæ victus amore
 Multa tulit, tanto non patienda deo.
 Illa modo in sylvis inter coryleta jacebat:
 Nunc in cognatas desiliebat aquas.
 Convocat hic Nymphas Latium quæcunq; tenebant,
 Et jacit in medio talia verba choro:
 Invidet ipsa sibi, vitatque quod expedit illi,
 Vestra soror; summo concubuisse deo.
 Consulite ambobus: nam quæ mea magna voluptas,
 Vtilitas vestræ magna sororis erat.
 Vos illi in prima fugienti obstitite ripa,
 Ne sua fluminea corpora mergat aqua.
 Dixerat: annuerant Nymphæ Tyberinides omnes.
 Quæque colant thalamos, Ilia diua, tuos.
 For. e fuit Naïs, Lar nomine: prima sed illi
 Dicta bis, antiquum syllaba nomen erat,
 Ex vitio positum. sæpe illi dixerat Almo,
 Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.
 Quæ, simul ac tetigit Iururnæ stagna sororis;
 Effuge, ait, ripas, dicta refertque Iovis.
 Illa etiam Iunonem adiit: miserataque nuptam,
 Naida Iururnam vir ruus, inquit, amat.

Iupiter intumuit: quaque est non usa modesta,
 Eripit huic linguam: Mercuriumque vocat.
 Duc hanc ad Manes: locus ille silentibus aptus.
 Nympha, sed infernæ Nympha paludis, erit.
 Iussu Iovis fiunt, accepit lucis euntes.
 Dicitur illa duci tunc placuisse suo.
 Vini parat hic, vultu pro verbis illa precatur,
 Et frustra muto nititur ore loqui.
 Firque gravis, geminosq; parit, qui compita servant,
 Et vigilant nostra semper in æde, Lares.
Proxima cognati dixere Charistia Chari,
 Et venit ad socios turba propinqua deos.
 Scilicet à tunulis, & qui periere propinquis,
 Procinus ad vivos ora referre iuvat:
 Postque tot amissos, quidquid de sanguine restat,
 Adspicere, & generis dinumerare gradus,
 Innocui veniant: procul hinc procul impius esto
 Frater, & in partus mater acerba suos:
 Cui pater est vivax, qui matris digereit annos:
 Quæ premit invisam focrus iniqua nurum.
 Tantalidæ fratres absint, & Iasonis uxor,
 Et quæ ruricolis semina tolla dedit,
 Et soror, & Progne, Tereusque duabus iniquus:
 Et quicumque suas per scelus anget opes.
 Dis generis dare thura boni: Concordia fertur.
 Illa præcipue multis adesse die.
 Et libate daptes, ut grati pignus amoris
 Nutriat intinctos mullâ patella cibos.
 Iamque ubi suadebit placidos nox humida somnos,
 Larga precaturi sumite vina manu.
 Et, bene vos, bene tu patriæ pater optime Cæsar,
 Dicite suffuso per sacra verba mero.
Nox ubi transierit, solito celebretur honore,
 Separat iudicio qui deus arva suo.
 Terinine, sive lapis, sive es desolus in agro.
 Stipes ab antiquis tu quoque nomen habes.
 Te duo diversa domini de parte coronant,
 Binaque ferta tibi, binaque dona ferunt.
 Ara sit: huc ignem curto fert rustica tellu
 Summitum de tepidis ipsa solona focis,
 Ligna senex minuit: concisaque construit alte,
 Et solida ramos figere pugnat humo.
 Tum sicco primas irritat cortice flammæ.
 Stat puer, & manibus lata canistra tenet.
 Inde, ubi ter fruges medios immisit in ignes,
 Porrigit incisos filia parva favos.
 Vina tenent alii: libantur singula flammis.
 Spectant, & linguis candida turba favent.

Spargitur & cæso communis Terminus agno :
 Nec queritur, lactans cum sibi porca datur:
 Conveniunt, celebrantque dapes vicinia simplex;
 Et cantant laudes, Termine sancte, tuas.
 Tu populos urbefque, & regna ingentia finis:
 Omnis erit sine te litigiosus ager.
 Nulla tibi ambitio est, nullo corrumpereis auro:
 Legitima servas credita rura fide.
 Si tu signasses olim Thyreatida terram;
 Corpora non letho missa trecenta forent:
 Nec foret Othryades congestis testus in armis.
 O quantum patriæ sanguinis ille dedit !
 Quid nova cum fierent Capitolia ? nempe deorum
 Cuncta Iovi cecidit turba locumque dedit.
 Terminus (ut memorant veteres) inventus in æde
 Restitit : & magno cum Iove templa tenet.
 Nunc quoque, se supra nequid nisi sidera cernat,
 Exiguum templi iesta foramen, habent.
 Termine, post illud levitas tibi libera non est.
 Qua positus fueris in itatione, mane:
 Nec tu vicino quicquam concede roganti,
 Ne videare hominem præposuisse Iovi.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris ?
 Clamato: Tuus est hic ager, ille tuus.
 Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros,
 Quondam Dardanio regna petita duci,
 Illa laugeri pecoris tibi, Termine, fibris.
 Sacra videt fieri sextus ab urbe lapis.
 Gentibus est aliis tellus data limite ceruo;
 Romanæ spatium est urbis & orbis idem.
Nunc mihi dicenda est regis fuga, traxit ab illa
 Sextus ab extremo nomina meuse dies.
 Ultima Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna : vir injustus, fortis ad arma tamen.
 Ceperat hic alias, alias everterat urbes,
 Et Gabios turpi fecerat arte suos.
 Namque irium minimus, proles manifesta Superbi,
 In medios hostes nocte silente venit.
 Nudarant gladios, Occidite, dixit, inermem:
 Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusque pater:
 Qui mea crudeli laceravit verbera terga,
 (Dicere ut hoc posset, verbera passus erat.)
 Luna fuit, spectant juvenem, gladiosque recondunt:
 Tergaque deducta veste notata vident.
 Flent quoque, & ut secum tueatur bella, precantur:
 Callidus ignaris annuit ille viris.
 Iamque potens, misso genitorem appellat amico,
 Perdendi Gabios quod sibi monstret iter.

Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
 Sectus humum rivo leue sonantis aquæ.
 Illic Tarquinius mandata latentia nati
 Accipit, & virga lilia summa metit.
 Nuntius ut rediit, decussaque lilia dixit;
 Filius, Agnosco iussa parentis, ait.
 Nec mora: principibus cæsis ex urbe Gabina,
 Traduntur ducibus moenia nuda suis.
 Ecce (nefas visu) mediis altaribus anguis
 Exit, & extinctis ignibus exta rapit.
 Consulitur Phoebus. fors est ita reddita: Matri
 Qui dederit primus oscula victor erit.
 Oscula quisque suæ matri properata dederunt,
 Non intellecto credula turba deo.
 Brutus erat stulti sapiens imitator: ut esset
 Tutus ab insidiis, dire Superbe, tuis.
 Ille jacens pronus matri dedit oscula Terræ;
 Creditus offenso præcubuisse pede.
 Cingitur interea Romanis Ardea signis,
 Et patitur longas obsidione moras.
 Dum vacat, & metuunt hostes committere pugnam;
 Luditur in castris: otia miles agit.
 Tarquinius juvenis socios dapibusque meroque
 Accipit. ex illis rege creatus ait:
 Dum nos sollicitos pigro tener Ardea bello,
 Nec finit ad patrios arma referre deos;
 Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
 Conjugibus nostris murua cura sumus?
 Quisque suam laudat. studiis certamina crescunt,
 Et fervet multo linguaque corque mero.
 Surgit cui dederat clarum Collatia nomen;
 Non opus est verbis, credite rebus, ait.
 Nox superest: tollamur equis, urbemque petamus.
 Dicta placent: frænis impediuntur equi.
 Pertulerant dominos. regalia protinus illi
 Testa perunt; custos in fore nullus erat.
 Ecce nurum regis fufis per colla coronis
 Inveniunt posito pervigilare mero.
 Inde cito passu petitur Lucretia: cujus
 Ante torum calathi, lanaque mollis erat.
 Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant:
 Inter quas tenui sic ait illa sopo:
 Mittenda est domino (nunc nunc properate puellæ)
 Quam primum nostra facta lacerna manu.
 Quid tamen auditis? (nam plura audire potestis:)
 Quantum de bello dicitur esse super?
 Postmodo victa cades: melioribus Ardea restas;
 Improbæ, quæ nostros cogis abesse viros.

Sint tantum reduces. sed enim temerarius ille
 Est meus, & stulto qualibet ense ruit.
 Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
 Me subit: & gelidum pectora frigus habet.
 Definit in lachrymis: inceptaque sibi remisit,
 In gremio vultum deposuitque suo.
 Hoc ipsam decuit: lacrymæ decuere pudicam,
 Et facies animo dignaque parque fuit.
 Pone metum, veni, conjux ait. illa revixit,
 Deque viri collo dulce pendit onus.
 Interea juvenis furiales regius ignes
 Concipit, & cæco raptus amore furit.
 Forma placet, niveusque color, flavique capilli,
 Quique aderat nulla factus ab arte decor.
 Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est:
 Quoque minor spes est, hoc magis ille cupit.
 Iam dederat cantus lucis prænuntius ales,
 Cum referunt juvenes in sua castra pedem.
 Carpitur attonitos absentis imagine sensus
 Ille: recordanti plura magisque placent.
 Sic sedit: sic cuncta fuit: sic stamina devit:
 Injectæ collo sic jacuere comæ:
 Hos habuit vultus, hæc illi verba fuerunt:
 Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
 Ut solet à magno fluctus languescere flatu;
 Sed tamen à vento, qui fuit, uada tumer:
 Sic, quamvis aberat placitæ præsentia formæ,
 Quem dederat præsens forma; manebat amor.
 Ardet; & injusti stimulis agitur amoris,
 Comparat indigno vimque dolumque toro.
 Exitus in dubio est. Audebimus ultima dixit.
 Viderit: audentes Forsque Deusque jurat.
 Cepimus audendo Gabios quoque. talia fatus
 Ense latus cinxit: tergaque pressit equi.
 Accipit ærata juvenem Collatia porta;
 Condere jam vultus sole parante suos.
 Hostis ut hospes in penetralia Collatini
 Comiter excipitur: sanguine junctus erat.
 Quantum animis erroris inest! parat inscia rerum
 Infelix epulas hostibus illa suis.
 Functus erat dapibus: poscunt sua tempora somnum.
 Nox erat: & tota lumina nulla domo.
 Surgit, & aurata vagina liberat enses,
 Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos.
 Virque torum pressit; Ferrum Lucretia mecum est.
 Narus, ait, Regis, Tarquiniusque vocor.
 Illa nihil: neque enim vocem viresque loquendi,
 Aut aliquid toto pectore mentis habet.

Sed tremit, ut quondam stabulis deprensa relictis,
 Parva sub infesto cum jacet agna lupo.
 Quid faciat? pugnet? vincetur foemina pugnans.
 Clamer? at in dextra, qui vetet, ensis erat.
 Effugiat? positis urgentur pectora palmis;
 Tunc primum externa pectora tacta manu.
 Instat amans hostis, precibus, pretioque, minisque.
 Nec prece, nec pretio, nec movet ille minis.
 Nil agis, Eripiam, dixit, pro crimine vitam:
 Falsus adulterii testis adulter ero.
 Interimam famulum; cum quo deprensa sereris.
 Succubuit famæ victa puella metu.
 Quid victor gaudes? hæc te victoria perdet.
 Heu quanto regnis nox steterit una tuis!
 Tamque erat orta dies, passis fedet illa capillis,
 Ut solet ad nati mater itura rogam.
 Grandævumque patrem fido cum conjuge castris
 Evocat: & posita venit uterque mora.
 Utque vident habitum; quæ luctus causa requirunt:
 Cui parec exsequias, quoque sit ista malo.
 Illa dtu reticet, pudibundaque cælat amictu
 Ora, fluunt lacrymæ more perennis aquæ.
 Hinc pater, hinc conjux lacrymas solantur, & orant,
 Indicet: & cæco flentque, paventque metu.
 Ter conata loqui; ter desistit: ausaque quarto;
 Non oculos ideo sustulit illa suos;
 Hoc quoque Tarquinio debebimus; Eloquar, inquit,
 Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
 Quæque potest narrat, restabant ultima; flevit,
 Et matronales erubere genæ.
 Dant veniam genitor factis conjuxque coacto.
 Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
 Nec mora, cælato fixit sua pectora ferro,
 Et cadit in patrios sanguinolentâ pedes.
 Tunc quoq; jam moriens, ne non procumbat honeste,
 Respicit, hæc etiam cura cadentis erat.
 Ecce super corpus communia damna gementes.
 Obliti decoris virque paterque jacent.
 Brutus adest, tandemque animo sua nomina fallit,
 Fixaque semianimi corpore tela rapit.
 Stillantemque tenens generoso sanguine cultrum,
 Edidit impavidos ore minante sonos:
 Per tibi ego hunc juro castum fortemque cruorem,
 Perque tuos manes; qui mihi numen erunt:
 Tarquinium profuga pœnas cum stirpe daturum,
 Iam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa jacens ad verba oculos siue lumine movit,
 Visaque concussa dicta probare coma.

Fertur in exsequias animi matrona virilis,
 Et secum lacrymas, invidiamque trahit.
 Vulnus inane patet. Bruus clamore Quirites
 Concitat, & reges facta nefanda refert.
 Tarquinius cum prole fugit: capit annua consul
 Iura, dies regnis illa suprema fuit.

Fallimur? an veris prænuntia venit hirundo,
 Et metuit ne qua versa recurat hyems;
 Sæpe tamen, Progne, nimum properasse queeris;
 Virque tuo Teieus frigore lætus erit.

IAmque duæ restant noctes de mense secundo,
 Marsque citos junctis curribus urget equos:
 Ex vero posirum permanit Equiria nomen:
 Quæ deus in campo perspicit ipse suo.
 Iure venis Gradive: locum tua tempora poscunt,
 Signatusque tuo nomine mensis adest.
 Venimus in portum, libro cum mense peracto.
 Naviget hinc alia jam mihi linter aqua.

F A S T O R V M

LIBER III.

Bellice, depositis clypeo paulisper & hasta,
 Mars ades, & nitidas casside solve conas.
 Forsitan ipse roges, quid sit cum Marte poetæ:
 A te, qui canitur, nomina mensis habet.
 Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ,
 Non minus ingenuis artibus illa vacat.
 Palladis exemplo ponendæ tempora sume
 Cuspidis. invenies & quid inermis agas.
 Tunc quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos
 Cepit; ut hinc urbi sentina magna dares.
 Sylvia Vestalis (quid enim verat inde moveri?)
 Sacra lavaturas mane petebat aquas.
 Ventum erat ad mollem declivo tramite ripam:
 Ponitur è summa fistilis urna coma.
 Fessa refedit huius, ventosque accepit aperto
 Pectore, turbatas restituitque conas.
 Dum sedet; umbrosæ salices, volucresque canoræ
 Fecerunt somnos, & leve murmur aquæ.
 Blanda quies furtim victis obrepsit ocellis,
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc, visamque cupit, positurque cupita:
 Et sua divina furta sefellit ope.
 Somnus abijt; jacet ipsa gravis. jam scilicet intra
 Viscera Romanæ conditor urbis erat.

Languida confurgit: nescit cur languida surgat,
 Et peragit tales arbore nixa sonos:
 Utile fit faustumque, precor, quod imagine somni
 Vidimus: an somno clarius illud erat?
 Ignibus Iliacis aderam, cum lapsa capillis
 Decidit ante sacros lanæa vitta focos.
 Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
 Surgunt, ex illis altera major erat.
 Et gravibus ramis totum protexerat orbem,
 Contigeratque sua fidera summa coma.
 Ecce meus ferrum patruus molitur in illas.
 Terreor admonitu: corque timore micat.
 Martia picus avis gemino pro stipite pugnant
 Et lupa, tuta per hos utraque palma fuit.
 Dixerat: & plenam non firmis viribus urnam
 Sultulit, implebat, dum sua visa refert.
 Interea crescente Remo, crescente Quirino,
 Cœlesti tumidus pondere venter erat.
 Quo minus emeritis exiret sursum annus,
 Restabant nitido jam duo signa Deo.
 Sylvia fit mater: Vestæ simulachra feruntur
 Virgineas oculis opposuisse manus.
 Ara deæ certè tremuit, pariente ministra,
 Et subiit ciberes territa flamma suos.
 Hoc ubi cognovit contemptor Amulius æqui:
 (Nam raptas fratri victor habebat opes)
 Anne jubet mergi geminos, scelus unda refugit.
 In sicca pueri destituuntur humo.
 Lactæ quis infantes nescit crevisse sereno,
 Et picum expositis sæpe tulisse cibos?
 Non ego te, tantæ nutrix Laurentia gentis,
 Nec taceam vestras Faultule pauper opes.
 Vester honos veniet, cum Laurentalia dicam:
 Acceptus geniis illa December habet.
 Martia ter senos proles adoleverat annos,
 Et suberat flavæ jam nova barba comæ.
 Omnibus agricolis, armentorumque magistris
 Iliadæ fratres jura petita dabant,
 Sæpe domum veniunt prædõnum sanguine læti,
 Et redigunt aq̄os in sua jura boves.
 Ut genus audierant; animos pater editus auget,
 Et pudet in parvis nomen habere casis,
 Romuleoque cadit trajectus Amulius ense,
 Regnaque longævo restituantur avo.
 Moenia conduntur: quæ, quamvis parva fuerunt;
 Non tamen expeditit transiluisse Remo.
 Iam modo quæ fuerant sylvæ, pecorumque recessus,
 Urbs erat, æternæ cum pater urbis ait:

Arbi-

Arbiter armorum, de cujus sanguine natus
 Credor, & ut credar pignora multa dabo.
 A te principium Romano dicimus anno:
 Primus de patrio nomine mensis erit.
 Vox rata fit: patrioque vocat de nomine mensem,
 Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.
 Et tamen ante omnes Martem coluere priores.
 Hoc dederant studiis bellica turba suis.
 Pallada Cecropidæ, Minoia Creta Dianam,
 Vulcanum tellus Hypsipylea colit:
 Iunonem Sparte, Pelopeiadesque Mycenæ:
 Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
 Mars Latio venerandus erat; quia præsidet armis:
 Arma feræ genti remque decusque dabant.
 Quod si forte vacas; peregrinos inspice fastos:
 Mensis in his etiam nomine Martis exit.
 Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis:
 Sextus apud populos, Hernica terra, tuos.
 Inter Aricinos, Albanaque tempora constat,
 Factaque Telegoni mœnia celsa manu.
 Quintum Laurentes, bis quintum Æquicolos acer,
 A tribus hunc primum turba Forensis habet.
 Et tibi cum proavis, miles Peligne, Sabinis
 Convenit. huic genti quartus utriusque Deus.
 Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem,
 Sanguinai auctori tempora prima dedit.
 Nec totidem veteres, quot nunc, habuere Kalendas.
 Ille minor geminis mensibus annus erat.
 Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia, facundum, sed male forte, genus.
 Qui bene pugnabat, Romanam noverat artem:
 Mittere qui poterat pila; disertus erat.
 Quis tunc aut Hyadas, aut Pleiadas Atlanteas
 Senferat? aut geminos esse sub axe polos?
 Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur
 Sidoniis: Helicen Graja carina notet?
 Signaque, quæ longo frater percenseat anno,
 Ire per hæc uno mense fororis equos?
 Libera currebant, & in observata per annum
 Sidera, constabat sed tamen esse deos.
 Non illi cœlo labentia signa tenebant;
 Sed sua: quæ magnum perdere crimen erat.
 Illa quidem scœno; sed erat reverentia scœno,
 Quantam nunc aquilas cernis habere tuas.
 Pertica suspensor portabat longa maniplos,
 Vnde manipularis nomina miles habet.
 Ergo animi indociles, & adhuc ratione carentes,
 Mensibus egerunt lustra minora decem.

Annus erat; decimum cum luna receperat orbem,
 Hic numerus magno tunc in honore fuit,
 Sive quia tot digiti, per quos numerare solemus,
 Seu quia bis quino sexmina mense parit:
 Seu quod ad usque decem numero crescente venit;
 Principium spatii sumitur inde novis.
 Inde patres centum denos secrevit in orbem
 Romulus: hastatos instituitque decem.
 Et totidem princeps totidem pilanus habebat
 Corpora: legitimo quique inerebat equo.
 Quin etiam partes totidem Tatiensibus ille,
 Quosque vocant Ramnes, Luceribusque dedit.
 Assuetos igitur numeros servavit in anno.
 Hoc luget spatio focmina moesta virum,
 Neu dubites, primæ fuerint quin ante Kalendæ
 Martis; ad hæc animum signa referre potes.
 Laurea flaminibus, quæ toto perstitit anno;
 Tollitur: & frondes sunt in honore novæ.
 Ianua tunc regis posita viret arbore Phœbi:
 Ante tuas itidem curia prisca fores.
 Vesta quoque ut niteat folio velata recenti;
 Cedit ab Iliacis laurea cæna focis.
 Adde quod arcana fieri novus ignis in æde
 Dicitur, & vires flamma resecta capit.
 Nec mihi parva fides annos hinc ille priores,
 Anna quod hoc coæpta est mense Perenna coli.
 Hinc etiam veteres initi memorantur honores
 Ad spatium belli, perfide Poone, tui.
 Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis: & inde
 Incipit, à numero nomina quisquis habet.
 Primus oliviferis Romam deductus ab arvis
 Pompilius menses sensit abesse duos.
 Sive hoc à Samio doctus, qui posse renasci
 Nos putat; Egeria sive monente sua.
 Sed tamen errabant etiam tunc tempora; donec
 Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit.
 Non hæc ille deus tauræque propaginis autor
 Credidit officis esse minora suis.
 Promissumque sibi voluit prænoscere coelum:
 Nec deus ignotas hospes inire domos.
 Ille moras solis, quibus in sua signa rediret,
 Traditur exactis disposuisse notis.
 Is decies senos tercentum & quinque diebus
 Iunxit, & è pleno tempora quarta die.
 Hic anni modus est. in lustrum accedere debet,
 Quæ consumatur partibus, una dies.
S i licet occultos monitus audire deorum
 Variis; ut cæte fama licere putat;

Cum sis officii, Grædive, virilibus aptus;
 Dic mihi matronæ cur tua festa colant?
 Sic ego, sic posita dixit mihi casside Mavors:
 (Sed tamen in dextra missilis hasta fuit)
 Nunc primum studiis pacis, Deus utilis armis,
 Advocator: & gressus in nova castra fero.
 Nec piget incepti, juvat hæc quoque parte morari:
 Hoc solum ne se posse Minerva putet.
 Disce Latinorum vates operose dierum
 Quod petis: & memori pectore dicta nota.
 Parva fuit, si prima velis elementa referre,
 Roma: sed in parva spes tamen hujus erat,
 Mœnia jam stabant populis angusta futuris
 Credita: sed turbæ tunc nimis ampla suæ.
 Quæ fuerit nostri, si quæris, regia nati;
 Adspice de canna straminibusque domum.
 In stipula placidi capiebat munera somni.
 Et tamen ex illo venit in astra toro.
 Ianique loco majus nomen Romanus habebat:
 Nec conjux illi, nec focer ullus erat.
 Spornebat generos inopes vicina dives:
 Et male credebar sanguinis autor ego.
 In stabulis habitasse, & oves pavisse, nocebat,
 Iugeraque inculti pauca tenere soli.
 Cum pare quæque suo cœant volucresque feræque,
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet.
 Externis dantur connubia gentibus, ac, quæ
 Romano vellet nubere, nulla fuit.
 Indolui: patriamque dedi tibi, Romule, mentem:
 Tolle preces, dixi: quod petis, arma dabunt.
 Festa para Conso: Confus tibi cætera dicet;
 Illo festa die dum sua sacra canes.
 Inrumere Cures, & quos color atigit idem.
 Tunc primum generis intulit arma focer.
 Jamque fese raptæ matrum quoque nomen habebant,
 Tractaque erant longa bella propinqua mora.
 Conveniunt nuptæ dictam Junonis in ædium:
 Quas inter mea sis est nurus ausa loqui:
 O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus,
 Non ultra lente possimus esse piæ.
 Stant acies: sed utra dî sint pro parte rogandi;
 Eligite, hinc conjux, hinc pater arma tener.
 Quærendum est, viduæ fieri malitis, an orbæ.
 Consilium vobis sorte piumque dabo.
 Consilium dederat, parent: crinesque resolvunt,
 Mœstaque funera corpora veste tegunt.
 Jam iteterant acies ferro mortique paratæ:
 Jam lituus pugnæ signa daturus erat;

Cum

Cum raptæ veniunt inter patresque virosque,
 Inque sinu natos pignora cara tenent.
 Ut medium campi scissis tetigere capillis;
 In terram posito procubuerunt genu.
 Et, quasi sentirent, blando clamore nepotes
 Tendebant ad avos brachia parva suos.
 Qui poterat, clamabat avum tunc denique visum.
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris animique cadunt: gladiisque remotis
 Dant soceri generis accipiuntque manus.
 Laudatasque tenent natas, scutoque nepotem
 Fert avus: hic scuti dulcior usus erat.
 Inde diem, primasque meas celebrare Kalendas
 Oebaliæ matres non leve munus habent.
 Aut quia committi strictis mucronibus ausæ
 Finierant lacrymis Martia bella suis:
 Vel quod erat de me feliciter Ilia mater;
 Rite colunt matres sacra, diemque meum.
 Quid? quod hyems adoperta gelu tunc denique cedit,
 Et pereunt vitæ sole repente nives.
 Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes,
 Vvidaeque in gravido palmitum gemma tumet.
 Quæque diu latuit, nunc qua se tollat in auras,
 Fertilis occultas invenit herba vias.
 Nunc foecundus ager: pecoris nunc hora creandi:
 Nunc avis in ramo testæ laudemque parat:
 Tempora jure colunt Latine foecunda parentes:
 Quarum militiam vota que partus habet.
 Adde, quod excubias ubi rex Romanus agebat;
 (Qui nunc Esquilias nomina collis habet;)
 Illic à nuribus Junoni templa Latinis
 Hac sunt, si memini, publica facta die.
 Quid moror, & variis onero tua pectora caussis?
 Eminet ante oculos quod petis ecce tuos.
 Mater amat nuptas: matrum me turba frequentat.
 Hæc nos præcipue tam pia causa decet.
 Ferte Deæ flores: gaudet florentibus herbis
 Hæc dea. de tenero cingite flore caput.
 Dicite. Tu nobis lucem, Lucina, dedisti;
 Dicite, Tu voto parturientis ades.
 Si quæ tamen gravida est; resoluta crine precetur,
 Ut solvat partus molliter illa suos.
Quis mihi nunc dicet quare coclestia Martis
 Arma ferant Salii, Marmuriumque canant?
 Nympha mone nemori stagnoque operata Dianæ:
 Nympha Numæ conjux ad tua facta veni.
 Vallis Aricinæ sylvæ præcinctus opaca
 Est lacus, antiqua religio facer.

Hic latet Hippolytus loris direptus equorum:
 Vnde nemus nullis illud aditur equis.
 Licia dependent longas velantia sepes,
 Et posita est meritæ multa tabella Dæ.
 Sæpe potens voti frontem redimita coronis
 Fœmina lucentes portat ab urbe faces.
 Regna tenent manibus fortes pedibusque fugaces,
 Et petit exemplo postmodo quisque suo.
 Desluit incerto lapidosus murmure rivus:
 Sæpe, sed exiguis haustibus inde bibi.
 Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camœnis.
 Illa Numæ conjux consiliumque fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Molliri placuit jure, deumque metu.
 Inde datæ leges; ne fortior omnia posset:
 Cœptaque sunt pure tradita sacra coli.
 Exiit feritas, armisque potentius æquum est,
 Et cum cive puderet conseruisse manus.
 Atque aliquis modo trux visa jam vertitur ara,
 Vinaque dat tepidis farraque falsa focis.
 Ecce deum genitor rutilas per nubila flammæ
 Spargit, & effusis æthera ficit aquis.
 Non alias missi cecidere frequentius ignes.
 Rex pavet: & vulgi pectora terror habet.
 Cui dea: Ne nimium terre; piabile fulmen
 Est, ait: & sævi flectitur ira Iovis.
 Sed poterunt ritum Picus Faunusque piandi
 Tradere: Romani numen uterque soli.
 Nec sine vi tradent. adhibe tu vincula captis.
 Atque ita, qua possint, edidit, arte capi.
 Lucus Aventino suberat niger ilicis umbra,
 Quo possis viso dicere, numen inest.
 In medio gramen, muscoque adoperta virenti
 Manabat saxo vena perennis aquæ.
 Inde fere soli, Faunus Picusque bibebant.
 Huc venit, & fonti rex Numa mactat ovem,
 Plenaque adorati disponit pocula Bacchi,
 Cumque suis antro conditus ipse latet.
 Ad solitos veniunt sylvestria numina fontes,
 Et relevant multo pectora sicca mero.
 Vina quies sequitur. gelido Numa prædit ab antro,
 Vinclaque sopitas addit in arcta manus.
 Somnus ut abscessit, pugnando vincula tentant
 Rumpere: pugnantes fortius illa tenent.
 Tunc Numa, Di nemorum factis ignoscite nostris,
 Si scelus ingenio scitis abesse meo:
 Quoque modo possit fulmen, monstrate, piati.
 Sic Numa: Sic quatiens cornua Faunus ait.

Magna

Magna petis: nec quæ monitu tibi discere nostro
 Fas sit, habent fines numina nostra suos.
 Di sumus agrestes, & qui dormiemur in altis
 Montibus, arbitrium est in sua recta Iovi.
 Hunc tu non poteris per te deducere cœlos:
 At poteris nostra forsitan usus ope.
 Dixerat hæc Faunus: par est sententia Picis.
 Denique tamen nobis vincula, Picus ait.
 Iupiter huc veniet valida perductus ab arte:
 Nubila promissi Styx mihi testis erit.
 Emissi laqueis quid agant, quæ carmina dicant;
 Quaque trahant superis sedibus arte Iovem;
 Scire nefas homini est, nobis concessa canentur,
 Quæque pio dici vatis ab ore licet.
 Eliciunt cœlo te Iupiter, unde minores
 Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.
 Contat Aventinæ tremuisse cacumina sylvæ,
 Terraque subsedit pondere pressa Iovis.
 Corda micant Regis, totoque è corpore sanguis
 Fugit, & hirsutæ diriguere comæ.
 Ut rediit animus, Da certa piamina, dixit,
 Fulminis, altorum rexque paterque deum:
 Si tua contigimus manibus donata puris:
 Hoc quoque, quod petitur, si pia lingua rogat.
 Annuit oranti: sed verum ambage remota
 Abdidit, & dubio terruit ore virum.
 Cæde caput dixit, cui rex, Parebimus, inquit:
 Cædenda est hortis eruta cepa meis.
 Addidit hic, Hominis fumes; ait ille, capillos.
 Postulat hic animam: cui Numa, Præcis, ait.
 Risit, & his, inquit, Facito mea tela procures
 O vir colloquio non abigende deum.
 Sed tibi, protulerit cum totum crastinus orbem
 Cyathius; imperii pignora certa dabo.
 Dixit, & ingenti tonitru super æthera notum
 Fertur, adorantem destituitque Numam.
 Ille redit lætus, memoratque Quiritibus acta,
 Tarda venit dictis difficilibusq; fides.
 At certe credetis, ait, si verba sequetur
 Exitus: en, audi crastina, quisquis ades.
 Protulerit terris cum totum Cyathius orbem,
 Iupiter imperii pignora certa dabit.
 Discedunt dubii, promissaque tarda videntur,
 Dependetque fides à veniente die.
 Mollis erat tellus rotrata manè pruina;
 Ante sui populus limina regis adest.
 Prodit, & in folio medius confedit acerne,
 Innumeri circa stantque silentque viri.

Ortus erat summo tantummodo margine Phœbus:
 Sollicitæ mentes speque metuque pavent.
 Constitit, atque caput niveo velatus amictu
 Iam bene dīs notas sustulit ille manus.
 Atque ita, Tempus adest promissi muneris, inquit:
 Pollicitam dictis Iuditer adde fidem.
 Dum loquitur, totum jam sol emoverat orbem,
 Et gravis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus, tria suigura mist:
 Credite dicenti; mira, sed acta loquor.
 A media cœlum regione dehiscere coepit:
 Summisere oculos cum dūce turba suo.
 Ecce levi scutum versatum leniter aura
 Decidit, à populo clamor ad astra venit.
 Tollit humo munus cœsa prius juvenca,
 Quæ dederat nulli colla premenda iugo.
 Atque ancile vocat; quod ab omni parte recisum est,
 Quemque nores oculis, angulus omnis abest.
 Tunc, memor imperii sortem consistere in illo,
 Consilium mulsæ calliditatis inuit.
 Plura jubet fieri simili cœlata figura;
 Error ut ante oculos insidiantis eat.
 Mamurius, morum, fabræne exactior artis,
 Difficile est ulli dicere, clausit opus.
 Cui Numa munificus, Facti pete præmia, dixit:
 Si mea nota fides, irrita nulla petes.
 Iam dederat Saliis (à saltu nomina ducta)
 Armaque, & ad certos verba canenda modos.
 Tum sic Mamurius, Merces mihi gloria detur,
 Nominaque extremo carmine nostra sonent.
 Inde sacerdotes operi promissa vetusto
 Præmia persolvunt, Mamuriumque vocant:
 Nubere si qua volēs, quamvis proferabitis ambo,
 Differ: habent parvæ commoda magna moræ.
 Arma movent pugnam, pugna est aliena maritis.
 Condita cum fuerint; aptius omen erit.
 His etiam conjux apicari sancta Dialis
 Lucibus impexas debet habere comas.
Tertia nox demissa suos ubi moverit ortus;
 Conditus è geminis piscibus alter erit.
 Nam duo sunt: austris hic est; aequilonibus ille
 Proximus. à vento nomen uterque tenet.
Cum croceis rorare genis Tithonia conjux
 Cœperit, & quintæ tempora lucis ager;
 Sive est Arctophylax, sive est piger ille Bootes;
 Mergetur, visus effugietque tuos.
 At non effugiet Vindemitor. hoc quoque causam
 Vnde trahat sidus parva decere mora est.

Ampe

Ampelon intonsum Satyro nymphaque creatum
 Fertur in Isuariis Bacchus amasse jugis.
 Tradidit huic vitem penitentem frondibus ulmi;
 Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.
 Dum legit in ramo pictas temerarius uvas;
 Decidit amissum Liber in astra tulit,
Sextus ubi è terra clivosum scandet Olympum
 Phœbus, & alatis æthera carpet equis;
 Quisquis ades, castæque colis penetrabilia Vestæ;
 Gratate: Iliacis thuraque pone focus.
 Cæsaris innumeris, quos maluit ille mereri,
 Accessit titulis pontificalis honor.
 Ignibus æternis æterni uumina præfunt
 Cæsaris. imperii pignora juncta vides.
 Dî veteris Trojæ, dignissima præda ferenti,
 Qua grævis Æneas tutus ab hoste fuit.
 Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos
 Numina, cognatum, Vesta, tuere caput.
 Quos sancta fover ille manu, bene vivitis ignes.
 Vivite inextincti, flammaque duxque precor.
Vna nota est Martis Nonis: sacrata quod illis
 Tempa putant lucos Vejovis ante duos.
 Romulus ut saxo lucum circumdedit alto;
 Quilibet huc, dixit, confuge: tutus eris.
 O quam de tenui Romanus origine crevit!
 Turba vetus quam non invidiosa fuit!
 Ne tamen ignaro novitas tibi nominis obster;
 Disce quis ille deus, curve vocetur ita.
 Iupiter est juvenis, juveniles aspice vultus.
 Adspice deinde manus: fulmina nulla tenet.
 Fulmina post ausos cœlum affectare Gigantes
 Sumpta Iovi: primo tempore inermis erat.
 Ignibus Ossa novis, & Pelion altius Ossa
 Arsit, & in solida fixus Olympus humo.
 Stat quoque capta simul: Nymphæ pavisse feruntur
 Cretides. infanti lac dedit illa Iovi.
 Nunc vocor ad nomen, Vegrandia farra coloni,
 Quæ male creverunt, vescaque parva vocant.
 Vis ea si verbi est; cur non ego Vejovis ædem
 Ædem non magni suspicer esse Iovis?
 Iamque ubi cocruleum variabunt sidera cœlum;
 Suspice: Gorgonei colla videbis equi.
 Creditur hic cæsæ gravis cervice Medusæ
 Sanguine resperfis profuisse comis.
 Huic supra nubes & subter sidera lapsa,
 Cœlum pro terra, pro pede penna fuit.
 Iamque indignanti nova fræna receperat ore,
 Cum levis Aonias ungula fodit aquas.

Nunc fruitur coelo, quod pennis ante petebat:
 Et nitidus stellis quinque decemque micat.
PROCIUS adspicias venienti nocte Coronam
 Gnosfida. Theseo crimine facta dea est.
 Iam bene perjuro mutarat conjugē Bacchum,
 Quæ dedit ingrato filia regenda viro.
 Sorte tori gaudens, Quid sebam rustica? dixit,
 Ut iliter nobis perfidus ille fuit.
 Interea Liber depexis crinibus Indos
 Vincit, & Eoo dives ab orbe redit.
 Inter captivas facie præstante puellas
 Grata nimis Baccho filia regis erat.
 Flebat amans conjux, spatiatæque litore curvo
 Edidit incultis talia verba comis:
 En iterum fluctus similes audite querelas:
 En iterum lacrymas, accipe, arena, meas.
 Dicebam (memini) perjure, & perfide Theseu:
 Ille abiit, eadem crimina Bacchus habet.
 Nunc quoque nulla viro, clamabo, focmina credat:
 Nomine mutato causâ relata mea est.
 O utinam mea fors, qua primum creperat, isset,
 Iamque ego præsentis tempore nulla forem!
 Quid me in desertis morituram, Liber, arenis
 Servabas? potui dedoluisse semel.
 Bacche levis, leviorque tuis, quæ tempora tingunt,
 Frondibus, in lacrymas cognite Bacche meas,
 Ausus es ante oculos adducta pellice nostros
 Tam bene compositum sollicitare torum?
 Heu ubi pacta fides? ubi, quæ jurare solebas?
 (Me miseram, quoties hæc ego verba loquor!)
 Thesea culpabas, fallacemque ipse vocabas:
 Iudicio peccas turpius ipse tuo.
 Nesciat hoc quisquam, tacitisque doloribus urat:
 Ne toties falli digna fuisse puter.
 Præcipue cupiam cælari Thesea: ne te
 Consortem culpæ gaudeat esse suæ.
 At, puto, præposita est fuscæ mihi candida pellex.
 Eveniat nostris hostibus ille color.
 Quid tamen hoc refert? vitio tibi gratior ipso est,
 Quid facis? amplexus inquinat illa tuos.
 Bacche fidem præsta, nec præfer amoribus ullam
 Conjugis. assuevi semper amare virum.
 Ceperunt matrem formosi cornua tauri;
 Me tua: sed lædit ille pudendus amor.
 Ne noceat quod amo: nec enim tibi Bacche nocebat,
 Quod flammis nobis fassus es ipse tuas.
 Nec quod nos uris, mirum facis, ortus in igne
 Diceris, & patria raptus ab igne manu.

Illa ego sum, cui ru solitus promittere cœlum,
 Hei mihi, pro cœlo qualia dona fero!
 Dixerat: audierat jam dudum verba querentis
 Liber, ut à tergo sorte secutus erat.
 Occupat amplexu, lacrymasque per oscula siccatur,
 Et, Pariter cœli summa petamus, ait.
 Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sumes;
 Nam tibi mutata Libera nomen erit.
 Sintque ruæ tecum faciam monumenta Coronæ;
 Vulcanus Veneri quam dedit: illa tibi.
 Dicta facit: gemmas; novem transformat in ignes,
 Aurea per stellas nunc micat illa novem.
S Ex ubi sustulerit totidemque emiserit orbes,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem;
 Altera gramineo spectabis Equiria campo,
 Quem Tyberis curvis in laevis urget aquis.
 Qui tamen ejecta si forte tenebitur unda;
 Cœlius accipiet pulverulentus equos.
I Dibus est Annæ festum geniale Perennæ,
 Haud procul à ripis, advena Tybri, tuis.
 Plebs venit, ac virides passim disjecta per herbas
 Potat, & accumbit cum pare quisque sua.
 Sub Iove pars durat: pauci tentoria ponunt:
 Surr, quibus è ramis frondea facta casa est:
 Pars sibi pro rigidis calamos statuere columnis:
 Desuper extensas imposuere togas.
 Sole tamen vinoque calent: annosque precantur,
 Quot sumunt cyathos, ad numerumque bibunt.
 Invenies illic, qui Nestoris ebibat annos:
 Quæ sit per calices facta Sibylla suos.
 Illic & cantant, quidquid didicere theatris,
 Et jactant faciles ad sua verba manus:
 Et ducunt posito duras cratera choreas,
 Cultaque diffusis saltat amica comis.
 Cum redeunt, titubant, & sunt spectacula vulgi:
 Et fortunatos obvia turba vocat.
 Occurrit nuper (visa est mihi digna relatu)
 Pompa: senem potum pota trahebat anus.
 Quæ tamen hæc dea sit, quoniam rumoribus errat;
 Fabula proposito nulla tegenda meo.
 Arserat Aeneæ Dido miserabilis igne:
 Arserat extractis in sua fata rogis.
 Compositusque cinis, tumulique in marmore carmen
 Hoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat:
 Præbuit Aeneas & causam mortis, & ensam:
 Ipsa sua Dido concidit usa manu.
 Protinus invaduat Numidæ sine vindice regnum,
 Et potitur capta Maurus la:ba domo:

Seque memor spretum, Thalamis tamē, inquit, Elise,
 En ego, quem toties reppulit illa, fruor.
 Diffugiunt Tyrii quo quemque agit error, ut olim
 Anisso dubiæ rege vagantur apes.
 Tertia nudatas acceperat arca messes,
 Inque cavos ierant tertia multa lacus;
 Pellitur Anna domo: lacrymasque sororia linquit
 Mœnia: germanæ iusta dat ante suæ.
 Mixta bibunt molles lacrymis unguenta favillæ;
 Vertice libatas accipiuntque comas.
 Terque vale dixit: cineres ter ad ora relatos
 Pressit. & est illis visa subesse soror.
 Nacta ratem comitesque fugæ, pede labitur æquos;
 Mœnia respiciens, dulce sororis opus.
 Fertilis est Melite sterili vicina Colyræ
 Insulæ, quam Libyci verberat unda freti:
 Hanc petit hospitio regis confisa vetusto,
 Hospes opum dives rex ibi Battus erat.
 Qui postquam didicit casus utriusque sororis;
 Hæc, inquit, tellus quantulacunque tua est.
 Et tamen hospitii servasset ad ultima munus,
 Sed timuit magnas Pygmalionis opes.
 Signa recensebat bis Sol sua: tertius ibat
 Annus: & exilio terra paranda nova est.
 Frater adest, belloque petit. Rex arma perosus,
 Nos sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.
 Iussa fugit, ventoque ratem committit, & undis.
 Asperior quovis æquore frater erat.
 Est prope piscesos lapidosi Crathidis amnes
 Parvus ager: Cameren incola turba vocat.
 Illuc cursus erat. nec longius absuit inde,
 Quam quantum novles mittere funda potest.
 Vela cadunt primo, & dubia librantur ab aura.
 Findite remigio, navita dixit, aquas.
 Dumque parant torto subducere carbasa lino,
 Percutitur rapido puppis adunca Noto:
 Inque patens æquor frustra pugnante magistro
 Fertur, & ex oculis visa refugit humus.
 Assiliunt fluctus, imoque à gurgite pontus
 Vertitur, & canas alveus haurit aquas.
 Vincitur ars vento: nec jam moderator habenis
 Vitur: at votis is quoque poscit opem.
 Instatur tumidas exsul Phœnissa per undas,
 Humidaque opposita lumina veste tegit.
 Tunc primum Dido felix est dicta sorori,
 Et quæcumque aliquam corpore pressit humum.
 Ducitur ad Laurens ingenti flamine littus
 Puppis: & expositis omnibus, hausta perit.

F A S T O R V M

24
 Iam pius Æneas regno nataque Larini
 Ausus erat: populos miscueratque duos.
 Littore dotali, solo comitatus Achate,
 Secretum nudo dum pede carpit iter;
 Adspicit errantem: nec credere sustinet Annam
 Esse (quid in Latios illa veniret agros?)
 Dum secum Æneas; Anna est, exclamat Achates.
 Ad nomen vultus sustulit illa suos,
 Heu fugiat? quid agat? quos terræ quærat hiatus?
 Ante oculos miseræ fata sororis erant.
 Sensit, & alloquitur trepidam Cythereus heros:
 Flet tamen admonitu mortis, Elisa, tuæ.
 Anna, per hanc iuro, quam quondam audire solebas,
 Tellurem fato prosperiore dari;
 Perque deos comites, hac nuper sede locatos;
 Sæpe meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen: metus absfuit iste.
 Hei mihi, credibili fortior illa fuit!
 Ne refer, adspexi non illo corpore digna
 Vulnere, Tartareas ausus adire domos.
 At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
 Sive deus; regni commoda carpe mei.
 Multa tibi memores, nil non debemus Elisæ,
 Nomine grata tuo, grata sororis eris.
 Talia dicenti (neque enim spes altera restat)
 Credidit: errores exposuitque suos.
 Utque domum intravit Tyrios induta paratus;
 Incipit Æneas: cætera turba silet.
 Hanc tibi cur tradam, pia causa, Lavinia conjux,
 Est mihi, consumpsi naufragus hujus opes.
 Orta Tyro est: regnum Libyca possedit in ora:
 Quam precor ut caræ more sororis ames.
 Omnia promittit, falsumque Lavinia vulnus
 Mente premit tacita, dissimularque metus.
 Donaque cum videat præter sua lumina mitti
 Multa palam, mitti clam quoque multa putat.
 Non habet exactum quid agat, furialiter odit
 Et parat insidias, & cupit ultra mori.
 Nox erat, autærorum visa est adstare sororis
 Squallenti Dido sanguinolenta coma.
 Effuge, ne dubita; mortuum, soror, effuge testum,
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exsilii: & velox humili super arva fenestra
 Se jacit, audacem fecerat ipse timor.
 Cumque metu rapitur, tunica velata recincta
 Currit, ut auditis territa dama lupis.
 Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius undis
 Creditur, & stagnis occuluisse suis.

Sidonis interea magno clamore per agros
 Quæritur, apparent signa notæque pedum.
 Ventum erat ad ripas, ierant vestigia ripis.
 Sultinuit tacitas confcius amnis aquas.
 Ipsa loqui visa est: Placidi sum Nympha Numici:
 Anne perenne latens, Anna Perenna vocor.
 Protinus erratis lati vescuntur in agris,
 Et celebrant largo seque diemque inero.
 Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat
 annum:

Pars Themis, Inachiam pars putat esse bovem.
 Invenies, qui te Nymphen Atlantida dicant;
 Teque Iovi primos, Anna, dedisse cibos:
 Hæc quoque, quam referam, nostras pervenit ad
 aures

Fama: nec à veri dissidet illa fide.
 Plebs vetus, & nullis etiam nunc rura Tribunis,
 Fugit: & in sacri vertice montis erat.
 Iam quoque, quem secum tulerant, defecerat illos
 Victus, & humanis usibus apta Ceres.
 Orta suburbanis quædam fuit Anna Bovillis
 Pauper, sed multæ sedulitatis anus.
 Illa, levi mitra canos incincta capillos,
 Fingebat tremula rustica liba manu.
 Atque ita per populum fumantia mane solebat
 Dividere, hæc populo copia grata fuit.
 Pace domi facta, signum posuere perenne:
 Quod sibi defectis illa ferebat opem.
 Nunc mihi, cur content, superest, obscœna puellæ.
 Dicere, nam coeunt, certa que probra canunt.
 Nuper erat dea facta, venit Gradivus ad Annam:
 Et cum seducta talia verba facit.
 Mense meo coleris: junxi mea tempora tecum:
 Pendet ab officio spes mihi magna tuo.
 Armifer armiferæ correptus amore Minervæ
 Vror: & hoc longo tempore vulnus alo.
 Effice, Di studio similes coeamus in unum.
 Conveniunt partes hæc tibi, comis anus.
 Dixerat, illa Deum pronisso ludit inani,
 Et stultam dubia spem trahit usque mora.
 Sæpius instanti; Mandata peregrinus, inquit:
 Evicta est: precibus vix dedit illa manus.
 Credit anans, thalamosque parat, deducitur illuc
 Anna tegens vultus, ut nova nupta, suos.
 Ocula sumpturus subito Mars adspicit Annam,
 Nunc pudor elusum, nunc subit ira deum.
 Ludis amatorem caræ, nova diva, Minervæ.
 Nec res hæc Veneri gratior ulla fuit.

I. de joci veteres obscœnaque verba canuntur :

Et p̄vat hanc magno verba dedisse deo.
 Fra-teriturus eram gladios in principe fixos ;
 Cum sic à castis Vesta locuta focus :

Ne dubita meminisse : meus fuit ille sacerdos:
 Sacrilegæ telis me petiere manus.

Ipsa virum rapui, simulacraque nuda reliqui.

Quæ cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.

Ille quidem cœlo positus Iovis atria vidit :

Et tenet in magno templa dicata foro.

At quicumque nefas ausi, prohibente deorum

Numine, polluerant pontificale caput;

Morte jacent merita. testes estote Philippi,

Et quorum sparsis ossibus albet humus.

Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt

Cæsaris ; ulcisci justa per arma patrem.

Postera cum teneras Aurora refecerit herbas ;

Scorpius à prima parte videndus erit.

Tertia post Idus lux est celeberrima Baccho.

Bacche fave vati, dum tua Festa cano.

Nec referem Semelen, ad quam nisi fulmina secum

Iuppiter afferret ; parvus inermis eras :

Nec puer ut posses maturo tempore nasci,

Expletum patrio corpore matris opus.

Sithonas & Scythicos longam est narrare triumphos,

Et domitas gentes thurifer Inde tuas.

Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris,

Inque tuum furiis acte Lycurge genu.

Ecce libet subitos pisces, Tyrrenaque monstra

Dicere. sed non est carminis hujus opus.

Carminis hujus opus, causas exponere; quare

Vilis anus populos ad sua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt,

Liber, & in gelidis herba reperta focus.

Te memorant Gange, totoque Oriente subacto,

Primitias magno seposuisse Iovi.

Cinnama tu primus captivæ thura dedisti,

Deque triumphato viscera tolta bove.

Nomine ab auteris ducunt Libamina nomen,

Libaque : quod sanctis pars datur inde focus.

Liba Deo sunt: succis quia dulcibus idem

Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Ibat arenoso Satyrus comitatus ab Hebro.

(Non habet ingratos fabula nostra jocos)

Iamq; erat ad Rhodopen, Pangæaq; flumina ventus;

Æriseræ comitum cum crepuere manus.

Ecce novæ coeunt volucres tinnitibus ætæ,

Quosque movent sonitus æra, sequuntur apes.

Colligit errantes, & in arbore claudit inanī
 Liber : & inventi præmia mellis habet.
 Ut Satyri lævisque senex tetigere favorem;
 Quærebant favos per nemus omne favos.
 Audit in exesa stridorem examinis ulmo :
 Adspicit & ceras, dissimulatque senex.
 Utque piger pandi tergo residebat aselli;
 Applicat hunc ulmo corticibusque cavis.
 Constitit ipse super ramoso stipite nixus:
 Atque avide trunco condita mella petit.
 Millia crabronum coeunt, & vertice nudo
 Spicula defigunt, oraque prima notant.
 Ille cadit præceps, & calce feritur aselli:
 Iuculamatque suos auxiliumque rogat.
 Concurrent Satyri, turgentiaque ora parentis
 Rident. percusso claudicat ille genu.
 Ridet & ipse Deus limumque inducere monstrat.
 Hic paret monitis, & linæ ora luto.
 Melle pater fruitur: liboque infusa calenti
 Iure re, et tiori splendida mella damus.
 Fœmina cur præsit, non est rationis opertæ.
 Fœmineos thyrsos concitat ille choros.
 Cur anus hoc faciat quæris? vinosior ætas
 Hæc erat, & gravidæ munera vitis amar.
 Cur hedera cincta est? hedera est gratissima Baccho.
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est.
 Nyctadas Nymphas, puerum quærente noverca,
 Hanc frondem cuius opposuisse ferunt.
 Restat, ut inveniam; quare toga libera detur
 Luce geri pueris, candidæ Bacche, tua.
 Sive, quod ipse puer semper, juvenisque videris;
 Et media est ætas inter utrumque tibi :
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora natos
 Commendant curæ numinibusque tuis.
 Sive, quod es Liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberioris iter.
 An quia, cum colerent prisca studiosus agros,
 Et faceret patrio rure senator opus.
 Et caperet falces à curvo consul aratro,
 Ne crimen duras esset habere manus ;
 Rutilicus ad ludos populus veniebat in urbem:
 Sed dis, non studiis ille dabatur honos.
 Luce sua ludos uxæ commentor habebat :
 Quos cum tædisera nunc habet ille dea.
 Ergo ut tironum celebrare frequentia possit;
 Visa dies dandæ non aliena togæ.
 Mite caput pater huc placataque cornua vertas,
 Et des ingenio vela secunda meo.

Itur ad Argeos, (qui sint, sua pagina dicit)
 Hac, si commemini, præteritaque die.
 Stella Lycaoniam vergit declivis ad Arcton
 Milvius. hæc illa nocte videnda venit.
 Qui dederit volucris, si vis cognoscere, cœlum:
 Saturnus regnis à Iove pulsus erat.
 Concitat iratus validos Titanas in arina,
 Quæque fuit fati debita, tentat open.
 Matre salus Terra, monstrum mirabile, taurus
 Parte sui serpens posteriore fuit.
 Hunc triplici muro lucis incluserat atris
 Parcarum monitu Styx violenta trium.
 Viscera qui tauri flammis adolenda dedisset,
 Sors erat, æternos vincere posse deos.
 Immolat hunc Briareus facta ex adamante securi:
 Et jamjam flammis exta daturus erat.
 Jupiter alitibus rapere imperat, attulit illi
 Milvius: & meritis venit in astra suis.
VNa dies media est: & sunt sacra Minervæ,
 Nomina quæ à junctis quinq; diebus habent.
 Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro.
 Causa, quod est illa nata Minerva die.
 Altera, tresque super rara celebrantur arena:
 Ensisbus exsertis bellica læta dea est.
 Pallade nunc pueri teneræque orate puellæ.
 Qui bene placarit Pallada; doctus erit.
 Pallade placata, lanam mollire puellæ
 Discant, & plenas exonerare colos.
 Illa etiam stantes radio percurrere telas
 Erudit, & rarum pectine densat opus.
 Hanc cole, qui maculas læsis de vestibibus auferis:
 Hanc cole, velleribus quisquis abena paras.
 Nec quisquam invita faciet bene vincula planta
 Pallade; sit Tychio doctior ille licet.
 Et licet antiquo manibus collatus Epeo
 Sit prior; irata Pallade, mancus erit.
 Vos quoque, Phœbea morbos qui pellitis arte;
 Munera de vestris pauca referte Deæ.
 Nec vos turba feri censu fraudata magistri
 Spernite, discipulos attrahit illa novos.
 Quisque moves cœli, tabulamque coloribus uris,
 Quisque facis docta mollia saxa manu.
 Mille dea est operum: certe dea carminis illa est.
 Si mereor, studiis adsit amica meis.
 Cælius ex alto qua mons descendit in æquum;
 Hic ubi non plana est, sed prope plana via;
 Parva licet videas captæ delubra Minervæ,
 Quæ Dea natali cœpit habere suo.

Nominis in dubio causa est. capitale vocamus
 Ingenium sollers: ingeniosa dea est.
 An, quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo profuisse suo?
 An, quia perdomitis ad nos captiva Faliscis
 Venit? & hoc ipsum littora prima docet?
 An, quod habet legem, capitis quæ pendere poenas
 Ex illo jubeat furta recepta loco?
 A quacunque trahis ratione vocabula Pallas;
 Pro ducibus nostris ægida semper habe.
 Summa dies è quinque tubas iustrare canoras
 Admonet, & forti sacrificare deæ.
 Nunc potes ad Solem sublato dicere vultu,
 Hic here Phryxæ vellera pressit ovis.
 Seminibus tostis sceleratæ fraude novercæ
 Sustulerat nullas, ut solet, herba comas.
 Mittitur ad Tripodas, certa qui sorte reportet,
 Quam sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoque corruptus cum femine, nuntiat Helles
 Et juvenis Phryxi funera sorte peri.
 Vsq; recusantem cives, & tempus, & Ino
 Compulerant regem jussa nefanda pati.
 Et soror, & Phryxus velati tempora vittis,
 Stant simul ante aras: junctaque fata gemunt.
 Adspicit hos, ut sorte pependerit æthere mater,
 Et ferit attonita pectora nuda manu:
 Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit: & natos eripit inde suos:
 Vtque fugam capiant, aries nitidissimus auro
 Traditur. ille vehit per frera longa duos.
 Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra
 Fœmina; cum de se nomina fecit aquæ.
 Pæne simul perit, dum vult succurrere lapsæ
 Frater: & extentas porrigit usque manus.
 Flebat, ut amissa gemini consorte pericli,
 Cœruleo junctam nescius esse Deo.
 Littoribus tactis aries sit fidus: at hujus
 Pervenit in Colchas aurea lana domos.
TRes ubi luciferos veniens præmiserit Eos;
 Tempora nocturnis æqua diurna feret.
Inde quater pastor saturos ubi clauserit hædos,
 Canuerint herbæ tore recente quater;
 Ianus adorandus, cumque hoc Concordia mitis,
 Et Romana salus; araque Pacis erit.
LVna regi: menses. hujus quoque tempora mensis
 Finit Aventino Luna colenda jugo.

F A S T O R V M

L I B E R I V.

Alma save, dixi, gemitorum mater Amorum.
 Ad vatem vultus rettulit illa suos.
 Quid tibi, ait, mecum? certe majora canebas,
 Num vetus in molli pectore vulnus habes?
 Scis dea, respondi, de vulnere. risit: & aër
 Protinus ex illa parte serenus erat.
 Saucius, ait sanus, numquam tua signa reliqui:
 Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.
 Quæ decuit primis sine crimine lusimus annis:
 Nunc teritur nostris area major equis.
 Tempora cum caussis annalibus eruta priscis,
 Lapsaque sub terras, ortaque signa cano.
 Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem:
 Et vatem, & mensem scis Venus esse tuos.
 Mota Cytherea leviter istea tempora myrto
 Contigit: & Coemptum perforce, dixit, opus.
 Sensimus: & causæ subito patuere dierum.
 Dum licet, & spirant flamina; navis eat.
 Si qua tamen pars te de saltis tangere debet,
 Cæsar, in Aprili, quod tuearis, habes.
 Hic ad te magna descendit origine mensis:
 Et fit adoptiva nobilitate tuus.
 Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,
 Vidit: & auctores rettulit ipse suos:
 Utque fero Marti primam dedit ordine sortem,
 Quod sibi nascendi proxima causa fuit;
 Sic Venerem gradibus multis in gente receptam
 Alterius voluit mensis habere locum.
 Principiumque sui generis, revolutaque quærens
 Sæcula, cognatos venit ad usque deos.
 Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?
 Scilicet Electram concubuisse Iovi?
 Hujus Erichthonius: Tros est generatus ab illo:
 Assaracum creat hic: Assaracusque Capyn.
 Proximus Anchises: cum quo commune parentis
 Non dedignata est nomeu habere Venus.
 Hinc satus Aeneas (pietas spectata per ignes)
 Sacra, patremque humeris, altera sacra, tulit.
 Venimus ad felix aliquando nomen Iuli:
 Vnde domus Teucros Iulia tangit avos.
 Poithumus hinc, qui, quod sylvis est natus in altis,
 Sylvius in Latia gente vocatus erat.

Isque, Latine, tibi pater est: subit Alba Latinum:
 Proximus est titulis Epirus, Alba, tuis.
 Ille dedit captæ repetita vocabula Trojæ,
 Et tuus est idem, Calpete, factus avus.
 Cunque patris regnum post hunc Tiberinus ha-
 beret;
 Dicitur in Thuscæ gurgite mersus aquæ:
 Iam tamen Agrippam natum, Remulumque pe-
 potem
 Viderat. in Remulum fulmina missa ferunt.
 Venit Aventinus post hos; locus unde vocatur,
 Mons quoque: post illum tradita regna Procæ:
 Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli.
 Ilia cum Lauso de Numitore sati.
 Ense cadit patri Lausus: placet Ilia Marti:
 Teque parit gemino junctæ Quirine Remo.
 Ille suos semper Venerem Martemque parentes
 Dixit: & emeruit vocis habere fidem.
 Neve secuturi possent nescire nepotes;
 Tempora dîs generis continuata dedit.
 Sed Veneris mensum Grajo sermone notatum
 Auguror. à spumis est Dea dicta maris.
 Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici.
 Itala nam tellus Græcia major erat.
 Venerat Evander plena cum classe Quorum:
 Venerat Alcides; Grajus uterque genus.
 Hospes Aventinis armentum pavit in herbis
 Claviger: & tanto est Albula pota deo.
 Dux quoque Neritius: testes Læstrygones extant:
 Et quod adhuc Circes nomina littus haber.
 Et jam Telegoni, jam moenia Tiburis udi
 Stabant: Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fati agitatus Halesus;
 A quo se dictam terra Falisca putat.
 Adjice Trojanæ suaforem Antenora pacis,
 Et generum Oeniden, Appule Daune, tuum,
 Serus ab Iliacis, & post Antenora, flammis
 Attulit Æneas in loca nostra deos.
 Hujus erat Solymus Phrygia comes unus ab Ida:
 A quo Sulmonis moenia nomen habent:
 Sulmonis gelidi, patriæ, Germanice, nostræ.
 Me miserum, Scythico quam procul illa solo est?
 Euge age; tam longas sed supprime, Musa, querelas:
 Non tibi sunt moesta facta canenda lyra.
 Quo non livor adit? sunt qui tibi menis honorem
 Eripuisse velint, invideantque, Venus.
 Nam, quia Ver aperit tunc omnia, densaque cedit
 Frigoris asperitas, foetraque terra patet;

Apri-

Aprilem memorant ab aperto tempore dictum :
 Quem Venus injecta vindicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat annum :
 Illa tenet nullo regna minora deo :
 Iuraque dat cœlo. terræ, natalibus undis ;
 Perque suos initus continet omne genus.
 Illa deos omnes (longum est numerare) creavit :
 Illa satis causas, arboribusque dedit :
 Illa rudes animos hominum contraxit in unum :
 Et docuit jungi cum pare quemque sua.
 Quid genus omne creat volucrum, nisi blanda vo-
 luptas ?
 Nec cœant pecudes, si levis absit amor.
 Cum mare trux aries cornu decertat : & idem
 Frontem dilectæ lædere parcit ovis.
 Deposita sequitur iaurus feritate juuencam,
 Quem toti saltus, quem nemus omne tremitt.
 Vis eadem, lato quodcunque sub æquore vivit,
 Servat, & innumeris piscibus implet aquas.
 Prima feros habitus homini detraxit : ab illa
 Venerunt cultus multaue cura solo.
 Primus amans carmen vigilatum nocte negata
 Dicitur ad clausas concinuisse fores :
 Eloquiumque fuit duram exorare puellam :
 Proque sua causa quisque disertus erat.
 Mille per hanc artes notæ : studioque placendi,
 Quæ latuere prius, multa reperta ferunt.
 Hanc quisquam titulo mensis spoliare secundi
 Audeat ? à nobis sit furor iste procul.
 Quid, quod ubique potens ; templisque frequenti-
 bus aucta,
 Vrbe tamen nostra jus dea majus habet ?
 Pro Troja, Romane, tua Venus arma ferebat :
 Cum genuit teneram cuspide læsa manum,
 Cœlestesque duas Trojano iudice vicit.
 (Ah noliin victas hoc meminisse deas !)
 Assaracique nurus dicta est : ut scilicet olim
 Magnus Iulæos Cæsar haberet avos.
 Nec Veneri tempus, quam ver, erat aptius ullum,
 Vere nitent terræ : vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt,
 Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est :
 Utque solet, Marti continuata suo est.
 Vere monet curvas materna per æquora puppes
 Ire : nec hibernas jam timuisse minas.
 Rite deam colitis Latix matresque nurusque,
 Et vos, quis vitæ longaue vestis abest.

Aurea marmoreo redimicula demite collo :
 Nunc alii flores, nunc nova danda rosa est.
 Vos quoque sub viridi myrto jubet ipsa lavari ;
 Causaque cur jubeat, discite, certa subest.
 Littoe siccat rorantes nuda capillos,
 Viderunt Satyri, turba proterva, deam.
 Sensit, & opposita texit sua tempora myrto,
 Tuta fuit facti: vosque referre jubet.
 Discite nunc quare Fortunæ thura virili
 Detis eo, gelida qui locus humet aqua.
 Accipit ille locus posito velamine cunctas,
 Et vitium nudi corporis omne videt.
 Ut tegat hoc, cæterque viros, Fortuna virilis
 Præstat : & hoc parvo thure rogata facit.
 Nec pigeat tritum niveo cum lacte papaver
 Sumere, & expressis mella liquata favis.
 Cum primum cupido Venus est deducta marito ;
 Hoc bibit, ex illo tempore nupta fuit.
 Illam supplicibus verbis placata : sub illa
 Et forma, & mores, & bona fama manet,
 Roma pudicitia proavorum tempore lapsa est:
 Cunctam, veteres, consuluitis anum.
 Tempia jubet fieri Veneri : quibus ordine factis,
 Inde Venus verso nomina corde tenet.
 Semper ad Æneas placido pulcherrima vultu
 Respice: totque tuas diva tuere nurus.
 Dum loquor, elata metuendus acumine caudæ
 Scorpius in virides præcipitatur aquas.
Nox ubi transferit, coelumque rubescere primo
 Cœperit, & tactæ rore querentur aves,
 Semultamque facem vigilata nocte viator
 Ponet, & ad solitum rusticus ibit opus ;
 Plejades incipient humeros relevare paternos :
 Quæ septem dici, sex tamen esse solent.
 Seu quod in amplexus sex hinc venere deorum :
 Nam Steropen Marti concubuisse ferunt :
 Neptuno Halcyonen, & te formosa Celæno:
 Majan, & Electram, Taygetamque Iovi:
 Septima mortali Merope tibi, Sisyphæ, nupsit.
 Pœnitet : & facti sola pudore later.
 Sive quod Electra Trojæ spectare ruinas
 Non tulit : ante oculos opposuitque manum.
Ter sine perpetuo coelum versetur in axe,
 Ter jungat Titan, terque resolvat equos ;
 Protinus inflexo Bercynthia tibia cornu
 Flabit, & Idææ festa parentis erunt.
 Ibunt semimares, & inania tympana tudent,
 Æraque tinnitus æræ repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum cervice feretur
 Urbis per medias exululata vias.
 Scena sopat, ludique vocant: spectate Quirites,
 Et fora Marte suo litigiosa vacent.
 Quærere multa libet, sed me sonus æris acuti
 Terret, & horrendo lotos adunca sono.
 Da dea quam sciter, doctas Cybeleia neptes
 Vidit: & has curæ jussit adesse meæ.
 Pandite mandati memores, Heliconis alumnae,
 Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.
 Sic ego, sic Erato (mensis Cythereus illi
 Cessit; quod teneri nomen amoris habet)
 Reddita Saturno fors hæc erat, Optime regum
 A nato sceptris excutiere tuis.
 Ille suam metuens, ut quæque erat edita prolem
 Devorat: immersam visceribusque tenet.
 Sæpe Rheæ quæsta est toties foecunda, nec unquam
 Mater; & indoluit fertilitate sua.
 Iupiter crtus erat, pro magno teste vetustas
 Creditur, acceptam parce movere fidem.
 Veste latens saxum coelesti gutture sedit.
 Sic genitor satis decipiendus erat.
 Ardua jamdudum resonat tinnitibus Ide;
 Tutus ut infanti vagat ore puer.
 Pars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes:
 Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.
 Res latuit patrem: prisci que imitamina facti
 Æra deæ comites raucaque terga movent.
 Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant:
 Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.
 Deserat, cœpi: Cur huic genus acre leones
 Præbent insolitas ad juga curva jubas?
 Deseram, cœpit: Feritas mollita per illam
 Creditur, id curru testificata suo est.
 At cur turrisera caput est onerata corona?
 An primis turres urbibus illa dedit?
 Annuuit. Vade venit, dixi, sua membra secandi
 Impetus? ut tacui, Pieris orsa loqui.
 Phryx puer in silvis facie spectabilis altis
 Turrigeram casto junxit amore deam.
 Hunc sibi servari voluit, sua templa tueri:
 Et dixit, Semper fac puer esse velis.
 Ille fidem jussis dedit, & Si mentiar, inquit,
 Ultima, qua fallam, sit Venus illa mihi.
 Fallit: & in Nympha Sagaritide definit esse,
 Quod fuit, hinc, poenas exigit ira deæ.
 Najada vulneribus succidit in arbore factis,
 Illa perit, satum Najados arbor erat,

Hic furit: & credens thalami procumbere lectum,
 Effugit, & cursu Dindyma summa perit.
 Et modo, Tolle faces; Remove, modo, verbera,
 clamat:
 Sæpe Palæstinas jurat adesse deas.
 Ille etiam saxo corpus laniavit acuto,
 Longaque in immundo pulvere tracta coma est.
 Voxque fuit, Merui: meritas de sanguine pœnas.
 Ah pereant partes, quæ nocuere mihi!
 Ah pereant! dicebat adhuc. onus inguinis aefert,
 Nullaque sunt subito signa relicta viri.
 Venit in exemplum furor hic, mollesque ministri
 Cædunt jactatis vilia membra comis:
 Talibus Aoniæ facunda voce Camœnæ
 Reddita quæsitæ causâ furoris erat.
 Hoc quoque dux operis moneas precor; unde
 petita
 Venerit, an nostra semper in urbe fait?
 Dindymon, & Cybelen, & amœnam fontibus Iden
 Semper, & Iliacas Mater amavit opes.
 Cum Trojam Æneas Italos posita: et in agros;
 Est dea sacriferas pone secuta rates.
 Sed nondum fatis Latio sua numina posci
 Senferat: assuetis subliteratque locis.
 Post, ut Roma potens opibus jam sæcula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput;
 Carminis Euboici fatalia verba sacerdos
 Inspicit, inspectum tale fuisse ferunt.
 Mater abest: matrem jubeo Romane requiras.
 Cum veniet casta est accipienda manu.
 Obscuræ sortis partes ambagibus errant:
 Quæve parens absit, quove petenda loco.
 Consulitur Pæan, Divûnque accersit matrem,
 Inquit: in Idæo est invenienda jugo.
 Mittuntur proceres. Phrygiæ tunc sceptrâ tenebat
 Attalus, Ausoniis rem negat ille viris.
 Mira canam. longo tremuit cum murmure tellus,
 Et sic est adytis diva locuta suis:
 Ipsa peti volui: nec sit mora: mitte volentem.
 Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat.
 Ille soni terrore pavens, Proficiscere, dixit:
 Nostra eris. in Phrygios Roma refertur avos.
 Protinus innumera: cædunt pineta secures.
 Illa, quibus fu. iens Phryx pius usus erat.
 Mille manus coeunt: & præta coloribus ustis
 Cœlestum marem concava puppis habet.
 Illa sui per aquas fertur tutissima nati,
 Longaque Phryxæ stagna sororis adit:

Rhe-

Rhœteumque capax, Sigeaque littora transit,
 Et Tenedum, & veteres Eetionis opes.
 Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relicta,
 Quaque Carysteis frangitur unda vadis.
 Tranlit & Icarium, lapsas ubi perdidit alas
 Icarus, & vultæ nomina fecit aquæ.
 Tunc lava Creten, dextra Pelopœidas undas
 Deserit: & Veneri sacra Cythera petit.
 Hinc mare Trinacrium, candens ubi tingere ferrum
 Brontes, & Steropes, Æmonidesque solent:
 Æquoraque Afra legit, Sardoaque regna finistris
 Respicit à remis, Ausoniamque tener.
 Ostia contigerat: qua se Tiberinus in altum
 Dividit, & campo liberiore natat.
 Omnis eques, mistaque gravis cum plebe senatus,
 Obvius ad Tusci fluminis ora venit.
 Procedunt pariter matres, natique, virique,
 Quæque colunt sanctos virginitate focos.
 Sedula fune viri contento brachia lassant.
 Vix subit adversas hospita navis aquas.
 Sicca diu fuerat tellus: sitis usserat herbas:
 Sedit limoso pressa carina vado:
 Quisquis adest operi, plus quam pro parte laborat,
 Adjuvat & fortes voce sonante manus.
 Illa velut medio stabilis sedet insula ponto.
 Attoniti monstro stantque paventque viri.
 Claudia Quinta genus Clauso referebat ab alto:
 Nec facies impar nobilitate fuit.
 Casta quidem: sed non est credita. rumor iniquus
 Læserat, & falsi criminis acta rea est.
 Cultus, & ornatis varie prodisse capillis,
 Obsuit: ad rigidos promptaque lingua sonos.
 Conscia mens recti famæ mendacia ridet:
 Sed nos in vitium credula turba sumus.
 Hæc ubi castarum processit ab ægmine matrum,
 Et manibus puram fluminis hausit aquam;
 Ter caput irrorat, ter tollit ad æthera palmas.
 Quicumque adspiciunt, mente carere putant,
 Summisque genu, vultus in imagine divæ
 Figit, & hos edit crine jacente sonos:
 Supplicis alma: tuæ genitrix foecunda deorum
 Accipe sub certa conditione preces.
 Casta negor, si tu damnas; meruisse fatebor,
 Morte luam poenas iudice victa dea.
 Sed si crimen abest; tu nostræ pignora vitæ
 Re dabis, & castas casta sequere manus.
 Dixit: & exiguo funem conamine traxit:
 (Mira, sed in scena testificata loquor)

Mota dea est: sequiturque; ducem, laudatque sequendo.
 Index lætitiæ fertur ad astra sonus.
 Fluminis ad flexum veniunt: Tiberina priores
 Atria dixerunt, unde sinister abit.
 Nox aderat: querno religant in stipite funem,
 Dantque levi somno corpora functa cibo.
 Lux aderat, querno solvunt à stipite funem:
 Ante tamen posito thura dedere foco.
 Ante coronarunt puppim: sine labe juvencam
 Mactarunt, operum, conjugiique rudem.
 Est locus, in Tyberim qua lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in anne minor.
 Illic purpurea canus cum veste sacerdos
 Almonis dominam sacraque lavit aquis.
 Exululant comites, furiosaque tibia statur,
 Et feriunt molles taurea terga manus.
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu;
 Credita vix tandem tette pudica Dea,
 Ipsa sedens plautro porta est investa Capena:
 Sparguntur junctæ flore recente boves.
 Natica accipit: templi non perstitit autor.
 Augustus nunc est: ante Metellus erat.
 Substitit hic Erato. mora sit. sic cætera quero:
 Dic, inquam, parva cur stipe quærat opes?
 Contulit æs populus, de quo delubra Metellus.
 Fecit, ait, dandæ mos stipis inde manet.
 Cur vicibus factis ineunt convivia, quero.
 Tunc magis, indictas concelebrantque dapes.
 Quod bene mutarit sedem Bercynthia, dixit;
 Captant mutatis sedibus omen idem.
 Intiteram, quare primi Megalesia ludi
 Vrbe fotent nostra: cum Dea (sensit enim)
 Illa deos, inquit, penerit, cessere parenti,
 Principiumque dati mater honoris habet.
 Cum igitur Gallos, qui se excidere, vocamus?
 Cum tantum à Phrygia Gallica distet humus?
 Inter ait, viridem Cybelen altasque Celenas,
 Amnis sit insaua, nomine Gallus, aqua.
 Qui bibit inde, furit. procul hinc discedite, quis est
 Cura bonæ mentis, qui bibit inde, furit.
 Non pudet herbosum, dixi, posuisse moretum
 In dominæ mensis? an sua causa subest?
 Lactæ mero veteres usi narrantur, & herbis,
 Sponte sua si quas terra ferebat, ait.
 Candidus elixæ miscetur caseus herbæ;
 Cognoscat priscos ut dea prisca cibos.
Postera cum cælo motis allantias aëtris
 Fulserit; & niveos Luna levarit equos,
 E e e

Qui dicet, Quondam sacrata est colle Quirini
Hac Fortuna die Publica; verus erit.

Tertia lux (nemini) ludis erit: hac mihi quidam
Spectanti senior, contiguusque loco,
Hæc, ait, illa dies, Libycis qua Cæsar in oris
Perfida magnanimi contudit arma Iubæ.
Dux mihi Cæsar erat, sub quo meruisse tribunus
Glorior. officio præfuit ille meo.

Hanc ego militia sedem, tu pace parasti,
Inter bis quinos usus honore viros.
Plura locuturi subito subducimur imbres.
Pendula coeletes Libra movebat aquas.
Ante tamen, quam summa dies spectacula fistat;
Ensiser Orion æquore mersus erit.

Proxima victricem cum Romam inspexerit Eos,
Et dederit Phœbo stella fugata locum;
Circus erit pompa celebr, tumeroque deorum:
Primaque ventosis palma petetur equis.
Hinc Cereris ludi: non est opus indice causæ:
Spontè deæ munus, promeritumque patet.
Panis erant primis virides mortalibus herbæ,
Quas tellus nullo sollicitante dabat.
Et modo carpebant vivax è cespite gramen;
Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant.
Postmodo glans nata est. bene erat, jam glande reper-
Dufaq; magnificas quercus habebat opes. (ta:
Prima Ceres homine ad ineliora alimenta vocato.
Mutavit glandes utiliore cibo.

Illa iuga tauros collum præbere coegit:
Tunc primum soles eruta vidit humus.
Ais erat in pretio: chalybis jam massa placebat.
Heu. heu perpetuo debuit illa regi!
Pace Ceres læta est. & vos orate coloni
Perpetuam pacem, pacificumque ducem.
Farræ deæ, micæque licet salientis honorem
Deis, & in veteres thurea grana focos.

Et, si thura aberunt, unctas accendite tædas.
Parva bonæ Cereri, sint modo casta, placent.
A bove succincti cultros removete ministri:
Bos arer: ignavam sacrificare suam.

Apta iugo cervix non est ferienda securi.
Vivat, & in dura sæpe laboret humo.
Exigit ipse locus, raptus ut virginis edam.
Plura recognosces, pauca docendus eris.
Terra tribus scopulis vattum procurrit in æquor
Tranacris; à pohtu nomen adepra loci.

Grata domus Cereri, multa ea possidet urbes,
In quibus est cultus feruus Euna solo.

Frigida cœlestium matres Arethusa vocarat.
 Venerat ad sacras & dea flava dapes.
 Filia, confueris ut erat comitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede.
 Valle sub umbrosa locus est adspersine multa
 Vvidus ex alto defluentis aquæ.
 Tot fuerant illic. quot habet natura, colores,
 Pictaque dissimili flore nitebat humus.
 Quam simul adspexit; Comites accedite, dixit,
 Et mecum plenos flore referre sinus.
 Præda puellares animos oblectat inanis,
 Et non sentitur sedulitate labor.
 Hæc implet lento calathos è vimine nexos:
 Hæc gremium; laxos degravat illa sinus.
 Illa legit calthas; huic sunt violaria curæ:
 Illa papaveras subsecat ungue comas.
 Has Hyacinthe tenes, illas Amarante moraris:
 Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amat.
 Plurima læta rosa est; sunt & sine nomine flores:
 Ipsa crocos tenues, liliaque alba legit.
 Carpendi studio paulatim longius itur,
 Et dominam casu nulla secuta comes.
 Hanc videt, & visam patruus velociter aufert:
 Regnaque cæruleis in sua portat equis.
 Illa quidem clamabat, Io carissima mater
 Auferor, ipsa suos abscideratque sinus.
 Panditur interea Diti via: namque diuraum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.
 At chorus æqualis cumulatae flore ministræ,
 Persephone, clamant, ad tua dona veni.
 Ut clamata filer. montes ulularibus implent,
 Et feriunt mœlta pectora nuda manu.
 Attonita est plangore Ceres (modò venerat Ennam)
 Nec mora, Me miseram, filia, clamat, ubi es?
 Mentis inops rapitur. ut quas audire solemus
 Threïctas fuisse Mænadas ire comis.
 Ut vitulo mugit sua mater ab ubere raptò,
 Et quatit fœtus per nemus omne suos;
 Sic dea, non retinet genitrix, & concita cursu
 Fertur, & è campis incipit Enna tuis.
 Inde puellaris nacta est vestigia plantæ,
 Et pressam noto pondere vidit humum.
 Forsitan illa dies erroris summa fuisset,
 Si non turbassent signa reperta sues.
 Iamque Leontinos Anisenaque flumina cursu
 Præterit, & ripas, herbifer Aci, tuas:
 Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi,
 Et te vocicibus non adeunde Gela.

Liquerat Ortygiam, Megareaque, Pantagienque,
 Quaque Simethæas accipit æquor aquas.
 Antraque Cylosum positus exulta caminis,
 Quique locus curvæ nomina falcis habet:
 Himeraque, & Didymen, Agrigentaque Taurome-
 nonque, •

Sacrarumque Melam pascua lata bouum.
 Hinc Camerinan adit, Thapsonque & Heloria tem-
 pe.

Quaque jacet Zephyro semper apertus Eryx.
 Iamque Peloriaden, Lilybæaque, jamque Pachynon
 Lustrarat: terræ cornua prima suæ.
 Quacunq; ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 Implet: ut amissum cum gemit ales Iryn.
 Perque vices, modo Persephone, modo Filia Mater,
 Clamat, & alternis nomen utrumque ciet.
 Sed neque Persephone Cererem, nec filia matrem
 Audit: & alternis nomen utrumque perit.
 Vnaque, pastorem vidisset an arva colentem,
 Vox erat: Hac gressus ecqua puella tulit?
 Iam color unus inest rebus, tenebrisque teguntur
 Omnia, jam vigiles conticuere canes.
 Alta jacet valli super ora Typhoos Ætna,
 Cujus anhelatis ignibus ardet humus:
 Illic accendit geminas pro lampade pinus:
 Hinc Cereris sacris nunc quoque tæda datur,
 Est specus exesi structura pumicis asper;
 Non homini facilis, non adeunda feræ:
 Quo simulac venit; frænatos curribus angues
 Iunxit, & æquoreas sicca pererrat aquas.
 Effugit ad Syrteis, & te Zancleæ Charybdis,
 Et vos Nisæi naufraga monstra canes:
 Hadriacumque patens late, bimaremque Corinthum:
 Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.
 Hic primum gelido sedit moestissima saxo:
 Illud Cecropidæ nunc quoque trisse vocant.
 Sub Iove duravit multis immota diebus,
 Et lunæ patiens, & pluvialis aquæ.
 Fors sua cuique loco est. qui nunc Cetealis Eleusis.
 Dicitur, hæc Celel rura fuere senis.
 Ille domum glandes excussa que môra rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parva duas redigebat monte capellas,
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo, (mora est dea nomine matris)
 Quid facis in solis incomitata locis?
 Perstitit & senior, quamvis onus urget: & orat
 Tecta suæ sebeat quantulacunque casæ.

Illa negat (simularat anum, mitraque capillos
 Presserat) instanti talia dicta refert:
 Sospes eas, semperque parens: mibi filia rapta est.
 Heu melior quanto fors tua sorte mea est!
 Dixit: &, ut lacrymæ (neq; enim lacrymare deorū est)
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus.
 Flent pariter molles animis virgoque senexque,
 E quibus hæc iusti verba fuere senis:
 Sic tibi, quam raptam quæris, sit filia sospes;
 Surge, nec exiguæ despice tecta casæ.
 Cui dea sic inquit, Scisti, qua cogere posses.
 Seque levat saxo, subsequiturque senem.
 Dux comiti narrat, quam sit sibi filius æger,
 Nec capiat somnos, invigiletque malis.
 Illa soposiferum, parvos initura Penates,
 Colligit agresti lene papaver humo.
 Dum legit; oblito fertur gustasse palato,
 Longamque imprudens exsoluisse famem.
 Quæ quia principio posuit jejunia noctis;
 Tempus habent mensæ sidera visa sibi.
 Limen ut intravit, lætus videt omnia plena.
 Iam spes in puero nulla salutis erat.
 Matre salutata (mater Menalina vocatur)
 Iungere dignata est os puerile suo.
 Pallor abit, subirasque vident in corpore vires.
 Tantus cœlelli venit ab ore vigor.
 Tota domus læta est. hoc est, materque paterque.
 Nataque; tres illi tota fuere domus.
 Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte,
 Pomaque, & in ceris aurea miella suis.
 Abstinet alma Ceres, somnique papavera causas
 Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.
 Noctis erat mediuni, placidique silentia somni;
 Triptolemmum gremio sustulit illa suo:
 Terque manu perinulsit eum: tria carmina dixit;
 Carmina mortali non referenda sono:
 Inque foco corpus pueri vivente favilla
 Obruit, humanum purget ut ignis onus.
 Excutitur somno stultè pia mater: & amens,
 Quid facis? exclamat. membraque ab igne rapit.
 Cui dea, Dum non es, dixit, scelerata, fuisti:
 Irrita materno sunt mea dona metu,
 Iste quidem mortalis erit: sed primos arabit,
 Et seret, & culta præmia tollet humo.
 Dixit: & egrediens nubem trahit, inque dracones
 Transit, & alifero tollitur axe Ceres.
 Sunion expositum, Piræaque ruta recessu
 Linqvit, & in dextrum quæ jacet ora latus.

Hinc adit Ægæum; quo Cycladas aspicit omnes,
 Ioniumque capax, Icariumque legit:
 Perque urbes Asiæ longum petit Hellespontum:
 Diversumque locis atra pererrat iter.
 Nam modo thurilegos Arabas, modo despicit Indos:
 Hinc Libys, hinc Meroe, siccaque terra subest.
 Hinc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanumq;, Padum-
 Teque future parens, Tibri, potentis aquæ. (que,
 Quo feror? immensum est erratas dicere terras:
 Præteritus Cerei nullus in orbe locus.
 Errat & in cœlo: liquidique immania ponti
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parrhasides stella: (namque omnia nosse potestis,
 Æquoreas nunquam cum subeatis aquas)
 Persephonen natam miseræ monstrate parenti.
 Dixerat. huic Helice talia verba refert:
 Crimine nox vacua est. Solem de virgine raptâ
 Confule; qui latè facta diurna videt.
 Sol aditus, Quam quæris, ait, ne vana labores,
 Nupta Iovis fratri tertia regna tenet.
 Quæstâ diu secum, sic est affata Tonantem:
 (Maximaque in vultu signa dolentis erant)
 Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
 Dimidium cura debet habere tuæ.
 Orbe pererrato, sola est injuria facti
 Cognita: commissi præmia raptor habet.
 At neque Persephone digna est prædone marito,
 Nec gener hoc nobis more parandus erat.
 Quid gravius victore Gyge captiva tulissen;
 Quam nunc te cœli sceptrâ tenente tuli?
 Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ.
 Reddat, & emendet facta priora novis.
 Iupiter hanc lenit, factumque excusat amore,
 Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
 Non ego nobilior, posita est mihi regia cœlo.
 Possidet alter aquas: alter inane chaos.
 Sed si fortè tibi non est mutabile pectus;
 Statque semel juncti rumpere vincla tori;
 Hoc quoque tentemus, siquidem jejuna remansit;
 Sin minus; Inferni conjugis uxor erit.
 Tarrara iussus adit sumptis Caducifer alis:
 Speque redit citius, visaque certa refert.
 Rapta tribus, dixit, solvit jejunia granis,
 Punica quæ lento cortice poma tegunt.
 Non secus indoluit, quam si modo raptâ fuisset,
 Mœsta parens, longa vixque resecta mora est.
 Atque, ita nec nobis cœlum est habitabile, dixit:
 Tarsarca resipi me quoque valle jube.

Et factura fuit: pactus nisi Iupiter esset,
 Bis tribus ut coclo mensibus illa foret.
 Tunc demum vultumque Ceres animumque rece-
 pit,

Imposuitque suæ spicea fersa comæ :
 Largaque provenit cessatis messis in arvis,
 Et vix congestas area cepit opes.

Alba decent Cererem. vestis Cerealibus albas
 Sumite. nunc pulli velleris usus abest.

Occupat Aprileis Idus cognomine Victor
 Iupiter: hac illi sunt data templa die.
 Hac quoque, ni fallor, populo dignissima nostro
 Atria Libertas coepit habere sua.

Luce secutura tutos pete, navita, portus:
 Ventus ab occasu grandine mixtus erit.
 Sit licet, & fuerit; tamen hac Murinensia Cæsar
 Grandine milita contudit arina sua.

Tertia post Veneris cum lux surrexerit Idus;
 Pontifices forda sacra litate bove.
 Forda ferens bos est foecundaque dicta ferendo:
 Hinc etiam foetus nomen habere putant.
 Nunc gravidum pecus est: gravidæ quoque seminae
 terræ.

Telluri plenæ victima plena datur.
 Pars cadit arce Iovis: ter denas curia vaccas
 Accipit; & largo sparsa cruore mader.
 Ast ubi visceribus vitulos rapuere ministri
 Sectaque fumosis exta dedere focis;
 Igne cremat vitulos, quæ natu maxima virgo est:
 Luce Palis populos purget ut ille cinis.
 Rege Numa, fructu non respondente labori,
 Irrita decepti vota colentis erant.

Nam modo ficcus erat gelidis aquilonibus annus,
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua.

Sæpe Ceres primis dominum fallebat in herbis,
 Et levis obsessio itabat avena solo:

Et pecus ante diem partus edebat acerbos:
 Agnaque nascendo sæpe necabat ovem.

Silva vetus nullaque diu violata securi
 Stabat; Mænalio sacra relicta deo.

Ille dabat tacitis animo responsa quieto
 Noctibus. hæc geminas rex Numa mactat oves.

Prima cadit Fauno: leni cadit altera Somno,
 Sternitur in duro vellus utrumque solo.

Bis caput intonsum fontana spargitur unda.
 Bis sua saginea tempora fronde tegit.

Vsus abest Veneris: nec fas animalia mensis
 Ponere: nec digitis annulus ullus inest.

Vesper ubi est; tectum supra nova vellera corpus
Ponit, adorato per sua verba deo.

Interea placidam redimita papavere frontem
Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Faunus adest: oviumque premens pede vellera d
Edidit à dextro talia verba toro:

Morte boum tibi, rex, Tellus placanda duarum:
Dat sacris animas una necata duas.

Excutitur terrore quies: Numa visa resolvit:
Et secum ambages cœcaque visa refert.

Expedi errantem nemori gratissima conjux,
Et dixit: Gravidæ posceris exta bovis.

Extâ bovis gravidæ dantur, fecundior annus
Provenit, & fructum terra pecusque ferunt.

Hanc quondam Cytherea diem properantius ire
Iussit, & admissos præcipitavit equos;

Vt titulum imperii quamprimum luce sequenti
Augusto juveni prospera bella darent.

Sed jam præteritas ubi quartus Lucifer Idus
Respiciis; hæc Hyades Dorida nocte tenent

Tertia post Hyadas cum lux erit orta remotas
Carcere paritos circus habebit equos.

Cur igitur missæ junctis ardentia tædis
Terga fuerant vulpes; causa docenda mihi est

Frigida Carseolis nec olivis apta ferendis
Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.

Hac ego Pelignos natalia rura petebam,
Parva, sed assiduis humida semper aquis.

Hospitis antiqui solitas intravimus ædes:
Demperat emeritis jam juga Phœbus equis.

Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat
Vnde meum præsens instrueretur opus:

Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
Rus brevè cum duro parca colona viro.

Ille suam peragebat humum: sive usque aratri,
Seu curvæ falcis, sive bidentis erat.

Hæc modo verrebat stantem tibicine villam:
Nunc matris plumis ova fovenda dabat.

Aut virides malvas, aut fungos colligit albos,
Aut humilem grato calfacit igne focum.

Et tamen assiduis exercet brachia telis,
Adversusque minas frigoris arma parat.

Filius hujus erat primo lætibus in ævo.
Addideratque annos ad duo lustra duos.

Is capit extremi vulpem convalle salicti:
(Abitulerat multas illa cohortis aves)

Captivam stipula foenoque involvit, & ignes
Admovet, urentes effugit illa manus.

Qua fugit, incendit vestitos messibus agros:

Dannosis vires ignibus aura dabat.

Factum abiit: monumenta manent. nam dicere cer-
tam

Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.

Vtque luat poenas genus hoc, Cerealibus ardet:

Quoque modo segetes perdidit, ipsa perit.

Proxima cum veniet terras visura patentes

Mennonis in roseis lutea mater equis:

De duce lanigeri pecoris, qui perdidit Hellen,

Sol abit: egresso victima major adest.

Vacca sit an taurus, non est cognoscere prom-
ptum:

Pars prior apparet: posteriora latent.

Seu tamen est taurus, five hoc est foemina figuum;

Iunone invita munus amoris habet.

NOx abiit, oriturque aurora. Palilia poscor.

Non poscor frustra; si favet alma Pales.

Alma Pales faveas pastoria sacra caventi;

Prosequor officio si tua facta pto.

Certè ego de vitulo cinerem stipulamque fabalœ

Sæpe tuli plena, februa tosta, manu.

Certè ego transilii positas ter in ordine flammæ.

Virgaque rorales lauræ misit aquas.

Mota dea est; operique favet: navalibus exit

Puppis. habent ventos jam mea vela suos.

I, pere virginea populus suffimen ab ara:

Vesta dabit, Vestræ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vitulique favilla,

Tertia res duræ culmen inane fabæ.

Pastor oves saturas ad prima crepuscula lustret.

Vnda prius spargat, virgaque verrat humum.

Frondebis & fixis decorentur ovilia ramis,

Et tegat ornatas longa corona fores.

Cærulei fiant puro de sulfure fumi,

Tecta que fumanti sulfure balet ovis.

Vre mares oleas, tedamque, herbasque Sabinas.

Et crepet in mediis laurus adulta focis.

Libaque de milio militi fiscella sequatur:

Rustica præcipue est hoc dea læta cibo.

Adde dapas in utrumque suas: dapibusque resectus

Sylvicolam tepido lacte precare Palen.

Consule, dic, pariter pecori, pecorisque magistris:

Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

Sive sacro pavi, sive sub arbore sacra,

Pabulaque è bustis inscia carpsit ovis,

Si nemus intravi veritum, noltrisve fugatæ

Sunt oculis Nymphæ, semicaperque deus.

Si mea falx ramo lucum spoliavit opaco,
 Vnde data est agræ fiscina frondis ovi;
 Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obfit
 Agretti fano supposuisse pecus.
 Ne noceat turbasse lacus. ignoscite Nymphæ;
 Mota quod obscuras ungula fecit aquas.
 Tu Dea pro nobis fontes fontanaque placa
 Numina, tu sparsos per nemus omne deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ,
 Nec Faunum, medio cum premit arva die.
 Pelle procul morbos. valeant hominesque gregesque,
 Et valeant vigiles, provida turba, canes.
 Neve minus multas redigam, quam mane fuerunt,
 Neve gemam referens vellera rapta lupo.
 Absit iniqua fames: herbæ, frondesque supersint,
 Quæque lavent artus, quæque bibantur, aquæ.
 Vbera plena premam. referat mihi caseus æra,
 Dentque viam liquido vimina rara sero.
 Sitque salax arbes, conceptaque semina conjux
 Reddat, & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaque proveniat nullas læsura puellas,
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ precor eveniant: & nos faciamus ad annum
 Pastorum dominæ grandia liba Pali.
 His Dea placanda est: hæc tu conversus ad ortus
 Dic quater: & vivo perlue rore manus.
 Dum licet, apposita veluti crateris camella
 Lac niveum potes, purpureaque sapam.
 Moxque per ardentis stipulæ crepantis acervos
 Trajicias celeri strenua membra pede.
 Expositus mos est. moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium: cooptaque nostra tenet,
 Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli
 Excoquit. idcirco cum duce purgat oves.
 An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & unda dei;
 Iunxerunt elementa patres: aptumque putarunt
 Ignibus, & sparsa tingere corpus aqua.
 An, quod in his vitæ causa est; hæc perdidit exul:
 His nova fit conjux: hæc duo magna putant.
 (Vix equidem credo) sunt qui Phæthonta referri
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque, cum saxis pastores saxa feribant;
 Scintillam subito profiluisse ferunt.
 Prima quidem periit: stipulis excipia secunda est:
 Hoc argumentum flamma Palilis habet.
 An magis hunc morem pietas Æneia fecit,
 Innocuum visio cui dedit ignis iter?

Hoc tamen est vero propius: cum condita Roma est,
 Transferri iussos in nova tecta Lares:
 Mutantesque domum tectis agrestibus ignem,
 Et cessaturæ supposuisse casæ:
 Per flammæ saluisse pecus, saluisse colonos:
 Quod sit natali nunc quoque, Roma, tuo.
 Ipse locum vari casus facit. urbis origo
 Venit: ades factis magne Quirine tuis.
 Iam luerat poenas frater Numitoris, & omne
 Pallorum gemino sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes, & moenia ponere utrique
 Convenit. ambigitur nomina sonat uter.
 Nil opus est, dixit, certamine Romulus, ullo.
 Magna fides avium est: experiamur aves.
 Res placet. alter init nemorosi saxa Palati:
 Alter Aventinum mane cacumen inir.
 Sex Remus, hic volucres bis sex videt ordine: pacto
 Statur: & arbitrium Romulus urbis habet.
 Apia dies legitur, qua moenia signet aratro.
 Sacra Palis suberant: inde movetur opus.
 Fossa fit ad solidum: fruges jaciuntur in iua.
 Et de vicino terra petita solo.
 Fossa repletur humo, plenæque imponitur ata,
 Et novus accenso fungitur igne focus.
 Inde premens stivam designat moenia sulco:
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
 Vox fuit hæc regis, Condenti Iupiter urbem,
 Et genitor Mavors, Vestaque mater, ades:
 Quosque pium est adhibere deos, advertite cuncti:
 Auspicius vobis hoc mihi surgat opus.
 Longa sit huic ætas, dominæque potentia terræ:
 Sitque sub hac oriens occiduusque dies.
 Ille precabatur: tonitru dedit omina lævo
 Iupiter: & lævo fulmina missa polo.
 Augurio læti jaciunt fundamina cives,
 Et novus exiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipse vocarat;
 Sintque Celer Curæ dixerat ista tuæ.
 Neve quis aut muros, aut factam vomere fossam
 Transeat; audentem talia dede neci.
 Quod Remus ignorans, humiles contemnere muros
 Cœpit: & His populus, dicere, tutus erit?
 Nec mora, transiit. retro Celer occupat ausum.
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc ubi rex didicit; lacrymas introrsus obortas
 Devorat, & clausum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult, exempla que fortia servat,
 Sicque meos muros transeat hostis, ait.

Dat tamen exsequias: nec jam suspendere stetit
Sustinet; & pietas dissimulata patet:

Osculaque applicuit posito suprema feretro:

Atque ait, Invito frater adempte vale.

Arfurosque artus unxit: fecere quod ille

Faustulus, & moestas Acca soluta comas.

Tunc juvenes nondum facti flere Quirites:

Ultima plorato subdita flamma rogo est.

Urbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)

Victorem terris impositura pedem.

Cuncta regas: & sis sub magno Cæsare semper:

Sæpe etiam plures nominis hujus habe.

Et quoties steteris domito sublimis in orbe;

Omnia sint humeris inferiora tuis.

Dicta Pales nobis. idem Vinalia dicam.

Vna tamen media est inter utramque d

Numina vulgares Veneris celebrate puellæ.

Multa professorum quæstibus apia Venus.

Poscite thure dato formam, populique favorem

Poscite blanditias, dignaque verba joco.

Cumque sua dominæ date grata silymbria myrt

Textaque composita juncea vincla rosa.

Templa frequentari Collinæ proxima portæ

Nunc decet: à Siculo nomina colle tenet.

Vtque Syracusas Arethufidas abtulit armis

Claudius, & bello te quoque cepit, Eryx;

Carmine vivacis Venus est translata Sibyllæ,

Inque suæ stirpis maluit urbe coli.

Cur igitur festum Veneris Vinalia dicant;

Quæritis, & quare sit Iovis ista dies.

Turnus, an Æneas Latia gener esset Amatae

Bellum erat: Hetruscas Turnus adorat opes

Clarus erat, sumptisque ferox Mezentius armis

Et vel equo magnus, vel pede major erat.

Quem Rutuli Turnusque suis adsciscere tentant

Partibus. hæc contra dux ita Tuscus ait:

Siat mihi non parvo virtus mea, vulnera testor

Armaque, quæ sparsi sanguine sæpe meo.

Qui petis auxilium, non grandia divide mecum

Præmia, de lacubus proxima musta tuis.

Nulla mora est operæ; vestrum dare: vincere nos

Quam velit Æneas ista negata mihi!

Annuerant Rutuli. Mezentius induit arma.

Induit Æneas: alloquiturque Iovem.

Hostica Tyrrheno vota est vnde mia regi.

Iuppiter è Latio palmitè musta feres.

Vota valent meliora: cadit Mezentius ingens,

Atque indignanti pectore plangit humum.

Venerat Autumnus calcatis sordidus ovis:
 Redduntur merito debita vina Iovi.
 Diſta dies hinc eſt Vinalia. Iupiter illa
 Vendicat: & feſtis gaudet ineſſe ſuis.
S Ex ubi, quæ reſtent, lucas Aprilis habebit;
 In medio cutſu tempora veris erunt:
 Et fruſtra pecudem quæres Athamantidos Helles:
 Signaque dant imbres: exoriturque Canis.
 Hac mihi Numento Romam cum luce redirem,
 Obſtitit in media caudida turba via.
 Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
 Exta canis flammis, exta daturus ovis.
 Protinus acceſſi: ritus ne neſcius eſſem,
 Edidit hæc flamen verba, Quirine, tuus:
 Aſpera Rubigo parcas Cerealibus herbis,
 Et tremat in ſumma lene cacumen humo.
 Tu ſata ſideribus cœli nutrita ſecundis
 Creſcere, dum ſiant falcibus apta, ſinas.
 Vis tua non levis eſt, quæ tu frumenta notaſti,
 Mœſtus in amiſſis illa colonus habet.
 Nec venti tantum Cereræ nocuere, nec imbres;
 Nec ſic marmoreo pallet aduſta gelu;
 Quantum, ſi culmos Titan incalfacit udos,
 Tunc locus eſt iræ diva timenda tuæ.
 Parce precor, ſcabraſque manus à meſſibus aufer;
 Neve noce cultis: poſſe nocere ſat eſt.
 Nec teneras ſegetes, ſed durum amplectere ferrum:
 Quodque poteſt alios perdet; perde prior.
 Utilius gladios & tela nocentia carpes:
 Nil opus eſt illis: otia mundus agat.
 Sarcula nunc, duruſque bidens, & vomer aduncus
 Ruris opes niteant. inquinet arma ſitus.
 Conatuſque aliquis vagina ducere ferrum;
 Adſtriſtum longa ſentiat eſſe mora.
 At tu ne viola Cererem: ſemperque colonus
 Abſenti poſſit ſolvere vota tibi.
 Dixerat. à dextra villis mantile ſolutis
 Cumque meri pateta thuris acerra fuit.
 Thura focis vinumque dedit, fibraſque bidentis:
 Turpiaque obſcœnæ vidimus exta canis.
 Tum mihi, Cur detur ſacris nova viſtima quæris:
 (Quæſieram) Cauſam percipe, flamen ait:
 Eſt Canis (Icarium dicunt) quo ſidere moto
 Toſta ſitit tellus, præcipiturque ſeges.
 Pro cane ſidero canis hic imponitur atæ:
 Et, quare fiat, nil niſi nomen habet.
C Vm Phrygis Aſſaraci Tithonia fratre relicto
 Suſtulit immenſo ter jubar orbe ſuum;

Mille venit vatiis florum dea nexa coronis:
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas festum florale Kalendas.
 Tunc repetam: nunc me grandius vrget opus.
 Aufert Vesta diem: cognati Vesta recepta est
 Limine. sic justi constituere patres.
 Phoebus habet partem: Vestæ pars altera cecidit
 Quod superest illis, tertius ipse tenet.
 State Palatinæ laurus, prætextaq; se quercu
 Stet domus. æternos treis habet una deos.

F A S T O R V M

L I B E R V.

Quæritis unde putem Majo data nomina mensi.
 Non factis est liquido cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundum;
 Cum videt ex omni parte viator iter?
 Sic, quia posse datur diversas reddere causas;
 Quo ferar ignoro: copiaque ipsa nocet.
 Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
 Grata Medusæi signa tenetis equi.
 Dissensere deæ. quarum Polyhymnia coepit
 Prima. silent aliæ: dictaque mente notant.
 Post chaos, ut primum data sunt tria corpora mundo,
 Inque novas species omne recessit opus;
 Pondere terra suo subsedit, & æquora traxit:
 At cœlum levitas in loca summa tulit.
 Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentus,
 Et vos lunares exsiluistis equi.
 Sed neque terra diu cœlo, neque cætera Phœbo
 Sidera cedeabant: par erat omnis honor.
 Sæpe aliquis folio, quod ut Saturne tenebas;
 Ausus de media plebe sedere deus.
 Et latus Oceano quisquam deus advena junxit:
 Tethys & extremo sæpe recepta loco est.
 Donec Honor, placidoque decens Reverentia vultu
 Corpora legitimis imposuere toris.
 Hinc fata Majestas, quæ mundum temperat omnem:
 Quaque die partu est edita; magna fuit.
 Nec mora: confedit medio sublimis olympo,
 Aurea purpureo conspicienda sinu.
 Confedere simul Pudor & Metus. omne videre
 Numen ad hanc vultus composuisse suos.
 Protinus intravit mentes suspectus honorum.
 Fit pretium dignis: nec sibi quisque placet.

Hic status in coelo multos permanfit in annos:
 Dum fenior factis excidit arce deus.
 Terra feros partus immania monftra Gigantes
 Edidit: aufuros in Iovis ire domum.
 Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
 Atque ait, In magnos arma movete deos.
 Exftruere hi montes ad fidera fuma parabant,
 Et magnum bello follicitare Iovem.
 Fulmina de coeli jaculatus Iupiter arce
 Vertit in autores pondera vaila fuos.
 His bene Majeltas armis defenfa deorum
 Reftat: & ex illo tempore culta manet.
 Affidet inde Iovi: Iovis elt fidiffima cuftos:
 Et præftat fine vi fceptra tenenda Iovi.
 Venit & in terras: coluerunt Romulus illam
 Et Numa: mox alii, tempore quifque fuo.
 Illa patres in honore fuo matrefque tuetur:
 Illa comes pueris virginibusque venit.
 Illa datos fafcas commendat, eburque curule;
 Illa coronatis alta triumphat equis.
 Finierat voces Polyhymnia. dicta probarunt
 Clioque, & curvæ fcita Thalia lyræ.
 Excipit Vranie: fecere fientia cunâ:
 Et vox audiri nulla, niſi illa, poteft.
 Magna fuit quondam capitis reverentia canî,
 Inque fuo pretio ruga fenilis erat.
 Martis opus juvenes animofaque bella gerebant:
 Et pro dis aderant in ftatione fuâ.
 Viribus illa minor, nec habendis utilis armis
 Confilio patriæ fæpe ferebat opem.
 Nec niſi poft annos patuit tunc curia feros:
 Nomen & ætatis mite Senatus habet.
 Jura dabat populo fenior: finitaque certis
 Legibus elt ætas; unde petatur honor.
 Et medius juvenum, non indignantibus ipſis,
 Ibat: & interior, ſi comes unus erat.
 Verba quis auderet coram ſene digna rubore
 Dicere? cenſuram longa ſenectâ dabat.
 Romulus hoc vidit: ſelectaque corpora patres
 Dixit, ad hos urbis ſumma relata novæ elt.
 Hinc ſua majores tribuiſſe vocabula Majo.
 Tangor, & ætati conſuluiſſe ſuæ.
 Et Numitor dixiſſe poteft, Da Romule menſem
 Hunc ſenibus; nec avum ſultinuiſſe nepos,
 Nec leve propoſitum pignus ſucceſſit honoris:
 Iunius à juvenum nomine dictus adelt.
 Tunc ſic neglectos hedera redimita capillos,
 Præma ſui coepit Calliopea chori:

Duxerat Oceanus quondam Titanida Terhyn.
 Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis
 Hinc fata Pleione cum coelifero Atlante
 Iungitur, ut fama est: Pleiadasque parit:
 Quarum Maja suas forma superasse sorores
 Traditur, & summo concubuisse Iovi.
 Hæc enixa jugo cupressiferæ Cyllenes
 Æthereum volucris qui pede carpit iter,
 Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus i
 Rite colunt, Luna creðita terra prior.
 Exsul ab Arcadia Latios Evander in agros
 Venerat: impositos attuleratque deos.
 Hic, ubi nunc Roma est, orbis caput; arbor, &
 Et pauca pecudes, & casa rara fuit.
 Quo postquam ventum est; Consilite præscia
 Nam locus imperii rus erit istud, ait.
 Et matri, & vari paret Nonacrius heros,
 Inque peregrina constitit hospes humo.
 Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bice
 Has docuit gentes, alipidisque dei.
 Semicaper coleris cincturis Faune Lupercis,
 Cum lustrant celebres vellea secta vias.
 At tu materno donasti nomine mensem
 Inventor curvæ, furibus apte, fidis.
 Nec pietas hæc prima tua est: septena putaris
 Pleiadum numero fila dedisse lytæ.
 Hæc quoque deserat: laudata est voce sororum
 Quid faciant? turbæ pars habet omnis idem
 Gratia Pteridum nobis æqualiter adsit,
 Nullaque laudetur pluvse minusve mihi.
AB Iove surgat opus: prima mihi nocte videt
 Sella est in cunas officiosa Iovis.
 Nascitur Oleniæ fidus pluviale Capellæ:
 Illa dati cœlum præmia lactis habet.
 Nais Amalthea Crætea nobilis Ida
 Dicitur in sylvis occuluisse Iovem.
 Huic fuit hædorum mater formosa duorum
 Inter Dictæos conspicienda greges;
 Cornibus ætreis, atque in sua terga recurvis:
 Vbere, quod nutrix posset habere Iovis.
 Lac dabat illa deo; sed fregit in arbore cornu,
 Truncaque dimidia parte decoris erat.
 Sustulit hoc Nymphe: cinxitque decentibus hæ
 Et plenum pomis ad Iovis ora tulit.
 Ille ubi res cœli tenuit, solioque paterno
 Sedit, & invicto nil Iove majus erat;
 Sidera nutricem, & nutricis fertile cornu
 Fecit, quæ dominæ nunc quoque nomen ha

Præstitibus Majæ Laribus videre Kalendæ
 Aram constitui, parvaque signa deum.
 Voverat illa quidem Curius: sed longa vetustas
 Destruit, & saxo longa senectæ nocet.
 Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
 Quod præstant oculis omnia tuta suis.
 Stant quoque pro nobis, & præsumt moenibus urbis,
 Et sunt præsentés, auxiliumque ferunt.
 Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem
 Stabat. Quæ standi cum Lare causa fuit?
 Servat uterq; domum: domino quoque fidus uterque.
 Compita grata deo: compita grata cani:
 Exagitant & Lar, & turba Diania fures:
 Pervigilantque Lares; pervigilantque canes.
 Bina gemellorum quærebam signa deorum
 Viribus annosæ facta caduca moræ:
 Mille Lares geniumque ducis, qui tradidit illos.
 Urbs haber, & vici numina trina colunt.
 Quo feror? Augustus mensis mihi carminis hujus
 Ius habet: interea diva canenda Bona est.
 Est moles nativa loco (res nomina fecit)
 Appellant saxum: pars bona montis ea est.
 Huic Remus institerat frustra, quo tempore fratrem
 Prima Palatinæ regna dedistis aves.
 Tempa patres illic oculos exosa viriles
 Leniter acclivi constituere jugo.
 Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres
 Virgineo nullum corpore passa virum.
 Livia restituit: ne non imitata maritum
 Effet; & ex omni parte secuta virum.
Postera cum roseam pulsas Hyperionis astra
 In matutinis lampada tollet equis;
 Frigidus Argestes summas mulcebit aristas,
 Candidaque à Calabris vela dabuntur aquis.
 At simul inducent obscura crepuscula noctem;
 Pars Hyadum toto de grege nulla later.
 Ora micant Tauri septem radiantia flammis,
 Navita quas Hyadas Grajus ab imbre vocat.
 Pars Bacchum nutrisse putat: pars credidit esse
 Tethyos has neptes, Oceanique senis.
 Non dum stabat Atlas humeros oneratus olympo;
 Cum satus est forma conspiciendus Hyas.
 Hunc stirps Oceani maturis nixibus Æthra
 Edidit, & Nymphas: sed prior ortus Hyas.
 Dum nova lanugo est, pavidos formidine cervos
 Terret, & est illi præda benigna lepus.
 At postquam virtus annis adolevit; in apros
 Audet & hirsutas cominus ire leas,

Dumque petit latebras foetæ catulosque lænæ:
 Ipse fuit Libycæ præda cruenta lææ.
 Mater Hyan, & Hyan moestæ flere sorores,
 Cervicemque polo suppositurus Atlas.
 Victus uterque parens tamen est pietate sororum
 Illa dedit coclum: nomina fecit Hyas.
 Mater ades florum, ludis celebranda jocosis:
 Distuleram partes mense priore tuas.
 Incipis Aprili: transis in tempora Maji.
 Alter te fugiens, cum venit, alter habet.
 Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensum;
 Convenit in laudes ille vel ille tuas.
 Circus in hunc exit, clamataque palma theatris
 Hoc quoque cum Circi munere carmen eat.
 Ipsa doce quæ scis: hominum sententia fallax.
 Optima tu proprii nominis autor eris.
 Sic ego, sic nostris respondit diva rogatis:
 Dum loquitur, vernas afflat ab ore rosas.
 Chloris eram, quæ Flora vocor. corrupta Latinis
 Nominis est nostri littera Græca sono.
 Chloris eram Nymphe campi felicitis, ubi audis
 Rem fortunatis ante fuisse viris.
 Quæ fuerit mihi forma, grave est narrare model
 Sed generum matri repperit illa deum.
 Ver erat: errabam. Zephyrus conspexit: abibam
 Insequitur: fugio. fortior ille fuit.
 Et dederat fratri Boreas jus omne rapinæ,
 Ausus Erichthea præmia ferre domo.
 Vin tamen emendat dando mihi nomina nuptæ
 Inque meo non est ulla querela toro.
 Vere fruor semper: semper nitidissimus annus.
 Arbor habet frondes, pabula semper humus
 Est mihi fecundus dotalibus hortus in agris.
 Aura fovet: liquidæ fonte rigatur aquæ.
 Hunc meus implevit generoso flore maritus:
 Atque ait, Arbitrium tu dea floris habe.
 Sæpe ego digestos volui numerare colores:
 Nec potui. numero copia major erat.
 Roscida cuni primum foliis excussa pruina est.
 Et variæ radiis intepueto comæ;
 Conveniunt pictis incinctæ vellibus Horæ,
 Inque leves calathos munera nostra legunt.
 Protinus accedunt Charites, nectuntque coronas
 Serraque cœlestes implicitura comas.
 Prima per immensas sparsit nova semina gentes.
 Vnius tellus ante coloris erat.
 Prima Therapnæo feci de sanguine florem:
 Et manet in folio scripta querela suo.

Tu quoque nomen habes cultos Narcisse per hortos:
 Infelix, quod non alter, & alter eras!
 Quid Crocon, aut Acin referam, Cinyraque creatum,
 De quorum per me sanguine surgit honor?
 Mars quoque, si nescis, per nostras editus artes.
 Iupiter hoc ut adhuc nesciat, usque precor.
 Sancta Iovem Iuno, nata sine matre Minerva,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibat ut Oceano quereretur facta mariti:
 Restitit ad nostras fessa labore fores.
 Quam simul adspexi; Quid te Saturnia, dixi,
 Attulit? exponit quem perat illa locum.
 Addidit & causam, verbis solabar amicis:
 Non, inquit, verbis cura levanda mea est.
 Si pater est factus neglecto conjugis usu
 Iupiter, & solus nomen utrumque tenet;
 Cur ego desperem fieri sine conjugis mater,
 Et parere intacto, dummodo casta, viro?
 Omnia tentabo latis medicamina terris,
 Et freta, Tartareos excutiamque sinus.
 Vox erat in cursu: vultum dubitantis habebam.
 Nescio quid Nymphe posse videris, ait.
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est;
 Ira Iovis magni causa timoris erat.
 Fer precor auxilium, dixit: cælabitur autor,
 Et Stygiæ numen testificabor aquæ.
 Quod petis Oleniis, inquam, mihi missus ab arvis
 Flos dabit, est hortis unicus ille meis.
 Qui dabat hoc, dixit, Sterilem quoq; tange juvencam:
 Mater erit. tetigi: nec mora, mater erat.
 Protinus hærentem, decerpsi pollice florem.
 Tangitur: & tacto concipit illa sinu.
 Iamque gravis Thracen, & læva Propontidos intrat:
 Fitque potens vorî: Marsque creatus erat.
 Qui memor accepti per me natalis, Habeto
 Tu quoque Romulea, dixit, in urbe locum.
 Forsitan in teneris tantum mea regna coronis
 Esse putes. tangit numen & arva meum.
 Si bene floruerint segetes; erit area dives.
 Si bene floruerit vinea; Bacchus erit.
 Si bene floruerint oleæ; nitidissimus annus:
 Poma quoque eventum temporis hujus habent,
 Flore semel læso pereunt vicinæque fabæque:
 Et pereunt lentes, advena Nile, tuxæ:
 Vina quoque in magnis operose cendita cellis
 Florent: & nebulæ dolia summa tegunt.
 Mella meum manus: volucres ego mella dantis
 Ad violam, & cythisos, & thyma cana voco.

Nos quoque; idem facimus: tunc cum juvenilibus annis.

Luxuriant animi, corporaque ipsa vigent.

Talia dicentem tacitus mirabar, at illa

Ius tibi dicendi est, si qua requiris, ait.

Dic Dea, respondi, ludorum quæ sit origo.

Vix bene desieram; rettulit illa mihi.

Cætera luxuriæ nondum instrumenta vigeant:

Aut pecus, aut latam dives habebat humum.

Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est.

Sed jam de vetito quisque parabat opes.

Venerat in morem populi depascere saltus:

Idque diu licuit, poenæque nulla fuit.

Vindice servabat nullo sua publica vulgus,

iamque in privato pascere ineris erat.

Plebis ad ædiles perducta licentia talis

Publicios: animus defuit ante viris.

Rem populus recipit: multam subiere nocentes:

Vindicibus laudi publica cura fuit.

Multa data est ex parte mihi: magnoque favore

Victores ludos instituere novos.

Parte locant clivi, qui tunc erat ardua rupes:

Vtile nunc iter est: Publiciumque vocant.

Annua credideram spectacula facta; negavit:

Addidit & dictis altera verba suis.

Nos quoque tangit honor: festis gaudemus, & aris:

Turbaque cœlestes ambitiosa sumus.

Sæpe deos aliquis peccando fecit iniquos:

Et pro delictis hostia blanda fuit.

Sæpe Iovem vidi, cum jam sua mittere vellet

Fulmina; thure dato sustinuisse manum.

At si negligimur; magnis injuria poenis

Solvitur: & justum præterit ira modum.

Respice Thetiaden: flammis absentibus arsit.

Causa est: quod Phœbes ara sine igne fuit.

Respice Tantaliden: eadem Dea tela tenebat.

Virgo est: & spreto bis tamen ultra focos.

Hippolyte infelix velles coluisse Dionem,

Cum conternatis diripereris equis.

Longa referre mora est correctæ obliviam damnis.

Me quoque Romani præteriere patres.

Quid facerem? peæ quod fierem manifesta doloris?

Exigerent nostræ qualia damna notæ?

Excidit officium tristi mihi: nulla tuebar.

Rura: nec in pretio fertilis hortus erat.

Lilia deciderant; violas arere videres,

Filaque punices læguida facta croci.

Sæpe mihi Zephyrus, Doces corrumpere noli

Ipsa tuas, dixit: dos mihi vills erat.

Florebant oleæ: venti nocuere protervi.
 Florebant segetes: grandine læsa seges.
 In spe vitis erat: coelum nigrescit ab Austris,
 Et subira frondes decutiuntur aqua.
 Nec volui fieri, nec sum crudelis in ira:
 Cura repellendi sed mihi nulla fuit.
 Convenere patres: &, si bene floreat annus;
 Numinibus nostris annua festa vovent.
 Annuimus votis, consul cum consule ludos
 Posthumio Lænas persoluere mihi.
 Quærerere conabar, quare lascivia major
 His foret in ludis, liberiorque jocus:
 Sed mihi succurrit nomen non esse severum,
 Aptaque deliciis munera ferre deam.
 Tempora subtilibus cinguntur tota coronis,
 Et latet injecta splendida mensa rosa.
 Ebrius incinctus philyra conviva capillos
 Saltat, & imprudens utitur arte meri.
 Ebrius ad durum formosæ limen amicæ
 Cantat: habent unctæ mollia festa comæ.
 Nulla coronata peraguntur seria fronte,
 Nec liquidæ vinctis flore bibuntur aquæ.
 Donec eras mittus nullis Acheloë racemis;
 Gratia sumendæ non erat ulla rosæ.
 Bacchus amet flores: Baccho placuisse coronam
 Ex Ariadnæo sidere nosse potes.
 Scena levis decet hanc: non est, mihi credite, non est
 Illa cothurnatas inter habenda deas.
 Turba quidem cur hos celebret meretricia ludos,
 Non ex difficili cognita causa fuit.
 Non est de tetricis, non est de magna professis:
 Vult sua plebeio sacra patere choro.
 Et monet ætatis specie, dum floreat, uti:
 Contemnunt spinam, cum cecidere rosæ.
 Cur tamen, ut dantur velles Cerealibus albæ;
 Sic est hæc cultu versicolore decens?
 An, quia maturis albescit messis aristas,
 Et color & species floribus omnis inest?
 Annuit: & motis flores cecidere capillis;
 Decidere in mensas ut rosa missa solet.
 Lumina restabant: quorum me causâ latebat,
 Cum sic errores abstulit illa meos.
 Vel quia purpureis collucent floribus agri;
 Lumina sunt nostros visa decere dies:
 Vel quia nec flos est hebeti nec flamma colore,
 Atque oculos in se splendor uterque trahit;
 Vel quia deliciis nocturna licentia nostris
 Convenit, à vero tertia causa venit.

Est breve præterea, de quo mihi quærere restat,
Si liceat, dixi: dixit & illa, Licet.

Cur tibi pro Libycis clauduntur rete lænis
Imbelles capræ, sollicitusque lepus?

Non sibi, respondit, sylvas cessisse; sed hortas,
Arvaque pugnaci non adenda feræ.

Omnia finierat: tenuis secessit in auras.

Mansit odor. posses scire fuisse deam.

Floreat ut toto carmen Nasonis in ævo;

Sparge, precor, donis pectora nostra tuis.

Nocte minus quarta promet sua sidera Chiron
Semivir, & flavi corpore mistus equi,

Pelion Hæmonix mons est obversus in auitros:

Summa virent pinu: cætera quercus habet.

Phillyrides tenuit: saxo stant antra vetusto,

Quæ justum memorant incoluisse senem.

Ille manus olim missuras Hæstora letho.

Créditur in lyricis derinuisse modis.

Venerat Alcides exhaulta parte laborum,

Iussaque restabant ultima pæne viro. i

Stare simul casu Trojæ duo fata videres:

Hinc puer Aëacides, hinc Iove natus erat.

Excipit hospitio juvenem Philyreus heros:

Et causam adventus hic rogat; ille docet.

Respicit interea clavam spoliūque leonis:

Virque ait his armis, armaque digna viro.

Nec se, quin horrens auderent tangere fetis

Vellus, Achilleæ continere manus.

Dumque senex tractat squallentia tela venenis;

Excidit, & lævo fixa sagitta pede est.

Ingemuit Chiron, traxitque è vulnere ferrum:

Et gemit Alcides, Hæmoniusque puer.

Ipse tamen lectas Pagasæis collibus herbas

Temperat, & vana vulnere mulcet ope.

Virus edax superabat opem: penitusque recepta

Offibus, & toto corpore pestis erat.

Sanguine Centauri Lernææ sanguis Echidnæ

Mittus, ad auxilium tempora nulla dabat.

Stabat ut ante patrem lacrymis perfusus Achilles,

Sic flendus Peleus, si moretur, erat.

Sæpe manus ægras manibus fingebat amicis:

Morum, quos fecit, præmia doctor habet.

Oscula sæpe dedit: dixit quoque sæpe jacenti;

Vive precor: nec me care relinque patet.

Nona dies aderat, cum tu justissime Chiron

Bis septem stellis corpora cinctus eras.

Hæc lyra curva sequi cuperet; sed idonea nondū

Est via, nox aptum tertia tempus erit.

SCorpius in coelo, cum cras lucefcere Nonas
 Dicimus; à media parte videndus erit.
HInc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,
 Ter dederint Phœbo fidera viſta locum;
 Ritus erit veteris nocturna Lemuria ſacri;
 Inferias tacitis Manibus illa dabunt.
 Annus erat brevior: nec adhuc pia Februa norant,
 Nec tu dux menſum Iane biſformis eras.
 Iam tamen exſtincto cineri ſua dona ferebant;
 Compoſitrique nepos bûſta piabat avi.
 Menſis erat Majus majorum nomine dictus:
 Qui partem priſci nunc quoque moris habet.
 Nox ubi jam media eſt, ſomnoſque ſilentia præbent,
 Et canis, & variæ conticuitis aves;
 Ille memor veteris ritus, timidusque deorum
 Surgit. habent gemini vincula nulla pedes:
 Signaque dat digitis medio cum pollice junctis;
 Occurrat tacito ne levis umbra ſibi.
 Cumque manus pure fontana perluit unda;
 Vertitur, & nigras accipit ore fabas.
 Averſusque jacit: ſed dum jacit, Hæc ego mitto,
 His, inquit, redimo meque meoſque fabis.
 Hæc novies dicit, nec reſpicit, umbra putatur
 Colligere, & nullo terga vidente ſequi.
 Rurſus aquam tangit, Temesæaque concrepat æra,
 Et rogat ut rectis exeat umbra ſuis.
 Cum dixit novies, Manes exite paterui;
 Reſpicit: & pure ſacra peracta putat.
 Dicta ſit unde dies, quæ nominis exiſtet origo,
 Me fugit. ex aliquo eſt inveniendâ deo.
 Plejade nate mone virga venerande potenti:
 Sæpe tibi eſt Stygii regia viſa Iovis.
 Venit adoratus Caducifer. Accipe cauſam
 Nominis. ex ipſo eſt cognita cauſa deo,
 Romulus ut tumulo fraternas condidit umbras,
 Et male veloci juſta ſoluta Remo;
 Fautulus infelix & paſſis Acca capillis
 Spargebant lacrymis oſſa peruſta ſuis.
 Inde domum redeunt, ſub prima crepuſcula moeſti,
 Utque erat in duro proeubuere toro.
 Umbra cruenta Remi viſa eſt aſſiſtere lecto,
 Atque hæc exiguo murmure verba loqui:
 En ego dimidium veſtri parſque altera voti
 Cernite ſin qualis: qui modo talis eram.
 Qui modo ſi voluctes habuiſſem regna jubentes;
 In populo potui maximus eſſe meo:
 Nunc ſum elapſa rogi flammis & inanis imago.
 Hæc eſt ex illo forma relicta Remo.

F A S T O R V M

Heu ubi Mars pater est? si vos modo vera locuti,
 Vberaque expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa servavit, manus hunc temeraria civis
 Perdidit, & quanto mitior illa fuit!
 Sæve Celer crudelem animam per vulnera reddas:
 Utque ego, sub terras sanguinolentus eas.
 Noluit hoc frater, pietas æqualis in illo est.
 Quod potuit, lacrymas manibus ille dedit.
 Hunc vos per lacrymas, per vestra alimenta rogate,
 Ut celebrem nostro signet honore diem.
 Mandantem anplecti cupiunt, & brachia tendunt.
 Lubrica prensantes effugit umbra manus.
 Ut secum fugiens somnos abduxit imago;
 Ad regem voces fratris uterque ferunt.
 Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit
 Illam, qua positis iusta ferantur avis.
 Aspera mutata est in lenem tempore longo
 Litiera, quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam Lemures animas dixere silentium:
 Hic verbi sensus: vis ea vocis erat.
 Pana tamen veteres illis clausere diebus,
 Ut nunc ferali tempore operta vides.
 Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta
 Tempora, quæ nupsit, non diuturna fuit.
 Hac quoque de causa, si te proverbia tangunt,
 Mense malum Majo nubere, vulgus ait.
 Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tempore festa,
 Inter se nulla continuata die.
QVorum si mediis Boöton Oriona quæres;
 Falsus eris. signi causa canenda mihi est.
 Iupiter, & lato qui regnat in æquore frater,
 Carpebant socias Mercuriusque vias.
 Tempus erat, quo versa iugo referuntur aratra,
 Et pronus saturæ lac bibit agnus ovis.
 Forte senex Hyreus angusti cultor agelli
 Hos videt, exigam stabat ut ante casam.
 Atque ita, Longa via est, nec tempora longa supersunt,
 Dixit: & hospitibus janua nostra patet.
 Addidit & vultum verbis: iterumque rogavit.
 Parent promissis: dissimulantque deos.
 Tecta senis subeunt nigro deformia fumo:
 Ignis in hesterno stipite parvus erat.
 Ipse genu nixus flammam excussit ab aura,
 Et promit quas committitque faces.
 Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat:
 Et spumat testu pressus uterque suo.
 Dumque mora est, tremula dat vina rubentia dextra.
 Accipit æquoreus pocula prima deus.

Quæ simul exhaustit; Da nunc bibat ordine, dixit
 Iupiter. audito palluit ille Iove.
 Ut rediit animus: cultorem pauperis agri
 Immolat, & magno torret in igne bovem:
 Quæque puer quondam primis diffuderat antis,
 Pronit fumoso condita vina cado.
 Nec mora: flumineam lito celantibus ulvam
 Sic quoque non altis incubuere toris,
 Nunc dape, nunc posito mensæ nituere Lyxo.
 Terra rubens crater, pocula fagus erant.
 Verba fuere Iovis, Si quid fert imperus, opta:
 Omne feres. placidi verba fuere senis:
 Cura fuit conjux prima mihi cara juventa
 Cognita: nunc ubi sit quæritis? urna regit.
 Haic ego juratus, vobis in verba vocatis,
 Conjugio, dixi, sola frueri meo.
 Et dixi, & servo. sed enim diversa voluntas
 Est mihi: nec conjux, sed pater esse volo.
 Annuerant omnes: omnes ad terga juvenci
 Confliterant. pudor est ulteriora loqui.
 Tunc superinjecta texere madentia terra.
 Iamque decem menses: & puer ortus erat.
 Hunc Hyreus, quia sic genitus, vocat Vriona.
 Perdidit antiquum littera prima sonum.
 Creverat immensum. comitem sibi Delia sumpfit.
 Ille deæ cultos, ille satelles erat.
 Verba movent iras non circumspicita deorum:
 Quam nequeam, dixit, vincere, nulla fera est.
 Scorpion immisit Tellus: fuit impetus illi
 Curva gemelliparæ spicula ferre deæ.
 Obstixit Orion. Latona nitentibus alris
 Addidit: & Meriti præmia, dixit, habe.
 Sed quid & Orion, & cetera sidera mundo
 Cedere festinant, noxque coarctat iter?
 Quid solito citius liquido jubar æquore tollit
 Candida Lucifero præveniente dies?
 Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma sonabant:
 Mars venit; & veniens bellica signa dedit:
 Vltor ad ipse suos cælo descendit honores,
 Templaque in angusto conspicienda foro.
 Et deus est ingens, & opus. debebat in urbe
 Non aliter nati Mars habitare sui.
 Digna giganteis hæc sunt delubra trophæis:
 Hinc fera Gradivum bella movere decet:
 Seu quis ab Eoo nos impius orbe laceffet:
 Seu quis ab occiduo Sole domandus erit.
 Perspicit armipotens operis fastigia summi:
 Et probat invictos illa tenere deos.

Perspicit in foribus diversæ tela figuræ,
 Armaque terrarum milite victa suo.
 Hinc videt Ænean oneratum pondere caro,
 Et tot Iulæ nobilitatis avos:
 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem;
 Claraque dispositis æta subesse viris.
 Spectat & Augusto prætextum nomine templum,
 Et visum lecto Cæsare majus opus.
 Voverat hoc juvenis tunc, cum pia sustulit arma.
 A tantis princeps incipiendus erat.
 Ille manus tendens instanti milite justo
 In conjuratos talia dicta dedit:
 Si mihi bellandi pater est, Vestæque sacerdos
 Autor; & ulcisci nomen utrumque paro;
 Mars ades: & fatia scelerato sanguine ferrum:
 Stetque favor causa pro meliore tuus.
 Tempa feres, & me victore vocaberis Vltor.
 Voverat: & fuso lætus ab hoste redit.
 Nec satis est meruisse semel cognomina Martis:
 Persequitur Paribi signa retenta manu.
 Gens fuit & campis, & equis, & tuta sagittis,
 Et circumfusus invia fluminibus.
 Addiderant animos Crassorum funeta genti.
 Cum periit miles, signaque, duxque simul.
 Signa decus belli Parthus Romana tenebat,
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Isque pudor mansisset adhuc, nisi fortibus armis
 Cæsaris Ausoniae protegerentur opes.
 Ille notas veteres, & longi dedecus ævi
 Sustulit, agnorunt signa recepta suos.
 Quid tibi nunc solite mitti post terga sagittæ,
 Quid loca, quid rapidi profuit usus equi?
 Parthe, refers aquilas: victos quoque porrigis arcus.
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 Rite deo, templumque datum, nomenque Bisultor:
 Emeritus voti debita solvit honor.
 Sollemnes ludos Circi celebrate, Quirites:
 Non visa est fortem scena decere deum.
PLejadas adspicies omnes, totumque sororum
 Agmen; ubi ante Idus nox erit una super.
 Tunc mihi non dubis autoribus incipit ætas,
 Et tepidi finem tempora veris habent.
IDibus ora prior stellantia tollere taurum
 Indicat: huic signo fabula nota subest.
 Præbuit, ut taurus, Tyriæ sua terga puellæ
 Iupiter, & falsa cornua fronte tulit.
 Illa jubam dextra, læva retinebat amictus,
 Et timor ipse novi causa decoris erat.

Aura sinus implet: flavos movet aura capillos.
 Sidoni sic fuerat adspicienda Iovi.
 Sæpe puellares subduxit ab æquore plantas,
 Et nertuit ta&us affilientis aqua&:
 Sæpe deus prudens tergum demisit in undas;
 Hæreat ut collo fortius illa suo.
 Littoribus tactis stabat sine cornibus ullis
 Iupiter, inque deum de bove versus erat.
 Taurus init coelum: te Sidoni Iupiter implet:
 Parsque tuum terræ tertia nomen habet.
 Hoc alii signum Phariam dixerere juvencam;
 Quæ bos ex homine est, ex bove facta dea.
 Tunc quoque priscorum virgo simulacra virorum
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missa neci, sceleris crimine damnat avos.
 Fama vetus, tunc cum Saturnia terra vocata est;
 Talia facidici dicta fuisse senis:
 Falcifero libata seni duo corpora gentes
 Mittite, quæ Tuscis excipiantur aquis.
 Donec in hæc venit Tirynthius arva; quotannis
 Tristia Lencadio sacra peracta Deo.
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites.
 Herculis exemplo corpora falsa jaci.
 Pars putat, ut ferrent juvenes suffragia soli,
 Pontibus infirmos præcipitasse senes.
 Tybri doce verum: tua ripa vetulrior urbe est:
 Principium ritus tu bene nosse potes.
 Tybris arundiferum medio caput extulit alveo,
 Raucaque dimovit talibus ora sonis:
 Hæc loca desertas vidi sine mœnibus herbas:
 Pascebat sparfos niraque ripa boves.
 Et, quem nunc gentes Tyberim noruntq; timentque;
 Tunc etiam pecori despiciendus eram.
 Arcadis Evandri nomen tibi sæpe refertur:
 Ille meas remis advena torfit aquas.
 Venit & Alcides turbâ comitatus Achivâ:
 Albula, si memini, tunc mihi nomen erat.
 Excipit hospitio juvenem Pallantius heros:
 Et tandem Caco debita poena fuit.
 Victor abijt, secumque boves Erytheïda prædam
 Abstrahit. at comites longius ire negant:
 Magnaque pars horum desertis mansit in agris:
 Montibus his ponunt spemque Laremque suum,
 Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore:
 Atque aliquis moriens hoc breve mandat opus:
 Mitte me in Tyberim, Tyberinis vectus in undis
 Littus ad Iuachium pulvis inanis eam,

Displicet hæredi mandati cura sepulchri:
 Mortuus Ausonia conditur hospes humo.
 Scirpea pro domino in Tyberim iactatur imago.
 Ut repetat Grajas per freta longa domos.

Hætenus: & vivo subiit rorantia saxo
 Antra: leves cursum sustinuiſtis aquæ.

CLæte nepos Atlantis ades: quem montibus olim
 Edidit Arcadiis Pleiâs una Iovi:

Pacis & armorum superis imisque deorum
 Arbitr, alato qui pede cæpſis iter,

Læte lyræ pulſu, nitida quoque læte palæſtra,
 Quo didicit culte lingua docente loqui.

Templa tibi poſuere patres ſpectantia circum
 Idibus, ex illo eſt hæc tibi feſta dies.

Te, quicumque ſuas profitentur vendere merces,
 Thure dato, tribuas ut ſibi lucra, rogant.

Eſt aqua Mercurii portæ vicina Capenæ:
 Si iuvat expertis credere; numen habet.

Huc venit incinctus tunica mercator; & urna
 Purus ſuffuſa, quem ferat, haurit aquam.

Vda ſit hinc laurus: lauro ſparguntur ab uda
 Omnia, quæ dominos ſunt habitura novos.

Spargit & ipſe ſuos lauro rorante capillos;
 Incipit & ſolita dicere voce preces:

Ablue prætetiti perſuria temporis, inquit;
 Abluę præterita perſida verba fide.

Sive ego te feci teſtens, falſove citavi
 Non audituri numina vana Iovis;

Sive deum prudens alium, divamve feſelli;
 Abſtulerint celeres improba verba Noti.

Et pereant veniente die perſuria nobis:
 Nec curent ſuperi, ſi qua locutus ero.

Da modo lucra mihi, da facta gaudia lucro,
 Et face ut emptori verba dediſſe iuret.

Talia Mercurius poſcentes ridet ab alto;
 Se minor Ortygias ſurripuiſſe boves.

AT mihi pande precor multo meliora petenti
 In Geminos ex quo tempore Phœbus eat.

Cum totidem de menſe dies ſuſceſſe videbis;
 Quot ſunt Herculei facta laboris, ait.

Dic, ego reſpondi, cauſſam mihi ſideris huius:
 Cauſſam facundo reddidit ore deus:

Abſtulerant raptas, Phœben Phœbeſque ſororem,
 Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Bella parant, repetuntque ſuas & frater & Idas;
 Leucippo fieri pactus uterque gener.

His amor, ut repetant; illis, ut reddere nolint,
 Suadet: & ex cauſſa pugnat uterque pari.

Effugere

Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes:
 Sed visum est celeri vincere turpe fuga.
 Liber ab arboribus locus est, apta area pugnae.
 Constiterant illo nomina fida loco.
 Pectora transiectus Lyuceo Castor ab ense,
 Non expectato vulnere pressit humum.
 Vltor adest Pollux: & Lyncea perforat hasta,
 Qua cervice humeros continuata tegit.
 Ibat in hunc Idas, vixque est Iovis igne repulsus:
 Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.
 Iamque tibi, Pollux, coelum sublime patebar,
 Cum Mea, dixisti, percipe verba pater:
 Quod mihi das uni coelum, partire duobus:
 Dimidium toto munere majus erit.
 Dixit, & alterna fratrem statione recepit;
 Utile sollicitæ sidus utrumque rati.
 Ad Ianum redeat, qui quærit Agonia quid sint:
 Quæ tamen in factis hoc quoque tempus habent.
 Nocte sequente diem canis Erigoneius exit.
 Est alio signi reddita causa loco.
 Proxima Vulcani lux, quam Tubilustria dicunt.
 Lutrantur puræ, quas facit ille, tubæ.
 Quatuor inde notis locus est; quibus ordine lectis
 Vel mos sacrorum; vel fuga regis inest.
 Nec te prætereo populi: Fortuna potentis
 Publica; cui templum luce sequente datum est.
 Hanc ubi dives aquis accepit Amphitrite;
 Grata Iovi fulvæ rostra videbis avis.
 Afferet ex oculis veniens aurora Booten:
 Continuaque die sidus Hyantis erit.

FASTORVM

LIBER VI.

Hic quoque mensis habet dubias in nomine causas:
 Quæ placeant, positis omnibus, ipse leges.
 Facta canam: sed erunt qui me fioxisse loquentur:
 Nullaque mortali numina visa putent.
 Est deus in nobis: agitante calescimus illo.
 Impetus hic sacræ semina mentis habet.
 Fas mihi præcipue vultus vidisse deorum:
 Vel quia sum vates; vel quia sacra cano.
 Est nemus arboribus densum; secretus ab omni
 Voce locus; si non oblitreperetur aquis.
 Hic ego quærebam, cœpti quæ mensis origo
 Ellet, & in cura nominis hujus eram.

Ecce

Ecce Deas vidi: non quas præceptor arandi
 Viderat; Afræas cum sequeretur oves.
 Nec quas Priamides in aquosæ vallibus Idæ
 Contulit. ex illis sed tamen una fuit.
 Ex illis fuit una, sui germana mariti:
 Hæc erat (agnovi) quæ stat in arce Iovis.
 Horrueram, tacitoque animum pallore fatebar,
 Tunc Dea quos fecit. sustulit ipsa metus:
 Namque ait; ô vates Romani conditor anni.
 Aufe per exiguos magna referre modos,
 Ius tibi fecisti numen coelette videndi,
 Cum placuit numeris condere festa tuis.
 Ne tamen ignores, vulgique errore traharis,
 Iunius à nostro nomine nomen habet.
 Est aliquid nupsisse Iovi, Iovis esse sororem:
 Fratre magis dubito glorier, anne viro.
 Si genus adspicitur; Saturnum prima parentem
 Feci. Saturni fors ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est:
 Hæc illi à coelo proxima terra fuit.
 Si torus in pretio est; dicor marrona Tonantis:
 Iunctaque Trapejo sunt mea templa Iovi.
 An potuit Majo pellex dare nomina mensi,
 Hic honor in nobis invidiosus erit?
 Cur igitur regina vocor, princepsque dearum?
 Aurea cur dextræ sceptrâ dedere meæ?
 An facient mensem luces, Lucinaque ab illis
 Dicar, & à nullo nomina mense traham?
 Tum me pœniteat posuisse fideliter iras
 In genus Electræ, Dardaniamque domum.
 Causa duplex iræ. raptō Ganymede dolebam:
 Forma quoque Idæo iudice victa mea est.
 Pœniteat quod non fovi Carthaginis arces;
 Cum mea sint illo currus & arma loco.
 Pœniteat Sparten, Argosque, measque Mycenas,
 Et veterem Latio supposuisse Samon.
 Adde senem Tatum, Iunoniculasque Faliscos,
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neque pœniteat: nec gens mihi carior ulla:
 Hic color: hic teneo cum Iove templa meo.
 Ipse mihi Mavors, Commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens urbe nepotis eris.
 Dicta fides sequitur: centum celebramus in aris,
 Nec levior quovis est mihi mensis honor.
 Nec tamen hunc nobis tantummodo præstat honorem
 Roma: suburbani dant mihi munus idem.
 Inspice quos habeat nemoralis Aricia fastos,
 Et populus Laurens, Laviniamque meum:

Est illic mensis Innonius (adspice Tibur
 Et Prænestinæ moenia sacra deæ.)
 Iunonale leges tempus: nec Romulus illas
 Condidit: at nostri Roma nepotis erat.
 Finierat Iuno. respeximus. Herculis uxor
 Stabat: & in vultu signa dolentis erant.
 Non ego. si toto mater me credere cœlo
 Iusserit, invita matre morabor. ait.
 Nunc quoque non luctor de nomine temporis huius :
 Blandior, & partes pœne rogantis ago.
 Remque mei juris malim tenuisse ptecando,
 Et faveas causæ formam ipse meæ.
 Aurea possedit socio Capitolia templo
 Mater, & ut debet, cum Iove summa tenet:
 At decus omne mihi contingit origine mensis.
 Vnicus est de quo sollicitamur, honor.
 Quid græ, si titulum mensis Romane dedisti
 Herculis uxori, posteritasque memor?
 Hæc quoque terra aliquid debet mihi nomine magni
 Conjugis. huc captas appulit ille boves.
 Hic male defensus flammis & dole paterna
 Cacus Aventinam sanguine tinxit humum.
 Ad propiora vocor: populam digessit ab annis
 Romulus, in parres distribuitque duas.
 Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est :
 Hæc ætas bellum suadeat: illa gerat.
 Sic statuit, mensesque notâ secrevit eâdem.
 Iunius est Iuvenum, qui fuit ante senum.
 Dixit, & in litem studio certaminis issent,
 Atque irâ pietas dissimulata foret ;
 Venit Apollinea longas Concordia lauro
 Nexa comas, placidi numen opusque ducis.
 Hæc ubi narravit Tatium, fortemque Quirinum,
 Binaque cum populis regna coisse suis,
 Et Lare communi soceros generosque receptos ;
 His nomen junctis Iunius, inquit, habet.
 Dicta triplex causa est. at vos ignoscite divæ.
 Res est arbirrio non dirimenda meo.
 Ite pares à me. perierunt Iudice formæ
 Pergama: plus lædunt, quam iuvat una, duæ.
Prima dies tibi Carna datur. dea cardinis hæc est:
 Numine clausa aperit. claudit aperta suo.
 Vnde datas habeat vires, obscurior avo
 Fama: sed è nostro carmine certus eris.
 Adjacet antiquus Tiberino lucus Helerni:
 Pontifices illuc nunc quoque sacra ferunt.
 Inde fata est Nymphæ (Grænen dixere priores)
 Nequicquam multis sæpe petita precis.

Rura sequi, jaculisque fetas agitare solebat,
 Nodosasque cava tendere valle plagas.
 Non habuit pharetram: Phœbi tamen esse sororem
 Credebant. nec erat, Phœbe, pudenda tibi.
 Huic aliquis juvenum dixisset amantia verba;
 Reddebat tales protinus illa sonos:
 Hæc loca lucis habent nimis, & cum luce pudoris:
 Si secreta magis ducis in antra, sequar.
 Credulus ante subit: frutices hæc nacta resistit:
 Et latet, & nullo est inventiunda modo.
 Viderat hæc Janus: visæque cupidine captus
 Ad duram verbis mollibus usus erat.
 Nympha jubet quæri de more remotius antrum:
 Utque comes sequitur, delituitque ducem:
 Stulta (videt Janus quæ post sua terga gerantur)
 Nil agis: & latebras respicit ille tuas.
 Nil agis en, dixit: nam te sub rupe latentem
 Occupat amplexu, teque potitus, ait:
 Ius pro concubitu nostro tibi Cardinis esto.
 Hoc pretium posticæ virginitatis habe.
 Sic fatus, spinam, qua tristes pellere posset
 A foribus noxas (hæc erat alba) dedit.
 Sunt avidæ volucres. non quæ Phineia mensis
 Gutturæ fraudabant: sed genus inde trahunt.
 Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ:
 Canities pennis, unguibus hamus inest.
 Nocte volant, puerosque petunt nutricis egentes,
 Et viciant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lactantia viscera rostris,
 Et plenum pocò sanguine guttur habent.
 Est illis Scrigibus nomen: sed nominis hujus
 Causa, quod horrenda stridere nocte solent.
 Sive igitur nascuntur aves; seu carmine fiunt,
 Næniaque in volucres Marsa figurat anus;
 In thalamos venire Procæ. Proca natus in illis
 Præda recens avium quinque diebus erat:
 Pectoraque exsorbent avidis infantia linguis.
 At puer infelix vagit, openque petit.
 Territa voce sui nutrix accurrit alumni,
 Et rigido sectas invenit ungue genas.
 Quid faceret? color oris erat, qui frondibus olim
 Esse solet fetis, quas nova læsit hyems.
 Pervenit ad Granen, & rem docet, illa, Timorem.
 Pone, tuus sospes, dixit, alumnus erit.
 Venerat ad cunas. flebant materque paterque.
 Sillite vos lacrymas, ipsa medebor, ait.
 Protinus arbutea postes ter in ordine tangit
 Fronde: ter arbutea limina fronde notat.

Spargit aquis aditus, & aquæ medicamen habebant.

Extaque de porca cruda bimestre tenet.

Atque ita, Noctis aves extis puerilibus, inquit,

Parcite: pro parvo victima parva cadit.

Cor pro corde precor, pro fibris sumite fibras.

Hanc animam vobis pro meliore damus.

Sic ubi libavit, profecta sub æthere ponit:

Quique adsint sacris respicere illa vetat.

Virgaque Ianalis de spina sumitur alba:

Qua lumen Ithalianis parva fenestra dabat.

Post illud neque aves cunas violasse feruntur

Et rediit puero, qui fuit ante, color.

Pinguis cur illis guttentur: Iarda Kalendis,

Mistaque cum calido fit faba farre, rogas?

Prisca dea est: aliturque cibis, quibus ante solebat:

Nec petit adscitas luxuriosa dapes.

Piscis adhuc illi populo sine fraude natabat:

Ostreaque in conchis tuta fuere suis:

Nec Latium norat, quam præbet Ionia dives:

Nec quæ Pygmæo sanguine gaudet avis:

Et præter pennas nihil in pavone placebat:

Nec tellus captas miserat ante feras.

Sus erat in pretio: cæsa sue festa colebant:

Terra fabas tantum, duraque farra dabat.

Quæ duo mista simul sextis quicumque Kalendis

Ederit; huic lædi viscera posse negant.

Arce quoque in summa Iunoni templa Monetæ

Ex voto memorant facta, Camille, tuo.

Ante domus Manli fuerat: qui Gallica quondam

A Capitolino reppulit arma Iove.

Quam bene, di magni, pugna cecidisset in illa:

Defensor solii, Iupiter alte, tui!

Vixit, ut occideret damnatus crimine regni.

Hunc illi titulum longa senecta dabat.

Lux eadem Marti festa est: quem prospicit extra

Appositum dextræ porta Capena viæ.

Te quoque, Tempestas, meritam delubra fatemur;

Cum pene est Coris obruta classis aquis.

Hæc hominum monumenta patent, si quærimus astras,

Tunc oritur magni præpes adunca Iovis.

Posterâ lux Hyadas taurinæ cornua frontis

Evocat: & multa terra madescit aqua.

Mane ubi bis fuerit, Phœbusque iteraverit ortus;

Factaque eritposito rore bis uda seges;

Hac sacrata die Tusco Bellona duello

Dicitur & Latio prospera semper adest.

Appius est autor: Pyrrho qui pace negata

Multum animo vidit; lumine captus erat.

Prospectit à tergo summum brevis area circum,

Est ubi non parvæ parva columna notæ.

Hinc solet halta manu belli prænuntia mitti

In regem & gentes, cum placet arma capi.

Altera pars Circi custode sub Hercule tuta est:
Quod deus Euboico carmine munus habet.

Muneris est tempus, qui Nonas Lucifer ante est.

Si titulos quæris: Sylla probavit opus.

Quærebam Nonas Sancto Fidione referrem,
An tibi Semo pater: tunc mihi Sanctus ait:

Ciucunque ex istis dederis; ego munus habebō.

Nomina terna fero: sic voluere Cures.

Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini:

Inque Quirinali constituere iugo.

Est mihi sitque precor nostris diuturnior annis
Filia: quæ felix sospite semper ero.

Hanc ego cum vellem genero dare; tempora tedis

Apta requirebam, quæque cavenda forent.

Tunc mihi post sacras monstratur Iunius Idus

Utiles & nuptis, utilis esse viris.

Primaque pars hujus thalamis aliena reperta est.

Nam mihi sic conjux sancta Dialis ait:

Donec ab Illica placidus purgamine Vesta

Detulerit flavis in mare Tybris aquis;

Non mihi detonso crinem depectere buxo,

Non ungues ferro subsecuisse licet:

Non terigisse virum; quamvis Iovis ille sacerdos,

Quamvis perpetua sit mihi læge datus.

Tu quoque ne propera: melius tua filia nubet;

Ignæ cum pura veste nitebit humus.

Tertia post Nonas remove Lycaona Phœbe

Fertur: & à tergo non habet Vrsa metum.

Tunc ego me meminini ludos in gramine campi

Adspicere: & dici, lubrice Tybri, tuos.

Festa dies illis, qui lina madentia ducunt,

Quique tegunt parvis æra recurva cibis.

Mens quoq; numen habet. Menti delubra videmus

Vota, metu belli, perfide Poenæ; tui.

Poenæ rebellabas. & letho Consulis omnes

Attoniti Mauras pertinere manus.

Spem metus expulerat; cum Menti vota Senatus

Suscipit: & melior protinus illa venit.

Adspicit instantes meditis sex lucibus Idus

Illæ dies, quæ sunt vota soluta Deæ.

Vesta favet tibi nunc operata resolvimus ora;

Ad tua si nobis sacra venite licet.

In prece totus eram. cœlestia numina sensi,

Lætæque purpurea luce refulsit humus,

Non equidem vidi (valeant mendacia vatam)
 Te, Dea: nec fueras adspicienda viro.
 Sed quæ nescieram, quorumque errore tenebar,
 Cognita sunt nullo præcipiente mihi.
 Dena quater memorant habuisse Palatia Romam,
 Cum flammæ cultoræ æde recepta dea est.
 Regis opus placidi, quo non meruentius ullum
 Numinis ingenium terra Sabina tulit.
 Quæ nunc æte nitent; stipula tunc tecta videres:
 Et paries lento vimine textus erat.
 Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ;
 Tunc erat intonli regia magna Nunix.
 Forma tamen templi, quæ nunc manet, ante fuisse
 Dicitur: & formæ causa probanda subest.
 Vesta eadem est, & terra: subest vigil ignis utrique.
 Significant sedem terra focusque suam.
 Terra pilæ similis nullo fulcimine uixa:
 Aere subjecto tam grave pendet onus.
 Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem,
 Quique premat partes angulus omnis abest:
 Cumque sit in media rerum regione locata;
 Et tangat nullum plusve minusve latus;
 Ni convexa foret, parti vicinior esset:
 Nec medium terræ mundus haberet onus.
 Arte Syracusia suspensus in aere clauso
 Stat globus innenti parva figura poli:
 Et quantum à summis, tantum secessit ab imis.
 Terra: quod ut fiat, forma rotunda facit.
 Par facies templi: nullus procurrit in illo
 Angulus, à pluvio vendicat imbre tholus.
 Cur sit virginibus, quæris, dea culta ministris?
 Inveniam causas hac quoque parte suas.
 Ex Ope Iunonem memorant Cereremque creatas
 Semine Saturni, tertia Vesta fuit.
 Vtraque nupserunt: amœ pèp-risse feruntur:
 De tribus impatiens restitit una viri.
 Quid mirum, virgo si virgine læta ministra
 Admittit castas in sua sacra manus?
 Nec tu aliud Vestam quam vivam intellige flammam.
 Nataque de flamma corpora nulla vides.
 Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
 Nec capit, & comites virginittatis amat.
 Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi:
 Mox di tici curvo nulla subesse tholo.
 Ignis inextinctus templo celatur in illo.
 Effigiem nullam Vesta, nec ignis habent.
 Stat vi terra sua vi stando Vesta vocatur.
 Causaque par Graji nominis esse potest:

At focus à flammis, & quod fovet omnia, dictus :
 Qui tamen in primis ædibus ante fuit.
 Hinc quoque vestibulum dici reor: inde precando
 Dicimus ó Vesta, quæ loca prima tenes.
 Ante focos olim scamnis, confidere longis
 Mos erat: & mensæ credere adesse deos.
 Nunc quoque, cum fiunt antiquæ sacra Vacunæ,
 Ante Vacunales stantque sedentque focos.
 Venit in hos antuos aliquid de more vetulto:
 Fert missos Vestæ pura patella cibos.
 Ecce coronatis panis dependet a sellis,
 Et velant scabras florida ferra molas.
 Sola prius furnis torrebant farra coloni,
 Et Fornacali sunt sua sacra deæ.
 Suppositum civeri panem focus ipse parabat,
 Strataque erat tepido tegula quassa solo.
 Inde focum servat pistor, dominamque focorum,
 Et quæ puniceas versat a sella molas.
 Præteream? referamne tuum rubicunde Priape
 Dedecus? est multi fabula plena joci.
 Turrigera frontem Cybele redimita corona,
 Convocat æternos ad sua festa deos.
 Convocat & Satyros, & rultica numina Nymphas.
 Silenus, quamvis nemo vocarat, adest.
 Nec licet, & longum est epulas narrare deorum :
 Inultra nox est pervigilata mero.
 Dî temere errabant in opacæ vallibus Idæ
 Pars jacet, & molli gramine membra levat.
 Hi ludunt: hos somnus habet: pars brachia nectit,
 Et viridem celeri ter pede pulsat humum.
 Vesta jacet, placidamque capit secura quietem,
 Sicut erat positum cespite sulca caput.
 Argubet hortorum custos. Nymphasque, deasque
 Cantat, & errantes fertque refertque pedes.
 Adspicit & Vestam dubium est Nymphæanne putarit:
 An scierit Vestam: scisse sed ipse negat.
 Spem capit obscœnam, furtimque accedere tentat,
 Et fert suspensos corde micante gradus.
 Forte, senex quo vectus erat Silenus, a sellam
 Liquerat ad ripas lene sonantis aquæ.
 Ibat ut inciperet longi deus Hellepontis;
 Intempetivo cum rudit ille sono.
 Territa voce gravi surgit dea. convolat omnis
 Turba, per infestas effugit ille manus.
 Lampfacus hoc animal solita est mactare Priapo:
 Hinc asini flammis indicis exta damus:
 Quem tu diva memor de pane monilibus oras,
 Cessat opus, vacuæ contiguit mola.

Nomine, quam pretio celebratioꝝ, arce Tonantis,
 Dicam Pittoris quid velit ara Iovis.
 Cinctæ premebantur irucibus Capitolia Gallis :
 Fecerat obsidio jam diuturna famem.
 Iupiter ad solium superis regale vocatis.
 Incipe, ait Marri: protinus ille refert:
 Scilicet ignotum est, quæ sit fortuna meorum?
 Et dolor hic animi voce querentis ege: ?
 Si tamen ut referam breviter mala junctæ pudori
 Exigis: Alpino Roma sub hoste jacet.
 Hæc est, cui fuerat promissa potentia rerum:
 Iupiter hanc terris impositurus eras.
 Iamque suburbanos, Etruscaque contudit arma:
 Spes erat in cursu: nunc Lare pulsa suo est.
 Vidimus ornatos arara per aëria picta
 Velle triumphales occubuisse fenestras.
 Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
 Sede, putant aliquos scilicet esse deos.
 At si respicerent, qua vos habitatis in arce,
 Totque domos vestras obsidione premi;
 Nil opis in cura scirent superesse deorum,
 Et data sollicita thura perire manu.
 Atque utinam pugnae pateat locus: arma cape fœdus,
 Et si non poterunt exsuperare, cadent.
 Nunc inopes victus ignavaque fata timentes
 Monte suo clausos barbara turba premit.
 Tunc Venus, & lituo pulcher trabeaque Quirinus,
 Vestaque pro Latio multa locuta suo est.
 Publica, respondit, cura est pro meritis istis,
 Iupiter, & poenas Gallia victa dabit.
 Tu modo, quæ desunt fruges, superesse putentur,
 Effice: nec sedes desere Vesta tuas.
 Quodcumque est solidæ Ceteris cava machina frangat,
 Mollitramque manu duret in igne focus.
 Iusserat, & fratris virgo Saturnia iussis
 Annuit: & mediæ tempora noctis erant.
 Iam ducibus somnum dederat labor. increpat illos
 Iupiter, & sacro, quid velit, ore docet:
 Surgite, & in medios de summis atcibus hostes
 Mittite, quam minimè tradere vultis, opem.
 Somnus abijt, quærunque novis ambagibus astis
 Tradere quam nolint, & jubeantur opem.
 Esse Cetes viâ est: jaciunt Cerealia dona :
 Iacta super galeas, scutaque longa sonant.
 Posse fame vinci spes excidit, hoste repulso
 Candida Pittori ponitur ara Iovi.
 Forte revertēbar festis Vestalibus illa,
 Qua nova Romano hunc via junctâ foro est:

Huc pede matronam nudo descendere vidi:
 Obstupui tacitus, saltinnique gradum.
 Sensit anus vicina loco: jussumque sedere
 Alloquitur, quatiens voce tremente caput.
 Hæc ubi nunc fora sunt, udæ tenuere paludes:
 Amne redundatis fossa madebat aquis.
 Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
 Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.
 Qua Velabra solent in Circum ducere pompas;
 Nil præter salices crassaque canna fuit.
 Sæpe suburbanas rediens conviva per undas
 Cantat, & ad nautas ebria verba jacit.
 Nondum conveniens diversis ille figuris
 Nomen ab averso ceperat amne deus.
 Illic quoque lucus erat juncis & arundine densus,
 Et pede velato non adeunda palus.
 Stagna recesserunt, & aquas sua ripa coercet:
 Siccaque nunc tellus, mos tamen ille manet.
 Reddiderat causam: Valeas anus optima, dixi:
 Quod superest avi molle sit omne tui.
 Cætera jam pridem didici puerilibus annis;
 Non tamen idcirco prætereunda mihi.
 Moenia Dardanides nuper nova fecerat Ilus:
 Ilus adhuc Asiæ dives habebat opes.
 Creditur armiferæ signum coeleste Minervæ
 Vibis in Iliacæ defluisse juga.
 Cura videre fuit, vidi templumque locumque.
 Hoc superest illic: Pallada Roma tenet.
 Consultitur Smintheus: lucoque obscurus opaco
 Hos non mentito reddidit ore sonos:
 Ætheream servate deam: servabitis urbem:
 Imperium secum, transferet illa loci.
 Servat, & inclusam summa tenet Ilus in arce:
 Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
 Sub Priamo servata parum, sic ipsa volebas;
 Ex quo iudicio forma revicta tua est.
 Seu genus Adrasti, seu furtis aptus Vlysses,
 Seu pius Æneas, eripuisse ferunt.
 Autor in incerto est, res est Romana: tuetur
 Vasta, quod assiduo lumine cuncta videt.
 Heu quantum tiffuere patres, quo tempore Vesta
 Atsit, & est testis obruta pæne suis!
 Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes,
 Mittaque erat flammæ flamma profana pix.
 Attonitæ flebant demisso crine ministræ.
 Abstulerat vires corporis ipse timor.
 Provolat in medium, & magna, Succurrite, voce,
 Non est auxilium flere. Metellus ait.

Pignora virgineis fatalia tollite palmis:
 Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
 Me miserum! dubitatis, ait? (dubitare videbat,
 Et pavidas posito procubuisse genu.)
 Haurit aquas: tollensque manus, Ignoscite, dixit,
 Sacra vir intrabo non adeunda viro.
 Si scelus est; in me commissi poena redundet:
 Sit capitis damno Roma soluta met.
 Dixit, & arripuit: factum dea rapta probavit,
 Pontificisque sui munere tæra fuit.
 Nunc bene lucetis sacro sub Cæsare flammæ:
 Ignis in Iliacis nunc erit, estque focus.
 Nullaque dicetur vitas temerare sacerdos
 Hoc duce: nec viva defodietur humo.
 Sic incesta perit: quia quam violavit, in illa
 Conditur: & Tellus Vestaque numen idem est.
 Tum sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste
 Fecit, & Hispanam sanguine tinxit humum.
 Scilicet interdum miscentur tristia lætis,
 Nec populum toto pectore festa juvant.
 Crassus ad Euphraten aquilas, natumque, suosque
 Perdidit: & leto est ultimus ipse datus.
 Parthe quid exultas? dixit dea: signa remittes:
 Quique necem Crassi vindicet, ultor erit.

AT simul auritis violæ dementur asellis,
 Et Cereris fruges aspera saxa teren;
 Navita puppe sedens Delphina videbimus, inquit,
 Humidæ cum pulso nox erit orta die.

IAm Phryx à nupta quereris Tithone relinquî,
 Et vigil Eois Lucifer exit aquis.

Ite bonæ matres (vestrum Mairalia festum)
 Flavaque Thebanæ reddite liba deæ.

Pontibus & magno juncta est celeberrima circo
 Area: quæ posito de bove nomen habet:

Hæc ibi luce ferunt Maturæ sacra parenti
 Sceptriferas Servi templa dedisse manus.

Quæ dea sit: quare famulas à limine templi
 Arceat (arceat enim libaque tolta petit:)

Bacche racemiferos hedera redimite capillos,
 Si domus illa tua est, dirige vatis opus.

At serat obsequio Semele Iovis, accipit Ino
 Te puer: & summa sedula nutrit ope.

Intumuit Iuno, rapta quod pellice natum
 Edudet: at sanguis ille sororis erat.

Hinc agitur furiis Athamas, sed imagine falsa:
 Tuque cadis patria parve Learchæ manu.

Micista Learchæas mater tumulaverat umbras,
 Et dederat miseris quonia iusta rogis.

Hæc quoque, funestos ut erat laniata capillos,
 Profilit: & cunis te, Melicerta, rapit.
 Est spatio contracta brevi, freta bina repellit,
 Vnaque pulsatur terra duabus aquis.
 Huc venit infans natum complexa lacertis,
 Et secum è celso mittit in alta iugo.
 Excipit illæsos Panope centumque sorores,
 Et placido lapsu per sua regna ferunt.
 Nondum Leucotheæ, nondum puer ille Palæmon,
 Vorticibus densis Thyridis ora tenent.
 Lucus erat: dubium Semele, Stimelene vocetur:
 Mænadas Ausonias incoluisse ferunt.
 Quærit ab his Iuo, quæ gens foret: Arcadas esse
 Audit, & Evandrum sceptrâ tenere loci.
 Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas
 Instimulat fictis insidiosa sonis:
 O nimium faciles, ô toto pectore captæ!
 Non venit hæc veltris hospes amica choris.
 Fraude petit: sacrique parat cognoscere ritum,
 Quo possit pœnas pendere, pignus habet.
 Vix bene desierat, complent ululatibus auras
 Thyades, effusis per sua colla comis:
 Injiciuntque manus, puerumque avellere pugnant.
 Quos ignorat adhuc, invocat illa deos:
 Dique, virique loci, miseræ succurrite matri.
 Clamor Aventiipi saxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vaccas Qærxus Iberas:
 Audit, & ad vocem concitus urget iter.
 Herculis adventu, quæ viam modo ferre parabant,
 Turpia foemineæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Bacchi?
 An numen quod me, te quoque vexat, auri
 Illa docet partim: partim præsentia nati
 Continet: & furis in scelus isse pudet.
 Rumor, ut est velox, agitatâ pervolat alis,
 Estque frequens Iuo nomen in ore tuum.
 Hospita Carmentis fidos intrasse penates
 Diceris, & longam deposuisse famem.
 Liba sua properata manû Tegeæa sacerdos
 Traditur, & subito costâ dedisse foco.
 Nunc quoque liba juvant festis Matralibus; illa
 Rustica sedulitas gravior arte fuit.
 Nunc, ait, O vates venientia fata resigna,
 Quæ ille: Hospitiis hoc, precor, adde meis.
 Parva mora est: socium vates ac numina sumit,
 Fitque sui toto pectore pœna dei.
 Vix illam subito posses cognoscere, tanto
 Sanctior, & tanto, quam modo, natus erat.

Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino.
 Dixit, & huic populo prospera semper ades.
Numen eris pelagi: natum quoque Pontus habebit :
 In nostris aliud sumite nomen aquis.
Leucothoe Grajis, Matura vocabere nostris:
 In portus nato ius erit omne tuo.
Quem nos Portumnus, sua lingua Palæmona dicet:
 Este precor nostris æquus uterque locis.
Annuerat: promissa fides: posuere labores.
 Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est.
Cur vetet ancillas accedere, quæritis? odit:
 Principiumque odii, si fiat illa, canam.
Vna ministrarum solita est, Cadmea, tuarum
 Sæpe sub amplexus conjugis ire tui.
Improbus hanc Atbamas furium dilexit: ab illa
 Comperit agricolis semina rosta dari.
Ipsa quidem fecisse negat, sed fama recepit:
 Hoc est, cur odio sit tibi serva manus.
Non tamen hanc pro stirpe sua pia mater adoret :
 Ipsa parum felix visa fuisse parens.
Aterius prolem melius mandabitur illi.
 Uttilior Baccho quam fuit ipsa suis.
Hanc tibi, Quo properas, memorant dixisse, Rutili?
 Luce inea Marso consul ab hoste cades.
Exitus accessit verbis: flumenque Theloni
 Purpureum mistis sanguine fluxit aquis.
Proximus annus erat: Pallantide cæsus eadem
 Didius, hostiles ingeminavit opes.
Lux eadem, Fortuna, tua est, auctorque locusque.
 Sed superinjectis quis latet iste togis?
Servius est (hoc constat enim) sed causa latendi
 Discrepat: & dubium me quoque mentis habet.
Dum dea furtivos timidè profiteur amores,
 Coelestemque homini concubuisse pudet;
 (Arsit enim magno correpta cupidine regis,
 Cœcaque in hoc uno non fuit illa viro:)
Noctè domum parva solita est intrare fenestras:
 Vnde Fenestellæ nomina porta tenet.
Nunc pudet, & vultus velamine celat amatos,
 Oraque sunt multa regia tecta toga.
An magis est verum, post Tulli funera plebem
 Confusam placidi morte fuisse ducis?
Nec modus ullus erat: crescebat imagine luctus,
 Donec eum positis occulere togis.
Tertia causa mihi spatio majore canenda est :
 Nos tamen adductos intus, agemus equos.
Tullia conjugio sceleris incedere parato,
 His solita est dictis extimulasse virum :

Quid iuvat esse pares, te nostræ cæde sororis
 Meque tui fratris, si pia vita placet?
 Vivere debuerant & vir meus & tua conjur,
 Si nullum ausuri majus eramus opus.
 Et caput & regnum factum est dotale parentis,
 Si vir es, indictas exige dotis opes.
 Regia res scelus est. Socero cape regna necato,
 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instinctus solio privatus in alto
 Sederat. attonitum vulgus ad arma ruit.
 Hinc cruor. & cædes, infirmaque vincitur ætas.
 Sceptra gener socero rapta Superbus habet.
 Ipse sub Esquiliis, ubi erat sua regia, cæsus
 Concidit in dura sanguinolentus humo.
 Filia carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta feroxque vias.
 Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profusus,
 Restitit. hunc tali corripit illa sono:
 Vadis! an expectas pretium pietatis amarum?
 Duc, inquam, invitas ipsa per ora rotas.
 (Certe fides facti) dictus Sceleratus ab illa
 Vicus, & æterna res ea pressa nota est.
 Post tamē hæc ausa est templum monumenta parentis
 Tangere: mira quidem, sed tamen acta loquor:
 Signum erat in solio residens sub imagine Tulli:
 Dicitur hoc oculis opposuisse manum.
 Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,
 Ne natæ videant ora nefanda meæ.
 Veste data tegitur: vetat hanc fortuna moveri:
 Et sic è templo est ipsa locuta suo:
 Ore relevato qua primum luce patebit
 Servius, hæc positi prima pudoris erit.
 Parcite matronæ veritas attingere vestes:
 Sollemnes satis est voce movere preces.
 Sitque caput semper Romano tectus amictu
 Qui rex in nostra septimus urbe fuit.
 Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit
 Ignis: opem nato Mulciber ipse tulit.
 Namque pater Tulli Vulcanus, Ocrifia mater
 Præhignis facie Corniculana, fuit.
 Hanc secum Tanaquil sacris de more peractis
 Iussit in ornatum fundere vina focum.
 Hic inter cineres obscœni forma virilis
 Aut fuit, aut visa est: sed magis illa fuit.
 Iussa foco captiva sedet. conceptus ab illa
 Servius, à coelo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor tunc cum caput ore corusco
 Contigit, inque comis flammeus arsit apex.

Te quoque magna Concordia dedicat æde
 Livia, quam caro prælitit illa viro?
 Disce tamen veniens ætas: ubi Livia nunc est
 Porticus immensæ testa fuere domus.
 Urbis opus domus una fuit: spatiumque tenebat.
 Quo brevius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua est.
 Suffinuit tantas operum subvertere moles
 Torque suas hæres perdere Cæsar opes.
 Sic agitur censura, & sic exempla parantur;
 Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.
 Nulla nota est veniente die, quam dicere possis.
 Idibus inivisto sunt data templa Iovi.
 Et jam Quinquatrus jubeor narrare minores.
 Nunc ades ô coepris flava Minerva meis.
 Cur vagus incedit tota tibicen in urbe?
 Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit.
 Posses utinam doctæ verba referre deæ?
 Temporibus veterum tibicinis usus avorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis:
 Cantabat moestis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusque secutum est.
 Quod subito gratæ frangeret artis opes.
 Adde quod Ædilis, pompa qui funeris irent,
 Artifices solos iusserat esse decem.
 Exilio mutant urbem, Tiburque recedunt:
 (Exilium quodam tempore Tibur erat)
 Quæritur in scena cava tibia: quæritur aris:
 Ducit supremos nænia nulla toros.
 Servierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure: sed longo tempore liber erat.
 Rure suo parat ille dapes, turbamque canoram
 Convocat. ad festas convenit illa dapes.
 Nox erat, & vlnis oculique animique natabant;
 Cum præcomposito nuntius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas convivas solvere? dixit.
 Autor vindictæ nam venit ille tuæ.
 Nec mora, convivæ valido titubantiâ vino
 Membra movent: dubii itantque labantque pedes.
 At dominus, Discedite. ait, plautroque morantes
 Sustulit: in plautro scirpea matra fuit.
 Alliciunt somnos tempus, morusque merumque,
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Jamque per Esquilias Romanam invaserat urbem,
 Et mane in medio plautra fuerit foro,

Quid iuvat esse pares, te nostræ cæde sororis
 Meque tui fratris, si pia vita placet?
 Vivere debuerant & vir meus & tua conjux,
 Si nullum aufuri majus eramus opus.
 Et caput & regnum factum est dotale parentis.
 Si vir es, indictas exige dotis opes.
 Regia res scelus est, focero cape regna necato,
 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instinctus folio privatus in alto
 Sederat, attonitum vulgus ad arma ruit.
 Hinc cruor, & cædes, infirmaque vincitur ætas.
 Sceptra gener focero rapta Superbus habet.
 Ipse sub Esquiliis, ubi erat sua regia, cæsus
 Concidit in dura sanguinolentus humo.
 Filia carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta feroxque vias.
 Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profusus,
 Restitit, hunc tali corripit illa sono:
 Vadis! an expectas pretium pietatis amarum!
 Duc, inquam, invites ipsa per ora rotas.
 (Certe fides facti) dictus Sceleratus ab illa
 Vicus, & æterna res ea pressa nota est.
 Post tamē hæc ausa est templum monumenta parentis
 Tangere: mira quidem, sed tamen acta loquor:
 Signum erat in folio residens sub imagine Tulli:
 Dicitur hoc oculis opposuisse manum.
 Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,
 Ne natæ videant ora nefanda meæ.
 Veste data tegitur: vetat hanc fortuna moveri:
 Et sic è templo est ipsa locuta suo:
 Ore relevato qua primum luce patebit
 Servius, hæc positi prima pudoris erit.
 Parcire matronæ veritas attingere vestes:
 Sollemnes fatis est voce movere preces.
 Sitque caput semper Romano testus amictu
 Qui rex in nostra septimus urbe fuit.
 Asferat hoc templum: signo tamen ille pepercit
 Igus: opem nato Mulciber ipse tulit.
 Namque pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater
 Præsignis facie Corniculana, fuit.
 Hanc secum Tanaquil sacris de more peractis
 Iussit in ornatum fundere vina focum.
 Hic inter cineres obscœni forma virilis
 Aut fuit, aut visa est: sed magis illa fuit.
 Iussa foco captiva sedet, conceptus ab illa
 Servius, à cœlo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor tunc cum caput ore corusco
 Contigit, inque comis flammæus arsit apex.

Te quoque magnifica Concordia dedicat æde
 Livia, quam caro præstitit illa viro.
 Disce tamen veniens ætas: ubi Livia nunc est
 Porticus immensæ testæ fuere domus.
 Urbis opus domus una fuit: spatiumque tenebat.
 Quo brevius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua est.
 Sustinuit tantas operum subvertere moles
 Totque suas hæres perdere Cæsar opes.
 Sic agitur censura, & sic exempla parantur;
 Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.
 Nulla nota est veniente die, quam dicere possis.
 Idibus inivicto sunt data iempla Iovi.
 Et jam Quinquatrus jubeor narrare minores.
 Nunc ades ô coepris flava Minerva meis.
 Cur vagus incedit tota tibicen in urbe?
 Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit.
 Posses utinam doctæ verba referre deæ?
 Temporibus veterum tibicinis usus avorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis;
 Cantabat moestis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusque secutum est.
 Quod subito gratæ frangeret artis opes.
 Adde quod Aedilis, pompa qui funeris irent,
 Artifices solos iusserat esse decem.
 Exilio mutant urbem, Tiburque recedunt:
 (Exilium quodam tempore Tibur erat)
 Quæritur in scena cava tibia: quæritur aris:
 Ducit supremos nænia nulla toros.
 Servierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure: sed longo tempore liber erat.
 Rure suo parat ille dapes, turbamque canoram
 Convocat, ad festas convenit illa dapes.
 Nox erat, & vinis oculique animique natabant;
 Cum præcomposito nuntius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas convivas solvere? dixit.
 Autor vindictæ nam venit ille tuæ.
 Nec mora, convivæ valido titubantiâ vino
 Membra movent: dubitanti que labantque pedes.
 At dominus, Discedite, ait, plautroque morantes
 Sustulit: in plastro scirpea matra fuit.
 Alliciunt somnos tempus, motusque merumque,
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Jamque per Esquillas Romanam invaserat urbem,
 Et mane in medio plautra fœre foro,

Claudius ut posset specie numeroque Senatuum
 Fallere, personis imperat ora regi.
 Admisceretque alios: & ut hunc tibi cina coetum
 Augeat, in longis vestibibus esse iubet.
 Sic reduces bene posse regi: nec forte notentur
 Contra collegæ iussa redisse sui.
 Res placuit: cultuque novo licet Idibus uti.
 Et canere ad veteres verba jocosa modos.
 Hæc ubi perdocuit. Superest mihi discere, dixi,
 Cur sit Quinquatrus illa vocata dies.
 Martius, inquit, habet tali mea nomine festa:
 Estque sub inventis hæc quoque turba meis.
 Prima terebratæ per rara foramina buxo,
 Ut daret effeci tibia longa sonos.
 Vox placuit: faciem liquidis referentibus undis
 Vidi, & virgineas intunuisse genas.
 Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixi.
 Excipit adjectam cespitem ripa suo.
 Inventam Saryrus priinum miratur: & usum
 Nescit, & afflatam sentit habere sonum.
 Et modo dimittit digitos, modo concipit auras:
 Iamque inter Nymphas arte superbus erat.
 Provocat & Phœbum: Phœbo superante pependit:
 Cæsa recesserunt à cute membra sua.
 Sum tamen inventrix autorque ego carminis hujus:
 Hoc est cur nollis ars colit ista dies.
Tertia nox veniet, qua tu Dodona Thyene
 Stabis Agenoræ fronte videnda bovis.
 Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ
 Tybri per Etruscas in mare mittis aquas.
Siqua fides ventis, zephyro date carbasa nautæ
 Cras veniet veltris ille secundus aquis.
At pater Heliadum, radios ubi tinxerit undis,
 Et cinget geminos stella serena polos;
 (Nam duo sunt: Austris hic est, Aquilonibus ille
 Proximus, à vento nomen uterque tenet)
 Tolle humo validos proles Hyrea lacertos:
 Continua Delphic nocte videndus erit,
 Scilicet hic olim Volscos Æquosque fugatos
 Viderat in campis Algida terra tuis.
 Unde suburbano clarus Tiburte triumpho,
 Victus es in nivis, Posthume victor, equis.
Iam sex, & totidem luces de mense superant:
 Huic unum numero tu tamen adde diem.
 Sol abit è Geminis, & Cancris signa rubescunt:
 Cœpit Aventina Pallas in arce coli.
Iam tua Laomedon oritur nurus: orta que noctera
 Pellit, & è pratis cana pruina fugit.

Reddite, quisquis is est, Summano templa feruntur,
Tunc, cum Romanis Pyrrhe timendus eras.

Hunc quoq; cum patriis Galatea receperit undis,
Plenaque securæ terra quietis erit;

Surgit humo juvenis telis afflatus avitis,

Et gemino nexas porrigit angue manus.

Notus amor Phædræ, nota est injuria Thæsci:

Devovit natum credulus ille suum.

Solliciti terrentur equi: frustra que retenti

Per scopulos dominum duraque saxa trahunt:

Exciderat curru, lorisque morantibus artus

Hippolytus lacero corpore raptus erat.

Reddideratque animam, multum indignante Diana:

Nulla, Coronides, causa doloris, ait.

Namque pio juveni vitam sine vulnere reddam.

Et cedent arti trilitia fata meæ.

Gramina continuo loculis depromit eburnis:

Profuerant Glauci manibus illa prius:

Tunc, cum observatas augur descendit in herbas,

Vfus & auxilio est anguis ab angue dato.

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit:

Depositum terra sustulit ille caput.

Lucus eum, nemorisque sui Dictynna recessu

Celat: Aricino Virbins ille lacu est.

At Lachesis Clotho que dolent sua hinc teneri,

Et fieri regni jura minora sui.

Iupiter exemplum veritus, direxit in illum

Fulmina, qui nimis noverat artis opem.

Phœbe querebaris: Deus est. placare parenti:

Propter te, fieri quod vetat, ipse facit.

Non ego te, quamvis properabis vincere Cæsar,

Si vetat auspicium, signa movere velim.

Sunt tibi Flaminius, Thrasymena que litora testes,

Per volucres æquos, multa monere deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni;

Quartus ab extremo mense bis ille dies.

Poltera lux melior; superat Masaniſſa Syphacem,

■ cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis,

Et fugiunt fræno non remorante dies.

Quam cito venerunt Fortunæ fortis honores?

Post septem lucas Iunius actus erit.

Ite, Deam læti sortem celebrate Quirites:

Iu Tiberis ripa munera regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymba.

Nec pudeat potos inde redire domum,

Feste coronatæ juvenum convivia lintres,

Multaque per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc: quia, qui posuit, de plebe fuisse fertur, & ex humili sceptrum tulisse loco.

Conuenit & seruis serua quia Tullius ortus constituit dubiæ templum propinqua deæ.

Ecce suburbana rediens male sobrius æde,
Ad stellas aliquis talia verba jacit:
Zona latet tua nunc, & cras fortasse latebit:
Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi,
At si non esset potius, dixisset eadem
Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte, Lares delubra tulerunt,
Hic ubi sic docta multa corona manu.
Tempus idem Statoris erit: quod Romulus olim
Ante Palatini condidit ora iugi.

Tot restant de mense dies, quot nomina Par
Cum data sunt trabæ templum, Quirini

Tempus Iuleis cras est natale Kalendis:
Pierides coeptis addite summa meis.

Dicite Pierides, quis vos addixerit illi,
Cui dedit inuitas uisita noverca manus.

Sic ego: sic Clio, clari monumenta Philippi
Adspicis: unde trahit Martia casta genus.

Martia sacrificio deductum nomen ab Auco,
In qua par facies nobilitate fuit.

Par animo quoque forma suo respondit in illa
Et genus, & facies, ingeniumque simul.

Nec quod laudamus formam, tu turpe putaris.
Laudamus magnas hac quoque parte deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi.
O decus, & sacra foemina digna domo!

Sic cecinit Clio: doctæ assensere sorores.
Annuit Alcides, increpuitque lyra.

F I N I S.

K A I

KALENDARIVM

EX L. G. GIRALDO ET ALIIS COM-
pilatum: in quo præter ortum & occasum signorum
coelestium, quæ in sex Lib. Fastorum notantur, Iudi
item, & templorum dedicationes Romanorum & Græ-
corum, per seriem integri anni habeantur.

IANVARIVS.

- A 1 K. Ianu. *Iani & Iunonis. Iovi & Æsculap. in*
inf Tyb. Ovid. Gamelia Iunoni hoc
menſe celebrantur, unde & menſi
nomen.
- b 2 4 Dies ater.
- c 3 3 Cancer occidit. Tertia menſis cujuſ-
que Minervæ ſacra. Pausan.
- d 4 Pr. Non. *Votum pro ſalute principis. C. Tacitus.*
- e 5 Nonæ. *Lyra oritur, tempeſtatem ſignificat.*
- f 6 8 Iſidis α φεζεζ, id eſt, accellus. Plut.
- g 7 7 Octavus cujuſq; menſis dies Neptu-
no ſacer eſt apud Athenienſ. Plut.
- A 8 6 *Sacrificium Iani. Vetus Kl.*
- b 9 5 *Agonalia. Ovid. Delphinus oritur.*
- c 10 4 *Media hyems.*
- d 11 3 *Carmentalia Iuturnæ ædes dic. in*
campo Mart.
- e 12 Prid. Id. *Compitalia Gell. & Macrobr.*
- f 13 Idus *Iovi. Octavius Auguſtus dictus. &*
g 14 19 k. F. provinciæ in formam redactæ. O-
vid. & tibicines habitu muliebri ur-
bem luſtrabant. Plut.
- A 15 18 *Carmentalia relata. & Porrime &*
Poſtverta.
- b 16 17 *Concordiæ templū à Camillo poſitum.*
- c 17 16 *Sol in Aquario.*
- d 18 15
- e 19 14
- f 20 13
- g 21 12
- A 22 11
- b 23 10 *Lyra occidit.*
- c 24 9 *Leonis quæ eſt in pectore clara ſtella*
d 25 8 occidit. Sementina feria. Ovid. Var-
e 26 7 ro. Feſt. Macrobr. non ſtatæ quidem,
ſed indiæ.
- f 27 6 *Caſtori & Polluci temp. ad Iuturnæ*
g 28 5 ſtagnum,

Equiria

- A 29 4 *Equiria* in campo Mart. Vet. Kl.
 b 30 3 *Paci*.
 c 31 Prid. k. *Sacr. deis penat.* Vet. Kl. qui *Patrii*
 & *Vrbani* dicuntur.

FEBRUARIVS.

- d 1 K. Febr. *Sospita templi dic. Lucaria*, ab *Afyli lu-*
co. Ovid. Fest. Item *Iobi Sacr.* de
bidente. *Dianæ* facta fiebant, à *cer-*
vis elaphobolia nuncupata.
 e 2 4 *Lyra* & *medius Leo* occidunt.
 f 3 3 *Delphinus* occidit.
 g 4 Prid. No.
 A 5 Nonis. *Aug. dictus P. P.* Ovid. *Aquarius*
 b 6 8 oritur. *Zephyrus* flare incipit.
 c 7 7
 d 8 6
 e 9 5 *Veris* initium.
 f 10 4
 g 11 3 *Arctophylax* oritur.
 A 12 Prid. Id.
 b 13 Idus. *Fauni festū & Iobis.* *Fabiorū* cædes.
 c 14 16 k. M. *Corvus, Crater, & Anguis* orientur.
 d 15 15 *Lupercalis.* Plut. Ovid. Varr.
 e 16 14 *Sol* in *piscibus.* *Venti* per sex dies ve-
 f 17 13 hementius flant.
 g 18 12 *Quirinaliorum stultorum seris.* fest. O-
vid. *Varro.* Et *Fornacalium* *indictio-*
deæ Fornacali, quæ & *Fornax* dicta
 fuit, à quo *indicta.* Plin. Ovid. &
D. Manib. sacra feralia.
 A 19 11 *Dea muta.*
 b 20 10 *Charistis.* Val. Max. Ovid. id est, *sacra*
cognatorum. Vet. Kl.
 c 21 9 *Terminalis.* Ovid. *Bedas* vero vii. kal.
 d 22 8 & *Regifugium.* v. kal. Mar. cui con-
 venit locus *bissexti.*
 e 23 7 *Regifugium* Ovid. *Quidam* vii. kal.
 f 24 6
 g 25 5
 A 26 4
 b 27 3 *Equiria* in campo Mart. Varr. Fest. &
 Ovid.
 c 28 Prid. kl. *Tarquinii superati,* Plut.

MARTIVS.

- d 1 K. Mart. *Matronarum dies festus*. Felt. Prop.
 e 2 6 Serv. Ovid. *Matronalia*. Iunonia.
 Lucinæ. Martis. *Ancylionum festum*.
 nec nubere bonum quousque con-
 dantur. Proph. aliam causam ad-
 fert. Munychia sacra Deæ Muny-
 chiæ, id est, Dianæ.
- f 3 5 Alter è piscibus occidit.
- g 4 4
 A 5 3 Arctophylax occidit. Vindemiator
 oritur.
- b 6 Pr. Non. *August. Pont. Max. Sac. Festa*. Ovid.
 c 7 Nonæ. Pegasus oritur. Vejovis templum ad
 duos lucos Asyli. Ovid.
- d 8 8 Corona oritur.
- e 9 7
 f 10 6
 g 11 5
 A 12 4
 b 13 3
- e 14 Prid. Id. *Equiria altera* apud Tyberim, vel, si
 aquis increverit, in Coelio monte.
 Ovid. Felt.
- d 15 Idus. *Anna Perenna*. Parricidium, id est,
 cædes C. Cæs. Plin. & Suet.
- e 16 17 k. A. Scorpius medius occidit. Lysander
 Athenis potissus. Plut.
- f 17 16 *Liberalia*, Varro. quo die virilem to-
 gam pueri ingenui sumebant. Ovid.
Agonia. Varro. Milvius oritur.
- g 18 15 Sol in ariete.
 A 19 14 *Quinquatris* Minervæ natalis. & Mi-
 nerval magistris solvebatur.
- b 20 13 *Quinquatris*. alter Quinquatrum di-
 es: quo natus est P. Ovid. Naso, elo-
 quentiæ & Poëseos idea: cujus na-
 talem ortumque Elegia, ad Fasto-
 rum characterem conscripta, quæ
 initio hujus voluminis legitur, Ka-
 lendario Romano in gratiam poëtæ
 ingeniosissimi, adjecit Daniel Hein-
 sius.
- c 21 12 *Quinquatv.* Primus dies sæculi. qui-
 dam VIII. Bedas.
- d 22 11 *Quinquatv.*

e	23	10	<i>Quinquatr. Tubilustrium. Sacrorum</i>
f	24	9	<i>tubæ lustrantur. Varro.</i>
g	25	8	<i>Æquinoctium vernum. Hilaris, Ma-</i>
A	26	7	<i>tris Deum festa. Lamprid. Macro-</i>
b	27	6	<i>Matris Deum. Ammian. Marc. Herod.</i>
c	28	5	<i>Megalesia. Varro.</i>
d	29	4	
e	30	3	<i>Iani, Concordia, Salutis, Pacis.</i>
f	31	Prid.	<i>Luna, id est, Diana in Advent. Ovid.</i>

A P R I L I S.

g	1	K. Apr.	<i>Scorpius occidit. Veneris sacrum cum</i> <i>florib. & myrto. Plut. Ovid. Item</i> <i>Fortuna virilit. Tergelia sacra A-</i> <i>pollini & Dianæ. Mensis hic Græcis</i> <i>auspicatissimus.</i>
A	2		4 <i>Plejades occidunt.</i>
b	3		3
e	4	Prid. No.	
d	5	Nonæ.	<i>Megalesia matri Deum. K. V. Ovid.</i>
e	6		8 <i>Fortuna publica primigenia in colle</i> <i>Quir. Ovid. Varr. Diana natiuitas.</i>
f	7		7 <i>Apollinis dies natalis, qui dies quoque</i> <i>Socrat. & Platon. sunt. Laërt.</i>
g	8		6 <i>Ludi ob Victoriæ Cas. Libra occi-</i> <i>dit. dies pluvius Orion occidit.</i>
A	9		5 <i>Cerealia, ludi Circen. instaurationis</i>
b	10		4 <i>dies Circensibus additus. Macro-</i>
c	11		3
d	12	Prid. Id.	<i>Magna mater Romam adducta. Tit.</i> <i>Liv. xxix.</i>
e	13	Idus.	<i>Iovi Victori & Libertati. Ovid.</i>
f	14	18 k. M.	
g	15		17 <i>Fordicidia vel Fordicalia, de forda</i> <i>bove. Varro, Ovid.</i>
A	16		16 <i>August. Imp. salutat. Hyades occi-</i>
b	17		15 <i>dunt.</i>
c	18		14 <i>Equitia in circo max. & Vulpium</i> <i>combustio. Ovid.</i>
d	19		13 <i>Sol in Tauro.</i>
e	20		12
f	21		11 <i>Palilia. Romæ natalis. Varro, Ovid.</i> <i>Fest. Plut. alii. Falluntur multi.</i> <i>Agonia altera, Ovid. quæ & Ago-</i> <i>nasta dicuntur.</i>
g	22		10 <i>Finalia priora Iovi & Venæ. Ovid.</i>
A	23		9 <i>Finalia priora Iovi & Venæ. Ovid.</i> <i>Plut. Var. Plin. Fest.</i>

- b 24 8 Ilii destructio.
- e 25 7 Medium Ver. Aries occidit. tempest. signif. Canis oritur. *Robigalia*. Plin. Fest. Ovid. Varro, alii.
- d 26 6 *Latina festa* in sacro monte. Tit. Liv.
- e 27 5 *Apaturia* etiam hoc mense agebantur, à Venere dicta. Tribus diebus celebrabantur: prima *ἑσπέρια*, secunda *ἀνὰ πύλας*, tertia *ἄσπερτες*, quarta vero *ἑσπέρια*. Simplicius in *Physicis*. Suidas, alii. Quidam *Pyaneptione* agi dicunt.
- f 28 4 *Floralia*. Plin. kl. v. Ovid.
- g 29 3
- A 30 Prid. kl. *Vesta Palatina*. Ovid. Hoc mense, ut Plut. in *Romulo* & probl. *Larentalia* & distinguit à *Laurentalibus*, quæ mense Decemb. celebrantur.

M A I V S.

- b 1 K. Maij. *Capella* oritur. *Larib. praestitibus*, ara posita. Ovid. & *Bona Dea sacr.* Macr. Plut. Varr. Lactan. Ovid. alii. & *Florales ludj* triduo V. K. *Victriculorum festum*, quæ *σκίεα* dicuntur. *Συγγεῖα* Pallas.
- e 2 6 *Argetes* state incipit. *Hyades* oriuntur.
- d 3 5 *Centaurus* oritur. (tur.
- e 4 4
- f 5 3 *Lyra* oritur.
- g 6 Prid. No. *Scorpius medius* occidit.
- A 7 Nonæ.
- b 8 3
- c 9 7 *Lemuria*, quæ noctu agebantur, & triduo. Ovid. Varr. Porph. *Malum nubere*. & *Luminaria*.
- d 10 6
- e 11 5 *Lemuria*. Vet. Kl. *Orion* occidit.
- f 12 4 *Martij ultoris*. Bisultorem ait Ovid. alii. Post Lem. Vet. Kl.
- g 13 3 *Plejades* oriuntur. *Æstatis initium*, *Lemuria*. Vet. Kl.
- A 14 Prid. Id. *Taurus* oritur.
- b 15 Idus. *Argeorum simulacra scirpea* de ponte in *Tyberim* dejiciebantur. *Diouys.*
- c 16 17 k. Jun. 16 *Euseb.* Plut. Ovid. Macrob. alii. Et
- d 17 15 *Mercatorum dies festus*. Fest. Ovid.
- e 18 15 *Mercurium* hoc die natum *Martialis*.

		lis ait. <i>Ædes</i> dedic. T. L. & Fer. Iov. Vet. Kl.
f	19	14 Sol in geminis.
g	20	13
A	21	12 <i>Agonia</i> seu <i>Agonalia</i> . Iani. Ovid. Var.
b	22	11 <i>Vejovi</i> . V. Kl. alii superioribus diebus. Canis oritur.
c	23	10 <i>Volcani feria</i> . V. K. Volcanalis flamen rem di. Majæ faciebat. Macr. <i>Tubulstrium</i> . Var. Ovid. alii x. kal. V. Kl. Ovid. alii XII.
d	24	9 <i>Refugium</i> alterum. V. Kl. Ovid. alii aliter.
e	25	8 <i>Templum fortuna datum</i> . V. Kl. Ovid. Aquila oritur.
f	26	7 <i>Arctophylax</i> occidit.
g	27	6 Hyades oriuntur.
A	28	5
b	29	4
c	30	3
d	31	Prid. k.

I V N I V S.

e	1 K. Iunii.	<i>Junonis moneta ædes</i> . Macrob. Bedas. <i>Carna dea</i> in Cœlio monte. <i>Marti sacr.</i> extra port. Capenam. Tempeltati delubrum. Ovid. <i>Fabariæ</i> Kl. Macr. Aquila oritur. Hecatombæ hoc mense plures, unde & illi nomen. Anni initium apud Athenienses vel quod Sol Hecatombæus diceretur.
f	2	4 Hyades oriuntur, dies pluvius.
g	3	3 <i>Bellona sacr.</i>
A	4 Pr. Non.	<i>Herculis ædes</i> in Circo.
b	5 Nonæ.	<i>Templum fidei</i> . <i>Sponsoris Iovis</i> . Dion. alii. <i>Sacrum Fidio Semipatri</i> , Vet. kal. Ovid.
c	6	8 <i>Vestæ Templum</i> .
d	7	7 <i>Piscatorii ludii</i> in Camp. Mart. Ovid.
e	8	6 <i>Fest. Mentis templum</i> dic. Ovid. Vet. Kal. <i>Arctophylax</i> occidit.
f	9	5 <i>Vesta</i> . Vet. kal. Ovid. Afini coronantur. Ara Iovis <i>Pistoris</i> .
g	10	4 <i>Delphin vesperi</i> oritur. <i>Matralia</i> .
A	11	3 <i>Fortis Fort.</i> <i>Concordiæ ædes</i> . <i>Matriu Mantu</i> , V. K. Ovid.
b	12	Prid. Id.

c 13	Idus.	<i>Iobis inuicti. Minuscula Quinquagesima</i>
d 14	18 k. Iu.	<i>Minerva. Varr. Felt. Centorinus.</i>
e 15	17	<i>Stercus ex aede Vestæ defertur. Felt. Varr. Ovid. Hyades oriuntur.</i>
f 16	16	<i>Zephyrus flat. Orion oritur.</i>
g 17	15	<i>Delphinus totus apparet. Æqui &</i>
A 18	14	<i>Volsci à Potthumo fugati.</i>
b 19	13	<i>Sol in Cancro. Minerva in Aventino. Vet. Kl.</i>
c 20	12	<i>Ophiuchus oritur. Sumani sacrû ad</i>
d 21	11	<i>Circum Max. Vet. Kl. Ovid.</i>
e 22	10	
f 23	9	<i>Flaminius victus à Pœnis. Ovid.</i>
g 24	8	<i>Fortis Fortuna. Vet. k. Ovid. Varr.</i>
A 25	7	<i>Naves coronata per Tiberim convivia ducebant.</i>
b 26	6	<i>Orionis zona oritur. Solstitium.</i>
c 27	5	<i>Iobis Statoris & Laris. Ovid.</i>
d 28	4	<i>Quirini templum in coll. Quiri. Ovi.</i>
e 29	3	<i>Vet. Kl. III. kal.</i>
f 30	Prid. k.	<i>Herculis & Musarum. Ovid. Populi- fugia in Iunio dies. Varro.</i>

I · V L I V S.

g 1	K. Iulii.	Hoc die apud Ro. fiebant migratio-
A 2	6	nes ex ædibus in alienas ædes, ut
b 3	5	hoc tempore in festo D. Michaëlis :
c 4	4	id quod ex Cicet. Suetonio, & Matt.
d 5	3	colligunt docti.
e 6	Pr. Non.	Capitol. incensum tempore Syllæ.
f 7	Nonæ.	<i>Romulus non apparuit. Lamp. in com-</i>
g 8	8	modo. Plu. <i>Caprotina. Iuno Capro-</i>
A 9	7	<i>tina. Ancillarum festum. Macr. Plut.</i>
b 10	6	Ovid. Varro.
c 11	5	<i>Ludi Apollinares. T. Liv. Vet. K. Var.</i>
d 12	4	<i>Livius alio loco tertio Non. ait.</i>
e 13	3	<i>Iul. Cas. natalis, unde mensis. M. Ant.</i>
f 14	Prid. Id.	Consule legem ferente. Macr. <i>Fortu-</i>
g 15	Idus.	<i>na mulieb. dedic. Dion. Liv.</i>
A 16	17 k. A.	<i>Castoris & Poll. Equites Ro. ab æde Honoris in equis in Capit. Plin.</i>
b 17	16	Vet. Kal. Dion.
c 18	15	<i>Alliensis dies atra. Sera. Plin. Tacit.</i>
d 19	14	xvii. Kal. Plut. xvi. Kal. in Ca-
e 20	13	millo.
f 21	12	Mundi natalis. Solinus ex Ægyptio- rum

g 22	11	rum sacerd. sententia.
A 23	10	
b 24	9	
c 25	8	Hoc mense rutilæ canes caniculæ sac-
d 26	7	rificabantur. Vide Felum.
e 27	6	
f 28	5	Neptunalia etiam hoc mense. V. Kl.
g 29	4	& Varro.
A 30	3	
b 31		Prid. k.

AUGVSTVS.

c 1	Kl. Aug.	Spei ad forum olitorium. V. Kl. Consecratio templi Martis. Dion in hist. Boedromia celebritas, hoc mense agebatur, unde & mensis dictus. Apollo etiam Boedromius vocatus. Plut. Pauf. Harpocr. alii. Xerxes victus. Plut.
d 2	4	Feria quod Cæf. Hisp. citeriorem vic-
e 3	3	cit. Vet. Kl.
f 4	Pr. Non.	
g 5	Nonæ.	Saluti in colle Quirin. Vet. Kl. &
A 6	8	Spei.
b 7	7	
c 8	6	Solis indigetis in colle Quir. Vet. Kl.
d 9	5	
e 10	4	Ara Opis & Cereris in vico Iugario. Vet. Kl.
f 11	3	Herculi magno custodi in Circo flam.
g 12	Prid. Id.	Vet. Kl.
A 13	Idus.	Diana sacra Martial. Currebant in nemus Aricinum. Item natalis Augusti. Porph. Dies festus serborum &
b 14	19 k. S.	ancillarum. Plut. Et Vertumno in Loreto majore. V. Kl.
c 15	18	
d 16	17	Portunalia ad pontem Æmyl. Vet. kl. & Varr. Iano ad theat. Marcelli. V. Kl.
e 17	16	
f 18	15	Censitalia. Plut. in Numa. vel seq. die Sabinarum raptus.
g 19	14	Augusti mors. Dion hist. Suet.
A 20	13	Vinalia secunda. Plin.
b 21	12	Vinalia Rustica. Var. Festus vero XIV.
c 22	11	kal. idem & Vet. Kl. Mystera magna. Plut. & Liber pater ex urbe in Eleusinem transferebatur.

KALENDARIVM,

722

d 33	10	<i>Volcanalia</i> in Circo Flam. Vet. Kl.
e 24	9	
f 25	8	<i>Opiconsiva</i> in Capitolio. Vet. Kl. Var.
g 26	7	10.
A 27	6	<i>Volturnalia</i> . V. K. Varro. cujus feriae mense Octob. <i>Vortumnalis</i> .
b 28	5	<i>Harpocratis</i> festum hoc mense fiebat ab Ægyptiis. Plut.
c 29	4	<i>Volcanalis</i> . Festus.
d 30	3	<i>Mundus Cereris</i> patet.
e 31	Prid. k.	<i>Nat. G. Caf. Germanici</i> . Vet. kl.

S E P T E M B E R.

f 1	K. Sept.	<i>Volcani tutela</i> Septemb. V. K. <i>Mæmætes</i> Iupiter, & inde mensis. <i>Harpocr.</i> & alii.
g 2		4 <i>Augusti victoria navalis</i> ex M. Ant.
A 3		3 & <i>Cicop.</i> Dion.
b 4	Pr. Non.	
c 5	Nonæ.	
d 6		8
e 7		7
f 8		6 <i>Hierosolyma à Tito Vesp. capta.</i> Iosephus.
g 9		5
A 10		4
b 11		3
c 12	Prid. Id.	
d 13	Idus.	<i>Prætor Max. clavum pangit.</i> Tit. Liv. & <i>Capitolii dedic.</i> ab Horat. Plut. T. L. <i>Jovi</i> . Vet. kal.
e 14	13 k. O.	
f 15		17 <i>Ludi</i> . V. k. qui <i>Romani</i> & <i>Magni</i> . Asc. Pæd.
g 16		16 <i>Ludi</i> . V. k. <i>Parentatio</i> eorum, qui contra <i>Persas</i> pugnando occubuerunt. Plut.
A 17		15 <i>Ludi</i> . V. kal.
b 18		14 <i>Ludi</i> . V. kal.
c 19		13 <i>Ithoth</i> , id est, <i>Mercurio Ægyptii</i> sacrificant. Plut.
d 20		12 <i>Romuli natalis</i> . Plut.
e 21		11
f 22		10
g 23		9 <i>Natalis Augusti</i> . Dion hist. Suet.
A 24		8
b 25		7 <i>Veneri</i> . Vet. Kal.
c 26		6
d 27		5

e	28	4	
f	29	3	
g	30 Prid. kl.		<i>Epulum Minervæ. V. K. Meditrinalia</i> hoc mense celebrabantur, & Metri- na dea, quo die primum mustum bi- bebant. Fest. Varr.

O C T O B E R.

A	1 Kl. O&.	8	<i>Martii tutela. O&obr. Vet. Kl. Pya-</i>
b	2	6	<i>nephia</i> hoc mense celebrantur,
c	3	5	
d	4	4	<i>Mundus Cerevii</i> patet. Fest.
e	5	3	
f	6 Pr. Non.		
g	7 Nonæ.		
A	8	8	<i>Panopfia Apollini. imo Pyanepfia.</i>
b	9	7	<i>Erephione</i> ple&itur.
c	10	6	<i>Oschophoria, id est, Ramalia</i> celebra-
d	11	5	bantur. Plut. Suid. Comment. in Ni-
e	12	4	cand.
f	13	3	
g	14 Prid. Id.		
A	15 Idus.		<i>Mercatores Mercurio. Virgili natalis.</i>
b	16 17 k. N.		<i>Martial. October equus Marti im-</i>
c	17	16	<i>molatur. Fest. Plut.</i>
d	18	15	
e	19	14	
f	20	13	
g	21	12	
A	22	11	<i>Chalcea Minervæ solennitas, vel ut</i>
b	23	10	<i>Phanodemus ait, Volcani. Hyper-</i>
c	24	9	<i>ides. Harpocr.</i>
d	25	8	
e	26	7	
f	27	6	
g	28	5	<i>Mysteria minora</i> hoc mense agebau- tur. Plut. Galenus.
A	29	4	<i>Sacrum</i> hoc mense <i>Libero</i> fiebat. V.
b	30	3	<i>K. Et Vertumni feria. Varr.</i>
g	31 Prid. kl.		

NOVEMBER.

d	1	K. Novem. Hoc mense Iovis epulum celebrabatur. V. K. Anthesteria (hoc mense
e	2	4 agebantur, quæ & Bacchanalia,
f	3	3 Theoph. Suid. Harp.
g	4	Pr. Non.
A	5	Nonæ.
b	6	8
c	7	7 <i>Mundum patere. Fest.</i>
d	8	6
e	9	5
f	10	4 Limna Baccho. Thuryd.
g	11	3 Maria claudantur. Veget. alii, usque in vi. Id. Mart.
A	12	Prid. Id. Choës. Suid.
b	13	Idus. Pithegoria.
c	14	18 k. D. Chytia. Alii in Lenæone mense constituent. Comm. in Hesiod. Harpocr.
d	15	17 Ludi plebei per hos dies. Suet.
e	16	16
f	17	15
g	18	14
A	19	13
b	20	12
c	21	11
d	22	10
e	23	9
f	24	8 <i>Bruma</i> , quæ & <i>Brumalia</i> , festum Romanor. Constant. in re rust.
g	25	7
A	26	6
b	27	5 Hic mensis fuit in tutela Dianæ. V. K.
c	28	4 & inferiæ fiebant Gallis defossis &
d	29	3 Græcis in foro Boario. Plut.
e	30	Prid. k.

D E C E M B E R.

f	1 K. Decēb.	Fortuna muliebris festum, quoniam hoc die bellum sublatum. Postea
g	2	4
A	3	3
b	4 Pr. Non.	translatam prid. Non. Quintil. Dionys. Halicar. in VIII. Pothonia à certamine Pallad. & Neptuni.
c	5 Nonæ.	Faunalia, Porphyr.
d	6	8
e	7	7
f	8	6
g	9	5
A	10	4
b	11	3
c	12 Prid.	Alcyonii dies.
d	13 Idus.	
e	14 19 k. Ian.	Brumalia festum hoc mense & Ambrosia. Proclus in Hesiod.
f	15	18
g	16	17
A	17	16
b	18	15
c	19	14
d	20	13
e	21	12
f	22	11
g	23	10
A	24	9
b	25	8
c	26	7
d	27	6
e	28	5
f	29	4
g	30	3
A	31 Prid.	December Saturno sacer. Macr. Tutela vero Vestæ, Vet. kl.

P V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
T R I S T I V M
L I B E R I.
E L E G I A I.

P Arve(nec invideo) sine me liber ibis in urbem;
 Hei mihi, quod domino non licet ire tuo.
 Vade. sed incultus, qualem decet exulis esse.
 Infelix habirum temporis hujus habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia succo.
 Non est conveniens luctibus ille color:
 Nec titulus minio, nec caesro charta notetur:
 Candida nec nigra cornua fronte geras.
 Felices ornent hæc instrumenta libellos.
 Fortunæ memorem te decet esse meæ.
 Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes:
 Hirsutus sparsis ut videare comis.
 Neve liturarum pudeat, qui viderit illas,
 De lacrymis factas sentiat esse meis.
 Vade liber, verbisque meis loca grata saluta.
 Contingam certe quo licet illa pede.
 Si quis, ut in populo nostri non immemor illo,
 Si quis, qui quid agam forte requireret, erit;
 Vivere me dices: salvum tamen esse negabis.
 Id quoque quod vivam, munus habere Dei.
 Teque ira in tacitus quærenti plura legendum,
 Nec, quæ non opus est, forte loquare, dabis.
 Protinus admonitus repetet mea crimina lector.
 Et peragar populi publicus ore reus.
 Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis.
 Causa patrocinio non bona major erit.
 Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,
 Carmina nec ficcis perlegat ista genis:
 Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
 Sit mea, lenito Cæsare, poena levis.
 Nos quoque, quisquis erit, ne fir miser ipse, precamur,
 Placatos miseris qui volet esse deos.
 Quæque volet, rata sint: ablataque principis ira
 Sedibus in patriis det mihi posse mori.
 Ut peragas mandata liber, culpabere forsau,
 Ingeniique minor laude ferere mei.
 Iudicis officium est, ut res, ita tempora rerum
 Quætere, quæsito tempore tutus eris.

Carmi-

Carmina proveniunt animo deducta sereno :
 Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
 Carmina secessum scribentis & oria quærunt:
 Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
 Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensens
 Hæsurum jugulo jam puto jamque meo.
 Hæc quoque quæ facio, judex mirabitur æquus:
 Scriptaque cum venia qualiacunque leget.
 Da mihi Mæonidem, & tot circumspice casus;
 Ingenium tantis excidet omne malis.
 Denique securus famæ liber ire memento.
 Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.
 Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
 Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.
 Donec eram sospes, tituli tangebam amore,
 Quærendique mihi nominis ardor erat.
 Carmina nunc si non studiumque, quod obfuit, odi,
 Sit satis ingenio sic fuga parta meo.
 I tamen, & pro me tu, cui licet, adspice Romanam,
 Di facerent, posses non meus esse liber!
 Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
 Ignotum populo posse venire puta.
 Ut titulo careas, ipso noscere colore:
 Dissimulare velis; te liquet esse meum.
 Clam tamen intrato: ne te mea carmina lædant.
 Non sunt, ut quondam plena favoris erant.
 Si quis erit, qui te, quod sis meus, esse legendum
 Non putet, è gremio rejiciatque suo;
 Inspice, dic, titulum. Non sum præceptor amoris:
 Quas meruit poenas, jam dedit illud opus.
 Forsitan expectes, an in alta palatia missum
 Scandere te jubeam, Cæsareamque domum.
 Ignoscant augusta mihi loca, dique locorum,
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina, sed timeo qui nocuere deos.
 Terretur minimo pennæ stridore columba,
 Unguibus accipiter faucia facta tuis:
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est avidi dentibus aqua lupi.
 Vitaret coelum Phaëthon, si viveret; & quos
 Optarat stulte, tangere nollit equos.
 Me quoque quæ sensi fateor Jovis arma timere:
 Me reor infelto, cum tonat, igne peti.
 Quicumque Argolica de classe Capharea fugit;
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis.
 Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,
 Illum, quo læsa est, horret adire locum,

Ergo cave liber, & timida circumspice mente,
 Ut satis à media sit tibi plebe legi.
Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus; Icarias nomine fecit aquas.
 Difficile est tamen, hic remis utaris an aura,
 Dicere consilium resque locusque dabunt.
Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas.
Si quis erit, qui te dubitantem & adire timentem
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur, adi.
Luce bona dominoque tuo felicior ipso
 Pervenias illuc: & mala nostra leves.
Namque ea, vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto.
 Nam spes est animi nostra timore minor.
Quæque quiescebat, ne mota resæviat ira,
 Et poenæ tu sis altera causa, cave.
Cum tamen in nostrum fueris penetrabile receptus,
 Contigerisque tuam scrinia parva domum;
 Adspicies illic positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem.
Cætera turba palam titulos ostendit apertos,
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
Tres procul obscura latitantes, arte videbis.
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
Hos tu vel fugias: vel, si satis oris habebis,
 OEdipodas facito, Telegonasque voces.
Deque tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
 Ne quemquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ,
 Nuper ab exsequiis carmina rapta meis:
His mando dicas, inter mutata referri
 Fortunæ vultum corpora posse meæ.
Namque ea dissimilis subito est effecta priori:
 Flendaque nunc aliquo tempore læta fuit.
Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam;
 Sed verè tardæ causæ fuisse moræ.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
 Sarcina laturus magna futurus eras.
Longa via est: profera. nobis habitabitur orbis
 Ultimus. à terra terra remota mea.

ELEGIA II.

DI maris & coeli (quid enim nisi vota supersunt?)
 Solvere quassatæ parcite membra ratis:
 Neve precor magni subscribite Cæsaris iræ.
 Sæpe premente Deo fert Deus alter opem.

Mulci.

Mulciber in Trojam pro Troja stabat Apollo:
 Æqua Venus Teucriis. Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æneam propior Saturnia Turno:
 Ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Vlyssæam
 Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
 Et nobis aliquod, quamvis distamus ab illis,
 Quis vetat irato numen adesse Deo?
 Verba miser frustra non proficientia perdo:
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ:
 Terribilisque Notus jactat mea verba: precesque
 Ad quos mittuntur, non sinit ire Deos.
 Ergo iidem venti, ne causâ lædar in una,
 Velaque nescio quo, vota que nostra ferunt.
 Me miserum, quanti montes volvuntur aquarum?
 Iam jam tacturos sidera summa putes.
 Quantæ diducto subsidunt æquore valles!
 Iam jam tacturas Tartara nigra putes.
 Quocunque adspicio, nihil est, nisi pontus & æther,
 Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
 Inter utrumque fremunt immani murmure venti.
 Nescit, cui domino pareat, unda maris.
 Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu:
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
 Nunc gelidus sicco Boreas bacchatur ab Arcto:
 Nunc Notus adversa præcelia fronte gerit.
 Rector in incerto est: nec quid fugiatve petatve,
 Invenit, ambiguis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus, nec spes est ulla salutis:
 Dumque loquor, vultus obruit unda meos.
 Opprimet hanc animam fluctus: frustra que precantî
 Ore necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quam me dolet exfule conjux:
 Hoc unum nostri scitque gemitque mali.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto:
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
 O bene, quod non sum mecum conscendere passus:
 Ne mihi mors misero bis patienda foret.
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidia certe parte superstes ero.
 Hei mihi, quam celeri micuerunt nubila flammæ
 Quantus ab æthereo personat axe fragor!
 Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
 Quam grave balistæ moenia pulsat onus.
 Qui venit hic fluctus fluctus supereminet omnes:
 Posterior nono est, undecimoque prior.
 Non letham timeo genus est miserabile lethi.
 Demite naufragium: mors mihi munus erit.

Est aliquid, fatoque suo, ferroque cadentem
 In solida moriens ponere corpus humo:
 Et mandare suis aliqua, & sperare sepulchrum,
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.
 Fingite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vehor. immeritos cur mea poena trahit?
 Proh superi, viridesque dei, quibus æquora curæ;
 Vtraque iam vestras sistite turba minas:
 Quamque dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iussa feram.
 Si, quoniam merui poenam, me perdere vultis;
 Culpa mea est ipso iudice morte minor.
 Mittere me Stygias, si jam voluisset ad undas
 Cæsar; in hoc vestra non eguisset ope.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quodque dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modo, quos certe nullo puto crimine læsi;
 Contenti nostris jam precor este malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod perit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare subsidat, ventisque ferentibus utar,
 Ut mihi parcatis; non minus exsul ero.
 Non ego divitias avidus sine fine patandi,
 Latum nutaudis mercibus æquor aro:
 Nec peto, quas quondam petii studiosus, Athenas:
 Oppida non Afæ, non mihi visa prius:
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile jocose, tuas.
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quam mea vota petunt.
 Obligor ut tangam lævi fera littora Ponti,
 Quodque sit à patria tam fuga tarda queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,
 Exilii facio per mea vota viam.
 Seu me diligitis, tantos compescite fluctus,
 Pronaque sint nostræ numina vestra rati:
 Seu magis odistis, justæ me advertite terræ.
 Supplicii pars est in regione mori.
 Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti,
 Ausonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Cæsar: quid quem fugat ille tenetis?
 Aspiciat vulgus Pontica terra meos.
 Et juber, & merui: nec quæ damnaverit ille
 Crimina, defendi salve piurve puto.
 Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt;
 A culpa facinus scitis abesse mea.
 Immo ita si scitis, si me meus abtulit error,
 Stultaque mens nobis, non scelerata, fuit:

Quod, licet è minimis, domui si favimus illi,
 Sint satis Augulli publica iussa mihi.
 Hoc duce si dixi felicia secula, proque
 Cæsare thura, pits Cæsaribusque dedi,
 Si fuit htc animus nobis; ita parcite divi.
 Sin minus; alta cadens obruat unda caput.
 Fallor? an incipiunt gravidæ evanescere nubes,
 Victaque mutati frangitur ira maris?
 Non casu, sed vos sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A III.

C Vm subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit
 Cum repeto noctem, quâ tot mihi cara reliqui;
 Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.
 Iam prope lux aderat, quâ me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Ausonæ.
 Nec spatium nec mens fuerat satis apta parandi:
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ.
 Non mihi servorum, comites non cura legendi:
 Non aptæ profugo vestis opifve fuit.
 Non aliter stupui, quam qui Iovis ignibus ietus,
 Vivit, & est vitæ nescius ipse suæ.
 Vt tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convaluere mei;
 Alloquor extremum mœstos abiturus amicos,
 Qui modo de multis unus & alter erant.
 Vxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat;
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris:
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunque adspiceres, luctus gemitusque sonabat
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque, meo pueri quoque funere mœre
 Inque domo lacrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in parvo grandibus uti;
 Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
 Iamque quiescebant voces hominumque canumque
 Lunaque nocturnos alta regebat equos.
 Hanc ego suspiciens, & adhuc Capitolia cernens,
 Quæ nostro frustra juncta fuere Lari;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Iamque oculis numquam templa videnda meis
 Dique relinquendi, quos urbs habet alta Quirini;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quamquam sero clypeum post vulnera sumo;
 Attamen hanc odiis exonerate fugam;

Coelestique viro, quis me deceperit error,
 Dicite: pro culpa ne scelus esse putet.
 Ut quæ sentitis, poenæ quoque sentiat auctor:
 Placato possim non miser esse Deo.
 Hac prece adoravi superos ego: pluribus uxor
 Singultu medios impediante sonos.
 Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis
 Contigit extinctos ore tremente focos:
 Multaque in adversos effudit verba Penates,
 Pro deplorato non valitura viro.
 Iamque moræ spatium nox præcipitata negabat,
 Versaque ab axe suo Parrhæsis Arctos erat.
 Quid facerem? blando patris retinebar amore:
 Ultima sed iussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
 Vel quo festinas ire, vel unde, vide.
 Ah quoties cerram me sum mentitus habere
 Horam; propositæ quæ foret apta viæ.
 Ter limen tetigi: ter sum revocatus: & ipse
 Indulgens animo pes mihi tardus erat.
 Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpe eadem mandata dedi; meque ipse fefelli,
 Respiciens oculis pignora cara mei.
 Denique quid propero? Scythia est, quo mittimur, in-
 quam:
 Roma relinquenda est: utraque justa mora est.
 Vxor in æternum vivo mihi viva negatur:
 Et domus, & fidæ dulcia membra domus.
 Quosque ego dilexi fraterno more sodales.
 O mihi Thesea pectora juncta fide!
 Dum licet amplectar: numquam fortasse licebit
 Amplius in lucro est, quæ datur hora mihi.
 Nec mora, sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, & stemus; cœlo nitidissimus alto
 Stella gravis nobis Lucifer ortus erat.
 Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-
 quam:
 Et pars abrupti corpore visa suo est.
 Sic doluit Priamus, tunc cum in contraria versus
 Vitores habuit proditiōnis equos.
 Tunc vero exoritur clamor gemitusque meorum:
 Et feriunt moestæ pectora nuda manus.
 Tunc vero conjux humeris abeuntis in hærens
 Miscuit hæc lacrymis tristitia dicta meis:
 Non potes avelli. simul hinc, simul ibimus ambo:
 Te sequar, & conjux exulis exul ero.

Quod, licet è minimis, domui si favimus illi,
 Sint satis Augusti publica iussa mihi.
 Hoc duce si dixi felicia secula, proque
 Cæsare thura, piis Cæsaribusque dedi,
 Si fuit hic animus nobis; ita parcite divi.
 Sin minus; alta cadens obruat unda caput.
 Fallor? an incipiunt gravidæ evanescere nubes,
 Victæque mutati frangitur ira maris?
 Non casu, sed vos sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A III.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit:
 Cum repetu noctem, quâ tot mihi cara reliqui;
 Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.
 Iam prope lux aderat, quâ me discedere Cæsar
 Finibus extremæ iusserat Ausonæ.
 Nec spatium nec mens fuerat satis apta parandi:
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ.
 Non mihi servorum, comites non cura legendi:
 Non aptæ profugo vestis opisve fuit.
 Non aliter stupui, quam qui Iovis ignibus ictus,
 Vivit, & est vitæ nescius ipse suæ.
 Ut tamen hauc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convaluere mei;
 Alloquor extremum moestos abiturus amicos,
 Qui modo de multis unus & alter erant.
 Vxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat;
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris:
 Nec poterat sati certior esse mei.
 Quocumque adspiceres, luctus gemitusque sonabant:
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque, meo pueri quoque funere moerent:
 Inque domo lacrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in parvo grandibus uti;
 Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
 Iamque quiescebant voces hominumque canumque:
 Lunaque nocturnos alta regebat equos.
 Hanc ego suspiciens, & adhuc Capitolia cerneus,
 Quæ nostro frustra juncta fuere Lari;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Iamque oculis numquam templa videnda meis,
 Dique relinquendi, quos urbs habet alta Quirini;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quamquam sero clypeum post vulnera sumo;
 Attamen hanc odiis exonerate fugam:

Cœlestique viro, quis me deceperit error,

Dicite: pro culpa ne scelus esse putet.

Vt quæ sentitis, poenæ quoque sentiat auctor:

Placato possim non miser esse Deo.

Hac prece adoravi superos ego: pluribus uxor

Singultu medios impediante sonos.

Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis

Contigit extinctos ore tremente focos:

Multaque in adversos effudit verba Penates,

Pro deplorato non valitura viro.

Iamque moræ spatium nox præcipitata negabat,

Verfaque ab axe suo Parrhæis Arctos erat.

Quid facerem? blando patriæ retinebar amore :

Vltima sed iussæ nox erat illa fugæ.

Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?

Vel quo festinas ire, vel unde, vide.

Ah quoties certam me sum mentitus habere

Horam; propositæ quæ foret apta viæ.

Ter limen tetigi: ter sum revocatus: & ipse

Indulgens animo pes mihi tardus erat.

Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,

Et quasi discedens oscula summa dedi.

Sæpe eadem mandata dedi; meque ipse fefelli,

Respiciens oculis pignora cara mei.

Denique quid propero? Scythia est, quo mittimur, in-

quam :

Roma relinquenda est: utraque justa mora est.

Vxor in æternum viro mihi viya negatur:

Et domus, & fidæ dulcia membra domus.

Quosque ego dilexi fraterno more sodales.

O mihi Thesea pectora juncta fide !

Dum licet amplectar: numquam fortasse licebit

Amplius. in lucro est, quæ datur hora mihi.

Nec mora, sermonis verba imperfecta relinquo,

Amplectens animo proxima quæque meo.

Dum loquor, & stemus; cœlo nitidissimus alto

Stella gravis nobis Lucifer ortus erat.

Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-

quam :

Et pars abrupti corpore visa suo est.

Sic doluit Priamus, tunc cum in contraria versus

Vltrosos habuit prodicionis equos.

Tunc vero exoritur clamor gemitusque meorum :

Et feriunt moestæ pectora nuda manus.

Tunc vero conjux humeris abeuntis inhærens

Miscuit hæc lacrymis tristia dicta meis:

Non potes avelli. simul hinc, simul ibimus ambo :

Te sequar, & conjux exsulis exsul ero.

Et mihi facta via est: & me caput ultima tellus:
 Accedam profugæ sarcina parva rati.
 Te jubet à patria discedere Cæsaris ira:
 Me pietas: pietas hæc mihi Cæsar erit.)
 Talia tentabat: sic & tentaverat ante:
 Vixque dedit victas utilitate manus,
 Egredior (sive illud erat sine funere ferri)
 Squallidus immixtis hirta per ora comis.
 Illa dolore amens, tenebris narratur obortis
 Semianimis media procubuisse domo,
 Utque resurrexit, fœdatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelida membra levavit humo;
 Se modo, desertos modo deplorasse Penates,
 Nomen & erepti sæpe vocasse viri:
 Nec gemuisse minus, quam si natæve, meumve
 Vidisset structos corpus habere rogos:
 Et voluisse mori; moriendo ponere sensus
 Respectoque tamen non periisse mei.
 Vivat: & absentem, quoniam sic fata tulerunt,
 Vivat, & auxilio sublevet usque suo.
 Tingitur Oceano cultos Erymanthidos Urfæ,
 Æquoreaſque suo fidere turbat aquas:
 Nos tamen Ionium non nostra findimus æquor
 Sponte: sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum, quantis nigrescunt æquora ventis,
 Erutaque ex imis fervet arena vadis!
 Monte nec inferior proræ puppique recurvæ
 Infilis, & pictos verberat unda deos.
 Pineæ texta sonant: pulsi stridore rudentes,
 Aggemit & nostris ipsa carina malis.
 Navita confessus gelidum pallore timorem,
 Iam sequitur victus, non regit arte ratem.
 Utque parum validus non proficientia rector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo:
 Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus undæ,
 Ausigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi mutatas emisserit Æolus auras;
 In loca jam nobis non adeunda ferat.
 Nam procul Illyricis læva de parte relictis,
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Desinat in vetitas quæso contendere terras,
 Et mecum magno pareat illa Deo.
 Dum loquor, & cupio pariter, timeoque repelli;
 Increpuit quantis viribus unda latus!
 Parcite cærulei vos saltem numina Ponti,
 Infestumque mihi sit satis esse Iovem.
 Vos animam lævæ fessam subducite morti.
 Si modo qui periit non periisse potest.

ELEGIA IV.

O Mihi post ullos nunquam memorande sodales,
 O cui præcipue fors mea visa sua est!
 Attonitum qui me, mentis charissime, primus
 Ausus es alloquio sustinuisse tuo.
 Qui mihi consilium vivendi in te dedisti,
 Cum foret in misero pectore mortis amor;
 Scis bene cui dicam positus pro nomine signis,
 Officium nec te fallit amice tuum.
 Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis,
 Perpetuusque animæ debitor hujus ero.
 Spiritus & vacuas prius extennandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo;
 Quam subeant animo meritorum oblivia nostro,
 Et longa pietas excidat ista die.
 Di tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilemque meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico;
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas:
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt Furæ, tristis Oreste, iuræ.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes;
 Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.
 Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dum juvat & vultu ridet fortuna sereno;
 Indelibatas cuncta sequuntur opes:
 At simul inronuit; fugiunt; nec noscitur ulli,
 Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo tresve mihi de tot superestis amici.
 Cætera fortunæ, non mea turba finit.
 Quo magis ô pauci rebus succurrite læsis,
 Et date naufragio littora tuta meo:
 Neve metu falso nimium trepidate, timentes,
 Hac offendatur ne pierate Deus.
 Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis;
 Inquæ suis amat hanc Cæsar; in hoste probat.
 Causa mea est melior, qui non contraria fovi,
 Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro casibus oro;
 Demitti si qua numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes;
 Plus, quam quod fieri res fuit, ille petit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent :
 Parvaque quot ficcus corpora pulvis habet.
 Multaque credibili tulimus majora: ratamque,
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.
 Pars etiam quædam mecum morietur oportet:
 Meque velim possit dissimulante tegi.
 Si vox infragilis, pectus mihi firmiter efferet,
 Pluraque cum linguis pluribus ora forent;
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis;
 Materiam vires exsuperante meas.
 Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
 Scribite: Neritio nam mala plura tuli.
 Ille brevi spatio multis erravit in annis
 Inter Dulichias Iliacasque domos.
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Gericos Sarmaticosque finus.
 Ille habuit fidamque manum, sociosque fideles:
 Me profugum comites deseruere mei.
 Ille suam lætus patriam victorque petebat.
 A patria fugio victus & exsul ego.
 Nec mihi Dulichium domus est. Ithaceve, Sameve:
 (Poena quibus non est grandis abesse locis)
 Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Roma Deumque locus;
 Illi corpus erat durum patiensque laborum;
 Invalidæ vires ingeniumque mihi.
 Ille erat assidue sævis agitatus in armis:
 Assuetus studiis mollibus ipse sui.
 Me Deus oppressit nullo mala nostra levante:
 Bellatrix illi Diva ferebat opem.
 Cumque minor Iove sit tumidis qui regnat in undis;
 Illum Neptuni, me Iovis ira premit.
 Adde, quod illius pars maxima fixa laborum;
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Denique quæsitos tetigit tamen ille Penates,
 Quæque diu petiit, contigit arva tamen:
 At mihi perpetuo patria tellure carendum est,
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

E L E G I A V.

Nec tantum Clario Lyde dilecta poetæ,
 Nec tantum Coe Battis amata suo est:
 Pectoribus quantum tu nostris uxor inhaeres,
 Digna minus misero non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe sulca ruina est:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 Tu facis, ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragii tabulas qui petiere mei.

Vtique

Vtque rapax stimulante fame cupidusque caecoris
 Incustoditum captat ovile lupus.
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nuda positum cernere possit humo;
 Sic mea nescio quis male fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si paterere, fuit.
 Hinc tua per fortes virtus summovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quam misero tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modo tellis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodameja viro.
 Tu si Mæonium vatem sortita fuisses;
 Penelopes esset fama secunda tuæ.
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ;
 Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet.
 Hei mihi non magnas quod habent mea carmina viros
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis!
 Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis:
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerere tui.
 Quantuncunque tamen præconia nostra valebunt;
 Carminibus vives tempus in omne meis.

ELEGIA VI.

Siquis habes nostris similes in imagine vultus;
 Deme meis hederas Bacchica festa comis.
 Ita decent lætos felicia signa poetæ.
 Temporibus non est apra corona meis.
 Hæc tibi, dissimula, sentis tamen omnia dici,
 In digito qui me fersque referque tuo:
 Effigiemque meam fulvo complexus in auro
 Gara relegati, qua potes, ora vides.
 Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsitan,
 Quam procul à nobis Naso sodalis abest.
 Grata tua est pietas: sed carmina major imago
 Sunt mea, quæ mando qualiacunque legas:
 Carmina mutatas hominum dicentia formas:
 Infelix domini quod fuga rupit opus.
 Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
 Ipse mea posui mæstus in igne manu.
 Vtique cremasse suum fertur sub Itipite natum
 Thestias, & melior matre fuisse soror;

Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus:
 Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed existant;
 (Pluribus exemplis scripta fuisse reor)
 Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
 Otia delectent, admoneantque mei.
 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo;
 Nesciat his summam si quis abesse manum,
 Ablatum mediis opus est incudibus illud:
 Defuit & scriptis ultima lima meis.
 Et veniam pro laude peto, laudatus abunde
 Non fastiditus si tibi lector ero.
 Hos quoque sex versus, in prima fronte libelli
 Si præponendos esse putabis, habe:
 Orba parente suo quicumque volumina tangis;
 His saltem vestra detur in urbe locus.
 Quoque magis faveas, non hæc sunt edita ab illo,
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
 Emendaturus, si licuisset, erat.

E L E G I A VII.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro
 Flumina: conversis solque recurret equis:
 Terra feret stellas: coelum findetur aratro:
 Unda dabit flammæ: & dabit ignis aquas:
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
 Parsque suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabant:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor; quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar openi.
 Tantane te fallax cepere obliviam nostri?
 Afflictumque fuit tantus adire timor?
 Ut neque respiceres, nec solarere jacentem
 Dure, neque exsequias prosequerere meas?
 Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen
 Re tibi pro vili sub pedibusque jacet.
 Quid fuit ingenti prostratum mole solemem
 Visere, & alloqui parte levatæ tui?
 Inque meos si non lacrymas demittere casus,
 Pauca tamen ficto verba dolore loqui?
 Idque, quod ignoti faciunt, Vale dicere saltem,
 Et vocem populi publicæque ora sequi?
 Denique lugubres vultus, nunquamque videndos
 Cernere supremo, dum licuitque, die?

Dicendumque semel toto non amplius ævo
 Accipere, & parili reddere voce, Vale?
 At fecere alii nullo mihi fœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedere sui.
 Quid, nisi convictu caussisque valentibus essem,
 Temporis & longi junctus amore tibi?
 Quid, nisi tot lusus & tot mea nomina nosset,
 Et nossem lusus serisque ipse tua?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses?
 Adscitus toties in genus omne joci?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placida reor urbe Quirini;
 Vrbe, meo quæ jam non adeunda pede est:
 Sed scopulis ponti, quos hæc habet ora, sinistris:
 Inque feris Schytiaë Sarmaticisque jugis.
 Et tua sunt filicis circum præcordia venæ,
 Et rigidum ferri semina pectus habet:
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit hinc ubera; tigris erat.
 Aut mala nostra minus quam non aliena putares:
 Duritiæque mihi non agerere reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis;
 Effice peccati ne sim minor hujus, & illo
 Officium laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

Detur inoffensæ vitæ tibi tangere metam,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam pro te possent mea vota valere,
 Quæ pro me duos non tetigere deos!
 Donec eris felix multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Adspicis, ut veniant ad candida tecta columbæ,
 Accipiat nullas sordida turris aves?
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 Nullus ad amissas ibit amicus opes.
 Vtque comes radios per solis euntibus umbra est,
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit;
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nubè teguntur, abit.
 Hæc, precor, ut possint semper tibi falsa videri:
 Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
 Dum sterimus, turbæ quantum satis esset, habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsa est; omnes timuere ruinam:
 Causaque communi terga dedere fugæ,

Sæva neque admiror metuunt si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quolibet invito Cæsar in holte probat.
 Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
 Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.
 De comite Argolico postquam cognovit Oresten,
 Narratur Pyladen ipse probasse Thoss.
 Quæ fuit Actoridæ, cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides:
 Quod pius ad Manes Theseus comes iret amico;
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali, Nisique fide tibi, Turne, relata,
 Credibile est lacrymis immaduisse genas.
 Est etiam miseris pietas, & in holte probatur.
 Hei mihi quam paucos hæc mea dicta movent!
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
 Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.
 At mea, sint proprio quamvis moestissima casu
 Tempora; profectu facta serena tuo.
 Hoc tibi venturum jam tum carissime vidi,
 Ferret adhuc istam cum minus aura ratem.
 Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis
 Est pretium; nemo plaris emendus erat.
 Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes;
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo.
 His ego commotus, dixi tibi protinus ipsi:
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 Hoc mihi non ovium fibræ tonitrusve sinistri,
 Linguae servatæ, pennæ dixit avis;
 Augurium ratio est & conjectura futuri:
 Hac divinavi, notitiamque tuli.
 Quæ quoniam vera est; tota mihi mente, tibi que
 Gratulor ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis.
 Expediit studiis lumen abesse meis.
 Utque tibi profunt artes, facundæ, severæ;
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est. Scis artibus illis
 Autoris mores abstinuisse sui.
 Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen: & istos
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
 Ergo ut defendi nullo mea posse colore,
 Sic excusari crimina posse puto.
 Qua potes excusa: nec amici desere causam.
 Quo pede coepisti, sic bene semper eas.

Est mihi; sitque precor, flavæ tutela Minervæ
 Navis, & à picta casside nomen habet.
 Sive opus est velis; minimam bene currit ad auram:
 Sive opus est remo; renige carpit iter.
 Nec comites volucris contenta est vincere cursu:
 Occupat egressas qualibet ante rates.
 Et patitur fluctus, fertque assilientia longe
 Æquora, nec sævis victa madescit aquis.
 Illa Corinthiacis primum mihi cognita Cenchris
 Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ.
 Perque tot eventus, & iniquis concita ventis
 Æquora, Palladio numine tuta fuit.
 Nunc quoque tuta precor vasti secer ostia ponti,
 Qualque petit, Getici littoris intret aquas.
 Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
 Et longum tenui limite fecit iter;
 Fleximus in lævum cursus: & ab Hæctoris urbe
 Venimus ad portus Imbria terra tuos.
 Inde levi vento Cerinthia littora nacta
 Threiciam tetigit fessa carina Samon.
 Saltus ab hac contra brevis est Tentyra petenti.
 Hac dominum tenuis est illa secuta suam.
 Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos:
 Hellepontiacas illa reliquit aquas.
 Dardaniamque petit aurois nomen habentem,
 Et te rusticola Lampface tuta deo.
 Quæque per angustas male vestæ virginis undas
 Seston Abydena separat urbe frerum.
 Hincque Propontiæ hærentem Cyzicon oris;
 Cyzicon Hæmonia nobile gentis opus.
 Quæque tenent ponti Byzantia littora fauces:
 (Hic locus est gemini janua valta maris.)
 Hæc precor evincat, propulsaque fortibus Austris
 Transeat instabiles itrenua Cyaneas:
 Thynniacosque sinus, & ab his per Apollinis urbem
 Alta sub Anchiali moenia findat iter:
 Inde Mesembriacos portus, & Odeson, & arces
 Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo:
 Et quos Alcathei memorant à moenibus ortos
 Sedibus his profugos constituisse lares:
 A quibus adventat Mælicida sospes ad urbem,
 Offensi quo me contulit ira dei.
 Hæc si contigerint, meritæ cader agna Minervæ.
 Non facit ad nostras hostia major opes.
 Vos quoque Tyndaridæ, quos hæc colit insula, fratres,
 Mite precor duplici numen adeste viæ.

Altera namque parat Symplegadas ire per altas:
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diversa petamus,
 Illa suos habeat, neo minus ista suos.

E L E G I A X I.

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello,
 Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.
 Aut hæc me, gelido tremere cum mense Decembri,
 Scribentem mediis Adria vidit aquis:
 Aut, postquam bimarem cursu superavimus Isthmos;
 Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ.
 Quod facerem versus inter fera murnura ponti;
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
 Ipse ego nunc miror, tantis animique marique
 Fluctibus ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, sive est insania nomen;
 Omnis ab hac cura mens relevata mea est.
 Sæpe ego nimboris dubius jactabar ab Hædis:
 Sæpe minax Steropis fidere pontus erat:
 Fuscabatque diem cultos Erymanthidos Vrsæ,
 Aut Hyadas seris hauserat Auster aquis:
 Sæpe maris pars intus erat; tamen ipse trementi
 Carmina ducebam qualiscumque manu.
 Nunc quoque contenti itrident Aquilone rudentes,
 Inque modum tumuli concava surgit aqua.
 Ipse gubernator tollens ad sidera palmas
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocumque adspexi, nihil est nisi mortis imago:
 Quam dubia timeo mente, timensque precor.
 Attigero portum, portu terrebor ab ipso:
 Plus habet infesta terra timoris aqua.
 Nam simul insidiis hominum pelagique labore,
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine prædam:
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
 Barbara pars læva est avidæ substructa rapinæ,
 Quam cruor & cædes bellaque semper habent.
 Cumque sit hibernis agitatam fluctibus æquor;
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere candidè lector,
 Si spe sint, ut sunt, inferiora iua.
 Non hæc in nostris, ut quondam, scribimus hortis,
 Nec consuete meam lectule corpus habes.
 Lactor in indomito brumali luce profundo:
 Ipsaque cæruleis charta feritur aquis.

Improba pugnat hyems, indignaturque, quod ausim
Scribere se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem, sed eodem tempore, quæso,
Ipse modum statuam carminis; illa sui.

T R I S T I V M

L I B E R I I.

Quid mihi vobiscum est infelix cura libelli,
Ingenio perii qui miser ipse meo?
Cur modo dānatas repeto mea crimina Musas?
An semel est poenam commeruisse parum?
Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellet
Omine non fausto foemina virque meo.
Carmina fecerunt, ut me moresque notaret
Iam pridem invisa Cæsar ab arte meos.
Deme mihi studium; vitæ quoque crimina demey.
Acceptum refero versibus, esse nocens.
Hoc pretium vitæ vigilatorumque laborum
Cepimus: ingenio est poena reperta meo.
Si saperem, doctas odissem jure sorores;
Numina cultori pernitiosa suo.
At nunc (tanta meo comes est insania morbo)
Saxa memor refero rursus ad ista pedem.
Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,
Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.
Forfitan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
Sic mihi res eadem vulnus opemque feret.
Musaque quæ movit, motam quoque leniet iram:
Exorant magnos carmina sæpe deos.
Ipse quoque Ausonias Cæsar matresque nurusque
Carminaa turrigeræ dicere jussit Opi.
Iusserat & Phœbo dici; quo tempore ludos
Fecit, quos ætas adspicit una semel.
His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,
Fiat ab ingenio mollior ira meo.
Illa quidem justa est: nec me meruisse negabo,
Non adeo nostro fugit ab ore pudor.
Sed, nisi peccassem, quid tu concedere posses?
Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.
Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Iupiter; exiguo tempore inermis erit.
Nunc ubi detonuit strepituque exterruit orbem;
Purum discussis aëra reddit aquis.
Iure igitur genitorque deum rectorque vocatur:
Iure capax mundus nil Iove majus habet.

Tu quoque, cum patriæ rector dicare paterque:
 Vtere more dei nomen habentis idem.
 Idque facis: nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit fræna tenere sui.
 Tu veniam parti superatæ sæpe dedisti,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Divitiis etiam multos & honoribus auctos
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum:
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles, quod vicerit hostem;
 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior: qui, nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse securus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te præsentem conspicuumque deum;
 Hunc animum favisse tibi, vir maxime: meque
 Qua sola potui mente fuisse tuum.
 Optavi peteres coelestia sidera tarde,
 Parsque sui turbæ parva precautis idem.
 Et pia thura dedi pro te: cumque omnibus unus
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
 Quid referam libros illos quoque, crimina nostra,
 Mille locis plenos nominis esse tui?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos;
 Invenies veltri præconia nominis illic:
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major fit gloria, nec quo
 Ut major fiat, crescere possit, habet.
 Fama Iovis superest, tamen hunc sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse, juvat:
 Cumque Gigantei memorantur proelia belli;
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii quanto decet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore deus.
 Ah ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
 Delicias legit qui tibi cumque meas:
 Carmina ne nostris sic te venerantia libris
 Iudicio possint candidiore legi.
 Esse sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cœpit quassata domus subsidere; partes
 In proclinas omne recumbit onus:
 Cunctaque fortuna rimam faciente dehiscunt,
 Ipse suo quædam pondere tracta ruunt.

Ergo

Ergo hominum quaesitum odium mihi carmine: quaque
 Debuit est vultus turba secuta tuos.
 At, memini, vitamque meam, moresque probabas
 Illo, quem dederas, praetereuntis equo.
 Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
 Redditor; at nullum crimen adeptus eram.
 Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
 Usque decem decies inspicienda viris.
 Res quoque privatas statui sine crimine iudex:
 Deque mea facta est pars quoque victa fide.
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
 Iudicio tutus non semel esse tuo.
 Ultima me perdunt: imoque sub æquore mergit
 Incolumem toties una procella ratem.
 Nec mihi pars nocuit de gurgite parva: sed omnes
 Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.
 Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci,
 Cur imprudenti cognita culpa mihi est?
 Inscius Aetæon vidit sine veste Dianam:
 Præda fuit capibus non minus ille suis.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est,
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa nostra die, qua me inalus abstulit error,
 Parva quidem periit, sed sine labe, domus.
 Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo
 Clara, nec ullius nobilitate minor.
 Et neque divitiis, nec paupertate notanda est,
 Unde sit in neutrum conspiciendus eques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu;
 Ingenio certe non later illa meo.
 Quo videar quamvis nimium juveniliter usus;
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem novit, & audet
 Non saltiditis annumerare viris.
 Corruit hæc igitur Musis accepta, sub uno,
 Sed non exiguo crimine lapsa domus.
 Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi
 Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cujus in eventu poenæ clementia tanta est,
 Ut fuerit nostro lenior ira meo.
 Vita data est, citraque necem tua constitit ira,
 O princeps parce viribus use tuis.
 Insuper accedunt, te non adimente, paternæ,
 Tanquam vita parum muneris esset, opes.
 Nec mea decreto damnati facta Senatus,
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus investus verbis (ita principe dignum)
 Ulterius es offensas, ut decet, ipse tuas.

Adde

Adde quod edictum quamvis immite, minaxque,
 Attamen in poenæ nomine lenè fuit.
 Quippe relegatus, non exsul dicor in illo:
 Parcaque fortunæ sunt ibi verba meæ.
 Nulla quidem sanæ gravior mentisque potenti
 Poena est, quam tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile numen:
 Nube solet pulsa candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
 Quæ fuerat sævo fulmine tacta Iovis.
 Ipse licet sperare vetes; sperabimus; atque
 Hoc unum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cum te mitissime Cæsar;
 Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit.
 Ac veluti ventis agitantibus æquora, non est
 Æqualis rabies, continuusque furor:
 Sed modo subsidunt, intermissique fiescunt,
 Vinque putes illos deposuisse suam;
 Sic abeunt redeuntque mei variantque timores:
 Et spem placandi dantque negantque tui.
 Per superos igitur, qui dant tibi longa dabuntque
 Tempora; Romanum si modo nomen amant:
 Per patriam, quæ te tuta & secunda parente est,
 Cujus & in populo pars ego nuper eram;
 Sic tibi, quem semper factis animoque mereris,
 Reddatur gratæ debitus urbis amor:
 Livia sic tecum sociales impleat annos,
 Quæ nisi te nullo conjuge digna fuit:
 Quæ si non esset, cælebs te vita deceret,
 Nullaque, cui posses esse maritus, erat.
 Sospite sic te sit natus quoque sospes: & olim
 Imperium regat hoc cum seniore senex:
 Ut faciuntque, tui sidus juvenile nepotes;
 Per tua perque tui facta parentis eant:
 Sic assueta tuis semper victoria caltris
 Nunc quoque se præstet, notaque signa petat:
 Aufoniumque ducem solitis circumvolet alis:
 Ponat & in nitida laurea ferta coma,
 Per quem bella geris, cuius nunc corpore pugnas,
 Auspiciam cui das grande, deosque tuos,
 Dimidioque tui præsens, & respicis urbem,
 Dimidio procul es, sævaque bella geris;
 Hic tibi sic redeat superato victor ab holte,
 Inque coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor: fulmenque tuum, fera tela, reconde.
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce pater patriæ: nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi tolle tui.

Non precor, ut redeam: quamvis majora petitis

Credibile est magnos sæpe dedisse deos.

Mitius exsilium si das, propiusque roganti;

Pars erit è poena magna levata mea.

Ultima perpetior medios ejectus in hostes:

Nec quisquam patria longius exsul abest.

Solus ad ingressus missus septemplex Istri,

Parrhasiæ gelido virginis axe premor.

Lazyges, & Colchi, Metereaue turba, Getæque,

Danubii mediis vix prohibentur aquis.

Cumque aliis tibi sint caussa graviore fugatis,

Uterior nulli quam mihi terra data est.

Longius hac nihil est, nisi tantum frigus & hostis,

Et maris adstricto quæ coit unda gelu.

Hactenus Euxini pars est Romana sinistri:

Proxima Balternæ Sauromatæque tenent.

Hæc est Aufonio sub jure novissima, vixque

Hæsit in imperii margine terra tui.

Vnde precor supplex ut nos in tuta releges:

Ne sit cum patria pax quoque adempta mihi.

Ne timeam gentes, quas non bene summovet Ister:

Neve tuus possim civis ab hoste capi.

Fas prohibet Latio quemquam de sanguine natum

Cæsaribus salvis barbara vincla pati.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error;

Alerius facti culpa filenda mihi.

Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera, Cæsar,

Quem nimio plus est indoluisse semel.

Altera pars superest: qua turpi crimine lectus

Arguor obscœni doctor adulteri.

Fas ergo est aliqua coelestia pectora falli,

Et sunt notitia multa minora tua:

Vtque deos, cœlumque simul sublime tuenti,

Non vacat exiguis rebus adesse Iovi;

Ex te pendentem sic dum circumspicis orbem,

Effugiunt curas inferiora tuas.

Scilicet imperii princeps statione relicta

Imparibus legeres carmina facta modis.

Non ea te moles Romani nominis urget,

Inque tuis humeris tam leve fertur onus;

Lusibus ut possis advertere numen ineptis,

Excutiasque oculis otia nostra tuis.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda:

Rhætica nunc præbent Thraciæque arma metum:

Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus

Paribus eques, timida captivæ signa manu.

Nunc te prole tua juvenem Germania sentit,

Bellaque pro magno Cæsare Cæsar habet.

Deni-

Denique ut in tanto, quantum non exstitit unquam,
 Corpore; pars nulla est quæ labet imperii;
 Vrbs quoque te, & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis.
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas,
 Bellaque cum multis irrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Unquam te nostros evoluisse jocos.
 At (si quod ma'lem) vacuus fortasse fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta, nec à tanto principe digna legi:
 Non tamen idcirco legum contraria iussis
 Sunt ea: Romanas erudiuntque nurus.
 Neve quibus scribam possis dubitare, libellus
 Quattuor hos versus è tribus unus habet:
 Este procul vitæ tenues, infigne pudoris,
 Quæque regis medios instita longa pedes:
 Nil, nisi legitimum, concessaque furta canemus,
 Inque meo nallum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigidas sum novimus arte,
 Quas stola contingi vitæque sumpta vetat?
 At matrona potest alienis artibus uti,
 Quodque trahat, quamvis non doceatur, habet.
 Nil igitur matrona legat: quia carmine ab omni
 Ad delinquendum doctior esse potest.
 Quodcumque attigerit (si qua est studiosa sinistri)
 Ad vitium mores instruet inde suos.
 Sumpserit Annales (nihil est hirsutius illis)
 Facta sit unde patens Ilia nempe leget.
 Sumpserit Æneadum genitrix ubi prima; requiret:
 Æneadum genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius (modo si licet ordine ferri)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit.
 Nil prodest, quod non lædere possit idem.
 Igne quid utilius? si quis tamen urere recta
 Comparat, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modo dat medicina salutem,
 Quæq; juvenis monstrat, quæque sit herba nocens.
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
 Discitur innocuas ut agat facundia causas:
 Protegit hæc fontes immeritosque premit.
 Sic igitur carmen, recta si mente legatur,
 Contabit nulli posse nocere meum.
 Et tandem vitium quicumque hinc concipit, erzat:
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear: ludi quoque semina præbent
 Nequitia: tolli tota theatra jube.
 Peccandi causam quam multis sæpe dederunt,
 Martia cum durum sternit arena solum?
 Tollatur Circus; non tuta licentia Circi est:
 Hic sedet ignoto juncta puella viro.
 Cum quædam spatientur in hac, ut amator eodem
 Conveniat; quare porticus ulla patet?
 Quis locus est templis augustior? hæc quoque vites
 In culpam si qua est ingeniosa suam.
 Cum steterit Jovis æde; Jovis succurret in æde,
 Quam multas matres fecerit ille deus.
 Proxima adoranti Junonis templa subibit,
 Pellicibus multis indoluisse deam.
 Pallade conspecta, natum de crinide virgo
 Suttulerit quare quæret Erichthonium.
 Venerit in templum magni tua numina Martis;
 Stat Venus ultiore juncta viro ante fores.
 Ididis æde sedens cur hanc Saturnia quæret
 Egerit Ionio Bosphoroque mari.
 In Venerem Anchises, in Lunam Latmius heros,
 In Cererem Iasius, qui referatur, erit.
 Omnia perverfas possunt corrumpere mentes.
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 Et procul à scripta solis meretricibus arte
 Summovet iugenas pagina prima manus.
 Quæcunque erumpit, qua non finit ire sacerdos;
 Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.
 Nec tamen est facinus versus evolvere molles:
 Multa licet castæ non facienda legant.
 Sæpe supercilii nudas matrona severi
 Et Veneris stantes ad genus omne videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:
 Nec domino præter res ea causa fuit.
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Curve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum manifesta que culpa fatenda est:
 Poenitet ingenii judicii que mei.
 Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo?
 Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?
 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Denique, cum meritis impleveris omnia Cæsaris:
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Utque irahunt oculos radiantia lumina solis,
 Traxissent animum sic tua facta meum.

Arguor immerito. tenuis mihi campus aratur:

Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non ideo debet pelago se credere, si qua

Audet in exiguo ludere cymba lacu.

Forſan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

ſim ſatis: in parvos ſufficiamque modos.

At ſi me jubeas domitos Iovis igne Gigantes

Dicere; conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii eſt immania Cæſaris acta

Condere: materia ne ſuperetur opus.

Et tamen auſus eram: ſed de rectare videbar,

Quodque nefas, damno viribus eſſe tuis.

Ad leve rurfus opus, juvenilia carmina, veni:

Et falſo movi peſtus amore meum.

Non equidem vellem: ſed me mea fata trahebant,

Inque meas pœnas ingenioſus eram.

Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes,

Litteraque eſt oculos ulla morata meos?

Hæc tibi me inviſum læſcivia fecit, ob artes,

Quas ratus eſt vetitos ſollicitare toros.

Sed neque me nuptæ didicerunt ſutta magiſtro:

Quodque parum novit, nemo docere poteſt.

Sic ego delicias, & mollia carmina feci:

Strinxerit: ut nomen fabula nulla meum.

Nec quiſquam eſt adeo media de plebe maritus,

Ut dubius vitio ſit pater ille meo.

Crede mihi, diſtant mores à carmine noſtro.

Vita verecunda eſt, Muſa jocosa mea.

Magnaq; pars mendax operum eſt & ficta meorum.

Plus ſibi permisit compositore ſuo.

Nec liber indicium eſt animi: ſed honeſta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius eſſet atrox: conviva Terentius eſſet:

Eſſent pugnaces, qui fera bella canunt.

Denique composui tenros non ſolus amores:

Compoſito pœnas ſolus amore dedi.

Quid niſi cum multo Venerem confundere viuo

Præcepit Lyrici Teia Muſa ſenis?

Leſbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas?

Tura tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battjade nocuit, quod ſæpe legenti

Delicias verſu faſſus eſt ipſe tuas.

Fabula jucundi nulla eſt ſine amore Menandri:

Et ſolet hic pueris virginibusque legi.

Ilas ipſa quid eſt aliud, niſi adultera? de qua

Inter amatozem pugna virumque fuit?

Quid prius eſt illic flamma Chryſidos? aut quæ

Fecerit iratos rapta puella duces?

Aut quid Odyſſea eſt, niſi foemina propter amorem,
Dum vir abeſt, multis una petita viris?

Quid niſi Mæonides Venerem Martemque ligatos.
Narrat in obſcœno corpora preſſa toro?

Vnde niſi indicio magni ſciremus Homeri,
Hoſpitis igne duas incaluiffe deas?

Omne genus ſcripti gravitate tragœdia vincit.
Hæc quoque materiam ſemper amoris habet.

Nam quid in Hippolyto eſt, niſi cœcæ flamma ne-
vercæ?

Nobilis eſt Canace fratris amore ſui.

Quid? non Tantalides agitante Cupidine curtus.
Piſæam Phrygiis vexit ebrius equis?

Tingeret ut ferrum narorum ſanguine mater,
Concitus à læſo fecit amore dolor.

Fecit amor ſubitas volucres cum pellice regem.
Quæque ſuum luger nunc quoque mater Iryn.

Si non Aeropen frater ſcleratus amaſſet?

Averſos Solis non legeremus equos:

Impia nec tragicos tetigiffet Scylla cothurnos,
Ni patrium crimen deſecuiſſet amor.

Qui legis Electram & egentem mentis Oreſtem,
Ægylli crimen Tyndaridosque legis.

Nam quid de terrico referam domitore Chimææ,
Quem letho fallax hoſpita pæne dedit?

Quid loquar Hermionem? quid te Schemœia virgo,
Teque Mycænæo Phœbas amata duci?

Quid Danaën, Danaïque nurus, matremque Lyæi?
Hæmonaque, & noctes quæ coiere duas?

Quid generum Peïæ? quid Theſea? quidve Pelaf-
giam

Iliacam tetigit, qui rate primus humum?

Huc Iole. Pyrrhique parens. huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas. Iliadeſque puer.

Tempore deficiat, tragicos ſi perſequar ignes,
Vixque meus capiet nomina nuda I bet.

Eſt & in obſcœnos deſlexa tragœdia riſus.
Multraque præteriti verba pudoris habet.

Nec nocer auro, mollem qui fecit Achillem,
Infregiſſe ſuis fortia facta modis.

Iunxit Ariſtides Mileſia crimina ſecum:

Puſſus Ariſtides nec tamen urbe ſua eſt.

Nec qui deſcripſit corrum, i femina narrans,
Eubius impuræ conditor hiltoriæ.

Nec qui compoſuit nuper Sybaritida, fugit:

Nec qui concubitus non tacuere ſuos.

Sunt ea doſtorum monumentis miſta virorum,
Muneribusque ducum publica facta patent.

- Neve peregrinis tantum defendar ab armis;
 Et Romanus habet multa jocosa liber.
 Utque suo Martem cecinit gravis Ennius ore;
 Ennius ingenio maximus, arte rudis.
 Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,
 Causarumque triplex vaticinatur opus;
 Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat.
 Nec contentus ea, multos vulgavit amores,
 In quibus ipse suum fassus adulterium est.
 Tar fuit exigui similisque licentia Calvi,
 Detexit variis qui sua facta modis.
 Quid referam Tucidæ, quid Memmi carmen, apud
 quos
 Rebus adest nomen, nominibusque pudor?
 Cinna quoque his comes est, Cinnaque procacior
 Anser,
 Et leve Cornifici parque Catonis opus.
 Et quorum libris modo dissimulata Perillæ
 Nomine, nunc legitur dicta Metelle suo.
 Is quoque Phasiacas Argon qui duxit in undas,
 Non potius Veneris furia tacere suæ.
 Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Servi
 Carmina. quis dubitet nomina tanta sequi?
 Virtut Arillidem Sisenna; nec obfuit illi
 Historiæ turpes inseruisse jocos.
 Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo,
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere juranti durum putat esse Tibullus,
 Hoc etiam de se quod neget illa viro.
 Fallere custodem demum docuisse fateatur,
 Sequæ sua miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe velut gemmam dominæ signumque probaret,
 Per causam meminuit se tetigisse manum.
 Utque refert, digitis sæpe est nutuque locutus,
 Et tactam mensæ duxit in orbe notam:
 Et quibus è succis abeat de corpore livor,
 Impresso fieri qui solet ore docet.
 Denique ab incauto nimium petit illa marito,
 Se quoque uti fervet: peccet ut illa minus.
 Scit cui latretur, cum solus obambulet ipse:
 Cui toties clausas excreat ante fores.
 Multaque dat furti talis præcepta: docetque
 Qua nuptiæ possint fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi. legi utque Tibullus,
 Et placet: & jam te principe natus erat.
 Invenies eadem blandi præcepta Propertii:
 Ditiâclus minima nec tamen ille nota est,

His ego successi: quoniam præstantia candor
 Nomina vivorum dissimulare jubet.
 Non timui, fateor; ne qua tot iere carinæ,
 Naufraga servatis omnibus una foret.
 Sunt aliis scripta; quibus alea luditur, artes.
 Hæc est ad vestros non leve crimen avos.
 Quid valeant tali; quo possis plurima jactu
 Figere; daunosos effugasque canes.
 Tessera quos habeat numeros: distante vocato:
 Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
 Discolor ut recto grassetur limite miles,
 Cum medius gemino calculus hoste perit.
 Ut magis velle sequi sciat, & revocare priorem;
 Nec tuto fugiens incomitatus eat.
 Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,
 In qua vicisse est continuasse suos.
 Quique alii lusus (neque enim nunc persequar omnes)
 Perdere rem caram tempora nostra solent.
 Ecce canit formas alius jactusque pilarum:
 Hic artem nandi præcipit: ille trochi.
 Composita est aliis fuscandi cura coloris:
 Hic epulis leges hospitioque dedit.
 Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat:
 Quæque docet liquido testa sit apta mero.
 Tali luduntur famoso mense Decembri:
 Quæ jam non ulli composuisse nocet.
 His ego deceptus, non tristia carmina feci;
 Sed tristis nostros poena secuta jocos.
 Denique non video tot de scribentibus unum,
 Quem sua perdidit Musa: repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes.
 Qui semper juncti crimen amoris habent?
 In quibus assidue cultus procedit adulter,
 Verbaque dat stulto callida nupta viro.
 Nubilis hæc virgo, matronaque, virque, puerque
 Spectat: & ex magna parte Senatus adest.
 Nec satis incestis temerari vocibus aures:
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cumque sefellit amans aliqua novitate maritum;
 Plauditur: & magno palma favore datur.
 Quodque minus prodest, poena est lucrosa posita:
 Tantaque non parvo crimina prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:
 Empta tibi magno talia multa leges.
 Hæc tu spectasti, spectandaque sæpe dedisti.
 Majestas adeo comis ubique tua est.

Luminibusque tuis, torus quibus utitur orbis,
 Scenica vidisti lætas adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos;
 Materię minor est debita pœna meę.
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?
 Quodque licet mimis, scena licere dedit?
 Et mea sunt populo saltata pœmata sæpe:
 Sæpe oculos etiam detinuere tuos.
 Scilicet in domibus vestris ut prisca virorum
 Artifici fulgent corpora picta manu;
 Sic quę concubitus varios Venerisque figurę
 Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
 Vtique sedet vultu factus Telamonius iram,
 Inque oculis facinus barbara mater habet;
 Sic madidos ficit digitis Venus uda capillos:
 Et modo maternis recta videtur aquis.
 Bella sonant alii telis instructa cruentis,
 Parsque tui generis, pars tua facta canit.
 Invida me spatio natura coercuit arcto,
 Ingenio vires exiguasque dedit.
 Et tamen ille tuę felix Aeneidos autor,
 Contulit in Tyrios arma virumque toros;
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo foedere junctus amor.
 Phylli tis hic idem teneręque Amaryllidis ignes
 Bucolicis juvenis luserat ante modis.
 Nos quoque jam pridem scripto peccavimus isto,
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaque edideram, cum te delicta notarem
 Præteriti toties irrequietus eques.
 Ergo quę juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parum prudens; nunc nocuere seni.
 Sera redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & a meriti tempore pœna sui.
 Ne tamen omne meum credas opus esse remissum;
 Sæpe dedi noltrę gaudia vela rati.
 Sex ego Fallorum scripsi totidemque libellos,
 Cunque suo finem mense volumen habet.
 Idque tuo nuper scriptum sub nomine Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus.
 Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis:
 Quęque gravis debet verba cothurnus habet.
 Dictęque sunt nobis, quamvis manus ultima coepto
 Desiit; in facies corpora versa novas.
 Atque utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
 Pauca, quibus prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:

Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse,
 Quoque favore animi teque tuosque cauam.
 Non ego mordaci distinxī carmine quemquam,
 Nec meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusus felle refugi:
 Nulla venenato littera mista joco est.
 Inter tor populi, tot scripti millia nostri,
 Quem mea Calliope læserit, unns ero.
 Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse, malis.
 Nec mihi credibile est quemquam insultare jacenti:
 Gratia candori si qua relata meo est.
 His precor, atque aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ó patriæ cura salusque tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam, nisi forsitan olim,
 Cum longo poenæ tempore victus eris:
 Tutius exilium pauloque quietius oro:
 Ut par delicto sit mea poena suo.

T R I T I V M

L I B E R I I I.

E L E G I A I.

Missus in hanc venio timide liber exulis ur-
 bem.
 Da placidam fesso, lector amice, manum,
 Neve reformida, ne sim tibi forte pudori.
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis.
 Id quoque quod viridi quondam male lusit in ævo,
 Heu nimium sero damnat & odit opus.
 Inspice quid portem. nihil hic nisi triste videbis;
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neque sum cedro flavus, nec pumice lævis;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas quod habet maculosa lituras;
 Læsit opus lacrymis ipse poeta suum.
 Si qua videbuntur casu non dista Latine;
 In qua scribebat, barbara terra fuit.
 Dicite lectores; si non grave, qua sit eundem,
 Quasque petam sedes hospes in urbe liber.
 Hæc ubi sum furtim lingua titubante locutus;
 Qui mihi monstraret vix fuit unus iter,

Di tibi dent nostro quod non tribuere poetæ,
Molliter in patria vivere posse tua.

Duc age, namque sequar: quamvis terraque mari-
que

Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
Paruir; & ducens, Hæc sunt fora Cæsaris, inquit:
Hæc est à Sacris quæ via nomen habet.

Hic locus est Veltæ; qui Pallada servat, & ignem:
Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.

Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palati:

Hic fator: hoc primum condita Roma loco est.
Singula dum miror; video fulgentibus armis

Conspicuos postes, testaque digna deo.

Et Iovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putarem,
Angurium menti querna corona dabat.

Cujus ut accepi dominum, Non fallimur, inquam:
Et magni verum est hanc Iovis esse domum.

Cur tamen apposita velatur janua lauro,
Cingit & Augustas arbor opaca comas?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
An quia Leucadio semper data deo?

Ipsane quod festa est, an quod facit omnia festa,
Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?

Utque viret semper laurus, nec fronde caduca
Carpitur; æternum sic habet illa decus.

Causa superpositæ scripto testata coronæ
Servatos cives indicat hujus ope.

Adjice servatis unum, pater optime, civem,
Qui procul extremo pulsus in orbe latet.

In quo poenarum, quas se meruisse fatetur,
Non facinus causam, sed suus error habet.

Me miserum, vereorque locum, vereorque poten-
tem.

Et quatitur trepido littera nostra metu.
Aspicias exsangui chartam pallere colore?

Aspicias alternos intremuisse pedes?

Quandocumque precor nostro placata parenti
Iisdem sub dominis aspiciare domus.

Inde timore pari gradibus sublimia celsis
Ducor ad intonsi candida templa dei.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
Belides, & stricto barbarus ense pater:

Quæque viri docto veteres fecere novique
Pectore, lecturis inspicienda patent:

Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
Quos suus optaret non genuisse pater.

Qua sentem frustra, custos è sedibus illis
Propositus sancto iussit abire loco,

Altera templa peto vicino juncta theatro:
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atrox libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat,
 Et patimur nati quem tulit ipse fugam.
 Forfitan & nobis olim manus asper, & illi
 Eviçtus longo tempore Cæsar erit.
 Di precor: atque adeo (neque enim mihi turba ro-
 ganda est)
 Cæsar ades voto maxime dive meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est;
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsæ
 Sumite plebejæ carmina nostra manus.

E L E G I A I I.

E Rgo erat in fati Scythiam quoque visere nostris,
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem?
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest,
 Quodque magis vita Musa jocosa mea est.
 Plurima sed pelago terraque pericula passum
 Vltus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quique fugax rerum securaque in otia natus,
 Mollis & impatiens ante laboris eram:
 Vltima nunc patior, nec me mare portubus orbem
 Perdere diversæ nec potuere viæ.
 Sufficitque malis animus. nam corpus ab illo
 Accepit vires: vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius jactabar & undis;
 Fallebat curas ægraque corda labor.
 Vt via finita est, & opus requievit eundi,
 Et poenæ tellus est mihi tacta meæ;
 Nil nisi flere libet. nec nostro parcior imber
 Lumine quam verna de nive manat aqua.
 Roma domusque subit, desideriumque locorum,
 Quidquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi quod tories nostri pulsata sepulcri
 Ianua, sed nullo tempore aperta fuit!
 Cur ego tot gladios fugi, totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Di, quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ quam deus unus habet;
 Estimulate precor cessantia fata, meique
 Interitus clausas esse verate fores.

T R I S T I V M
E L E G I A I I I.

HÆc mea si conjux miraris epistola, quare
 Alterius digitis scripta fit: æger eram.
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ pæne salutis eram.
 Quem mihi nunc animum dira regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Gerasque putas?
 Nec coelum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terraque nescio quo non placet ipsa modo.
 Non domus apta satis: non hic cibus utilis ægro:
 Nullus, Apollinea qui levet arte malum, est.
 Non qui soletur, non qui labanria tarde
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisque locisque:
 Et subit affectu nunc mihi quidquid abest.
 Omnia cum subeant; vincis tamen omnia conjux:
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem: te vox mea nominat una:
 Nulla venit sine te nox mihi: nulla dies.
 Quineriam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amentis nomen in ore tuum.
 Si jam deficiam, suppressaque lingua palato
 Vix intillato restituenda nero;
 Nuntiet huc aliquis dominam venisse; resurgam:
 Spesque tui nobis causa vigoris erit.
 Ergo ego sum vitæ dubius: tu forsitan istic
 Incundum nostri nescia tempus agis.
 Non agis affirno: liquet hoc, carissima, nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea fors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam cito finis adest;
 Quantum erat ð magni perituro parcere divi,
 Ut saltem patria contumularer humo.
 Vel poena in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel præcepisset mors properata fugam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere vitam:
 Exsul ut occiderem, nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris,
 Et fient ipso tristia fata loco?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto,
 Deposita nec me qui fleat, ullus erit?
 Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora
 Accedent animæ tempora parva meæ?
 Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo
 Languescentes oculos claudet amica manus!
 Sed sine fineribus caput hoc, sine honore sepulcri
 In deploratum barbara terra teget?

Ecquid, ubi audieris, tota turbabere mente,
 Et feries pavida pectora fida manu?
 Ecquid in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri?
 Parce tamen lacerare genas: nec scinde capillos,
 Non tibi nunc primum lux mea raptus ero.
 Cum patriam amisi, tunc me periisse putato:
 Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc, si forte potes, sed non potes, optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis.
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo.
 Ad mala jampridem non rude pectus habes.
 Atque utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiatque avidos pars mea nulla rogos.
 Nam si morte carens vacuas volat altus in auras
 Spiritus, & Sami sunt rata dicta senis;
 Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
 Perque feros Manes hospita semper erit.
 Ossa tamen facito parva referantur in urna.
 Sic ego non etiam mortuus exsul ero.
 Non vetat hoc quisquam, fratrem Thebana per-
 emptum

Supposuit tumulo rege vetante soror.
 Atque ea cum foliis & amomi pulvere misce:
 Inque suburbano condita pone loco.
 Quosque legat versus oculo properante viator,
 Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
 Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
 Ingenio perii Naso poëta meo.
 At tibi qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,
 Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
 Hoc satis in tumulo est, etenim majora libelli,
 Et diuturna magis sunt monumenta mei.
 Quos ego confido, quamvis nocuere, duros
 Nomen, & auctori tempora longa seo.
 Tu tamen extincto feralia munera ferto,
 Deque tuis lacryinis humida ferto dato.
 Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis;
 Sentiet officium moesta favilla primum.
 Scribere plura libet: sed vox mihi fessa loquendo;
 Distandi vires siccaque lingua negat.
 Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
 Quod, tibi qui mittit, non habet ipse; Vale.

ELEGIA IV.

O Mihi care quidem semper, sed tempore duro
 Cognito, res postquam procubueris meæ;

Vñibus edoſto ſi quidquam credis amico;
 Vive tibi, & longe nomina magna fuge.
 Vive tibi, quantumque potes præluſtria vita.
 Sævum præluſtri fulmen ab arce venit.
 Nam quamquam ſoli poſſunt prodeſſe potentes;
 Non proſit potius ſi quis obeſſe poteſt.
 Effugit hibernas demiffa antenna procellas,
 Lataque plus parvis vela timoris habent.
 Aſpicias ut ſumma cortex levis innatet unda,
 Cum grave nexa ſimul retia mergat onus?
 Hæc ego ſi monitor monitus prius ipſe fuiſſem,
 In qua debebam forſitan urbe forem.
 Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
 Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
 Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipſum)
 Sic cadit, ut tacta ſurgere poſſit humo:
 At miſer Elpenor teſto delapſus ab alto,
 Occurrit regi flebilis umbra ſuo.
 Quid fuit, ut tutas agitare Dædalus alas,
 Icarus immenſas nomine ſignet aquas?
 Nempe quod hic alte, demiffius ille volabat:
 Nam pennas ambo non habuere ſuas.
 Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit: & intra
 Fortunam debet quiſque manere ſuam.
 Non foret Eumedes orbis, ſi filius ejus
 Stultus Achilleos non adamafſet equos:
 Nec natum in flamma vidiffet, in arbore natas,
 Cepiffet genitor ſi Phaethonta Merops.
 Tu quoque formida nimium ſublimia ſemper,
 Propoſitique precor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenſo ſpatium decurrere vitæ
 Dignus es: & fato candidiore frui.
 Quæ pro te ut voveam miti pietate meteris,
 Hæſuraque mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile eſt ore fuiſſe meo.
 Noltra tuas vidi lacrymas ſuper ora cadentes,
 Tempore quas uno fidaque verba bibi.
 Nunc quoque ſemotum ſtudio defendis amicum,
 Et mala vix ulla parte levanda levas.
 Vive ſine invidia, molleſque inglorius annos
 Exige: amicitias & tibi juuge pares:
 Naſoniſque tui, quod adhuc non exſulat unum,
 Nomen ama. Scythicus cætera pontus habet.
 Proxima ſideribus cellus Brymanthidos Urfæ
 Me tener; adtriſto terra peruſta gelu.
 Boſphorus & Tanais ſuperant, Scythicæq; paludes,
 Vixque ſatis noti nomina pauca loci.

Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus,
 Heu quam vicina est ultima terra mihi!
 At longe patria est: longe carissima conjux,
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc absunt, ut quæ contingere non est
 Corpore; sicut animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum,
 Succeduntque suis singula facta locis.
 Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est.
 Illa meos casus ingravat: illa levat.
 Ingravat hoc, quod abest: levat hoc, quod præstat
 amorem:

Impositumque sibi firma tuetur onus.
 Vos quoque pectoribus nostris hæretis amici,
 Dicere quos cupio nomine quemque suo:
 Sed timor officium cautus compescit; & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Ante volebatis, gratique erat instar amoris
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniam est anceps; intra mea pectora quemq;
 Alloquar: & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes versus amicos
 Protrahet. occulte h quis amavit, amet.
 Scite tamen, quamvis longa regione remotus
 Absim, vos animo semper adesse meo.
 Et qua quisque potest, oro, mala nostra levate:
 Fidam projecto neve negate manum.
 Prospera sic vobis maneat fortuna: nec unquam
 Contacti simili sorte rogetis idem.

E L E G I A V.

V Sus amicitiae tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægre possis dissimulare, fuit:
 Ni me complexus vinclis propioribus esses;
 Nave mea vento forsan eunte suo.
 Vt cecidi, cunctique meam fugere ruinam,
 Versaque amicitiae terga dedere meae;
 Ausus es igne Iovis pertussum tangere corpus,
 Et deploratae limen adire domus.
 Idque recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo tresve mihi.
 Vidi ego confusus vultus; visosque notavi:
 Osque madens fletu, pallidiusque meo:
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes;
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaque excepi nocturno pendentia collo,
 Et singultatis oscula multa sonis.

Sum quoque Care tuis defensus viribus absens :
 Scis Carum veri nominis esse loco.
 Multaque præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Di tibi posse tuos tribuant defendere semper,
 Quos in materia prosperiore juves.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quærerè) quæris agant?
 Spe trahor exigua, quam tu mihi demere noli:
 Tristia leniri numina posse dei.
 Seu temere exspecto, sive hoc contingere fas est;
 Tu mihi quod cupio fas precor esse proba.
 Quæque tibi est linguæ facundia, confer in illud,
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quo quisque est major, magis est placabilis iræ,
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus uisi,
 Et quæcunq; minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Emathii fuerit clementia, Pharos,
 Præclarique docent funeris exsequiæ.
 Neve hominum referam flexas ad mitius iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Denique non possum nullam sperare salutem,
 Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessumdare cuncta, petitem:
 Casareum caput est, quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixit, violentaque lingua locuta est:
 Lapsumque sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quod crimen viderunt lumen, plectori
 Peccatumque oculos est habuisse meos.
 Non equidem totam possum defendere culpam :
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse.
 Mutati pœnam conditione loci.
 Hoc utinam nitidi solis prænuncius ortus
 Afferat admisso lucifer albus equo.

E L E G I A VI.

FOEDUS amicitie non vis, carissime, nostræ,
 Nec, si forte velis, dissimulare potes,
 Donec enim licuit, nec te mihi carior alter,
 Nec tibi me tota junctior urbe fuis.
 Isque erat usque adeo populo testatus, ut esset,
 Pæne magis quam tu, quinque ego uotus, amor.

Quisque est in caris animi tibi candor amicis,
 Cognitus est isti, quem colis ipse, viro.
 Nil ita celabas, ut non ego conscius essem,
 Pectoribusque dabas multa regenda meis.
 Cuique ego narrabam secreti quidquid habebam,
 Excepto, quod me perdidit, unus eras.
 Id quoque si scitisses; salvo fruerere sodali,
 Consilioque forem sospes, amice, tuo.
 Sed mea me in poenam nimirum fata trahebant:
 Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
 Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo,
 Seu ratio fatum vincere nulla valet;
 Tu tamen; ô nobis usu junctissime longo,
 Pars desiderii maxima pæne mei;
 Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vites,
 Illas pro nobis experiare, rogo:
 Numinis ut læsi fiat mansuetior ira,
 Mutatoque minor sit mea poena loco.
 Idque ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
 Principiumque mei criminis error habet.
 Nec breve, nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu
 Lumina funelli conscia facta mali.
 Mensque reformidat, veluti sua vulnera, tempus
 Illud: & admonitu sit novus ipse dolor.
 Et quæcunque adeo possint afferre pudorem,
 Illa regi coeca condita nocte decet.
 Nil igitur referant, nisi me peccasse, sed illo
 Præmia peccato nulla petita mihi:
 Stultitiamque meum crimen debere vocari,
 Nomina si factis reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt; alium quo longius absum,
 Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.

Vade salutatum subito perarata Perillam
 Littera; sermonis fida ministra mei.
 Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,
 Aut inter libros Pieridasque suas.
 Quidquid aget, cum te scierit venisse, relinquet:
 Nec mora, quid venias quidve, requiret, agam.
 Vivere me dices: sed sic, ut vivere nolim:
 Nec mala tam longa nostra levata mora.
 Et tamen ad musas, quamvis nocuere, reverti,
 Apiaque in alternos cogere verba pedes.
 Tū quoque dic studitis communibus æquid inhæres?
 Docta que non patrio carmina more canis?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
 Et raras dotes ingeniumque dedit.

Hoc

Hoc ego Pegafidas deduxi primus ad undas,
 Ne male foecundæ vena periret aquæ:
 Primus id aspexi teneris in virginis annis:
 Utque pater natæ duxque comesque fui.
 Tunc quoque, si forsan nostrum delevit amorem
 Tempus, eram nimio junctus amore tibi.
 Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem;
 Sola tuum vates Lesbia vincet opus.
 Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
 Postque meos casus sit tibi pectus iners.
 Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam:
 Sæpe tui iudex, sæpe magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures,
 Aur, ubi cessaras, causa ruboris eram.
 Forfitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis poenæ facta ruina mea.
 Pone Perilla metum. tantummodo foemina nulla,
 Neve vir è scriptis discat amare tuis.
 Ergo defidiæ remove doctissima causas:
 Inque bonas artes, & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis:
 Rugaque in antiqua fronte senilis erit:
 Injicietque manum formæ damnosa senectus,
 Quæ Itrepitum passu non faciente venit.
 Cumque aliquis dicet, Fuit hæc formosa, dolebis:
 Et speculum mendax esse querere tuum.
 Sunt & opes modicæ, cum sis dignissima magnis.
 Pinge sed immensis censibus esse pares:
 Nempe dat & quodcunque libet fortuna, rapitque:
 Irus & est subito, qui modo Croesus erat.
 Singula ne referam, nil non mortale tenemus,
 Pectoris exceptis ingenique bonis.
 En ego cum patria caream, vobisque domoque,
 Raptaque sint, adimi quæ poruere, mihi;
 Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque:
 Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
 Qui licet hanc sævo vitam mihi finiat ense;
 Me tamen extincto fama superstes erit.
 Dumque suis victrix septem de montibus orbem
 Prospiciet domitum Martia Roma; legat.
 Tu quoque, quam studii maneat felicior usus;
 Effuge venturos qua potes usque rogos.

ELEGIA VII.

Nunc ego Triptolemi cuperè conscendere currus,
 Mihi in ignoram qui rude semen humum:
 Nunc ego Medæ vellem frænare dracones,
 Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tua;

Nunc

Nunc ego iactandas optarem sumete pennas,
 Sive tuas Perseu, Dædale sive tuas:
 Ut tenera nostris cedente volatibus aura
 Aspicerem patriæ dulce repente solum:
 Desertæque domus vultus, memoresque sodales,
 Caraque præcipue conjugis ora meæ.
 Sulte quid hæc frustra voris puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi fertque feretque dies?
 Si semel optandum est; Augusti numen adora:
 Et quem sensisti, rite precare Deum.
 Ille tibi pennasque potest currusque volucres
 Tradere. det reditum; protinus ales eris.
 Si precer hæc (neque enim possum majora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parum.
 Forsthan hoc olim, cum jam satiaverit iram,
 Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.
 Quod minus interea est, instar mihi muneris amplius,
 Ex his me jubeat quolibet ire locis.
 Nec cœlum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ,
 Hei mihi perpetuus corpora languor habet.
 Seu vitiant artus ægræ contagia mentis,
 Sive mei causa est in regione mali.
 Ut tetigi Pontum, vexant infomua: vixque
 Ossa regit macies: nec juvat ora cibus.
 Quisque per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;
 Is mea membra tenet: nec viribus allevor ullis,
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec melius valeo quam corpore, mente; sed ægra est
 Utraque pars æque, binaque damna fero.
 Hæret & ante oculos veluti spectabile corpus
 Adstans fortunæ forma videnda meæ.
 Cumque locos, moresq; hominum, cultusq; sonumq;
 Cernimus; & quid sim, quid fuerinque subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris ira,
 Quod non offensas viudicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus,
 Mutato levior fit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Hic quoque sunt igitur Grajæ: (quis crederet?)
 urbes

Inter inhumanæ nomina barbariæ?
 Huc quoque Mileto missi venere coloni,
 Inque Getis Grajas constituere domos.
 Sed vetus huic nomen, postaque antiquius urbe,
 Constat ab Absyrti cæde fuisse, loco.
 Nam rare, quæ cura pugnacis facta Minervæ,
 Per non tentatas prima cucurrit aquas:

Impia desertum fugiens Medea parentem,
 Dicitur his remos applicuisse vadis.
 Quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto;
 Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit.
 Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,
 Dum sequitur celeres anchora tracta manus;
 Conicia percussit meritorum pectora Colchis,
 Ausa atque ausura multa nefanda manu.
 Et, quamquam superest ingens audacia menti;
 Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
 Ergo ubi prospexit venientia vela; Tenemur,
 Et pater est aliqua fraude morandus, ait.
 Dum, quid agat quærit, dum versat in omnia vultus;
 Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
 Curus ut oblata est præsentia; Vicinus, inquit.
 Hic mihi morte sua causa salutis erit.
 Protinus ignari nec quidquam tale timentis
 Innocuum rigido perforat ense latus.
 Atque ita divellit, divulsaque membra per agros
 Dissipat; in multis iavenienda locis.
 Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
 Pallentesque manus, sanguineumque caput.
 Ut genitor luctuque novo tardetur, & artus
 Dum legit extinctos, triste retardet iter.
 Inde Tomos dictus locus hic; quia fertur in illo.
 Membra soror fratris dissecuisse sui.

ELEGIA X.

SI quis adhuc isthic meminit Nasonis adempti,
 Et superest sine me nomen in urbe meum;
 Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor
 Me sciat in media vivere barbaria.
 Sauromatæ cingunt fera gens, Bessique Getæque.
 Quam non ingenio nomina digna meo!
 Dum tamen aura tepet; medio defendimur Istro,
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cum tristis hyems squalentia protulit ora,
 Terraque marmoreo est candida facta gelu.
 Dum pater & Boreas & nix injecta sub Arcto;
 Tum pater has gentes axe tremente premi.
 Nix jacet: & jactam nec sol pluvixve resolvunt,
 Indurat Boreas, perpetuamque facit.
 Ergo, ubi deliquit nondum prior, altera venit.
 Et solet in multis bima manere locis.
 Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Æquet humo turres, tectaque rapta serat.
 Pellibus & fuis arcent mala frigora braccis,
 Oraque de toto corpore sola patent.

Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Nudaque consistunt formam servantia testæ
 Vina: nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar, ut cincti concresecant frigore rivi,
 Deque lacu fragiles effodiantur aquæ?
 Ipse, papyrifero qui non angustior amne,
 Miscetur vasto multa per ora freto,
 Caruleos ventis laices durantibus Ilter
 Congelat, & testis in mare serpit aquis:
 Quaque rates ierant, pedibus nunc itur: & undas
 Frigore concretas ungula pulsat equi:
 Perque novos pontes subterlabentibus undis
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.
 Vix equidem credar: sed cum sint præmia falsi
 Nulla; ratam debet testis habere fidem.
 Vidimus ingentem glacie consistere pontum,
 Lubricaque immotas testa premebat aquas.
 Nec vidisse sat est. durum calcavimus æquor:
 Undaque non udo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset,
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ.
 Tum neque se pandi possunt delphines in auras
 Tollere: tonantes dura coercet hyems.
 Et quamvis Boreas jactatis insonet alis,
 Fluctus in obsesso gurgite nullus erit.
 Inclusæque gelu stabunt, ut marmore, puppes:
 Nec poterit rigidas findere remus aquas.
 Vidimus in glacie pisces hæerere ligatos:
 Sed pars ex illis tum quoque viva fuit.
 Sive igitur nimis Boreæ vis sæva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas;
 Protinus æquato ficcis Aquilonibus Iltro,
 Invehitur celeri barbarus hostis equo:
 Hostis equo pollens longeque volante sagitta
 Vicinam late depopulatur humum.
 Diffugiunt alii: nullisque tuentibus agros,
 Incustoditæ dissipantur opes.
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra:
 Et quas divitias incolæ pauper habet.
 Pars agitur vincis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura Laremque suum.
 Pars cadit hamatis misere confixa sagittis:
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt:
 Et cremat insontes hostica flamma casas.
 Tum quoque, cum pax est, trepidant formidine bellis:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.

Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt, ho-
 Cessat iners rigido terra relicta situ. (Item.
 Non hic pampinea dulcis later nva sub umbra,
 Nec cumulant altos fervida musta lacus.
 Poma negat regio: nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos.
 Heu loca felici non adeunda viro!
 Ergo tam late pateat cum maximus orbis;
 Hæc est in poenas terra reperta meas.

E L E G I A X I.

SI quis es, insultes qui casibus improbe nostris,
 Meque reum dempto sine cruentus agas;
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino;
 Et dicam silices pectus habere ruum.
 Quis gradus ulterior, quo se tua porrigat ira
 Reitat? quidve meis cernis abesse malis?
 Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
 Cunque suo Borea Mænalis ursa videt.
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus:
 Utque fugax avidis cervus depressus ab urfis,
 Cinctaque montanis ut paver agna lupis;
 Sic ego belligeris à gentibus undique septus
 Terrear; holte meum pæne premente laus.
 Utque sit exiguum poenæ, quod conjuge cara,
 Quod patria careo, pignoribusque meis;
 Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
 Solvat & in mores ora diserta meos.
 In causa facili cuivis licet esse deserto,
 Et minimæ vires frangere quassa valent.
 Subruere est arces & stantia moenia virtus:
 Quamlibet ignavi præcipitata premunt.
 Non sum qui fueram: quid inanem proteris umbram?
 Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?
 Hector erat tunc cum bello certabat, & idem
 Tractus ab Hæmonio non erat Hector equo.
 Me quoque, quem noras olim, non esse memento,
 Ex illo superant hæc simulacra viro.
 Quid simulacra ferox dictis incessis amaris?
 Parce precor manes sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina. Nil fit in illis
 Quod magis errorem quam scelus esse putes.
 Pendimus eu profugi (satis tua pectora) poenas,
 Exsilioque graves, exsiliique loco.

Carnifici mea stenda potest fortuna videri :
 Te tamen est uno iudice mersa parum.
 Sævior es tristi Buiride : sævior illo
 Qui falsum lento tortuit igne bovem:
 Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes conciliaffe suas.
 Munere in hoc rex est usus, sed imagine major:
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicias à dextra latus hoc adaperitile tauri?
 Hac tibi, quem perdes, conjiciendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure,
 Mugiet, & veri vox erat illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut munus munere penses,
 Da precor ingenio præmia digna meo.
 Dixerat. at Phalaris, Pœnæ mirande repertor,
 Ipse tuum præsens imbue, dixit, opus.
 Nec mora, monstratis crudeliter ignibus ustus
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 Quid mihi cum Siculis inter Scythiasque Getasque?
 Ad te, quisquis is es, nostra querela redit.
 Utque sitim nostro possis explere cruore,
 Quantaque vis, avido gaudia corde feras.
 Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus,
 Te quoque ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Vlyses,
 Neptuni minor est, quam Iovis ira fuit.
 Ergo quicumque es, rescindere crimina noli,
 Deque gravi duras vulnere tolle manus:
 Utque meæ famam tenuent obliviam culpæ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæque memor sortis, quæ tollit eisdem
 Et premit, incertas ipse verere vices.
 Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis;
 Non est quod timeas. fortuna miserrima nostra est.
 Omne trahit secum Cæsar's ira malum.
 Quod magis ut liqueat, neve hoc ego fingere credar ;
 Ipse velim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

FRigora jam Zephyri minuunt : annoque peracto,
 Longior antiquis visa Mæotis hyems:
 Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
 Iam violas puerique legunt hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata serente ferunt :
 Prataque pubescunt variorum flore colorum,
 Indocilique loquax gutture vernat avis.

Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas tectaque parva facit.
 Herbaque, quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exferit è tepida molle cacumen humo:
 Quoque loco est vitis, de palmite gemma movetur:
 Nam procul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus:
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Otia nunc istic, junctisque ex ordine ludis
 Cedunt verbosi garrula bella fori.
 Lusus equo nunc est, levibus nunc luditur armis:
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.
 Nunc, ubi perfusa est oleo labente juvenus,
 Defessos artus virgine tingit aqua.
 Scena viget, studiiisque favor distantibus ardet,
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 O quater & quoties non est numerare beatam,
 Non interdicta cui licet urbe frui!
 At mihi sentitur nix verno sole soluta,
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ.
 Nec mare concrevit glacie: nec, ut ante, per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc aduare carinæ,
 Hospitaque in Ponti littore puppis adest;
 Sedulus occurram nautæ: dictaque salute,
 Quid veniat quæram, quisve, quibusve locis.
 Ille quidem mirum, nisi de regione propinqua
 Non nisi vicinas tutus araret aquas.
 Barus ab Italia tantum mare navita transit:
 Littora rarus in hæc portubus orba venit.
 Sive tamen Græca scierit, sive ille Latina
 Voce loqui; certe gratior hujus erit.
 Fas quoque ab ore freti longæque Propontidos undis,
 Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
 Quisquis is est, memori rumorem voce referre,
 Et fieri famæ parique gradusque potest.
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddita vota Iovi:
 Teque rebellatrix tandem Germania magni
 Triste caput pedibus supposuisse ducis.
 Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo;
 Ille meæ domui protinus hospes erit.
 Hei mihi, jamne domus Scythico Nasonis in orbe est?
 Iamque suum mihi dat pro Lare poena locum?
 Di facite, ut Cæsar non hoc penetrabile domumque,
 Hospitium poenæ sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

ECce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure, quid ad miseros veniebat exulis annos?
 Debueras illis imposuisse modum.
 Si tibi cura mei, vel si pudor ullus adesset;
 Non ultra patriam me sequerere meam.
 Quoq; loco primum tibi sum male cognitus infans,
 Illo tentasses ultimus esse mihi:
 Inque relinquendo, quod idem fecere sodales,
 Tu quoque dixisses tristis in urbe Vale.
 Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas solitum tibi moris honorem,
 Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
 Fumida cingatur florentibus ara coronis,
 Micaque sollemni thuris in igne sonet?
 Libaque dem pro te genitale notantia tempus,
 Concipiamque bonas ore favente preces?
 Non ita sum positus: nec sunt ea tempora nobis,
 Adventu possim lætus ut esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupressu
 Convenit, & structis flamma parara rogis.
 Nèc dare thura libet nil exorantia divos:
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum;
 In loca ne redeas amplius ista precor:
 Dum me terrarum pars pæne novissima Pontus
 Euxinus falso nomine dictus habet.

ELEGIA XIV.

CUtor & antistes doctorum sancte virorum,
 Quid facis ingenio semper amice meo?
 Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,
 Nunc quoque, ne videar totus abesse, caves?
 Suscipis exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus, artificum quæ nocuere suo?
 Immo ita fac quæso, vatum studiosè novorum,
 Quaque potes retine nomen in urbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
 Qui homini poenam non meruere sui.
 Sæpe per externas profugus pater exulat oras;
 Urbe tamen natis exulis esse licet.
 Palladis exemplo, de me sine matre creata
 Carmina sunt. stirps hæc progeniesque mea.
 Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba parente
 Hoc tibi tutari sarcina major erit.

Tres mihi sunt nam contagia nostra secuti :
 Cætera fac curæ sit tibi turba palam.
 Sunt quoque mutaræ ter quinque volumina formæ;
 Carmina de domini funere rapta sui.
 Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,
 Certius à summa nomen habere manu.
 Nunc incorrectum populi pervenit in ora:
 In populi quidquam si tamen ore meum est.
 Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis,
 Diverso missum quod tibi ab orbe venit.
 Quod quicumque leget (si quis leget) æstimet ante
 Compositum quo sit tempore, quoque loco.
 Aequus erit scriptis; quorum cognoverit esse
 Exilium tempus, barbariemque locum:
 Inque tot adversis carmen mirabitur ullum
 Ducere me tristi sustinuisse manu.
 Ingenium fregere meum mala: cujus & ante
 Fons infœcundus parvaque vena fuit.
 Sed quæcunque fuit, nullo exercente, refugit,
 Et longo perit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inviter alarque,
 Copia, pro libris arcus & arma sonant.
 Nullus in hac terra, recitem si carmina, cujus
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quo secedam locus est, custodia muri
 Summoveret infestos clausaque porta Geræ.
 Sæpe aliquod quæro verbum, nomenque locumque:
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
 Dicere sæpe aliquid conanti, turpe fateri,
 Verba mihi defunt: dediticique loqui.
 Threscio Scythicoque fere circumsonor ore,
 Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi, timeo, ne sint immista Latiosis,
 Inque meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcumque legas, venia dignare libellum:
 Sortis & excusa conditione meæ.

T R I S T I V M

L I B E R I V.

E L E G I A I.

SI qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis;
 Excusata suo tempore lector habe:
 Exsul eram: requiesque mihi non fama peti-
 ta est:
 Mens intenta suis ne foret usque malis.

Hoc

Hoc est cur canteat vincetus quoque compede fossor,
 Indocili numero cum grave mollit opus.
 Cantat & innitens limosæ pronus arenæ
 Adverso tardam qui trahit amne ratem.
 Quique refert pariter lentos ad pectora remos,
 In numerum pulsa brachia versat aqua.
 Fessus ut incubuit baculo saxoque resedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancillæ decipiturque labor.
 Fertur & abducta Briseïde tristis Achilles
 Hæmonia curas attenuasse lyra.
 Cum traheret silvas Orpheus & dura canendo
 Saxa; bis amissa conjuge moestus erat.
 Me quoque Musa levat Ponti loca iussa petentem.
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ:
 Sola nec insidias inter, nec militis enses,
 Nec mare, nec ventos, barbariamque timer.
 Scit quoque, cum peris, quis me deceperit error:
 Et culpam in facto non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua, quod obfuit ante,
 Cum mecum juncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, quoniam nocitura fuerunt,
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? vis me tenet ipsa sacrorum:
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapore fuit.
 Sentit amans sua damna fere; tamen hæret in illis,
 Materiam culpæ persequiturque suæ.
 Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,
 Præsentis casus inmemoremque facit.
 Utque suum Bacche non sentit saucia vulnus,
 Dum stupet Idæis exululata jugis;
 Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium, Scythici nec littora ponti,
 Ille nec iratos sentit habere deos.
 Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes,
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Iure deas igitur veneror mala nostra levantes;
 Sollicitæ comites ex Helicone fugæ:
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.

Sint precor hæc saltem faciles mihi : namque
deorum

Cætera cum magno Cæsare turba facit.
Meque tot a lverfis cumulat, quot strus arenas,
Quotque frerum pisces, ovaque piscis habet.
Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque nives;
Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
Dum miser Euxini littora sæva peto.
Nec tamen, ut veni, levior fortuna malorum est:
Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
Hic quoque cognosco natalis stamina nostri ;
Stamina de nigro vellere facta mihi.
Utque neque insidias, capitisque pericula narrem;
Vera quidem vidi, sed graviora fide.
Vivere quam miserum est inter Bessosque Getasque
Illum, qui populi semper in ore fuit !
Quam miserum est, porta vitam muroque tueri,
Vixque sui tutum viribus esse loci ?
Aspera militiæ juvenis certamina fugi,
Nec nisi lusura movimus arma manu :
Nunc senior gladioque latus scutoque finistram,
Caniziem galeæ subitioque meam.
Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus ;
Induimus trepida protinus arma manu.
Hostis habens arcus imbutaque tela veneno,
Sævus anhelanti moenia lustrat equo.
Utque rapax pecudem, quæ se non texit ovili.
Per fata, per sylvas, fertque refertque lupus ;
Sic, si quem nondum portarum sede receptum
Barbarus in campis repperit hostis ; habet.
Aut sequitur captus, coniectaque vincula collo
Accipit : aut telo virus habente perit.
Hic ego sollicitæ jaceo novus iucola sedis ;
Heu nimium fati tempora lenta mei !
Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis.
Sed neque cui recitem quisquam est mea carmina:
nec qui

Auribus accipiat verba Latina suis.

Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboque legoque :

Tutaque judicio littera nostra suo est.

Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?

An mea Sauromatæ scripta Getæque legent?

Sæpe etiam lacrymæ sunt me scribente profusæ,

Humidaque est fletu littera facta meo.

Corq; vetusta meum tanquam nova vulnera sentit,

Inque sinum moestæ labitur imber aquæ.

Dum vice mutata qui sim fuerimque recordor,
 Et tulerit me quo casus, & unde, subit;
 Sæpe manus demens studiis irata sibi que
 Misit in arduos carmina nostra focos.
 Atque ea de multis, quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas. (men
 Tu quoq; non melius, quam sunt mea tempora, car-
 Interdicta mihi consule Roma boni.

ELEGIA II.

Iam fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Vincta potest flexo succubuisse genu.
 Altaque velantur fortasse palatia fertis,
 Thuraque in igne sonant, inficiuntque diem,
 Caudidaque adducta collum percussa securi
 Victima purpureo sanguine tingit humum:
 Dona que amicorum templis promissa deorum
 Reddere victores Cæsar uterque parant:
 Et qui Cæsareo juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuo terras ut regat ista domus:
 Cumque bonis nuribus pro sospite Livia nato
 Munera dat meritis, sæpe datura, deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetua servat virginitate focos.
 Plebs pia, cumque pia lætatur plebe Senatus:
 Parvaque cujus eram pars ego nuper, eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt,
 Famaque tam longe non nisi parva venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cumque ducum titulis oppida capta leget.
 Vinculaque captiva reges cervice gerentes
 Ante coronatos ire videbit equos:
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos,
 Terribiles aliis immemoresque sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina quæret
 Pars referet, quamvis noverit illa parum:
 Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit;
 Non illo vultu, cum tulit arma, fuit:
 Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
 Hortator pugnae consiliumque fuit.
 Perfidus hic nostros inclusit fraude locorum,
 Squallida prolixis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi male rectus ab ulva,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis inuicti sub pede moesta sedet:
 Collaque Romanæ præbens animosa securi
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore veheris
 Purpureus populi rite per ora tui:
 Quaque ibis manibus circumplaudere tuorum;
 Undique jactato flore tegente vias.
 Tempora Phœbea lauro cingentur, Ioque
 Miles Io magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuque simul fremituque calentes
 Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra faventia votis:
 Et dabitur merito laurea vota Iovi.
 Hæc ego sum notus qua possum mente videbor
 Erepti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatiat libera terras:
 In cœlum celeri pervenit illa via.
 Illa meos oculos mediâ deducit in urbem,
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Invenietque animus, qua currus spectet eburnos.
 Sic certe in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix,
 Lætæque erit præfens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longeque remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoque jam serum referet veteremque trium-
 phum.
 Quo tamen audiéro tempore, lætus ero.
 Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam,
 Causaque privata publica major erit.

E L E G I A III.

Magna minorque feræ, quarum regis altera
 Grajas,
 Altera Sidonias, utraque sicca, rates,
 Omnia cum summo positæ videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas,
 Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intacta circulus exstet humo;
 Aspiciete illa precor, quæ non bene moenia quondam
 Dicitur Iliades transfiliisse Remus:

Inque

Inque meam nitidos dominam convertite vultus:
 Sitque memor nostri necne, referre mihi.
 Hei mihi cur timui? quæ sunt manifesta requiro.
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
 Crede quod est, & vis: ac desine tuta vereri:
 Deque fide certa sit tibi certa fides:
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,
 Non mentitura tu tibi voce refer:
 Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est:
 Quodque potest, secum nomen habere tuum.
 Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret,
 Teque remota procul, si modo vivit, amat.
 Ecquid, ubi incubuit justo mens ægra dolori,
 Lenis ab admonito pectore somnus abit?
 Tunc subeunt curæ, dum te lectusque locusque
 Tangit, & oblitam non finit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur,
 Fessaque jactari corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant,
 Detque tuus mœsti signa doloris amor:
 Nec cruciari minus, quam cum Thebana peremptum
 Hæctora Thessalico vidit ab axe rapti.
 Quid tamen ipse precer dubito: nec dicere possum,
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
 Non es ut amisso conjugè digna fores.
 Tu vero tua damna dole mitissima conjux,
 Tempus & à nostris exiige triste malis.
 Fleque meos casus. est quædam flere voluptas:
 Expletur lacrymis egeriturque dolor.
 Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea, morte fores sola relicta mea.
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
 Sparssissent lacrymæ corpora nostra piæ:
 Supremoque die notum spectantia cœlum
 Texissent digiti lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avito,
 Tactaque nascenti corpus haberet humus.
 Denique dum vixi sine crimine, mortuus essem,
 Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
 Me miserum, tu si cum diceris exulis uxore
 Avertis vultus, & subit ora rubor!
 Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri?
 Me miserum, si te jam pudet esse ineam?
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 Conjugè, nec nomen dissimulare viri?
 Tempus ubi est, quo te (nisi non vis illa referri)
 Et dici meministi, juxit & esse meam?

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi male tectus ab ulva,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pede mœsta sedet:
 Collaque Romanæ præbens animosa securi
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore veheris
 Purpureus populi rite per ora tui:
 Quaque ibis manibus circumplaudere tuorum;
 Undique jactato flore tegente vias.
 Tempora Phœbea lauro cingentur, Ioque
 Miles Io magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuque simul fremiturque calentes
 Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra faventia votis:
 Et dabitur merito laurea vota Iovi.
 Hæc ego summotus quæ possum mente videbor
 Erepti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatietur libera terras:
 In cœlum celeri pervenit illa via.
 Illa meos oculos mediam deducit in urbem,
 Immunes tanti nec sinit esse boni.
 Invenietque animus, qua currus spectet eburnos.
 Sic certe in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix,
 Lætaque erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longeque remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoque jam serum referet veteremque triumphum.
 Quo tamen audiëro tempore, lætus ero.
 Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam,
 Causaque privata publica major erit.

E L E G I A I I I.

Magna minorque feræ, quantum regis alteri
 Grajas,
 Altera Sidonias, utraque sicca, rates,
 Omnia cum summo positæ videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas,
 Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intacta circulus exiter humo;
 Aspiciate illa precor, quæ non bene mœnia quondam
 Dicitur Iliades transfliisse Remus:

Inque

Inque meam nitidos dominans convertite vultus:
 Sitque memor nostri necne, referre mihi.
 Hei mihi cur timui? quæ sunt manifesta requiro.
 Cur labat ambigno spes mea mista metu?
 Crede quod est, & vis: ac desine tuta vereri:
 Deque fide certa sit tibi certa fides:
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,
 Non mentitura tu tibi voce refer:
 Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est:
 Quodque potest, secum non ten habere tuum.
 Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret,
 Teque remota procul, si modo vivit, amat.
 Ecquid, ubi incubuit justo mens ægra dolori,
 Lenis ab admonito pectore somnus abit?
 Tunc subeunt curæ, dum te lectusque locusque
 Tangit, & oblitam non finit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur,
 Fessaque jactati corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant,
 Detque tuus mœsti signa doloris amor:
 Nec cruciari minus, quam cum Thebana peremptum
 Hæctora Thessalico vidit ab axe rari.
 Quid tamen ipse prece dubito: nec dicere possum,
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
 Non es ut amisso conjugè digna fores.
 Tu vero tua damna dolo mitissima conjux,
 Tenipus & à nostris exiit triste malis.
 Fleque meos casus, est quædam flere voluptas:
 Expletur lacrymis egeriturque dolor.
 Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea, morte fores sola relicta mea.
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
 Sparfissent lacrymæ corpora nostra piæ:
 Supremoque die notam spectantia cœlum
 Texissent digiti lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avito,
 Tactaque nascenti corpus haberet humus.
 Denique dum vixi sine crimine, mortuus essem,
 Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
 Me miserum, tu si cum diceris exulis uxore
 Avertis vultus, & subit ora rubor!
 Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri?
 Me miserum, si te jam pudet esse meam?
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 Conjugè, nec nomen dissimulare viri?
 Tempus ubi est, quo te (nisi non vis illa referri)
 Et dici memini, juxit & esse meam?

Utque proba dignum est, omni tibi dote placebam.
 Addebat veris multa faventis amor.
 Nec quem præferres (ita res tibi magna videbar)
 Quemve tuum malle esse, vir alter erat.
 Nunc quoq; ne pudeat, quod sis mihi nupta, tuusque
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.
 Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu;
 Non legis Evadnen erubuisse viro.
 Nec, quia rex mundi comæscuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phæon hon inficiendus erat.
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quod precibus periit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sævis ego sum Iovis ignibus ictus,
 Purpureus molli fiat in ore rubor:
 Sed magis in nostri curam consurge tuendi,
 Exemplumque mihi conjugis esto bonæ:
 Materiamque tuis tristem virtutibus imple.
 Ardua per præceps gloria vadit iter.
 Hæc tibi quis nosset, felix si Troja fuisset?
 Publica virtutis per mala facta via est.
 Ars tua Tiphys jacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua, Phœbe, jacet.
 Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus; arguiturque malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna; caputque
 Conspicuum pietas qua tua tollat habet.
 Vere temporibus, quorum nunc munere freta es,
 Et patet in laudes area magna tuas.

E L E G I A I V.

O Qui nominibus cum sis generosus avitis,
 Exsuperas morum nobilitate genus,
 Cujus inest animo patrii candoris imago,
 Non careat nervis candor ut ille suis,
 Cujus in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latio non fuit ulla foro;
 Quod minime volui, positus pro nomine sigis
 Dicitur es: ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi: tua te bona cognita produnt.
 Si, quod es, appares; culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium noles tibi carmine factum
 Principe tam justo posse nocere puto.
 Ipse pater patriæ, (quid enim civilius illo?)
 Sustinet in nostro carmine sæpe legi:
 Nec prohibere potest, quia res est publica, Cæsar:
 Et de communi pars quoque nostra bono est.
 Iupiter ingeniis præbet sua numina vatum,
 Sequæ celebrari quolibet ore sinit,

Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est :
 Quorum hic aspicitur, creditur ille deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebor:
 Non fuit arbitrii littera nostra tui.
 Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra,
 Incolumis cum quo sæpe locutus eram.
 Quo vereare minus ne sim tibi crimen amicus,
 Invidiam, si qua est, autor habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
 (Hoc certe noli dissimulare) pater:
 Ingeniumq; meum (potes hæc meminisse) probabat:
 Plus etiam quam me iudice dignus eram.
 Deque meis illo referebat versibus ore,
 In quo pars altæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit;
 Sed prius auctori sunt data verba tuo. (Etis,
 Nec data sunt, mihi crede, tamen: sed in omnibus a-
 Ultima si demas, vita tuenda mea est.
 Hanc quoque, qua perii, culpam, scelus esse negabis,
 Si tanti series sit tibi nota mali.
 Aut timor, aut error; nobis prius obfuit error,
 Ab sine me fati non meminisse mei.
 Neve retractando nondum coeuntia rumpe
 Vulnere, vix illis proderit ipsa quies.
 Ergo ut jure damus poenas; sic absfuit omne
 Peccato facinus consiliumque meo.
 Idque deus sentit: pro quo nec lumen ademptum est,
 Nec mihi detractas possidet alter opes.
 Forfitan hanc ipsam, vivat modo, finiet olim,
 Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.
 Nunc precor hinc alio jubear discedere: si non
 Nostra verecundo vota pudore carent.
 Mitius exilium paulloque quietius oro,
 Quique sit a sævo longius hoste, locum.
 Tantaque in Augusto clementia; si quis ab illo
 Hæc peteret pro me, forfitan ille daret.
 Frigida me cohibent Euxini lititora ponti:
 Dicitur ab antiquis Axenus ille fuit.
 Nam neque jactantur moderatis æquora ventis,
 Nec placidos portus hospita navis habet.
 Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quærunt,
 Nec minus infida terra timeretur aqua.
 Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
 Pæne sub ejusdem frigoris axe jacent.
 Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dira
 Cæde pharetratae spargitur ara deæ.
 Hæc prius, ut memorant, non invidiosa nefandis,
 Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic pro supposita virgo *Delopeia* cerva.

Sacra deæ coluit qualiacunque suæ.

Quo postquam, dubium pius an sceleratus, *Orestes*

Exactus furis venerat ipse suis,

Et comes exemplum veri *Phocæus* amoris,

Qui duo corporibus, mentibus unus erant ;

Protinus evincti tristem ducuntur ad aram ,

Quæ stabat geminas ante cruenta fores.

Nec tamen hunc sua mors , nec mors sua terruit il-
lum :

Alter ab alterius funere moestus erat.

Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos:

Cinxerat & *Grajas* barbara vitta comas;

Cum vice sermonis fratrem cognovit, & illi

Pro nece complexus *Iphigeneia* dedit.

Læta deæ signum crudelia sacra perosæ

Transtulit ex illis in meliora locis.

Hæc igitur regio magni pæne ultima mundi,

Quam fugere homines dique , propinqua mi-
hi est.

Atque meam terram prope sunt funebria sacra,

Si modo *Nasoni* barbara terra sua est.

O utinam venti , quibus est ablatas *Orestes*,

Placato referant & mea vela deo.

E L E G I A V.

○ Mihi dilectos inter fors prima sodales,

Vnica fortunis ara reperta meis.

Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,

Vt vigil infusa *Pallade* flamma solet ,

Qui veritus non est portus aperire fideles,

Fulmine percussæ confugiunisque rati,

Cujus eram censu non me sensurus egentem ,

Si *Cæsar* patrias eripuisset opes ;

Temporis oblitum dum me rapit impetus hujus,

Excidit heu nomen quam mihi pæne tuum!

Tu tamen agnoscis : tactusque cupidine laudis ,

Ille ego sum, cuperes d cere posse palam.

Certe ego, si sineres , titulum tibi reddere vellem,

Et raram famæ conciliare fidem.

Ne noceam grato vereor tibi carmine: neve

Intempestivus nominis obstat honor.

Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude,

Meque tui memorem, teque fuisse pium.

Vtque facis renis ad opem luctare ferendam,

Dum veniet placido mollior aura deo:

Et tutare caput nulli servabile ; si non

Qui meritis *Stygia* sublevez illud aqua.

Teque, quod est rarum, præsta constanter ad omne
Indeclinatæ munus amicitiae.

Sic tua processus habeat fortuna perennes:

Sic o; e non egeas ipse, juvesque tuos:

Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,

Incidat & veltro rara querela toro:

Diligat & semper socius te sanguinis illo

Quo pius affectu Castora frater amat:

Sic juvenis, similisque tibi sit natus, & illum

Moribus agnoscat quilibet esse tuum:

Sic faciat socerum teda te nata jugali,

Nec tardum juveni det tibi nomen avi.

ELEGIA VI.

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,
Præbet & incurvo colla premenda jugo.

Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.

Tempore Pœnorum compescitur ira leonum,
Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet.

Quæque sui jussis obtemperat Inda magistri
Bellua, servitium tempore victa subit.

Tempus, ut extentis tumeat facit uva racemis,
Vixque merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen perducit aristas,
Et ne sint tristi poma sæpe ore facit.

Hoc tenuat dentem terram findentis aratri,
Hoc rigidos filices, hoc adamanta terit.

Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras,
Hoc minuis luctus, moestaque corda levat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas
Præterquam curas attenuare meas.

Vt patria careo; bis frugibus area trita est:
Diffiluit nudo pressa bis uva pede.

Nec quæsitæ tamen spatio patientia longo est,
Mensque mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiunt juga sæpe juveni,
Et domitus fræno sæpe repugnat equus:

Tristior est etiam præsens ærumna priore:
Vt sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est.

Nec tam nota mihi, quam sunt, mala nostra fuerunt:
Sed magis hoc; quo sunt cognitiora, gravant.

Est quoque non minimum vires afferre recentes,
Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulva novus est luctator arena,
Quam cui sunt tarda brachia fessa mora.

Integer est melior nitidis gladiator in armis,
Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene præcipites navis modo facta procellas:
 Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.
 Nos quoque quæ ferimus tulimus patientius ante,
 Quæ mala sunt longa multiplicata die.
 Credite, deficio: nostroque à corpore (quantum
 Auguror) accedunt tempora parva malis.
 Nam neque sunt vires, nec quæ color esse solebat:
 Vix habeo tenuem quæ regat ossa cutem.
 Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Urbis abest facies: absunt mea cura sodales:
 Et, qua nulla mihi carior, uxor abest.
 Vulgus adest Scythicum, braccaræq; turba Getarum,
 Sic mala, quæ video, non videoque, nocent.
 Una tamen spes est, quæ me solatur in itis;
 Hæc fore morte mea non diuturna mala.

E L E G I A VII.

BIs me sol adiit gelidam post frigore brumam;
 Bisque suum tacto pisce peregit iter.
 Tempore tam longo cur non tua dextera versus
 Quamlibet in paucos officiosa fuit?
 Cur tua cessavit pietas scribentibus illis,
 Exiguus nobis cum quibus usus erat?
 Cur quoties alicui dum chartæ vincula dempsi,
 Illam speravi nomen habere tuum?
 Di faciant, ut sæpe tua sit epistola dextra
 Scripta, sed ex multis reddita nulla mihi.
 Quod precor esse liquet, credam prius ora Medusæ
 Gorgonis anguinæ cincta fuisse comis:
 Esse canes utero sub Virginis: esse Chimæram,
 A truce quæ flammis separet angue leam:
 Quadrupedesq; homines cû pectore pectora junctos:
 Tergemiumque virum, tergemiumque canem:
 Sphingaque, & Harpyias, serpentipedesque Gigantes:
 Centimanumque Gygen, semibovemque virum.
 Hæc ego cuncta prius, quam te carissime credam
 Mutatum, & curam deposuisse mei.
 Innumeri montes inter me teque, viæque,
 Fluminaque, & campi, nec freta pauca jacent.
 Mille potest caussis, à te quæ littera sæpe
 Missa sit, in nostras rarâ venire manus.
 Mille tamen caussas scribendo vince frequenter:
 Excusem ne te semper amice mihi.

E L E G I A VIII.

IAm mea cygneas imitantur tempora plumas,
 Inficit & nigras alba senecta comas:

Iam subeunt anni fragiles, & inertior ætas:
 Iamque parum firmo me mibi ferre grave est.
 Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu:
 Quæque meæ semper placuerunt otia menti
 Carpere, & in studiis molliter esse meis.
 Et parvam celebrare domum, veteresque Penates;
 Et quæ nunc domino rura paterna carent:
 Inque sinu dominæ, carisque nepotibus, inque
 Securus patria consenuisse mea:
 Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas:
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita dis visum: qui me terraque marique
 Actum Sarmaticis exposuere locis:
 In cava docentur quassæ navalia puppes,
 Ne temere in mediis dissoluantur aquis.
 Ne cadat, & multas palmas inhonestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles, ubi emeritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma, Lares.
 Sic igitur tarda vixes minuente senecta,
 Me quoque donari jam, vix, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducere colunt,
 Nec siccam Gærico fonte levare sitim:
 Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos:
 Nunc hominum visu rursus & urbe frui.
 Sic animo quondam non divinante futura
 Optabam placide vivere posse senex.
 Fata repugnarunt: quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, postertora gravant.
 Iamque decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas pæne tenere videbar,
 Curriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sævire coëgi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet:
 Ipsaque delictis victa est clementia nostris:
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patria peragenda sub axe Boreo est,
 Qua maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hæc mihi si Delphos, Dodonaque diceret ipsa:
 Esse videretur vanus uterque locus.
 Nil adeo validum est, adamas licet alliget illud,
 Ut maneat rapido firmius igne Iovis.
 Nil ita sublime est, supraque pericula tendit,
 Non sit ut inferius suppositumque deo.
 Nam quamquam vitio pars est contracta malorum,
 Plus tamen extitit numinis ira dedit.

At vos admoniti nostris quoque casibus esse,
Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA IX.

Silicet, & pateris, nomen facinusque tacebo,
Et tua Lethæis acta dabuntur aquis:
Nostraque vincetur lacrymis clementia seris.
Fac modo te pateat poenituisse tui:
Fac modo te damnes, cupiasque eradere vitæ
Tempora, si possis, Tisiphonæa tuæ.
Sin n. inus, & flagrant odio tua pectora nostro;
Induet infelix arma coacta dolor.
Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem;
Nostra suas istuc porriget ira manus.
Omnia, si nescis, Cæsar mihi jura reliquit,
Et sola est patria poena carere mea.
Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo.
Sæpe Iovis telo quercus adusta vires.
Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas;
Pierides vires & sua tela dabunt.
Ut Scythicis habitem longe summotus in oris,
Siccaque sint oculis prostrata signa meis;
Nostra per immensas ibunt præconia gentes,
Quodque querar, notum, qua patet orbis, erit.
Ibit ad occasum, quidquid dicemus, ab ortu:
Tellis & Hesperiae vocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans altas audiar undas,
Et gemitus vox est magna futura mei.
Nec tua te fontem tantummodo sæcula norint:
Perperuæ crimen posteritatis eris.
Iam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi.
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.
Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
Hoc quoque, quam volui, plus est, cane Musa recessus,
Dum licet huic nomen dissimulare suum.

ELEGIA X.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut noris, accipe posteritas.
Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab urbe decem.
Editus hinc ego sum: nec nou, ut tempora noris,
Cum cecidit fato consul uterque pari:
Si quid id est, usque à proavis verus ordinis hæres;
Non modo fortunæ munere factus eques.
Nec stirps prima sui: genito sum fratre creatus,
Qui tribus ante quater mensibus ortus erat.

Lucifer amborum natalibus affuit idem :
 Vna celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est armiferæ fectis de quinque Minervæ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
 Protinus excolimur teneri, curaque parentis
 Imus ad insignes urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo;
 Fortia verbosi natus ad arma fori.
 At mihi jam puero cælestia sacra placebant,
 Inque suum furtim Musa trahebat opus.
 Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,
 Et quod tentabam scribere, versus erat.
 Interea tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumpta mihiq; toga est:
 Induiturque humeris cum lato purpureo clavo:
 Et studium nobis, quod fuit ante, manet,
 Iamque decem vitæ frater geminaverat annos,
 Cum perit: & cœpi parte carere mei.
 Cœpimus & teneræ primos ætatis honores,
 Deque viris quondam pars tribus una fui.
 Curia restabat: clavi mensura coacta est,
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 Sollicitæque fugax ambitionis eram:
 Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
 Otia; iudicio semper aucta meo.
 Temporis illius colui fovique poëtas,
 Quorquod erant vates, rebar adesse deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
 Quæque nocet serpens, quæ juvat herba, Macer,
 Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes;
 Iure sodaliti qui mihi junctus erat.
 Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Iambo,
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures;
 Dum ferit Ausonia Carmina culta lyra.
 Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitia fata dedere cœx.
 Successor fuit hic tibi Galle; Propertius illi,
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utque ego majores, sic me coluere minores:
 Notaque non tarde facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilia legi;
 Barba resecta mihi bisve semelve fuit.

Moverat ingenium totam cantata per urbem
 Nomine non vero dicta Corinda mihi.
 Multa quidem scripsi : sed quæ vitiosa putavi,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
 Tum quoq; cum fugerem, quædã placitura cremavi,
 Iratus studio carminibusque meis.
 Molle Cupidineis nec inexpugnabile telis
 Cor mihi, quodque levis causa moveret. erat.
 Cum tamen hoc essem, mininioque accenderer igne;
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Pæne mihi puero, nec digna, nec utilis uxor
 Est data : quæ tempus per breve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
 Non tamen in nostro firma futura thoro.
 Ultima, quæ mecum seros permanit in annos,
 Sustinuit conjux exulis esse viri.
 Filia me mea bis prima fecunda juventa,
 Sed non ex uno conjuge fecit avum.
 Et jam completus genitor sua fata; novemque
 Addiderat lustris altera lustra novem:
 Non aliter flevi, quam me sterturus ademptum
 Ille fuit. matri proxima busta tuli.
 Felices ambo tempestiveque sepulti,
 Ante diem pœnæ quod periere mere.
 Me quoque felicem, quod non viventibus illis
 Sum miser, & de me quod dolere nihil.
 Si tamen exstinctis aliquid nisi nomina restant,
 Et gracilis structos effugit umbra rogos,
 Fama parentales si vos mea contigit umbræ,
 Et sunt in Stygiò crimina nostra foro;
 Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorum jussæ non scelus esse fugæ.
 Manibus hoc satis est. ad vos studiosa revertor
 Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ.
 Iam mihi canities, pulsus melioribus annis,
 Venerat, antiquas miscueratque comas:
 Postque meos ortus Pisæa victus oliva
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
 Quærere me læsi principis ira juber.
 Causa meæ cunctis nimium quoque nota ruinae
 Indicio non est significanda meo. (text)
 Quid reseram comitumque nefas, famulosque nocent-
 Ipseque multa tuli non leviora fuga.
 Indignata malis mens est succumbere: seque
 Præstitit invictam viribus uti suis:
 Oblitusque mei ductæque per otia vitæ,
 Insolita cepi temporis arma manu.

Totque tuli terra casus pelagoque; quot inter
 Occultum stellæ conspicuumque polum.
Tacta mihi tandem longis erroribus acta
 Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
Hic ego, finitimis quamvis circumsonor armis,
 Tritia, quo posum, carmine fata levo.
Quod quamvis nemo est, cuius referatur ad aures;
 Sic tamen absumo decipioque diem.
Ergo quod vivo, durisque laboribus obsto,
 Nec me sollicitæ tædia lucis habent;
Gratia Musa tibi, nam tu solatia præbes,
 Tu curæ requies, tu medicina venis:
Tu dux & comes es: tu nos abducis ab Istro,
 In medioque mihi das Helicone locum.
Tu mihi, quod rarum est, vivo sublime dedisti
 Nomen; ab exsequiis quod dare fama solet.
Nec qui detractat præsentia livor, iniquo
 Vllum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magpos cum sæcula nostra poetas;
 Non fuit ingenio fama maligna meo.
Cumque ego præponam multos mihi; non minor illis
 Dicor, & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatum præfagia veri;
 Protinus ut moriar, non ero terra ruus.
Sive favore tui, sive hanc ego carmine famam;
 Iure tibi grates, candide lector, ago.

T R I S T I V M

LIBER V.

ELEGIA I.

Hunc quoque de Getico, nostri studiose, li-
 bellum
 Litioze, præmissis quattuor adde meis.
 Hic quoque talis erit, qualis fortuna poëtæ.
 Invenies toto carmine dulce nihil.
 Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen;
 Materix scripto conveniente suæ.
 Integer & lætus, læta & juvenilia lusi:
 Illa tamen nunc me composuisse piger.
 Ut cecidi, subiti perago præconia casus,
 Sumque argumenti conditor ipse mei.
 Utque jacens ripa deslere Caystrius ales
 Dicitur ore suam deficiente necem :
 M m m †

Sic ego Sarmaticas longe projectus in oras,
 Efficio tacitum ne mihi funus eat.
 Delicias si quis lascivaque carmina quærit,
 Præmoneo nunquam scripta quod ista legat.
 Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
 Et plures, quorum nomina magna vigent.
 Atque utinam numero nos non essemus in isto.
 Hei mihi cur unquam Musa locuta mea est!
 Sed dedimus pœnas, Scythique in finibus Istri
 Ille pharetrati lusor amoris adest.
 Quod superest, socios ad publica carmina flexi,
 Et memores jussi nominis esse mei.
 Si tamen ex vobis aliquis tam multa requireret
 Vnde dolenda canam: multa dolenda tuli.
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte.
 Materia est propriis ingeniosa malis.
 Et quota fortunæ pars est in carmine nostræ?
 Felix qui patitur quæ numerare potest.
 Quot frutices silvæ, quot flavas Tybris arenas,
 Mollia quot Martis gramina campus habet;
 Tot mala pertulimus: quorum medicina quiesque
 Nulla, nisi in studio est, Pieridumque mora.
 Quis tibi Naso modus lacrymosi carminis? inquis.
 Idem fortunæ qui modus hujus erit.
 Quod querar illa mihi pleno de fonte ministrat:
 Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
 At mihi si cara patriam cum conjuge reddas;
 Sint vultus hilares, sinque quod ante fui.
 Lenior invicti si sit mihi Cæsaris ira;
 Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.
 Nec tamen ut lusit, rursus mea littera ludet:
 Sit semel illa joco luxuriata meo.
 Quod probet ipse canam: pœnæ modo parte levata
 Barbariam, rigidos effugiamque Getas.
 Interea nostri quid agant nisi triste libelli?
 Tibi funeribus convenit ista meis.
 At poteras, inquis, melius mala ferre silentio,
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur,
 Acceptoque gravi vulnere flere vetas.
 Ipse Perillæo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, & bovis ore queri.
 Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles;
 Tun' inhibes fletus durior hoste meos?
 Cum faceret Nioben orbam Latonia proles;
 Non tamen & siccas jussit habere genas.
 Est aliquid fatale malum per verba levare:
 Hoc querulam Progen Halcyonemque facit.

Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 Strangulat inclusus dolor, atque exæstuat intus:
 Cogitur & vires multiplicare suas.
 Da veniam potius: vel totos tolle libellos;
 Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.
 Sed nec obesse potest ulli: nec scripta fuerunt
 Nostra, nisi auctori perniciofa suo.
 At mala sunt, fateor. quis te mala sumere cogit?
 Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?
 Ipse nec hoc mando: sed ut hic deducta legantur,
 Non sunt illa suo barbariora loco.
 Nec me Roma suis debet conferre poetis.
 Inter Sauromatas ingeniosus eram.
 Denique nulla mihi captatur gloria, quæque
 Ingenio stimulos subdere fama solet.
 Nolumus assiduis animum tabescere curis:
 Quæ tamen irrumpunt: quoque vetantur, eunt.
 Cur scribam docui: cur mittam quæritis istos?
 Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

ECquid ut è Ponto nova venit epistola, palles,
 Et tibi sollicita solvitur illa manu?
 Pone metum; valeo. corpusque, quod ante laborum
 Impatiens nobis invalidumque fuit;
 Sufficit. atque ipso vexatum induruit usu.
 An magis infirmo non vacat esse mihi?
 Mens tamen ægra jacet, nec tempore roborata sumpsit,
 Affectusque animi, qui fuit ante, manet.
 Quæque mora spatiumque suo coitura putavi
 Vulnere; non aliter, quam modo facta, dolent.
 Scilicet exiguis prodest annosa vetustas:
 Grandibus accedunt tempore damna malis.
 Pæne decem totis aluit Pæantius annis
 Peltiferum tumido vulnus ab angue datum:
 Telephus æterna consumptus tabe perisset,
 Si non quæ nocuit dextra tulisset opem.
 Et mea, si facinus nullum commisimus; opto
 Vulnere qui fecit, facta levare velit:
 Contentusque mei jam tandem parte doloris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahbat ut multum, multum restabit acerbi:
 Parsque meæ pœnæ totius instar erit.
 Littora quot conchas, quot amoena rosaria flores,
 Quotve soporiferum grana papaver habet:
 Sylva seras quot alit, quot piscibus unda natatur,
 Quot tenerum pennis aëra pulsat avis;

Tot premor adverſis. quæ ſi comprehendere coner,
 Icariae numerum dicere coner aquæ.
 Utque viæ caſus, ut amara pericula ponti,
 Ut taceam ſtrictas in mea ſata manus;
 Barbara me tellus, orbisque noviffima magni
 Sufſinet, & ſævo cinctus ab hoſte locus.
 Hinc ego trajicere (nec enim mea culpa cruenta eſt)
 Effer, quæ debet, ſi tibi cura mei.
 Ille deus, bene quo Romana potentia nixa eſt,
 Sæpe ſuo victor lenis in hoſte fuit.
 Quid dubitas, & tuta times? accede, rogaque.
 Cæſare nil ingens mitius orbis habet. (quint,
 Me miſerum ꝑ quid agam, ſi proxima quæque relia-
 Subtrahis & fracto tu quoque colla jugo.
 Quo ferar? unde petam lapſis ſolatia rebus?
 Anchora jam noſtram non tener ulla ratem.
 Viderit: ipſe ſacram quamvis inſiſtus ad aram
 Confugiam, nullas ſummovet ara manus.
 Alloquar en abſens abſentia numina ſupplex:
 Si fas eſt hominem cum Iove poſſe loqui.
 Arbitr imperii, quo certum eſt ſoſpitem cunctos
 Auſoniæ curam gentis habere deos,
 O decus, & patriæ per te florentis imago ꝑ
 O vir non ipſo, quem regis, orbe minor ꝑ
 Sic habites terras, & te deſideret æther,
 Sic ad paſta tibi ſidera tardus eas;
 Parce precor: minimamque tuo de fulmine partem
 Deme. ſatis poenæ, quod ſuperabit, erit.
 Ira quidem moderata tua eſt: vitamque dediſti:
 Nec mihi jus civis: nec mihi nomen abeſt.
 Nec mea conceſſa eſt aliis fortuna: nec exſul
 Ediſti verbis nominor ipſe tui.
 Omniaque hæc timui, quoniam meruiſſe videbar:
 Sed tua peccato lenior ira meo eſt.
 Arva relegatum juſſiſti viſere Ponti,
 Et Scythicum proſuga ſcindere nappæ fretum,
 Juſſus ad Euxini deformia littora veni
 Æquoris. hæc gelido terra ſub axe jacet.
 Nec me tam cruciat numquam ſine frigore coelum,
 Glebaque canenti ſemper obuſta gelu,
 Neſciaque eſt vocis quod barbara lingua Latinæ,
 Grajaque quod Getico victa loquela ſono eſt;
 Quam quod ſiuitimo cinctus premor undique Marte,
 Vixque brevis tutum murus ab hoſte facit.
 Pax tamen interdum eſt; pacis fiducia numquam,
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma, locus.
 Hinc ego dum mater, vel me Zanclea Charybdis
 Devoret, acque ſuis ad Scyga mittat aquis:

Vel rapidæ flammis urar patienter in Ætne:
 Vel freta Leucadii mittar in alta Dei.
 Quid perimus poena est (neq; enim miser esse recuso)
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA III.

Illa dies hæc est, qua te celebrare poetæ,
 Si modo non fallunt tempora Bacche, solent:
 Festaque odoratis innectunt tempora fertis,
 Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos memini, dum me mea fata sinebant,
 Non invisâ tibi pars ego sæpe fui.
 Quem nunc suppositum stellis Erimanthidos Vrsæ
 Functâ tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quique prius mollem vacuumque laboribus egi
 In studiis vitam, Pieridumque choro;
 Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis;
 Multa prius pelago, multa que passus humo.
 Sive mihi casus, sive hoc dedit ira deorum:
 Nubila nascenti seu mihi Parca fuit.
 Tu tamen è sacris bederæ cultoribus unum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominæ fati quidquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio desinit esse Dei?
 Ipse quoque æthereas meritis investus es arces;
 Quo non exiguo facta labore via est.
 Nec patria est habitata tibi: sed ad usque nivosum
 Strymona venisti, Marticolanque Geten,
 Perfidaque, & lato spatiantem flumine Gangem,
 Et quascunque bibit decolor Indus aquas.
 Scilicet hæc legem nentes fatalia Parcæ
 Stamina bis genito bis cecinere tibi.
 Me quoque, si fas est exemplis ire deorum,
 Ferrea fors vitæ difficilisque premit:
 Illo nec levius cecidi; quem magna locutum
 Reppulit à Thebis Iupiter igne suo.
 Vt tamen audisti percussum fulmine vatem;
 Admonitu matris condoluisse pote.
 Et potes aspiciens circum tua sacra poetas,
 Nescio quis nostri dicere cultor abest.
 Fer bone Liber opem: sic altera degravet ulmum
 Vitis, & incluso plena sit uva mero:
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnava Juventus
 Adsit, & attonito non taceat sono:
 Oïsa bipenniferi sic fuit male pressa Lycurgi:
 Impia nec poena Pentheos umbra vacet:
 Sic miser æreæ vicinæque sidera vincat.
 Conjugis in cœlo clara Corona tuæ.

Huc

Huc ades, & casus relevés pulcherrime nostros;
 Vnum de numero me memor esse tuo.
 Sunt dīs inter se commercia, flectere tenta
 Cæsareum numen numine Bacche tuo.
 Vos quoque, consortes studii pia turba poëtarū,
 Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.
 Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
 Deponat lacrymis pocula mista suis:
 Admonitusque mei, cum circumspexerit omnes;
 Dicat, Vbi est nostri pars modo Naso chori?
 Idque ita, si vestrum merui candore favorem,
 Nullaque iudicio littera læsa meo est,
 Si, veterum digne veneror cum scripta virorum,
 Proxima non illis esse minora reor:
 Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen;
 Quod licet, inter vos nomen habere meum,

E L E G I A I V.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
 Lassaque facta mari, lassaque facta via.
 Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romanū,
 Heu quanto melior fors tua sorte mea est!
 Flens quoque me scripsit: nec qua signabar, ad os est
 Ante, sed ad madidas gemma relata genas.
 Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit;
 Ostendi solem postulat ille sibi:
 Nec frondem in sylvis, nec aperto mollia prato
 Gramina, nec pleno flumine cernit aquas.
 Quid Priamus doleat mirabitur Hectore rapto,
 Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
 Di facerent utinam talis status esset in illo,
 Ut non tristitiæ causa dolenda foret.
 Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus:
 More nec indomiti fræna recusat equi.
 Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram;
 Consciis in culpa non scelus esse sua.
 Sæpe refert, sit quanta dei clementia; cuius
 Sæpe quoque in exemplis annumerare solet.
 Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis,
 Denique quod vivat; munus habere dei.
 Te tamen (ô si quid credis mihi) carius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Teque Menœtiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Euryalumque suum.
 Nec patriam magis ille suam deliderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi;
 Quam vultus, oculosque tuos, ô dulcior illo
 Melle, quod in ceris Attica ponit apis!

Sæpe et iam moriens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cumque alii fugerent subitæ contagia cladis,
 Nec vellent icthæ limen adire domus;
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem:
 Si paucos aliquis tresve duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia : nec te
 Se minus adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultumque tuum, gemitusque referre
 Et te flente suos demaduisse sinus.
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope; solandus cum simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremque piæque;
 Sive diem videat, sive tegatur humo;
 Per caput ipse suum solitus jurare tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo.
 Plena tot ac tantis referetur gratia factis:
 Nec finet ille tuos littus arare boves.
 Fac modo constanter profugum ruerare: quod ille;
 Qui bene te novit, non rogat : ipsa rogo.

ELEGIA V.

Annuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit, ite manus ad pia sacra neæ.
 Sic quondam festum Laërtius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adfit nostrorum oblita malorum :
 Quæ puto dedit jam bona verba loqui:
 Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis discolor alba meis :
 Araque gramineo viridis de cespite fiat,
 Et velet tepidos nexa corona focos.
 Da mihi thura puer pingues facientia flammæ,
 Quodque pio sussumi stridat in igne merum.
 Optime natalis, quamvis procul absumus, opto
 Candidus huc venias, dissimilisque meo.
 Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus,
 Sit persuncta meis tempus in omne malis.
 Quæq; gravi nuper plus quam quassata procella est,
 Quod superest, rutum per mare navis eat.
 Illa domo; nataque sua, patriaque fruatur:
 Erepta hæc unî sit satis esse mihi,
 Quatenus & non est in caro conjugis felix,
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Vivat, ametque virum; quoniam sic cogitur, absens:
 Consumatque annos, sed diùturna, suos:
 Adjicerem & nostros : sed ne contagia fati
 Corrumpan timeo, quos agit ipsa, mei.

Nil homini certum est, fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in medijs hæc ego sacra Getis?
 Aspice ut aura tamen fumos è thure coortos
 In partes Italas & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:
 Consilium fugiunt cætera pæne meum.
 Consilio, commune sacrum cum fiat in ara
 Fratibus, alterna qui periere manu?
 Ipsa sibi discors, tanquam manderetur ab illis,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
 Et me Battiades iudice falsus erat.
 Omnia nunc credo: cum tu non stultus ab Arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniamque petas.
 Hæc igitur lux est: quæ si non orra fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Quis erat Eurytion Icariusque pater.
 Nata pudicitia est, mores, probitasque, fidesque:
 At non sunt ista gaudia nata die:
 Sed labor, & curæ, fortunaque moribus impar,
 Iustaque de viduo pæne querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus,
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude, foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arces;
 Forsitan Evadnen vix sua nosset humus.
 Cum Pelia genitæ tot sint; cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro.
 Effice ut Iliacas rangat prior alter arenas;
 Laodameja nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod mallet, pietas ignota maneret,
 Implere ventis si mea vela sui.
 Di tamen, & Cæsar dis accessure, sed olim
 Æquarint Pylios cum tua fata dies;
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VI

TV quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque susceptæ curam dimittis amici,
 Officii que pium tam cito ponis onus?
 Saroina sum fateor: quam si tu tempore nostro
 Depositurus eras; non subeunda fuit.
 Fluctibus in medijs navem Palinure relinquis.
 Ne fuge: neve tua sit minor arte fides.

Numquid

Numquid Achilleos inter fera proelia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?
 Quem semel excepit, nunquam Podalirius ægro
 Pronissam medicæ non tulit artis opem.
 Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes:
 Quæ patuit dextræ firma sit ara meæ.
 Nil nisi me solum primo tuatus es, at nunc
 Me pariter serva, judiciumque tuum:
 Si modo non aliqua est in me nova culpa, tuamque
 Mutarunt subito crimina nostra fidem.
 Spiritus hic Scythica quem non bene ducimus aura,
 Quod cupio, membris exeat ante meis;
 Quam tua delicto stringantur pectora nostro,
 Et videar merito vilior esse tibi.
 Non adeo toti fati urgemur iniquis,
 Ut mea sit longis mens quoque mota malis.
 Finge tamen motam, quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pylades verba præterva putas?
 Nec præcul à vero est, quod vel pulsarit amicum:
 Mansit in officiis non minus ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium.
 Ceditur & cœcis, & quos prætexta verendos
 Virgaque cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes.
 Non habet in nobis ullius ira locum.
 Elige nostrorum minimum minimumque laborum:
 Isto, quo quereris, grandius illud erit.
 Quam multa madidæ celantur arundine fossæ,
 Florida quam multas Hybla tueretur apes:
 Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite fornicæ grana reperta solent;
 Tam me circumstat densorum turba malorum.
 Crede mihi, vero est nostra querela minor.
 His, qui contentus non est; in litus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compesco furores.
 Vela neque in medio desere nostra mari.

EPIGRAMA VII.

Quam legis, ex illa tibi venit epistola terra,
 Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam carissime quaeris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes:
 Sum miser, hæc brevis est nostrorum summa malorum:
 Quisquis & offenso Cæsare vivet, erit.

Turba

Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores; discere cura tibi est.
 Milla sit hæc quamvis inter Græcosque Getasque,
 A male pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major Geticæque frequentia gentis
 Per medias in equis itque reditque vias.
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Telaque vipereo lurida felle gerat.
 Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago :
 Non coma, non ulla barba resecta manu.
 Dextera non segnīs strictō dare vulnera cultro,
 Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
 Vivit in his igitur tenerorū Lusor amorum,
 Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.
 Atque utinam vivat, & non moriatur in illis:
 Absit ab invisīs & tamen umbra locis.
 Carmina quod pleno saltari nostra teatro,
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis:
 Nil equidem feci (tu scis hoc ipse) theatris :
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Non tamen ingratum est quodcunque oblivia nostri
 Impedit, & profugi nomen in ora refert.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor.
 Carmina devoveo, Pieridesque meas.
 Cum bene devovi; nequeo tamen esse sine illis,
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæque modo Euboicis lacerata est fluctibus; audet
 Graja Capharea currere puppis aqua.
 Nec tamen, ut lauder vigilo, curamque futuri
 Nominis, utilius quod latuisset, ago.
 Detineo studiis animum, falloque labores:
 Exuperior curis & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris,
 Quamve malis aliam quærere coner opem?
 Sive locum specto; locus est inamabilis, & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest:
 Sive homines, vix sunt homines hoc nomine digni,
 Quamque lupi; sævæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges; sed cedit viribus æquum,
 Victaque pugnaci jura sub ense jacent,
 Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis,
 Oraque sunt longis horrida recta comis.
 In paucis exstant Græcæ vestigia linguae:
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sono.
 Vnus in hoc non est populo, qui forte Latine
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.

Et pudet, & fateor; jam desuerudine longa
 Vix subsunt ipsi verba Latina mihi.
 Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara non hominis culpa, sed ista loci.
 Ne tamen Ausoniæ perdam conuercia linguæ,
 Et fiat patrio vox mea muta sono;
 Ipse loquor mecum, desuetaque verba retracto,
 Et studii reposito signa sinistra mei.
 Sic animum tempusque traho: meque ipse reduco
 A contemplatu semoveoque mali.
 Carminibus quæro miserarum obliviam rerum,
 Præmia si studio consequar illa; sat est.

ELEGIA VIII.

Non adeo cecidi, quamvis abiectus, ut infra
 Te quoque sim: inferius quo nihil esse
 potest.
 Quæ tibi res animos in me facit improbe? curve
 Cæcis insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem placidumve jacenti
 Nostra, quibus possunt illacrymare feræ?
 Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
 Numen, & exosæ verba superba deæ?
 Exiget at dignas ulrix Rhamnusia pœnas,
 Imposito calcas quod mea fata pede.
 Vidi ego naufragiumque, viros & in æquore mergi,
 Et nunquam dixi iustior unda fuit.
 Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc mendicatio pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa tenaxque loco:
 Sed modo læta manet, vultus modo sumit acerbor,
 Et tantum constans in levitate sua est.
 Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus,
 Flammaque de stipula nostra brevisque fuit.
 Neve tamen tota capias fera gaudia mente;
 Non est precandi spes mihi nulla dei.
 Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore
 Non caret, invidia sic mea culpa caret;
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu
 Illo, cui parat, mihius orbis habet.
 Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Molle cor ad timidam sic habet ille preces.
 Exemploque deum, quibus accessurus & ipse est,
 Cum pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum sæpius ille diem,

N n n

Ergo,

Ergo, ne nimium nostra lætere ruina:
 Restitui quondam me quoque posse puta.
 Posse puta fieri lenito principe, vultus
 Ut videas media trilitis in urbe meos:
 Utque ego te videam caussa graviore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

ELEGIA IX.

O Tua si sineres in nostris nomina ponē
 Carminibus; positus quam mihi sæpe fores
 Te canerem solum, meriti memor. inque libellis,
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem tota sciretur in urbe:
 Exsul in amissa si tamen urbe legor.
 Te præsens nitem nosset, te serior ætas:
 Scripta vetustatem si modo nostra ferunt.
 Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector:
 Hic te servato vate maneret honor.
 Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras:
 Gratia post magnos est tibi habenda deos.
 Ille dedit vitam: tu, quam dedit ille, tueris;
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorreret casus pars maxima nostros,
 Pars etiam credi pertimuisse velit,
 Naufragiumque meum tumulo spectaret ab alto,
 Nec dederit nanti per freta sæva manum;
 Seminecem Stygia revocasti solus ab unda,
 Hoc quoque, quod memores possumus esse; tuum est.
 Di tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos:
 Non potuit votum plenius esse meum,
 Hæc meus argutis, si tu patèrerè, libellis
 Poperet, in multa luce videnda labor.
 Nunc quoque, quamvis est jam iussa quiescere, quin te
 Nominet invitum, vix mea Musa tenet.
 Utque canem pavida nactum vestigia cervæ
 Luctantem frustra copula dura tenet,
 Utque fores nondum referati carceris acer
 Nunc pede, nunc ipsa, fronte laceffit equus;
 Sic mea lege data vincula atque inclusa Thaleja
 Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Ne tamen officio memoris lædaris amici;
 Parebo iussis, parce timere, tuis.
 At non parerem, si non meminisse putares.
 Hoc quod non prohibet vox tua; gratus ero.
 Dumque (quod & breve sit) lumen vitale videbo;
 Seryiet officio spiritus iste tuo,

ELEGIA X.

VT sumus in Ponto; ter frigore constitit Ister,
 Facta est Euxini dura ter unda maris.
 At mihi jam videor patria procul esse, tot annis,
 Dardana quot Grajo Troja sub hoste fuit.
 Stare putes, adeo procedunt tempora tarde,
 Et peragit lentis passibus annus iter.
 Nec mihi solstitium quidquam de noctibus aufert,
 Efficit angustos nec mihi bruma dies.
 Scilicet in nobis rerum natura novata est,
 Cunque meis curis omnia longa facit.
 An peragunt solitos communia tempora motus,
 Suntque magis vitæ tempora dura magis?
 Quem tenet Euxini mendax cognomine littus,
 Et Scythici vere terra sinistra freti.
 Innumeræ circa gentes fera bella minantur,
 Quæ nisi de raptò vivere turpe putant.
 Nil extra tutum est, tumulus defenditur ipse
 Mœnibus exiguis, ingenioque loci.
 Cum minime credas; ut avis densissimus hostis
 Advolat, & prædam, vix bene visus, agit:
 Sæpe intra muros clausis venientia portis
 Per medias legimus noxia tela vias.
 Est igitur rarus, qui jam colere audeat: isque
 Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
 Sub galea pastor junctis pice cantat avenis,
 Proque lupo pavida bella verentur oves.
 Vix ope castelli defendimur: & tamen intus
 Mitta facit Grajis barbara turba metum.
 Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
 Barbarus; & testis plus quoque parte tenet.
 Quos ut non timeas; possis odisse, videndo
 Pellibus & longa corpora testis coma.
 Hos quoque qui geniti Graja creduntur ab urbe,
 Pro patrio cultu Persica bracca tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguae.
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum; quia non intelligor ulli,
 Et rident stolidi verba Latina Getæ.
 Meque palam de me tuto mala sæpe loquuntur:
 Forsitan objiciunt existimque mihi.
 Utque sit in me aliquid, si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties annuerimque, putant.
 Adde, quod injustum rigido jus dicitur ense:
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachesis! quæ tam grave sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breviora mea: 1.

Quod patriæ vultu, vestroque caremus amici,
 Quod sic in Scythicis gentibus esse queror;
 Vtraque pœna gravis. merui tamen urbe carere;
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ab demens? ipsam quoque perdere vitam
 Cæsaris offenso numine dignus eram.

E L E G I A X I.

Q Uod te, nescio quis, per iurgia dixerit esse
 Exfulis uxorem, littera quæsta tua est.
 Indolui: non tam mea quod fortuna male audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser;
 Quam quod cui minime vellem sum causa pudoris,
 Teque reor nostris erubuisse malis.
 Perfer, & obscura: multo graviora tulisti,
 Eripuit cum me principis ira tibi.
 Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exsul:
 Mollior est culpam pœna secuta meam.
 Maxima pœna mihi est, ipsum offendisse: priusque
 Venisset mallem funeris hora mihi.
 Quassa tamen nostra est, nec mersa, nec obruta navis:
 Utque caret portu; sic tamen exitat aquis.
 Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit ultum,
 Nil nisi me patriis iussit abesse focis.
 Utque aliis, quorum numerum comprehendere non est,
 Cæsareum numen, sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati non exfulis utitur in me
 Nomine, tuta suo iudice causa mea est.
 Iure igitur laudes, Cæsar, pro parte virili
 Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.
 Iure deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant,
 Teque velint sine se comprehor esse deum.
 Optat idem populus. sed ut in mare flumina vastum,
 Sic solet exigua currere rivus aquæ.
 At tu fortunam, cuius vocor exsul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

E L E G I A X I I.

S Cribis, ut oblestem studio lacrymabile tempus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est, quod amice mones. quia carmina lætum
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas agitur fortuna procellas:
 Sote nec ulla mea tristior esse potest.
 Exigis, ut Priamus natorum funere plaudat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.

Luctibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos iussus abire Getas?
 Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse rei;
 Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ.
 Plus valet humanis viribus ira dei.
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinuisset opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & amissi sensus abesse queat;
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde, quod ingenium longa rubigine læsum
 Torpet: & est multo, quam fuit ante, minus.
 Fertilis, assiduo si non removeretur aratro,
 Nil, nisi cum spinis gramen, habebit ager.
 Tempore qui longo steterit, male curret, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem rimisque dehiscit,
 Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoque despero, fuerim cum parvus & ante.
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 Condidit ingenium patientia longa malorum,
 Et pars antiqui magna vigoris abest.
 Sæpe tamen nobis, ut nunc quoque sumta tabella est,
 Inque suos volui cogere verba pedes:
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis;
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 Denique non parvas animo dat gloria vires,
 Et fecunda facit pectora laudis amor.
 Nominis & famæ quondam fulgore trahebar,
 Dum tulit antennas aura secunda meas.
 Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ:
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An quia cesserunt primo bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos?
 Pace novem vestra liceat dixisse sorores;
 Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse,
 Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem,
 Verbaque significant quid mea norit, adest.
 Omnia barbariæ loca sunt, vocisque ferinæ:
 Omnia sunt Getici plena timore soni.

Ipse mihi videor jam dedidicisse Latine:
 Nam didici Getice Sarmaticeque loqui.
 Neo tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
 A componendo carmine Musa potest.
 Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos,
 Extus est studii parva favilla mei.
 Nec possum, & cupio non ullos ducere versus,
 Ponitur idcirco noster in igne labor.
 Nec, nisi pars casu flammis erepta dolore,
 Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
 Sic utinam, quæ nil metuentem, tale magistrum
 Perdidit, in cineres ars mea versa foret.

ELEGIA XIII.

HAnc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem:
 Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
 Æger enim traxi contagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi ne qua vacet:
 Perque dies multos lateris cruciatibus uror,
 Sed quod non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse vales, aliqua nos parte valemus:
 Quippe mea est humeris sulca ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque
 Per numeros omnes hoc tueare caput;
 Quod tua me raro solatur epistola, peccas:
 Remque piam præstas, & mihi verba negas.
 Hoc precor emenda: quod sic correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore nævus erit.
 Pluribus accusem; fieri nisi posset, ut ad me
 Littera non veniat; missa sit illa tamen.
 Di faciant, ut sit temeraria nostra querela,
 Teque putem falso non meminisse mei.
 Quod precor, esse liquet, neque enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cana prius gelido defuit absynthia Ponto,
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo;
 Immemorem quam te quisquam convincat amici.
 Non ita sum: fati stamina nigra mei.
 Tu tamen, ut possis falsæ quoque pellere culpæ
 Crimina; quod non es, ne videre, cave:
 Utque solebamus consumere longa loquendo
 Tempora, sermoni dehinciente die;
 Sic serat ac referat tacitas nunc littera voces,
 Et peragant linguæ charta manusque vices:
 Quod fore ne nimium videar diffidere, sitque
 Versibus hoc paucis admonuisse satis;
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo,
 Atque meis dilent ut tua fata; Vale.

ELEGIA XIV.

Quanta tibi dederim nostris monumenta libellis,
 O mihi me conjux carior, ipsa vides.
 Detrahat auctori multum fortuna licebit;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo:
 Dumque legar pariter mecum tua fama legetur:
 Nec potes in moestos omnis abire rogos:
 Cumque viri casu possis miseranda videri;
 Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint:
 Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum,
 Felicem dicant, invidiantque tibi.
 Non ego divitias dando tibi plura dedissem.
 Nil seret ad manes divitis umbra suos.
 Perpetui fructum donavi nominis: idque
 Quo dare nil potui munere majus, habes.
 Adde, quod & rerum sola es tutela mearum,
 Ad te non parvi venit honoris onus,
 Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique
 Iudiciis debes esse superba viri.
 Quæ ne quis possi, temeraria dicere, præsta:
 Et pariter serva, meque, piamque fidem.
 Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,
 Et tantum probitas irreprehensa fuit.
 Par ea de nostra non est tibi facta ruina.
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus.
 Esse bonam facile est, ubi quod vetat esse, remotum est,
 Et nihil officio nupta, quod obstat, habet:
 Cum deus intonuit, non se subducere nimbo,
 Id demum est pietas, id socialis amor.
 Rara quidem virtus, quam non fortuna gubernet,
 Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede:
 Si tamen est pretium cui virtus ipsa peritum,
 Inque parum lætis ardua rebus adeli;
 Vt tempus numeres, per sæcula nulla tacetur,
 Et loca mirantur, qua patet orbis iter.
 Aspicias, ut longo teneat laudabilis ævo
 Nomen inextinctum Penelopeja fides?
 Cernis ut Admeti cantetur & Hectoris uxor,
 Ausaque in accensos Iphias ire rogos?
 Vt vivat fama conjux Phylaceja, cujus
 Iliacam celeri vir pede pressit humum?
 At nece nil opus est pro me, sed amore, fideque,
 Non ex difficili fama perenda tibi est.
 Nec te credideris, quia non facis, illa moneri.
 Vela damus, quamvis remige navis eat,
 Qui inonet, ut facias quod jam facis; ille monendo
 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

P V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
D E P O N T O,
L I B E R P R I M V S.
E L E G I A I. *Ad Brutum.*

Naso Tomitanæ jam non novus incola terræ,
 Hoc tibi de Getico littore mittit opus.
 Si vacat, hospitio peregrinos Brute libellos.
 Excipe, dumq; aliquo, quolibet abde loco.
 Publica non audent inter monumenta venire,
 Ne suus hoc illis clausurit autor iter.
 Ah quoties dixi, Certe nil turpe doceris:
 Ite, patet castis versibus ille locus.
 Nec rament accedunt: sed, ut aspicias ipse, latere
 Sub Lare privato tutius esse putant.
 Quæris, ubi hos possis nullo componere læso:
 Qua steterant Artes, pars vacat illa tibi.
 Quid veniat novitate, roges fortasse sub ipsa,
 Accipe, quodcunque est, dummodo non sit amor.
 Invenies, quamvis non sit miserabilis index.
 Non minus hoc illo trille, quod ante dedi.
 Rebus idem, titulo differt: & epistola cui sit
 Non occultato nomine missa docet.
 Nec vos hoc vultis, sed non prohibere potestis:
 Musaque ad invitos officiosa venit.
 Quicquid id est, adjuuge meis: nil impedit ortos
 Exule, servatis legibus, urbe frui.
 Quod metuas non est. Antoni scripta leguntur:
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis.
 Sava deos contra non rament arma tuli.
 Denique Cæsareo, quod non desiderat ipse,
 Non caret è nostris ullus honore liber.
 Si dubitas de me; laudes admitte deorum,
 Et carmen deumpo nomine sume meum.
 Adjuvat in bello pacatæ ramus olivæ:
 Proderit autorem pacis habere nihil?
 Cum foret Aeneæ cervix subjecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam.
 Fert liber Aneaden, & non iter omne patebit.
 At patriæ pater hic; ipsius ille fuit.
 Ecquis ita est audax, ut limine cogat abire
 Lactantem Pharia tinnula sitra manu?

Ante Deum matrem cornu tibicen adunco

Cum canit; exiguae quis stipis æra neget?

Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ:

Vnde tamen vivat, vaticinator habet.

Ipsa movent animos superiorum numina nostros,

Turpe nec est tali credulitate capi.

En ego pro sisto Phrygiique foramine buxi,

Gentis Iulæ nomina sancta sero.

Vaticinor moneoque. locum date sacra ferenti:

Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.

Nec quia vel merui, vel sensi principis iram;

A nobis ipsum nolle putate coli.

Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem

Isidis, Isiacos ante sedere focos.

Alter ob huic similem privatus lumine culpam,

Clamabat media se meruisse via.

Talia coelestes fieri præconia gaudent,

Vt sua quid valeant numina, teste probent.

Sæpe levant pœnas eteptaque lumina reddunt

Cum bene peccati pœnituisse vident.

Pœnitet ß (si quid miserorum creditur ulli)

Pœnitet, & facto torqueor ipse meo.

Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori:

Estque pati pœnam, quam meruisse, minus.

Vt mihi dii saveant, quibus est manifestior ipse;

Pœna potest demi, culpa perennis erit.

Mors faciet certe, ne sim cum venerit exul:

Ne non peccarim, mors quoque non faciet.

Non igitur mirum est, si mens mea tabida facta,

De nive manantis more liquefcit aquæ.

Estur ut occulta vitata tetedine navis,

Æquoreos scopulos ut cavat unda salis.

Roditur ut scabra positum rubigine ferrum,

Conditus ut tineæ carpitur ote liber;

Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,

Fine quibus nullo conficiantur, habent.

Nec prius hi mentem stimuli, quam vita, relinquunt:

Quique dolet citius, quam dolor ipse, cadet.

Hoc mihi si superi, quorum fumus omnia, credent;

Forfitan exigua dignus habebor ope.

Inque locum Scythico vacuum mutabor ab arcu,

Plus isto, duri, si precor, oris eto.

E L E G I A II. *Ad Maximum.*

Maxime, qui tanti mensuram nominis implet,

Et geminas animi nobilitate genus,

Qui nasci ut posses, quamvis cecidere trecenti,

Non omnes Fabios abstulit una dies.

N u n s

Forfi-

Fortitan hæc à quo initiatur epistola quaras,
 Quisque loquat tecum, certior esse velis,
 Heu mihi, quid faciam? vereor, ne nomine læto,
 Durus, & averfa cætera mente legas.
 Viderit hæc si quis; tibi me scripſiſſe fateri
 Audebo, & propriis ingemuiſſe malis.
 Viderit; audebo tibi me ſcripſiſſe fateri,
 Atque modum culpæ notificare meæ.
 Qui, cum me dignum pœna graviore fuiſſe
 Conſitear; poſſum vix graviora pati.
 Hoſtibus in mediis, interque pericula verſor:
 Tanquam cum patria pax ſit adempta mihi.
 Qui mortis ſævo geminent ut vulnere cauſas,
 Omnia vipereo ſpicula felle linunt.
 His eques inſtructus perterrita moenia luſtrat:
 More lupi clauſas circumeunſis oves.
 At ſemel intentus nervo levis arcus equino,
 Vincula ſemper habens irrefoluta manet.
 Teſta rigent fixis veluti vallata ſagittis,
 Portaſque vix firma ſummovet arma ſera.
 Adde loci faciem, nec fronde nec arbore teſti,
 Et quod iners hyemi continuatur hyems.
 Hic me pugnantem cum frigore, cumque ſagittis,
 Cumque meo fato; quarta fatigat hyems:
 Fine carent lacrymæ; niſi cum ſtupor obſtitit illis
 Et ſimilis morti pectora torpor habet.
 Felicem Nioben, quamvis tot ſonera vidit,
 Quæ poſuit ſenſum ſaxeæ facta malis?
 Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
 Cortice velavit populus ora novo.
 Ille ego ſum, lignum qui non admitror in ullum,
 Ille ego ſum, fruſtra qui lapis eſſe velim.
 Iſta Meduſa oculis veniat licet obvia noſtris,
 Amittet vires iſta Meduſa ſuas.
 Vivimus, ut nunquam ſenſu careamus amaro,
 Et gravior longa ſit mea pœna mora.
 Sic inconſumptum Tityi ſemperque renaſcens,
 Non perit, ut poſſit ſæpe periſſe, jecur.
 At puto, cum requies medicinaque publica curæ,
 Somnus adelt, ſolitis nox venit orba malis.
 Somnia me terrent veros imitantia caſus,
 Et vigilant ſenſus in mea dæmna mei.
 Aut ego Sarmaticas videor vitare ſagittas,
 Aut dare captivas in ſera vincla manus.
 Aut ubi decipior melioris imagine ſonni,
 Aſpicio patriæ teſta relicta meæ.
 Et modo vobiſcum, quos ſum veneratus, amici,
 Et modo cum chara conjuge multa loquor.

Sic, ubi percepta est brevis & non vera voluptas,
 Pejor ab admonitu fit status ille boni.
 Sive dies igitur caput hoc miserabile cernit,
 Sive pruinosa noctis aguntur equi;
 Sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis,
 Ignibus admotis ut nova cera liquet.
 Saepe precor mortem, mortem quoque deprecor idem,
 Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum.
 Cum subit, Augusti quæ sit clementia; credo
 Mollia naufragiis littora posse dari.
 Cum video quam sint mea fata tenacia; frangor,
 Spesque levis magno victa timore cadit.
 Nec tamen ulterius quicquam sperove precorve,
 Quam male mutato posse carere loco:
 Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modeste
 Gratia quod salvo veltra pudore queat.

ELEGIA III. *Ad Maximum.*

Suscipie Romanæ sacundia, Maxime, linguæ
 Difficilis causæ mite patrocinium.
 Est mala (confiteor) sed te bona fiet agente,
 Lenia pro misera fac modo verba fuga.
 Nescit enim Cæsar, quamvis Deus omnia norit,
 Ultimus hic qua sit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum:
 Hæc est cœlesti pectore cura minor.
 Non vacat, in qua sint positi regione Tomitæ
 Quærere; finitimo vix loca nota Getæ.
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Iazyges acres,
 Cultraque Orestæ Taurica terra Dex.
 Quæque aliæ gentes, ubi frigore constitit Ister,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum, nec te pulcherrima curat
 Roma, nec Aufonii militis arma timet.
 Dant illis animos arcus plenæque pharetræ;
 Quamlibet & longis cursibus aptus equus:
 Quodque sitim didicere diu tolerare famemque,
 Quodque sequens nullas hostis habebit aquas.
 Ira viri mitis non me misisset in istam,
 Si satis hæc illi nota fuisset humus.
 Nec me, nec quenquam Romanum gaudet ab hoste,
 Meque minus vitam cui dedit ipse, capi.
 Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu.
 Nil opus est ullis in mea fata Getis. (actum:
 Sed neque, cur morerer, quidquam mihi comperit
 Nec minus infestus, quam fuit, esse potest.
 Tunc quoque nil fecit, nisi quod facere ipse cœgi.
 Pæne etiam merito pareior ira meo est.

Di faciant igitur, quorum iustissimus ipse est;
 Alma nihil majus Cæsare terra ferat.
 Utque diu sub eo, sic sit sub Cæsare terra,
 Perque manus hujus tradita gentis eat.
 At tu tam placido, quam nos quoque, sensimus illum,
 Iudice, pro lacrymis ora resolve meis.
 Non peris ut bene sit, sed uti male tutius, utque
 Exsilium sævo di det ab hoste meum:
 Quamque dedere mihi præsentia n'mina vitam,
 Non adimat stricto squallidus ense Getes.
 Dentque si moriar; subeam, faciatius arvom,
 Ossa nec à Scythica nostra premantur humo.
 Nec male compositos, ut scilicet exule dignum est,
 Bistonii cineres ungula pulset equi.
 Et ne, si superest aliquis post funera sensus,
 Terreat ut manes Sarmatis umbra meos.
 Cæsaris hæc ænim poterant audita movere,
 Maxime, movissent si tamen ante tuum.
 Vox precor angustas pro me tua molliat aures,
 Auxilio trepidis quæ solet esse reis,
 Assuetaque tibi doctæ dulcedine linguæ,
 Æquandi superis pectora flecte viri.
 Non tibi Theromedon, crudusque rogabitur Atreus
 Quique suis homines pabula fecit equis:
 Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
 Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.
 Qui vincit semper, victis ut parcere possit,
 Clausit & æterna civica bella sera.
 Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coërcet,
 Et jacit invita fulmina rara manu.
 Ergo tam placidas orator missus ad aures,
 Ut propior patriæ sit fuga nostra, roga.
 Ille ego sum, qui te colui: quem festa solebat
 Inter convivas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui dixi vestros Hymenæon ad ignes,
 Et cecini fausto carmina digua thoro.
 Cujus te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis, domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnunquam miranti scripta legebas.
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat, & primo dilectam semper ab ævo
 Est inter comites Martia cæssa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris ante:
 Quarum iudicio, si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia divina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos.
 Proxima pars vitæ transianda mee est.

Sed de me ut fileam, conjux mea sarcina vestra est.
 Non potes hanc salva dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos, vestrasque amplectitur aras,
 (Iure venit cultos ad sibi quisque Deos)
 Flensque rogat, precibus lenito Cæsare veltris,
 Buita sui fiant ut propiora viri.

E L E G I A I V. *Ad Rufinum.*

Hanc tibi Naso tuus mittit Rufine salutem,
 Qui miser est, ulli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti,
 Auxilium nostris spemque tulere malis.
 Utque Machaoniis Præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem:
 Sic ego mente jacens, & acerbo faucibus ictu,
 Admonitu cœpi fortior esse tuo.
 Et jam deficiens, sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infuso vena redire mero.
 Nec tamen exhibuit tantas facundia vires,
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Ut multum demas nostro de pectore curæ,
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix:
 Horrent admotas vulnere cruda manus.
 Non est in medico semper, releverur ut æger.
 Interdum docta plus valet arte malum.
 Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus,
 Ad Stygias certò limite ducat aquas?
 Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas;
 Sanabit nulla vulnere cordis ope.
 Tollere nodosam nescit medicina podagram,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
 Aut si sit; longa est attenuanda mora.
 Cum bene firmarunt animum præcepta jacentem,
 Sumptaque sunt nobis pectoris arma tui;
 Rursus amor patriæ ratione valentior omni,
 Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
 Sive pium vis hoc, seu vis muliebri vocari;
 Confiteor, misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
 Fumum de patris posse videre focis.
 Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non finit esse sui.
 Quid melius Roma? Scythico quid frigore pejus?
 Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
 Cum bene sunt clausæ cavea Pandione natæ;
 Nititur in sylvas quæque redire suas.

Aduer-

Assuetos tauri saltus , assueta leones
 (Nec feritas illos impedit) antra petunt.
 Tu tamen exilii morsus à pectore nostro
 Fomentis speras cedere posse tuis.
 Effice, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,
 Talibus ut levius sit caruisse malum.
 At puto qua fueram genitus tellure carenti,
 In tamen humano contigit esse loco.
 Orbis in extremi jaceo desertus arenis,
 Fert ubi perpetuas obruta terra nives.
 Non ager hic pomum, non dulces educat uvas,
 Non salices ripa , roboramonte virent:
 Neve fretum laudes terra magis; æquora semper
 Ventorum rabie, solibus orba, tument.
 Quocunque aspicias , campi cultore carentes,
 Vastaque, quæ nemo vindicet, arva jacent.
 Hostis adest dextra lævaque à parte timendus,
 Vicinoque metu terret utrumque latus.
 Altera Bistonias pars est sensura sarissas,
 Altera Sarmatica spicula missa manu.
 I nunc, & veterum nobis exempla virorum,
 Qui forti casum mente tulere, refer:
 Et grave magnanimi robur mirare Rutili,
 Non usi redivit conditione dati.
 Smyrna virum tenuit, non Pontus, & hostica tellus
 Smyrna minus nullo, pæne petenda loco.
 Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus:
 Legit enim sedes Attica terra tuas.
 Arma Neoclides qui Persica contudit armis,
 Argolica primam sensit in urbe fugam.
 Pulsus Aristides patria, Lacedæmona fugit,
 Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.
 Cæde puer facta Patroclus Opuntia reliquit,
 Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Aëmonia Pirenida cessit ad uadam,
 Quo duce trabs Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenorides Sidonia moenia Cadmus,
 Poveret ut muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus,
 Et Teucrium Veneri grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exsulibus tellus ultima Tybur erat?
 Persequar ut cunctos, nulli datas omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorve locus.
 Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possent nostra coire
 Vulnera; præceptis posse coire tuis.

Sed vereos ne me frustra sanare labores,
 Nec juver admota perditus æger ope.
 Nec loquor hæc, quia sit major prudentia nobis,
 Sed sum quam medico notior ipse mihi.
 Ut tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me pervenit, consuluique boni.

ELEGIA V. *Ad Pæortm.*

Iam mihi deterior canis aspergitur ætas,
 Iamque meos vultus euga senilis arat:
 Iam vigor, & quasso languent in corpore vires,
 Nec juvent lusus qui placere, juvant.
 Nec me, si subito videas, agnoscere possis:
 Atatis facta est tanta ruina meæ.
 Consteor facere hoc annos: sed & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusque labor.
 Nam mea per longos si quis mala digerat annos;
 Crede mihi, Pyllo Nestore major ero.
 Cernis ut in duris (& quid bove firmitus?) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus?
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare novali,
 Fructibus assiduis lassæ senescit humus.
 Occidit ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissis cursibus, ibit equus.
 Firma sit illa licet, solvetur in æquosæ navis,
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.
 O, in corpus alunt, animus quoque pascitur illis:
 Immodicus contra carpit utrumque labor.
 Aspice in has partes quia venerit Æsone natus,
 Quam laudem a sera posteritate ferat.
 At labor illius nostro leviorque minorque,
 Si modo non verum nomina magna preiunt,
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
 Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
 Cæsaris ira mihi nocuit: quem solis ab ortu,
 Solis ad occasus utraque terra tremit.
 Iunctior Æmonia est Ponto, quam Roma sit Istro,
 Et brevius quam nos ille peregit iter.
 Ille habuit comites primos telluris. Achiuæ:
 At nostram cuncti deseruere fugam.
 Nos fragili ligno vastum sulcavimus æquor:
 Quæ tulit Æsoniden firma carina fuit.
 Nec mihi Tiphys erat rector: nec Amyntore natus,
 Quas fugerem docuit, quas sequereturque vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Iuno:
 Defendere meum numina nulla caput:

Illum furtivæ juvere Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset amans.
 Ille domum rediit : nos his moriemur in arvis,
 Perstiterit læsi si gravis ira Dei.
 Durius est igitur nostrum, fidissima conjux,
 Illo quod subiit Æsone natus, onus.
 Tu quoque, quam juvenem discedens urbe reliqui,
 Credibile est nostris insenuisse malis.
 O ego, di faciant, talem te cernere possim,
 Charaque mutatis oscula ferre comis,
 Amplectique meis corpus non pingue lacertis,
 Et, gracile hoc fecit, dicere cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioque frui.
 Thuraque Cæsaribus cum conjugè Cæsare digna.
 Dis veris memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc utinam lenito Cæsare mater,
 Quamprimum roseo provocet ore diem.

E L E G I A VI. *Ad Maximum.*

Ille tuos quondam non ultimus inter amicos,
 Ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat:
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exilii, ne videre mei.
 Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus,
 Ut capiant vitium, ni moveantur, aquæ:
 Sic mihi, si quis erat ducendi carminis usus,
 Deficit, estque minor factus inerte situ.
 Hæc quoque, quæ legitis, si quid mihi, Maxime, credis,
 Scribinus invita vixque movente manu.
 Non libet in tales animum contendere curas,
 Nec venit in duros Musa vocata Getas.
 Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum.
 Sed non fit fato mollior ipse meo.
 Cum relego, scripsisse pudet: quia plurima cerno,
 Me quoque qui feci iudice, digna lini.
 Nec tamen emendo. (labor hic quam scribere major)
 Mensque pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet, incipiam lima mordacius uti,
 Ut sub iudicium singula verba vocem?
 Torquet enim fortuna patum, nisi Lycus in Hebrum
 Confluat? & frondes Alpibus addat Arbos?
 Parcendum est animo miserabile vulnus habenti:
 Subducunt oneri colla perusta boves.
 At puto fructus adest, iustissima causa laborum,
 Et fata cum multo foenore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
 Profuit, atque utinam non nocuisset, opus.

Cur igitur scribam miraris? miror & ipse,
 Et tecum quæro sæpe quid inde petam.
 An populus vere sanos negat esse potius,
 Sumque fides hujus maxima vocis ego?
 Qui sterili toties cum sim deceptus ab arvo,
 Damnosa peritō condere semen humo,
 Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum,
 Tempus & assueta ponere in arte juvat.
 Saucius ejurat pugnam gladiator, & idem
 Immemor antiqui vulneris, arma capit.
 Nil sibi cuni pelagi dicit fore naufragus undis.
 Et ducit remos, quæ modo navit aquæ.
 Sic ego constanter studium non utile servo,
 Et repeto, nollem quas coluisse, Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui segnia ducam.
 Otia: mors nobis tempus habetur iners.
 Nec juvat in lucem nimio marcescere vino,
 Nec tenet incertas alear blanda manus.
 Cum dedimus somno, quæ corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo?
 Moris an oblitus patrii contendere discam
 Samaricos arcus, & trahar arte loci?
 Hoc quoque me studium prohibent assumere vires,
 Mensque magis gracili corpore nostra valet.
 Cum bene quæsieris, quid agam; magis utile nil est:
 Artibus his, quæ nil utilitatis habent,
 Consequor ex illis casus obliviam nostri.
 Hanc messem satis est si modo reddat ager.
 Gloria vos æquat, vos ut recitata probentur
 Carmina, Pieris invigilate choris.
 Quod venit ex facili, satis est componere nobis,
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
 An verear ne non approbet illa Getes?
 Fortitan audacter faciam, sed gloriator Itrum
 Ingenio nullum majus habere meo.
 Hoc, ubi vivendum est, satis est si consequar arvo
 Inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quid mihi diversum fama contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa teatro.
 Sic merui, magni sic voluere dii.
 Nec reor hinc istoc nostris iter esse libellis,
 Quo Boreas penna deficiente venit.
 Dividimur coelo, quæque est procul urbe Quirini.
 Aspicit hirsutos cominus ursa Getas.
 Per tantam terræ, tot aquas vix credere possum.
 Indicium studii transiisse mei.

Finge legi, quodque est mirabile, finge placere:

Autorem certe res juvat ista nihil.

Quid tibi si calida proficit laudè Syene,
Aut ubi Taprobanen Indica tingit aqua?

Alius ire libet: si te distantia longe
Pleiadum laudent signa, quid inde feres?

Sed neque pervenio scriptis melioribus istuc,
Famaque cum domino fugit ab urbe suo.

Vosque, quibus perii, tunc cum mea fama sepulta est;
Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

E L E G I A VII. *Ad Gracinum.*

ECquid ut audisti (nam te diversa tenebat
Terra) meos casus, cor tibi triste fuit?

Dissimules metnasque licet Græcine fateri,
Si bene te novi, triste fuisse liquet.

Non cadit in mores feritas inamabilis istos:
Nec minus à studiis dissidet illa tuis.

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasque fugit.

Nec quisquam meliore fide complectitur illas,
Qua finit officium, militiæque labor.

Certe ego cum primum potui sentire quid essem,
(Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)

Hanc quoque fortunam sensi, quod amicus abesses,
Qui mihi præsidium grande futurus eras:

Tecum tunc aberant ægræ solatia mentis,
Magnaque pars animi consiliique mei.

At nunc, quod superest, ser opem precor eminus unam,
Alloquioque juva pectora nostra tuo.

Quæ (non mendaci si quicquam credis amico)
Stulta magis dici, quam scelerata, decet.

Nec breve, nec tutum est, peccati quæ sit origo
Scribere. tractari vulnera nostra timent:

Qualicumque modo mihi sint ea facta, rogare
Define. non agites, si qua coire velis.

Quicquid id est, ut non facinus, sic culpa vocanda est,
Omnis an in magnos culpa deos, scelus est?

Spes igitur menti pœnæ Græcine levandæ
Non est ex toto nulla relicta meæ.

Hæc dea, cum sugerent sceleratas numina terras,
In diis invisâ sola remansit humo.

Hæc facit, ut vivat solibr quoque compede victus,
Liberæque à ferro crura futura putet.

Hæc facit, ut videat cum terras undique nullas,
Naufragus in mediis brachia jactet aquis.

Sæpe aliquem sollers medicorum cura relinquit,
Nec spes huic vena deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem,
 Atque aliquis pendens in cruce, vota facit.
 Hæc dea quam multos laqueo sua colla ligantes
 Non est propofita paffa perire nece.
 Me quoque conantem gladio finire dolorem
 Arcuit, injecta continuitque manu.
 Quidque facis? lacrymis opus est, non sanguine, dixit.
 Sæpe per has flecti principis ira solet.
 Quamvis est igitur meritis indebita noftis;
 Magna tamen spes est in bonitate Dei.
 Quæ ne difficilis mihi fit, Græcine, precare:
 Confer & in votum tu quoque verba meum.
 Inque Tomitana jaceam tumulatus arena,
 Si te non nobis ista vovete liquet.
 Nam prius incipient turres vitare columbæ,
 Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas;
 Quam male se præstet veteri Græcinus amico.
 Non ita sunt fatis omnia verfa meis.

ELEGIA VIII. *Ad Messallianum.*

Littera pro verbis tibi Messalline salutem,
 Quam legis, à sævis atrulit usque Getis.
 Indicat autorem locus? an nisi nomine lecto,
 Hæc me Nasonem scribere verba latet?
 Ecquis in extremo positus jacet orbe tuorum,
 Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
 Di procul à cunctis, qui te venerantur amantque,
 Hujus notitiam gentis abesse velint.
 Nos fatis est inter glaciem Scythicalque sagittas
 Vivere, si vita est mortis habenda genus.
 Nos premat aut bello tellus, aut frigore eœlum,
 Truxque Getes armis, grandine pugnet hyemas
 Nos habeat regio nec pomis scœta nec uvis,
 Et cujus nullum cessat ab hoite latus:
 Cætera sit sospes cultorum turba tuorum,
 In quibus, ut populo, pars ego parva fui.
 Me miserum, si tu verbis offenderis istis,
 Nosque negas ulla parte fuisse tuos.
 Utque sit hoc verum, mentito ignoscere debes,
 Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
 Quis se Cæsaribus notum non fingit amicum?
 Da veniam falso: tu mihi Cæsar eris.
 Nec tamen irrumpto, quo non licet ire: satisque est
 Atria si nobis non paruisse negas,
 Utque tibi fuerit necum nihil amplius; uno
 Nempe salutaris, quam prius, ore minus.
 Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos.
 Hortator studii, causaque faxque mei.

Cui nos & lacrymas, supremum in funere munus,
 Et dedimus medio scripta canenda foro.
 Adde, quod est frater tanto mihi junctus amore,
 Quantum in Atridis Tyndaridisque fuit.
 Is me nec comitem nec dedignatus amicum est;
 Si tamen hæc illi non nocitura putas.
 Si minus, hac quoque me mendacem parte fatebor.
 Clausa mihi potius tota sit illa domus.
 Sed neque claudeuda est, & nulla potentia vires
 Præstandi, peccet ne quid amicus, habet.
 Et tamen ut cuperem, culpam quoque posse negari,
 Sic facinus nemo nescit abesse mihi.
 Quod nisi delicti pars excusabilis esset;
 Parva relegati poena futura fuit.
 Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
 Stultitiam dici crimina posse mea:
 Quaque ego permisi, quaque est res passa, pepercit:
 Usus & est modice fulminis igne sui.
 Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reverti:
 Si sua per vestras victa sit ira preces.
 At graviter cecidi. quid enim mirabile, si quis
 A Iove percussus non levè vulnus habet?
 Ipse suas quamvis vires inhiberet Achilles,
 Missa graves ictus Pelias hasta dabat.
 Indicium nobis igitur cum vindicis adsit,
 Non est cur tua me janua nosse neget.
 Culta quidem (sæpeor) citra quam debuit illa est:
 Sed fuit in satis hoc quoque (credo) meis.
 Nec tamen officium sensit domus altera nostrum:
 Hic, illic vestro sub Latæ semper eram.
 Quæque tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
 Ius aliquod tecum fratris amicus habet.
 Quid? quod, ut emeritis referenda est gratia semper
 Sic est fortunæ promeruisse tuæ.
 Quod si permittis nobis suadere, quod optas;
 Ut des, quam reddas, plura precare Deos.
 Idque facis, quantumque licet meminisse, solebas
 Officii causa pluribus esse dati.
 Quolibet in numero me Messalline reponere:
 Sim modo pars vestræ non aliena domus:
 Et mala Nasonem, quoniam meruisse videtur,
 Si non ferre doles, at meruisse dole.

E L E G I A I X. *Ad Severum.*

A Tibi dilecto missam Nasone salutem,
 Accipe pars animæ magna, Severe, meæ.
 Neve roges quid agam: si persequar omnia, flebis.
 Summa lætis nostri fit tibi nota mali.

Vivimus assiduus expertes pacis in armis;
 Dura pharetrato bella movente Geta.
 Deque tot expulsis sum miles in exsule solus:
 Tutæ (neque invidio) cætera turba latet:
 Quoque magis nostros venia dignere libellos;
 Hæc in procinctu carmina facta leges.
 Stat vetus urbs, ripæ vicina binominis Istri,
 Moenibus & postu vix adeunda loci.
 Caspius Ægyptus, de se, si creditur iphis,
 Condidit, & proprio nomine dixit opus.
 Hanc trux Odyssis inopino Marte peremptis,
 Cepit; & in regem sustulit arma Geres.
 Ille memor magni generis, virtute quod auget,
 Protinus innumero milite cinctus adest.
 Nec prius auscessit, merita quam cæde nocentum
 Se nimis ulciscens, exstitit ipse nocens.
 At tibi rex ævo detur fortissime nostro,
 Semper honorata sceptræ tenere manu:
 Teque, quod & præstat (quid enim tibi plenius opte?)
 Martia cum magno Cæsare Roma probet.
 Sed memor unde abii, queror, ò jucunde sodalis,
 Accedant nostra sæva quod arma malis.
 Ut careo vobis Scythicas detrusus in oras;
 Quattuor autumnos Pleias orta facit.
 Nec tu credideris urbanæ commoda vitæ
 Querere Nasonem: quærit & illa tamen.
 Nam modo vos animo dulces reminiscor amici,
 Nunc mihi cum chara conjuge nata subit:
 Aque domo rursus pulchræ loca vestror ad urbis,
 Cunctaque mens oculis prævidet illa suis.
 Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore recta theatra,
 Nunc subit æquata porticus omnis humo.
 Gramina nunc campi pulchros spectantis in hortos,
 Stagnaque & Euripi, Virgineusque liquor.
 At (puro) sic urbis misero est erepta voluptas,
 Quolibet ut saltem rare frui liceat.
 Non meus amissos animus desiderat agros,
 Ruraque Peligno conspicienda solo:
 Nec quos pomiferis postos in montibus hortos,
 Spectat Flaminiæ Claudia juncta via.
 Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
 Ad sata fontanas (hec puer) addere aquas.
 Sunt ibi, si vivunt, nostra quoque consita quædam,
 Sed non & nostra poma segenda manu.
 Pro quibus amissis, utinam contingere posset
 Hic saltem profugo gleba colenda mihi.
 Ipse ego, pendentem (liceat modo) rupe capellas,
 Ipse velim baculo pascere nixus oves.

Ipse ego ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolas sub juga panda boves:
 Et discam Getici quæ norunt verba iuveni:
 Assueras illis adjiciamque minas.
 Ipse manu capulum pressi moderatus aratri,
 Experiar mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arva,
 Et dare quas sitiens jam bibat hortus aquas.
 Vnde sed hoc nobis, minimum quos inter & hostem,
 Discrimen murus clausaque porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor)
 Nerunt fatales fortia sula deæ.
 Te modo campus habet, densa modo porticus umbra:
 Nunc, in quo ponis tempora rara, forum.
 Vmbria te revocat, nec non Albana petentem
 Appia ferventi ducit ab urbe rota.
 Forsitan hoc optes, ut justam supprimat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
 Ab nimium est quod amice petis. moderatius opta,
 Et voti (quæso) contrahe vela tui,
 Terra velim propior, nullique obnoxia bello
 Detur. erit nostris pars bona dempta malis.

E L E G I A X. *Ad Maximum.*

Quæ mihi de rapto tua venit epistola Celso,
 Procinus est lacrymis humida facta meis.
 Quodque nefas dictu, fieri nec posse putavi,
 Invitis oculis littera lecta tua est.
 Nec quicquam ad nostras pervenit acerbius aures
 Ut sumus in Ponto, perveniatque precor.
 Ante meos oculos tanquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum vivere fingit amor.
 Sæpe refert animus lusus gravitate carentes:
 Seria cum liquida sæpe peracta fide.
 Nulla tamen subeunt mihi tempora densius illis.
 Quæ vellem vitæ summa fuisse meæ:
 Cum domus ingenti subito mea lapsa ruina
 Concidit, in domini procubuitque caput:
 Adfuit ille mihi, cum me pars magna reliquit
 Maxime, fortunæ nec fuit ille comes.
 Illam ego non aliter stentem mea funera vidi.
 Ponendus quam si frater in igne foret.
 Hæsit in amplexu, consolatusque jacentem est,
 Cumque meis lacrymis miscuit usque suas.
 O quoties vitæ cultos iuvisus amaræ,
 Continuit promptas in mea fata manus!
 O quoties dixit, Placabilis ira Deorum est.
 Vive, nec ignosci tu tibi posse nega.

Vox tamen illa fuit celeberrima, Respice quantum
 Debeat auxilium Maximus esse tibi.
 Maximus incumbet, quaque est pietate, rogabit,
 Ne sit ad extremum Cæsaris ira tenax.
 Cumque suis fratris vires adhibebit, & omnem,
 Quo levius doleas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ innumerunt rædia vitæ.
 Quæ tu ne fuerint Maxime vana, cave.
 Huc quoque venturum mihi se jurare solebat;
 Non nisi te longæ jus sibi dante viæ.
 Nam tua non alio coluit penetralia ritu,
 Terrarum dominos quam colis ipse Deos.
 Crede mihi, multos habeas cum dignus amicos,
 Non fuit è multis quolibet ille minor.
 Si modo non census, nec clarum nomen avorum,
 Sed probitas magnos ingeniumque facit.
 Iure igitur lacrymas Celso libamus adempto,
 Cum fugerem vivo quas dedit ipse mihi.
 Carmina jure damus raras testantia mores,
 Ut tua venturi nomina Celse legant.
 Hoc est, quod possam Geticis tibi mittere ab arvis:
 Hoc solum est istic, quod licet esse meum.
 Funera non potui comitare, nec ungere corpus:
 Aque tuis toto dividor orbe rogis.
 Quod potuit, quem tu pro numine vivus habebas,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exsequias, & magni funus honoris
 Fecit, & in gelidos fudit anoma sinus.
 Diluit & lacrymis moerens unguenta profusis,
 Ossaque vicina condita texit humo.
 Qui quoniam extinctis, quæ debet, præstat amicis,
 Et nos extinctis annumerare potest.

E L E G I A X I. *Ad Flaccum.*

Naso suo profugus mittit tibi Flacce salutem.
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Longus enim curis vitiatum corpus amaris,
 Non patitur vires languor habere suas.
 Nec dolor ullus adest, nec febribus uror anhelis,
 Sed peragit soliti vena tenoris iter.
 Os hebes est, positæque movent fastidia mensæ,
 Et queror invisi cum venit hora cibi.
 Quod mare, quod tellus, appone, quod educat aër:
 Nil ibi, quod nobis esuriatur, erit.
 Nectar & ambrosiam, latices epulasque deorum
 Det mihi formosâ gnava Juventa manu;
 Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum:
 Stabit & in stomacho pondus inerte diu.

Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cui vis
 Scribere; delicias ne mala nostra vocet.
 Scilicet is itatus est, ea rerum forma inearum,
 Deliciis etiam possit ut esse locus.
 Delicias illi precor has contingere, si quis
 Ne mihi sit levior Cæsaris ira, timet.
 Is quoque, qui gracili cibus est in corpore, somnus,
 Non alit officio corpus inane suo.
 Sed vigilo, vigilantque mei sine fine dolores,
 Quorum materiam dat locus ipse mihi.
 Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
 Quoque serit, quæras, qui fuit ante, color.
 Parvus in exiles succus mihi pervenit artus,
 Membraque sunt cera pallidiora nova.
 Non hæc immodico contraxi damna Lyææ:
 Scis, mihi quam solæ pæne bibantur aquæ.
 Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
 Est tamen in Geticis copia nulla locis.
 Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas.
 Non solet in mætos illa venire thoros.
 Vnda locusque nocent, & causa valentior istis
 Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
 Hanc nisi tu pariter simili cum fratre levares,
 Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
 Vos estis fractæ tellus non dura phaselo:
 Quinque negant multi, vos mihi fertis opem.
 Ferte precor semper, quia semper egebimus illa,
 Cæsaris offensum dum mihi numen erit.
 Qui meritam nobis minuat, non finiat iram,
 Suppliciter vestros quisque rogare deos.

P V B L I I

O V I D I I N A S O N I S

D E P O N T O

L I B E R S E C V N D V S .

E L E G I A I . *Ad Germanicum.*

HVc quoque Cæsarei pervenit fama triumphi,
 Languida quo fessi vix venit aura Noti.
 Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi.
 Iam minus hic odio est, quam fuit ante,
 locus.

Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum
 Vidi : fortunæ verba ædique meæ.
 Nolit ut ulla mihi contingere gaudia Cæsar ,
 Velle potest cuivis hæc tamen una dari.
 Di quoque ut à cunctis hilari puerate colantur;
 Tristitiam poni per sua festa jubent.
 Denique quod certus furor est audere fateri,
 Hæc ego lætitia, si verax ipse, fruam.
 Iupiter utilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet.
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herba
 Numen, & invita sæpe iuvamur ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte virili
 Sunt mea. privati nil habet illa domus.
 Gratia Fama tibi, per quam spectata triumphi
 Incluso mediis est mihi pompa Geris.
 Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innúmeras gentes ad dæcis ora sui.
 Quæque capit vastis immensum incenibus orbem,
 Hospitiis Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narraisti, cum mustis lucibus ante
 Fuderit assiduas nubilus Auster aquas;
 Numine cœlesti solem tulisse serenum,
 Cum populi vultu conveniente die.
 Atque ita victorem cum magnæ vocis honore,
 Bellica laudatis dona dedisse viris :
 Claraque sumpturum pictas insignia vestes.
 Thura prius sanctis imposuisse focis:
 Iustitiæque sui castos placasse parentes,
 Illo quo templum pectore semper habet.

Quaque ierit, felix adjectum plausibus omen,
 Saxaque jactatis erubuisse rosis.
 Protinus argento veros imitantia muros,
 Barbara cum victis oppida lata viris.
 Flaminaque & montes, & in altis proflua sylvas,
 Armaque cum telis in strue juncta suis.
 Deque trophæorum quod sol incenderat auro,
 Aurea Romani testa fuisse fori.
 Totque tulisse duces captivis addita collis
 Vincula; pæne hostes quot satis esse fuit.
 Maxima pars horum vitam veniamque tulere,
 In quibus & belli summa caputque fuit.
 Cur ego posse negem minui mihi Cæsaris iram.
 Cum videam mixtos hostibus esse Deos?
 Pertulit hoc idem nobis, Germanice, rumor,
 Oppida sub titulo nominis esse tui.
 Atque ea te contra, nec muri mole, nec armis,
 Nec satis ingenio tuta fuisse loci.
 Di tibi dent annos, à te nam cætera sumes,
 Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
 Quod precor eveniet. sunt quædam oracula vatuum:
 Nam Deus optanti prospera signa dedit.
 Te quoque victorem Tarpejas scandere in arces,
 Lætâ coronatis Româ videbit equis:
 Maturosque pater nati spectabit honores,
 Gaudia percipiens, quæ dedit ante suis.
 Iam nunc hæc à me, juvenem belloque togaque
 Maxime, dicta tibi vaticinante nota.
 Hunc quoque carminibus referam fortasse triumphum:
 Sufficiat nostris si modo vita malis.
 Imbuero Scythicas si non prius ipse sagittas,
 Abstuleritque ferox hoc caput ense Getes.
 Quod si me salvo dabitur tua laurea templis;
 Omnia bis dices vera fuisse mea.

E L E G I A II. *Ad Messalinam.*

Ille domus vestræ primis venerator ab annis,
 Pulsus ad Euxini Næso sinistra fretis
 Mittit ab indomitis hanc Messaline salutem.
 Quam solitus præsens est tibi ferre, Getis.
 Hei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est
 Qui fuit, & dubitas cætera perlegere!
 Perlege, nec mecum pariter mea verba relega:
 Urbe licet vestra versibus esse meis.
 Non ego concepi, si Pelion Ossa tulisset,
 Clara mea tangi sidera posse manu.
 Nec nos, Enceladi dementia castra secuti,
 In rerum dominos movimus arma Deos:
 Nec quod Tydidæ temeraria dextera fecit,
 Numjæ sunt telis ulla petita meis.

Est mea culpa gravis, sed quæ me perdere solum
 Ausa fit, & nullum majus adorsa nefas.
 Nil nisi non sapiens possum timidusque vocari:
 Hæc duo sunt animi nomina vera mei.
 Esse quidem fateor meritam post Cæsaris iram,
 Difficilem precibus te quoque jure meis.
 Quæque tua est pietas in totum nomen Iuli,
 Te lædi, cum quis læditur inde, putas.
 Sed licet arma feras, & vulnera sæva mineris;
 Non tamen efficies, ut timeare mihi.
 Puppis Achæmeniden Grajum Trojana recepit:
 Profuit & Myso Pelias hasta duci:
 Confugit interdum templi violator ad aram,
 Nec perere offensi numinis horret opem.
 Dixerit hoc aliquis, tutum non esse; fatemur:
 Sed non per placidas it mea navis aquas.
 Tuta petant alii, fortuna miserrima tuta est:
 Nam timor eventus deterioris abest.
 Qui rapitur fatis, quid præter fata requirit?
 Sæpe creat molles aspera spina rosas.
 Qui rapitur spumante salo, sua brachia campi
 Porrigit ad spinas duraque saxa manus.
 Accipitrem meruens pennis trepidantibus ales;
 Audet in humanos sessa venire sinus:
 Nec se vicino dubitat committere tecto
 Quæ fugis infestos tetrata cerva canes.
 Da precor accessum lacrymis; missime, nostris:
 Nec rigidam timidis vocibus obde forem:
 Verbaque nostra favens Romana ad numina perfer,
 Non tibi Tarpejo-culta tonante minus:
 Mandatique mei legatus suscipe causam,
 Nulla meo quamvis nomine causa bona est.
 Iam prope depositus, certe jam frigidus æger,
 Servatus per te, si modo fervor, ero.
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis,
 Principis æterni quam tibi præster amor.
 Nunc tibi & eloqui nitox ille domesticus adsit,
 Quo poteras trepidis utllis esse reis.
 Vivit enim in vobis facundi lingua parentis,
 Et res hæredem repperit illa suum.
 Hæc ego non, ut me defendere tentet, adoro.
 Non est confessi causa tuenda rei.
 Num tamen excuses erroris origine factum,
 An nihil expediat tale monere, vide.
 Vulneris id genus est, quod cum sanabile non sit,
 Non contrectari tutius esse puto.
 Lingua file, non est ultra narrabile quicquam.
 Possè velim cineres obruere ipse meos.

Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
 Verba face, ut vira, quam dedit ipse, fruatur.
 Cumque serenus erit, vultusque remiserit illos,
 Qui secum terras imperiumque movent;
 Exiguam ne me prædam finat esse Getarum,
 Detque solum miseræ mite, precare, fugæ.
 Tempus adest aptum precibus, valet ille, videtque
 Quas fecit vires, Roma, valere suas.
 Incolumis conjux sua pulvinaria servat:
 Promovet Ansonium filius imperium.
 Præterit ipse suos animo Germanicus annos,
 Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 Adde nurus, neptesque piæ, charosque nepotes,
 Cæteraque Augustæ membra valere domus.
 Adde triumphatos modo Præonas, adde quieti
 Subdita montanæ brachia Dalmatiæ.
 Nec dedignata est abjectis Illyris armis
 Cæsareum famulo vertice ferre pedem.
 Ipse super currum placido spectabilis ore,
 Tempora Phœbea virgine nexa tulit.
 Quem pia vobiscum proles comitavit euntem,
 Digna parente suo, nominibusque datis.
 Fratibus assimilis, quos proxima templa tenentes,
 Divus ab excelsa Iulius æde videt.
 His Messalinus, quibus omnia cedere debent,
 Primum lætitiæ non negat esse locum.
 Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris
 Hac hominum nulli parte secundus erit.
 Hanc colit ante diem, per quam decreta merenti
 Venit honoratis laurea digna comis.
 Felices, quibus hos licuit spectare triumphos,
 Et ducis ore Deos æquiparante frui.
 At mihi Sausanæ pro Cæsaris ore videndi,
 Terraque pacis inops, undaque vincita gelæ.
 Si tamen hoc audis, & vox mea pervenit isthuc.
 Sit tua mutando gratia blanda loco:
 Hoc pater ille tuas, primo mihi cultus ab ævo.
 Si quid habet sensus umbra diserta, petit.
 Hoc petit & frater, quamvis fortasse veretur
 Servandi noceat ne tibi cura mei.
 Tota domus rogar hoc: nec tu potes ipse negare,
 Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
 Ingenii certe, quo nos male sensimus usos,
 Artibus exceptis sæpe probator eras.
 Nec mea, si tantum peccata novissima demas,
 Esse potest domui vita pudenda eæ.
 Sic igitur vestra vigeant penetralia genis,
 Curaque sit superis Cæsaribusque tui.

Mite, sed iratum merito mihi numen, adora,
 Eximar ut Scythici de feritate loci.
 Difficile est fateor, sed tendit in ardua virtus,
 Et talis meriti gratia major erit.
 Nec tamen Ætnæus vulto Polyphemus in antro
 Accipiet voces Antiphatesve tuas:
 Sed placidus facilisque parens, venturaque paratus,
 Et qui fulmineo sæpe sine igne tonat.
 Qui cum triste aliquid statuit, fit iratus & ipse,
 Cuique fere pœnam sumere, poena sua est.
 Vixta tamen vitio est hujus clementia nostro,
 Venit & ad vires iracundia suas.
 Qui quoniam patria toto sumus orbe remoti;
 Nec licet ante ipsos procubuisse Deos;
 Quos colis, ad superos perfer mandata sacerdos:
 Adde sed & proprias ad mea verba preces.
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis:
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

ELEGIA III. *Ad Maximum.*

Maxime, qui claris nomen virtutibus æquas,
 Nec suis ingenium nobilitate premi;
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus adusque mex:
 Rem facis, afflictum non aversatus amicum,
 Qua non est ævo rarior ulla rigo.
 Turpe quidem dictu, sed (si modo vera fatemur.)
 Vulgus amicitias utilitate probat.
 Cura quid expediat prior est, quam quid sit honestum,
 Et cum fortuna statque caditque fides.
 Nec facile invenies multis in millibus unum,
 Virtutem pretium qui patet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non movet, & gratis pœditet esse probum.
 Nil, nisi quod prodest, carum est: en deturque menti.
 Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.
 At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit
 Vtile, sollicitis computat articulis.
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Prostat, & in quaestiu pro meretricæ sedet.
 Quo magis admirror, non ut torrentibus undis
 Communis vitii te quoque labe trahit.
 Diligitur nemo; nisi cui fortuna secunda est:
 Quæ simul intonuit, proxima quæque fugat.
 En ego non paucis quondam amicitis amictis,
 Dum flavit velis atra secunda meis,
 Ut fera nimbofo turrerunt æquora ventorū
 In mediis lacerata nave relinquitur aquis:

Cumque.

Cumque alii nolint, etiam me nosse, fateri;
 Vix duo projecto tresve tulistis opem.
 Quorum tu princeps, neque enim comes esse, sed autor,
 Nec petere exemplum, sed dare dignus eras.
 Te, nihil exasto, nisi nos peccasse fatentem.
 Sponte sua probitas officiumque iuvat:
 Iudice te mercede caret, per seque petenda est
 Externis virtus incomitata bonis,
 Turpe putas abici, quia sit miserandus, amicorum;
 Quodque sit infelix, desinere esse tuum:
 Mitius est lasso digitum supponere mento;
 Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
 Cerne quid Pacides post mortem præstet amico,
 Instar & hanc vitam mortis habere puta.
 Pirithoum Theseus Stygiis comitavit ad undas:
 A Stygia quantum mors mea distat aqua?
 Adfuit infano juvenis Phocæus Orestis:
 Et mea non minimum culpa furoris habet.
 Tu quoque magnorum laudes admitte virorum;
 Utque facis, lapsa, quam potes, affer opem.
 Si bene te novi, si, qui prius esse solebas,
 Nunc quoque es, atque animi non cecidere tui;
 Quo fortuna magis lævit, magis ipse resistis:
 Utque decet, ne te vicerit illa, caves.
 Et bene uti pugnes, bene pugnavit efficit hostis;
 Sic eadem prodest causa, nocetque mihi.
 Scilicet indignum, juvenis rarissime, ducis
 Te fieri comitem itantis in orbe Deæ.
 Fignus es, & quoniam non sunt hæc qualia velles,
 Vela regis quæssæ qualiacunque ratis.
 Quæque ita concussa est, ut jam casura putetur,
 Restat adhuc humeris sulta carina tuis.
 Ira quidem primo fuerat tua iusta, nec ipso
 Lenior, offensus qui mihi iure fuit.
 Quique dolor pectus tetigisset Cæsar's alti,
 Illum jurabas protinus esse tuum.
 Ut tamen audita est nostræ tibi cladis origo;
 Diceris erratis ingemuisse meis,
 Tunc tua me primum solari littera coepit,
 Et læsum flecti spem dare posse Deum.
 Movit amicitia tum te constantia longæ.
 Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.
 Et quod eras aliis factus, mihi natus amicus,
 Quodque tibi in cunis oscula prima dedi.
 Quod cum veltra domus teneris mihi semper ab annis:
 Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor onus.
 Me tuus ille pater, Latine sacundia linguæ,
 Qui non inferior nobilitate fuit.

Primus ut auderem committere crimina famæ
 Impulit, ingenii dux fuit ille mei.
 Nec quod sit primo nobis à tempore cultus,
 Contendo fratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ita sum complexus, ut una
 Quolibet in casu gratia nostra fores.
 Vitinia me tecum vidit, moestisque cadentes
 Excepit lacrymas Italæ ora genis.
 Cum tibi quærenti, num verus nuncius esset,
 Attulerat culpæ quem mala fama meæ;
 Inter confessum medius dubieque negantem
 Hærebam; pavidas dante timore notas:
 Exemploque nivis, quam mollit aquaticus Aus-
 ster,
 Gutta per attonitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens, & quod mea crimina primi
 Erroris venia posse latere vides;
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentisque juvas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene pro merito cominoda mille precor.
 Sed si sola mihi dentur tua vota; precabor,
 Ut tibi sit salvo Cæsare salva parens.
 Hæc ego, cum faceres altaria pingua thure,
 Te solitum meminî prima rogare Deos.

ELEGIA IV. *Ad Atticum.*

A Ccipe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitate meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicis amici,
 Deserit an partes languida cura tuas?
 Non ita Di mihi sunt tristes, ut credere possim,
 Fasque putem jam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos præsto est tua semper imago,
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor,
 Nec data jucundis tempora pauca jocis.
 Sæpe citæ longis visæ sermonibus horæ,
 Sæpe fuit brevior, quam mea verba, dies:
 Sæpe tuas venit factum modo carmen ad aures,
 Et nova iudicio subdita Musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam:
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat.
 Utque meus lima rasus liber esset amici,
 Non semel admonitu facta litura tuo est.
 Nos fora viderunt pariter, nos porticus omnis,
 Nos via, nos cunctis curva theatra locis,

Deni-

Denique tantus amor nobis carissime semper,
 Quantus in Æacide, Astorideque fuit.
 Non ego, si biberes securæ pocula Lethæ,
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longæ dies citior brumali fidere, noxque
 Tardior hiberna solstitialis erit:
 Nec Babylon æstus, nec frigora Pontus habebit,
 Calthæque Pæxanas vincet odore rosas;
 Quam tibi nostrarum veniant oblivis rerum.
 Non ita pars fati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaque credulitas nostra fuisse cave:
 Constantique fide veterem tuare sodalem;
 Qua licet, & quantum non onerosus ero.

E L E G I A V. *Ad Solanum.*

C O N D I T A dispartibus numeris ego Naso Solano
 Præposita mihi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusque ut comprobet omen,
 Te precor à salvo possit amice legi.
 Candos in hoc ævo res intermortuâ pæne,
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
 Nam fuerim quamvis modicò tibi junctus ab usò,
 Diceris exiliis ingemuisse meis:
 Misaque ab Euxino legeres cum carmina Ponto,
 Illa tuus juvit qualiacunque favor:
 Optatque brevem fieri mihi Cæsaris iram:
 Quod tamen optari si sciat ipse, finat.
 Moribus ita tuis tam mitia vota dedisti,
 Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.
 Quodque magis mirarè mihi, doctissime, nostris,
 Credibile est fieri conditione loci.
 Vix hæc invenies, totum (mihi crede) per orbem
 Quæ minus Augusta pace fruetur humum.
 Tu tamen bis instructos inter sese præcella versus
 Et legis, & lectos ore favente probas.
 Ingenioque meo, vena quod paupere manat,
 Plaudis, & de vivo flamina magna facis.
 Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,
 Vix tibi cum miserò posse placere putas.
 Dum tamen in rebus tantis carminibus parvis,
 Materie gracili sufficit ingenium.
 Nuper ut hæc magni pervenit fama triumphis
 Ausus sum tabulæ sumere molis onus:
 Obruit audentem rerum gravitasque nitorque,
 Nec potui ceptis pondera ferre mei.
 Illic, quàm laudes, erit officiosa voluntas:
 Cætera, materia debilitante, jacent.

Qui si forte liber vestras pervenit ad aures;
 Tutelam mando sentiat ille tuam.
 Hæc tibi facturo vel si non ipse rogarem,
 Accedat cumulus gratia nostra levis.
 Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte,
 Et non calcata candidiora nive:
 Mirarisque alios, cum sis mirabilis ipse,
 Nec lateant artes, eloquiumque tuum.
 Te juvenum princeps, cui dat Germania nomen,
 Participem studii Cæsar habere solet.
 Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis,
 Ingenio mores æquiparante, places.
 Te dicente prius, sit protinus impetus illi:
 Teque habet, elicias qui sua verba tuis.
 Cum tu desistis, mortaliaque ora quierunt,
 Testaque non longa conticuere mora;
 Surgis Iuleo juvenis cognomine dignus,
 Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis.
 Dumque silent, astat, status est, vultusque disertus,
 Spenique docens doctæ vocis amicus habet.
 Mox ubi pulsa mora est, atque os cœleste solum;
 Hoc superos jures more solere loqui.
 Atque hæc est dicas facundia principe digna:
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cum placeas, & vertice sidera tangas,
 Scripta tamen profugi vatis habenda putas.
 Scilicet ingeniis aliqua est concordia junctis,
 Et servat studii fœdera quisque sui.
 Rusticus agricolam; miles fera bella gerentem;
 Rectorem dubiæ navita puppis amat.
 Tu quoque Pieridum studio studiose teneris,
 Ingenioque faves ingeniose meo.
 Distat opus nostrum, sed sentibus exit ab iisdem:
 Artis & ingenuæ cultor uterque sumus.
 Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis;
 Sed tamen ambobus debet inesse calor.
 Utque meis numeris tua dat facundia nervos,
 Sic venit à nobis in tua verba nitor.
 Iure igitur studio confinia carmina vestro,
 Et commilitii sacra tuenda putas.
 Pro quibus ut maneat de quo censeris, amicus,
 Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ:
 Succedatque suis orbis moderator habenis,
 Quod mecum populi vota precantur idem.

E L E G I A VI. *Ad Græcinum.*

CArmine Græcinum, quem præsens voce solebat,
 Tristis ab Euxinis Naso salutat aquis.
 Exsulis hæc vox est: præbet mihi littera linguam,
 Et si non liceat scribere, murus ero.
 Cortipis, ut debet, stulti peccata sodalis,
 Et mala me meritis ferre minora doles.
 Vera facis, sed fera meæ convicia culpa:
 Aspera confesso verba remitte reo.
 Cum poteram recto transire Ceraunia velo,
 Ut fera vitarem saxa, monendus eram.
 Nunc mihi naufragio quid prodest dicere factum,
 Qua mea debuerit currere cymba via?
 Brachia da lasso potius prendenda natanti,
 Nec pigeat mento supposuisse manum.
 Idque facis, faciasque precor. sic mater & uxor,
 Sic tibi sint fratres, totaque salva domus.
 Quodque soles animo semper, quod voce precari,
 Omnia Cæsaribus sic tua facta probes.
 Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico.
 Auxilium nulla parte tulisse tuum.
 Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,
 Turpe laborantem deseruisse ratem.
 Turpe sequi casum, & fortunæ credere amicum,
 Et nisi sit felix esse negare suum.
 Non ita vixerunt Strophio atque Agamemnone nati,
 Non hæc Ægidæ, Pirithoique fides.
 Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas:
 In quorum plausus tota theatra sonant.
 Tu quoque per durum servato tempus amico.
 Dignus es in tantis nomen habere viris.
 Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
 Non erit officii gratia surda tui.
 Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est
 Carmen; in ore frequens posteritatis eris.
 Fac modo permanes lapsa Græcinæ fidelis,
 Duret & in longas imperus iste moras.
 Quæ tu cum præstes, remo tamen utar & aura.
 Nil nocet admissio subdere calcar equo.

E L E G I A VII. *Ad Atticum.*

ESse salutatum te vult mea littera primum.
 A male pacatis Attice missa Getis.
 Proxima subsequitur, quid agas audire, voluntas,
 Et modo (quicquid agas) sit tibi cura mei.
 Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
 Sæpe supervacuos cogit habere metus.

Da veniam quæso, nimioque ignosce timori.
 Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
 Qui semel est læsus fallaci piscis ab hano,
 Omnibus unca cibus æra subesse putat.
 Sæpe canem longe visum fugit agna, lupumque
 Credit, & ipsa suam nescia vitat opem.
 Membra reformidant mollem quoque saucia tactum,
 Vanaque sollicitis incitat umbra metum.
 Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,
 Pectore concipio nil nisi triste meo.
 Iam, mihi fata liquet coeptos servantia cursum
 Per sibi consuetas semper itura vias.
 Observare deos, ne quid mihi cedat amice,
 Verbaque fortunæ vix puto posse dari.
 Est illi curæ me perdere, quæque solebat
 Esse levis, constans & bene certa nocet.
 Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
 Nec numerus nostris casibus esse potest.
 Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,
 Altaque quam multis floreat Hybla thymis:
 Et quot aves moris nitantur in æra pennis,
 Quotque natent pisces æquore, certus eris:
 Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum,
 Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe:
 Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner perscribere versum,
 Illas est fati longa futura mei.
 Non igitur vereor, quod te reor esse verendum;
 Cujus amor nobis pignora mille dedit:
 Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo est
 Tempore læritiæ janua clausa meæ.
 Iam dolor in morem venit meus, utque caducis
 Percussu crebro saxa cavantur aquis;
 Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu,
 Vixque habet in nobis jam nova plaga locum;
 Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu,
 Nec magis à curvis Appia trita rotis;
 Pectora quam mea sint serie calcata malorum,
 Et nihil inveni, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quæsitæ est gloria multis:
 Infelix perii dotibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe peracta est:
 Auxilii misero nil tulit illa mihi.
 Culpa gravis precibus donatur sæpe scorum:
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adjuvat in duris aliquos præsentia rebus:
 Obruit hoc absens vasta procella caput.

Quem non obrueret taciti quoque Cæsaris ira?
 Addita sunt poenis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus levior : projectus in æquos
 Arcturum subii, Pleiadamque minas.
 Sæpe solent hyemem placidam sentire carinæ :
 Non Ithacæ puppi sævior unda fuit.
 Recta fides comitum poterat mala nostra levare:
 Ditata est spoliis perfida turba meis.
 Mirius exilium faciunt loca : tristior ista
 Terra sub ambobus non jacet ulla polis.
 Est aliquid patriis vicinum finibus esse:
 Ultima me tellus, ultimus orbis habet.
 Præstat & exsiliis pacem tua laurea Cæsar :
 Pontica finitimo terra sub hoste jacet.
 Tempus in agrorum cultu consumere dulce est:
 Non patitur verti barbarus hostis humum.
 Temperie cœli corpusque animusque juvantur :
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
 Est in aqua dulci non invidiosa voluptas :
 Æquoreo bibitur cum sale mista palus.
 Omnia deficiunt: animus tamen omnia vincit.
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas ut onus, nitendum vertice recto est:
 At flecti ne vos si patiare, cades.
 Spes quoque, posse mora mitescere principis iram,
 Vivere ne nolim deficiamque, facit.
 Nec vos parva-datæ pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cœpta tene quæso, nec in æquore defere navem,
 Meque simul serva, iudiciumque tuum.

ELEGIA VIII. *Ad Cottam.*

R Edditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
 Quos mihi misisti, maxime *Cotta*, deos.
 Utque tuum munus numerum, quem debet, haberet,
 Est ibi Cæsaribus *Livia* juncta suis.
 Argentum felix, omnique beatius auro :
 Quod fuerit pretium cum rude, numen habet.
 Non mihi divitias dando majora dedisses,
 Cœlitibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare deos, & adesse putare,
 Et quasi cum vero numine posse loqui.
 Quantum ad me redii, nec me tenet ultima tellus,
 Utque prius mediâ sospes in urbe moror.
 Cæsareos video vultus, velut ante videbam:
 Vix hujus voti spes fuit illa mihi.
 Utque salurabam, numen cœlesti saluto.
 Quod reduci tribuas, nil puto majus habes.

Quid

Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt,
 Qui locus, ablato Cæsare, vilis erit?
 Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam,
 Nam patriæ faciem sustinet ille suæ.
 Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus,
 Torvæque nescio quid forma minantis habet?
 Parce vis immenso major virtutibus orbe,
 Iustæque vindictæ supprime fræna tuæ.
 Parce puer, sæcli decus admirabile nostri,
 Tertiarum dominum quem sua cura facit:
 Per patriæ numen, quod te tibi carius ipso est,
 Per nunquam surdos in tua vota Deos,
 Perque thori sociam, quæ par tibi sola reperta est,
 Et cui majestas non onerosa tua est,
 Perque tibi similem virtutis imagine natum,
 Moribus agnosci qui tuus esse potest,
 Perque tuos, vel avo dignos, vel patre nepotes,
 Qui veniunt magno per tua iussa gradu;
 Parte levâ minima nostras, & contrahe, poenas,
 Daque locum Scythico qui sit ab hoste procul.
 Et tua (si fas est) à Cæsare proxima, Cæsar
 Numina sint precibus non inimica meis.
 Sic fera quamprimum pavido Germania vultu
 Ante triumphales serva feratur equos,
 Sic pater in Pylios, Cumæos mater in annos
 Vivant, & possis filius esse diu.
 Tu quodque conveniens ingenti nuptâ marito,
 Accipe non dura supplicis aure preces.
 Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes,
 Cumque bonis nuribus quas peperere nurus.
 Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus
 Pars fuerit partus sola caduca tui.
 Sic tibi mature fraterni funeris ultor
 Purpureus niveis filius instet equis.
 Annuite & timidis mitissima numina votis.
 Præsentes aliquid profit habere Deos.
 Cæsaris adventu tuta gladiator arena
 Exit, & auxilium non leve vultus habet.
 Nos quoque; vestra juvet quod, qua licet, ora videmus:
 Intrata est superis quod domus una tribus.
 Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos;
 Quique deum coram corpora vera vident.
 Quod quoniam nobis invidit inutile fatum,
 Quod dedit ars vultus, effigiemque, colo.
 Sic homines novere Deos, quos arduus æther
 Occulit, & colitur pro Iovè forma Iovis.
 Denique quæ tecum est & erit sine fine, cavete,
 Ne sit in invisâ vestra figura loco.

Nam caput è nostra citius cervice recedet;
 Et patiar fossis lumen abire genis :
 Quam caream vobis, ô publica numina, raptis.
 Vos eritis nostræ portus & aura fugæ.
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
 Utque meas aquilas, signa ego vestra sequar.
 Aut ego me fallo, nimiaque cupidine ludor,
 Aut spes exilii commodioris adest.
 Nam minus & minus est facies in imagine tristis,
 Visaque sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ præsentia mentis,
 Iustaquæ quamvis est, sit minor ira Dei.

E L E G I A IX. *Ad Cotyn.*

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi pervenit usque, Cotyn;
 Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte jacere soli;
 Supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem,
 Quamque potes profugo (nam potes) affer opem.
 Me fortuna tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit; hoc uno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro litore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior unda tua.
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis:
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa,
 Quam quoties vanas non sinit esse preces.
 Hoc nitor iste tui generis desiderat: hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.
 Hoc tibi & Eumolpus generis clarissimus auctor,
 Et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
 Hoc tecum commune diis quod uterque rogati
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.
 Nam quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos?
 Iupiter oranti surdas si præbeat aures;
 Victima pro templo cur cadat ista Iovis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti,
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni,
 Accipiet gravidæ cur suis exta Cetes?
 Nec dabit intouso jugulum caper hostia Baccho,
 Nulla sub inducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperii moderetur fræna precamur,
 Tam bene quam patriæ consulit ipse sua.

Utilitas igitur magnos hominesque Deosque
 Efficit; auxiliis quoque favente suis.
 Tu quoque fac prohis intra tua caltra jacenti,
 O Cory, progenies digna parente tuo.
 Conveniens homini est, hominem servare, voluptas,
 Et melius nulla quaeritur arte favor.
 Quis non Antiphaten Læstrygona devovet? aut quis
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Cassandrus pater est, durusve Caphareus,
 Quive repertorem torruit arte sua:
 Sed quam Marte ferox, & vinci nescius armis.
 Tam nunquam facta pace cruoris amans,
 Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec fuit esse feros.
 Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studiis tempora plura dedit.
 Carmina testantur, quæ, si tua nomina demas,
 Threicium juvenem composuisse negem.
 Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus;
 Bistonis ingenio terra superba tuo est.
 Vtique tibi est animus, cum res ita postulat, arma
 Sumere, & hostili tingere cæde manum,
 Atque ut es excusso jaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere doctus equi;
 Tempora sic studiis data sunt ubi justa paternis,
 Atque tuis humeris forte quievit opus;
 Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
 Lûcida Pieria tendis in altra via.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi fonderis affert:
 Ejusdem sacri cultor uterque sumus,
 Ad vatem vates orantia brachia tendo,
 Terra sit exiliis ut tua fida meis.
 Non ego cæde nocens in Ponti littora veni,
 Mittave sunt nostra dira venena manu:
 Non mea subjecta convicta est gemma tabella,
 Mendacem ceris imposuisse notam.
 Nec quicquam, quod lege veter committere, feci:
 Est tamen his gravior noxa fatenda mihi.
 Neve roges quæ sit, stultam quam scripsimus Artem;
 Innocuas nobis hæc verat esse manus.
 Et quid præterea peccarim, quaerere noli,
 Ut pateat sola culpa sub Arte mea.
 Quidquid id est, habuit moderatam vindicis iram:
 Qui nisi natalens nil mihi dempsit humum.
 Hæc quoniam careo; tua nunc vicinia præter
 Inviso passim tutus ut esse loco.

E L E G I A X. *Ad Macrum.*

Equid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer?
 Autorisque sui si non est annulus index,
 Cognitane est nostra littera facta manu?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum,
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manusque,
 Exciderit tantum ne tibi cura mei.
 Quam tu vel longi debes convlctibus ævi,
 Vel mea quod conjux non aliena tibi est;
 Vel studiis, quibus es quam nos sapientius usus,
 Utque decet nulla factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Naso parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poëtis;
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorē (quamquam procul absumus) esse
 Suspicio, & casus velle levare meos.
 Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes:
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
 Vidimus Aetnæa coelum splendescere flamma;
 Suppositus monti quam vomit ore Gigas:
 Aetnæosque lacus, & olentia stagna Palici,
 Quaque suis Cyauen miscet Anapus aquis. (nem,
 Nec procul hinc Nymphæ, quæ, dum fugit Elidis am-
 Tecta sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est.
 Heu quantum dispar est locus ille Getis!
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas efficiente vias!
 Seu rate cæruleas picta sulcavimus undas,
 Etseda nos agili sive talere rota;
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraque, si numeres, verba fuerē gradu.
 Sæpe dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstivos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse marinos,
 Iunctaque ad æquoreos vota tulisse deos.
 Et modo res egisse simul: modo rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre jocos.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, ut modo visus, ero.
 Ipse quidem certe cum nim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior extas aquis;

Te tamen intueor, quo solo pectore possum,
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Nunc es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens,
 Inque Getas media missus ab urbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est;
 Istic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI. *Ad Rufum.*

Hoc tibi Rufe brevi properatum tempore mittis,
 Naso parum faultæ conditor artis, opus:
 Ut, quanquam longe toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis ante mei venient obliviam nobis,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo:
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras,
 Quam meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritum lacrymas, quibus ora rigabas,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum, moestæ solatia mentis,
 Cum pariter nobis illa tibi que dares.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor;
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo;
 Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat,
 Seque tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Plenius autorem te quoque facta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores;
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.
 Adde quod absentis cura mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 Ore ferant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Rufe soli.

E L E G I A X. *Ad Macrum.*

Equid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer?
 Autorisque sui si non est annulus index,
 Cognitane est nostra littera facta manu?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum,
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manusque,
 Exciderit tantum ne tibi cura mei.
 Quam tu vel longi debes convlctibus ævi,
 Vel mea quod conjux non aliena tibi est;
 Vel studiis, quibus es quam nos sapientius usus,
 Utque decet nulla factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Naso parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poetis;
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorẽ (quamquam procul absumus) esse
 Suspicio, & casus velle levare meos.
 Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes:
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
 Vidimus Ætnæa cœlum splendescere flammæ
 Suppositus monti quam vomit ore Gigas:
 Ætnæosque lacus, & olentia stagna Palici,
 Quaque suis Cyauen miscet Anapus aquis. (nem,
 Nec procul hinc Nymphæ, quæ, dum fugit Elidis am-
 Testa sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est.
 Heu quantum dispar est locus ille Getis!
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas efficiente vias!
 Seu rate cæruleas picta sulcavimus undas,
 Eseda nos agili sive tulere rota;
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraque, si numeres, verba fuerẽ gradu.
 Sæpe dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstivos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse marinos,
 Iunctaque ad æquoreos vota tulisse deos.
 Et modo res egisse simul: modo rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre jocos.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, ut modo visus, ero.
 Ipse quidem certe cum tim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior existat aquis;

Te tamen intueor, quo solo pectore possum,
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Nic es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens,
 Inque Getas media missus ab urbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicitior ista est;
 Istic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI. *Ad Rufum.*

HOc tibi Rufe brevi properatum tempore mittit,
 Naso parum faultæ conditor artis, opus:
 Ut, quanquam longe toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis ante mei venient oblivia nobis,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo:
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras,
 Quam meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritum lacrymas, quibus ora rigabas,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum, mœstæ solatia mentis,
 Cum pariter nobis illa tibi que dares.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor;
 Admonitu melior fit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo;
 Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat,
 Seque tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Plenius autorem te quoque facta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores,
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.
 Adde quod absentis cura mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 Ore ferant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Rufe soli.

P. V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
D E P O N T O
L I B E R I I I.
E L E G I A I. *Ad Conjugem.*

A Quor Iasonio pulsatum remige primum,
 Quæq; nec hoste fero, nec nive terra caress;
 Ecquod erit tempus, quo vos ego Naso relin-
 In minus hostili iussus abesse loco? (quam
 An mihi Barbaria vivendum est semper in ista,
 Inque Tomitana condar oportet humo?
 Pace tua, si pax ulla est tua, Pontica tellus,
 Finitimus rapido quam terit hostis equo a
 Pace tua dixisse velim; tu pessima duro
 Pars es in exilio, tu mala nostra gravas.
 Tu neque ver sentis cinctum flore corona,
 Tu neque messorum corpora nuda vides.
 Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
 Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
 Tu glacie, freta vincta tenes, & in æquore piscis
 Inclusus tecta sæpe natavit aqua.
 Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pæne marini:
 Qui potus, dubium est, sistat alatne sitim.
 Rara, nec hæc felix, in apertis eminet arvis
 Arbor, & in terra est altera forma maris.
 Non avis obloquitur: nisi sylvis si qua remotis
 Æquoreas rauco gutture potat aquas.
 Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
 Conveniensque suo messis amara loco est.
 Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,
 Tinctaque mortifera tabe sagitta mader.
 Quam procul hæc regio est, & ab omni devia cursu,
 Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat:
 Non igitur mirum, finem quærentibus horum,
 Altera si nobis usque rogatur humus.
 Te magis est mirum non hoc evincere conjux,
 Inque meis lacrymas posse tenere malis.
 Quid facias, quæris, quæras hoc scilicet ipsum;
 Invenies vere, si reperire voles.
 Velle parum est, cupias ut re potiaris oportet,
 Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
 Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,
 Optet ut exilium pace carere meum?

Pectore te toto cunctisque incumbere nervis,
 Et niti pro me nocte dieque decet :
 Utque juvent alii, tu debes vincere amicos,
 Vxor, & ad partes prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis.
 Conjugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hinc cave degeneres, & sint præconia nostra
 Vera vide ; famæ quo tuearis opus.
 Ut nihil ipse querar, tacito me fama queretur
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura, mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ, quam fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu:
 Notus humo merfis Amphiaræus equis.
 Si minus errasset, notus minus esset Ulysses:
 Magna Philoctetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis;
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non
 Inferius Coa Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,
 Et pia non parvis tectibus uxor eris.
 Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro;
 Qui legit has laudes, an mereare rogat.
 Utque favere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucæ carpere facta volent.
 Quarum tu præsta, ne livor dicere possit:
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumque ego deficiam, nec possim ducere currum,
 Fac tu sustineas debile sola jugum.
 Ad medium specto venis fugientibus æger :
 Ultima pars animæ dum mihi restat, ades.
 Quodque ego præstarem, si te magis ipse valerem,
 Id mihi cum valeas fortius ipsa, refer.
 Exigit hoc socialis amor, sordusque maritum;
 Moribus hoc conjux exigis ipsa tuis.
 Hoc domui debes, de qua censeris, ut illam
 Non minus officiis, quam probitate colas.
 Cuncta licet faciās; nisi eris laudabilis uxor,
 Non poterit credi Martia culta tibi.
 Nec sumus indigni, nec (si vis vera fateri)
 Debetur meritis gratia nulla meis.
 Redditur illa quidem grandi cum scœnore nobis,
 Nec te, si cupiat lædere, rumor habet:
 Sed tamen hoc factis adjuuge prioribus unum;
 Pro nostris ut sis ambitiosa malis.
 Ut minus infesta jacram regione, labora:
 Clauda nec officii pars erit ulla tui.

Magna peto, sed non tamen invidiosa roganti:
 Utque ea non reneas, tuta repulsa tua est.
 Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis, ut facias, teque imitere, rogo.
 Fortibus assuevit tubicen prodesse, suoque
 Dux bene pugnantem incitat ore viros.
 Nota tua est probitas, testataque tempus in omne,
 Sit virtus etiam non probitate minor.
 Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excisa levi pelta gerenda manu:
 Numen adorandum est: non ut mihi fiat amicum,
 Sed sit, ut iratum, quam fuit ante, ninus.
 Gratia si nulla est, lacrymæ tibi gratia fiant.
 Hac potes aut nulla parte movere Deos.
 Quæ tibi ne desint, bene: per mala nostra cavetur,
 Deque vito stendi, & dives adest.
 Utque meæ res sunt, omnino puto tempore stebis.
 Has fortuna tibi vultu ministrat opes.
 Si mea mors redimebat tua (quod abominor) esset:
 Admeti conjux, quam sequereris, erat.
 Æmula Penelopes fieres, si fraudè pudica
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerere mariti,
 Esset dux facti Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
 Corpus in accensos mittere forte rogos.
 Morte nihil opus est, nihil Icarioride tela.
 Cæsaris at conjux ore precanda tuo est.
 Quæ prærat virtute sua, ne prisca vetustas
 Laude pudicitiae sæcula nostra premat:
 Quæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta thoro.
 Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,
 Filiave Ætæ voce movenda tua est:
 Nec nurus Ægypti, nec saxa Agamemnonis uxor,
 Scyllaque, quæ Siculas inguine terret aquas:
 Telegonive parens vertendis nota figuris,
 Nexaque nodosæ angue Medusa comas.
 Fœmina sed princeps, in qua fortuna videre
 Se probat, & cœcæ crimina falsa tulit.
 Qua nihil in terris, ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.
 Eligito tempus captatum sæpe roganti,
 Exeat adversa ne tua navis aqua.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsaque non omni tempore sana patent.
 Cum status urbis erit, qualem nunc augur esse,
 Et nullus populi contrahet ora dolor:

Cum domus Augusti, Capitoli more colenda,
 Læta (quod est, & fit) plenaque pacis erit;
 Tum tibi di faciant adeundi copia fiat,
 Profectura aliquid cum tua verba putes:
 Si quid ager majus, differ tua cœpta, caveque
 Spem festinando præcipitate meam.
 Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima quæras.
 Corporis ad cultum vix vacat illa sui.
 Curia cum fuerit patribus stipata verendis;
 Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
 Cum tibi contigerit vulcum Iunonis adire,
 Fas sis personæ, quam tueare, memor.
 Nec factum defende meum (mala causa silenda est)
 Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces.
 Tunc lacrymis demenda mora est; summissaq; terræ,
 Ad non mortales brachia tende pedes.
 Tu pte nil aliud, nisi scavo ut ab hoste recedam:
 Hostem fortunam sit satis esse mihi.
 Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore
 Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
 Suspicio hæc damno tibi non fore: sentiet illa
 Te majestatem pertimuisse suam.
 Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit.
 Interdum lacrymæ pondera vocis habent.
 Lux etiam sacito cœptis bona talibus adfit,
 Horaque conveniens, auspiciumque favens.
 Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
 Thura fer ad magnos vinaque pura Deos.
 E quibus ante omnes Augusti numen adora,
 Progeniemque piam, participemque thori.
 Sint utinam mites solito tibi more, tuasque
 Non duris lacrymas vultibus aspiciant.

ELEGIA II. — *Ad Cottam.*

QVam legis à nobis missam tibi Cotta salutem,
 Missa sit ut vere, perveniatque, precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus auferis,
 Atque sit ut nobis pars bona salva, facis.
 Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt;
 Tu laceræ remanes anchora sola rati.
 Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ.
 Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
 Iunctaque percusso turba pavere solet:
 Cumque dedit paries venturo signa ruinæ,
 Sollicito vacuus sit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitæ,
 Vici quum memens ne trahat inde malum?

Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
 Non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Desuit: adversos extimere deos.
 Utque magis cauti possunt timidique vocari,
 Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat charos ita candor amicos,
 Utque habeant de me crimina nulla facit.
 Sint hi contenti venia, signentque licebit
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe puratis openi.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cum cinis absumpto corpore factus ero.
 Fallor, & illa meæ superabit tempora vitæ,
 Si tamen à memori posteritate legar.
 Corpora debentur mæitis exsanguia bustis:
 Effugiunt struictos nomen honorque rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitavit Orestem:
 Sed tamen in laudes vivit uterque suas.
 Vos etiam feri laudabunt sæpe nepotes,
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sauromatæ jam vos novere Getæque,
 Et tales animos barbarâ turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referrem
 (Nam didici Geticè Sarmaticeque loqui)
 Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoque amicitia nomen bene novimus, hospes,
 Quos procul à vobis, alter & orbis habet.
 Est locus in Scythia, (Taurus dixere priores,)
 Qui Getica longe non ita distat humo;
 Hac ego sum terra (patriæ nec pœnitet) ortus,
 Confortem Phœbi gens colit illa deam.
 Tempa manent hodie vastis innixa columnis,
 Perque quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cœleste fuisse,
 Quoque minus dubites, stat basis orba Dea.
 Araque quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit tæda non nota jugali,
 Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est (sic instituere parentes)
 Advena virgineo cæsus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
 Nescio quam dicunt Iphigenæjan iter.

Quam levibus ventis sub nube per aëra vectam
 Creditur his Phœbe deposuisse locis.
 Præfuerat templo multos ea rite per annos,
 Invita peragens tristitia sacra manu:
 Cum duo velifera juvenes venire carina,
 Presseruntque suo littora nostra pede.
 Par fuit hic ætas, & amor, quorum alter Orestes,
 Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
 Protinus immitem Triviæ ducuntur ad aram,
 Evincti geminas ad sua terga manus:
 Sparfit aqua captos lustrali Graja sacerdos,
 Ambiat ut sulvas insula longa coinas.
 Dumque parat sacrum, dum velat tempora vittis,
 Dum tardæ causas invenit ipsa moræ;
 Non ego credulis, juvenes ignoscite, dixit;
 Sacra suo facio barbariora loco.
 Ritus is est gentis, qua vos tamen urbe venitis,
 Quodve parum fausta puppe petistis iter?
 Dixit, & audito patriæ pia nomine virgo,
 Consortes urbis comperit esse suæ.
 Alter ut è vobis, inquit, cadat hostia sacris,
 Ad patrias sedes nuncius alter eat.
 Ire jubet Pylades charam periturus Orestem,
 Hic negat: inque vicem pugnat uterque mori.
 Exstitit hoc unum, quod non convenerat illis,
 Cætera pars concors & sine lite fuit.
 Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris;
 Ad fratrem scriptas exarat illa notas.
 Ad fratrem mandata dabat, cuiquæ illa dabantur,
 (Humanos casus aspice) frater erat.
 Nec mora, de templo rapiunt simulacra Dianæ.
 Clamque per immensas puppe feruntur aquas.
 Mirus amor juvenum, quamvis abiere tot anni,
 In Scythia magnum nunc quoque nomen habent.
 Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo;
 Laudarunt omnes facta, piamque fidem:
 Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
 Nomen amicitiae barbara corda mover.
 Quid facere Ausonia geniti debetis in urbe,
 Cum tangant duros talia facta Getas?
 Adde quod est animus semper tibi mitis, & altæ
 Indicium mores nobilitatis habent.
 Quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor,
 Quos Numa maternus non neget esse suos:
 Adjectique probent genitiva agnomina Cottæ,
 Si tu non esses, interitura domus.
 Digne vir hac serie, lapsa succurrere amico
 Conveniens istis moribus esse puta.

Nam caput è nostra citius cervice recedet;
 Et patiar fossis lumen abire genis :
 Quam caream vobis, ô publica numina, raptis.
 Vos eritis nostræ portus & aura fugæ.
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab a mis,
 Utque meas aquilas, signa ego vestra sequar.
 Aut ego me fallo, nimiaque cupidine ludor,
 Aut spes exilii commodioris adest.
 Nam minus & minus est facies in imagine tristis,
 Visaque sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ prælagia mentis,
 Iustaquæ quamvis est, sit minor ira Dei.

E L E G I A I X. *Ad Cotyn.*

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi pervenit usque, Cotys;
 Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte jacere soli;
 Supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem,
 Quamque potes profugo (nam potes) affer opem.
 Me fortuna tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit; hoc uno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior unda tua.
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis:
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa,
 Quam quoties vanas non finit esse preces.
 Hoc nitor iste tui generis desiderat: hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.
 Hoc tibi & Eumolpus generis clarissimus autor,
 Et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
 Hoc tecum commune diis quod uterque rogati
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.
 Nam quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos?
 Iupiter oranti surdas si præbeat aures;
 Victima pro templo cur cadat ista Iovis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti,
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni,
 Accipiet gravidæ cur suis exta Ceres?
 Nec dabit intouso jugulum caper hostia Baccho,
 Musta sub inducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperii moderetur fræna precamur,
 Tam bene quam patriæ consulit ipse suæ.

Utilitas igitur magnos hominesque Deosque
 Efficit; auxiliis quoque favente suis.
 Tu quoque fac prohis intra tua caltra jacenti,
 O Cory, progenies digna parente tuo.
 Conveniens homini est, hominem servare, voluptas,
 Et melius nulla quaeritur arte favor.
 Quis non Antiphaten Læstrygona devovet? aut quis
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Cassandrus pater est, durusve Caphareus,
 Quive repertorem torruit arte sua:
 Sed quam Marte ferox, & vinci nescius armis.
 Tam nunquam facta pace cruoris amans,
 Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec finit esse feros.
 Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studiis tempora plura dedit.
 Carmina testantur, quæ, si tua nomina demas,
 Threiciuin juvenem composuisse negem.
 Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus;
 Bistonis ingenio terra superba tuo est.
 Utque tibi est animus, cum res ita postulat, arma
 Sumere, & hostili tingere cæde manum,
 Atque ut es excusso jaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere doctus equi;
 Tempora sic studiis data sunt ubi iusta paternis,
 Atque tuis humeris forte quievit opus;
 Ne tua marcescant per inerte otia somnos,
 Lucida Pieria tendis in altra via.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi foderis affert:]
 Eiusdem sacri cultor uterque sumus,
 Ad vatem vates orantia brachia teudo,
 Terra sit exiliis ut tua fida meis.
 Non ego cæde nocens in Ponti littora veni,
 Miltave sunt nostra dira venena manu:
 Non mea subjecta convicta est gemma tabella,
 Mendacem ceris imposuisse notam.
 Nec quicquam, quod lege veter committere, feci:
 Est tamen his gravior noxa fatenda mihi.
 Neve roges quæ sit, stultam quam scripsimus Artem,
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Et quid præterea peccarim, quaerere noli,
 Ut pateat sola culpa sub Arte mea.
 Quidquid id est, habuit moderatam vindictis iram:
 Qui nisi nataleni nil mihi dempsit humum.
 Hæc quoniam careo; tua nunc vicinia præster
 Inviso passim tutus ut esse loco.

E L E G I A X. *Ad Macrum.*

ECquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer?
 Autorisque sui si non est annulus index,
 Cognitane est nostra littera facta manu?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum,
 Nec reperunt oculi signa vetusta tui?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manusque,
 Exciderit tantum ne tibi cura mei.
 Quam tu vel longi debes convlctibus ævi,
 Vel mea quod conjux non aliena tibi est;
 Vel studiis, quibus es quam nos sapientius usus,
 Utque decet nulla factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Naso parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poetis;
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorè (quanquam procul absumus) esse
 Suspicio, & casus velle levare meos.
 Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes:
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
 Vidimus Ætneæ cœlum splendescere flammæ,
 Suppositus monti quam vomit ore Gigas:
 Ætneæque lacus, & olentia stagna Palici,
 Quaque suis Cyænen miscet Anapus aquis. (nem,
 Nec procul hinc Nymphæ, quæ, dum fugit Elidis am-
 Testa sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est.
 Heu quantum dispar est locus ille Geris!
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas efficiente vias!
 Seu rate cæruleas picta sulcavimus undas,
 Effeda nos agili sive tulere rota;
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraque, si numeres, verba fuerè gradu.
 Sæpe dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per ætivos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse marinos,
 Iunctaque ad æquoreos vota tulisse deos.
 Et modo res egisse simul: modo rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre jocos.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, ut modo visus, ero.
 Ipse quidem certe cum sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior extat aquis;

Te tamen intueor, quo solo pectore possum,
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Nic es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens,
 Inque Getas media missus ab urbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est;
 Istic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI. *Ad Rufum.*

HOc tibi Rufe brevi properatum tempore mittit,
 Naso parum faultæ conditor artis, opus:
 Ut, quanquam longe toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis ante mei venient oblivia nobis,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo:
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras,
 Quam meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritum lacrymas, quibus ora rigabas,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum, moestæ solatia mentis,
 Cum pariter nobis illa tibi que dares.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor,
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo;
 Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat,
 Seque tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Plenius autorem te quoque facta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores,
 Si tamen horeris, fortius ibit equus.
 Adde quod absentis cura mandata fidei
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 Ore ferant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Rufe soli.

P. V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
D E P O N T O

L I B E R I I I.

E L E G I A I. *Ad Conjungem.*

A Quor Iasonio pulsatum remige primum,
Quæq; nec hoste fero, nec nive terra carez;
Ecquod erit tempus, quo vos ego Naso relin-
In minus hostili jussus abesse loco? (quam
An mihi Barbaria vivendum est semper in ista,
Inque Tomitana condar oportet humo?
Pace tua, si pax ulla est tua, Pontica tellus,
Finitimus rapido quam terit hostis equo?
Pace tua dixisse velim; tu pessima duro
Pars es in exilio, tu mala nostra gravas.
Tu neque ver sentis cinctum florente corona,
Tu neque messorum corpora nuda vides.
Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
Tu glacie freta vineta tenes, & in æquore pifeis
Inclusus testa sæpe natavit aqua.
Nec tibi sunt fontes, laticis nisi præbe marini:
Qui potus, dubium est, sistat a latne sitim.
Rara, nec hæc felix, in apertis eminet arvis
Arbor, & in terra est altera forma maris.
Non avis obloquitur: nisi sylvis si qua remotis
Æquoreas rauco gutture potat aquas.
Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
Conveniensque suo messis amara loco est.
Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,
Tinctaque mortifera tabe sagitta madet.
Quam procul hæc regio est, & ab omni devia cursu,
Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat:
Non igitur mirum, finem quærentibus horum,
Alter a si nobis usque rogatur humus.
Te magis est mirum non hoc evincere conjux,
Inque meis lacrymas posse tenere malis.
Quid facias, quæris, quæras hoc scilicet ipsum;
Invenies vere, si reperire voles.
Velle parum est, cupias ut re potiaris oportet,
Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,
Optet ut exilium pace carere meum?

Pectore te toto cunctisque incumbere nervis,
 Et niti pro me nocte dieque decet :
 Utque juvent alii, tu debes vincere amicos,
 Uxor, & ad partes prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis.
 Conjugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hinc cave degeneres, & sint præconia nostra
 Vera vide : famæ quo tuearis opus.
 Ut nihil ipse querar, tacito me fama queretur
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura, mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ, quam fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu:
 Notus humo merfis Amphiaras equis.
 Si minus errasset, notus minus esset Ulysses:
 Magna Philoctetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis;
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non
 Inferius Coa Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,
 Et pia non parvis te libus uxor eris.
 Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro;
 Qui legit has laudes, an merere rogat.
 Utque favere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucæ carpere facta volent.
 Quarum tu præsta, ne livor dicere possis:
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumque ego deficiam, nec possim ducere curram,
 Fac tu sustineas debile sola jugum.
 Ad medium specto venis fugientibus æger :
 Ultima pars animæ dum mihi restat, ades.
 Quodque ego præstarem, si te magis ipse valerem,
 Id mihi cum valeas fortius ipsa, refer.
 Exigit hoc socialis amor, scodusque maritum;
 Moribus hoc conjux exigit ipsa tuis.
 Hoc domui debes, de qua censeris, ut illam
 Non minus officiis, quam probitate colas.
 Cuncta licet faciās; nisi eris laudabilis uxor,
 Non poterit credi Martia culta tibi.
 Nec sumus indigni, nec (si vis vera fateri)
 Deberur meritis gratia nulla meis.
 Redditur illa quidem grandi cum scenore nobis,
 Nec te, si cupiat lædere, rumor habet:
 Sed tamen hoc factis adjuuge prioribus unum;
 Pro nostris ut sis ambitiosa malis.
 Ut minus infesta jaceam regione, labora:
 Clauda nec officii pars erit ulla tui.

Magna peto, sed non tamen invidiosa roganti:
 Utque ea non reneas, tuta repulsa tua est.
 Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis, ut facias, teque imitere, rogo.
 Fortibus assuevit tubicen prodesse, suoque
 Dux bene pugnantem incitat ore viros.
 Nota tua est probitas, testataque tempus in omne,
 Sit virtus etiam non probitate minor.
 Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excisa levi pelta gerenda manu:
 Numen adorandum est: non ut mihi fiat amicum,
 Sed sit, ut iratum, quam fuit ante, minus.
 Gratia si nulla est, lacrymæ tibi gratia fiant.
 Hac potes aut nulla parte movere Deos.
 Quæ tibi ne desint, bene per mala nostra caveretur,
 Deque vito stendi, si dives adest.
 Utque meæ res sunt, omnino puto tempore flebis.
 Has fortuna tibi, si ministrat opes.
 Si mea mors redimeat tua (quod abominor) esset:
 Admeti conjugem, quam sequeris, erat.
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerere mariti;
 Esset dux facti Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
 Corpus in accensos mittere forte rogos.
 Morte nihil opus est, nihil Icarioride tela.
 Cæsaris at conjux ore precanda tuo est.
 Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
 Laude pudicitiae sæcula nostra premat:
 Quæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta thoro.
 Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,
 Filiae Ætææ voce movenda tua est:
 Nec nurus Ægypti, nec sava Agamemnonis uxor,
 Scyllaque, quæ Siculas inguine terret aquas:
 Telegonive parens vestendis nota figuris,
 Nexaque nodosæ angue Medusa comas.
 Fœmina sed princeps, in qua fortuna videre
 Se probat, & cœcæ crimina falsa tulit.
 Qua nihil in terris, ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.
 Eligito tempus captatum sæpe roganti,
 Exeat adversa ne tua navis aqua.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsaque non omni tempore sana parent.
 Cum status urbis erit, qualem nunc auguror esse,
 Et nullus populi contrahet ora dolor;

Cum domus Augusti, Capitoli more colenda,
 Læta (quod est, & sit) plenaque pacis erit;
Tum tibi di faciant adeundi copia fiat,
 Profectura aliquid cum tua verba putes:
Si quid aget majus, differ tua cœpta, caveque
 Spem festinando præcipitare meam.
Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima quæras.
 Corporis ad cultum vix vacat illa sui.
Curia cum fuerit patribus stipata verendis;
 Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contigerit vulcrum Iunonis adire,
 Fas sis personæ, quam tueare, memor.
Nec factum defende meum (mala causa silenda est)
 Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces.
Tunc lacrymis demenda mora est; summissaq; terræ,
 Ad non mortales brachia tende pedes.
Tu pète nil aliud, nisi sævo ut ab hoste recedam:
 Hostem fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore
 Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
Suspisor hæc damno tibi non fore: sentiet illa
 Te majestatem pertimuisse suam.
Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit.
 Interdum lacrymæ pondera vocis habent.
Lux etiam facito cœptis bona talibus adfit,
 Horaque conveniens, auspiciumque favens.
Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
 Thura ser ad magnos vinaque pura Deos.
E quibus ante omnes Augusti numen adora,
 Progeniemque piam, participemque thori.
Sint utinam mites solito tibi more, tuasque
 Non duris lacrymas vultibus aspiciant.

ELEGIA II. - *Ad Cottam.*

Quam legis à nobis missam tibi Cotta salutem,
 Missa sit ut vere, perveniatque, precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus auferes,
 Atque sit ut nobis pars bona salva, facis.
Cumque labent alii, iactataque vela relinquunt;
 Tu laceræ remanes anchora sola sati.
Grata tua est igitur pieras, ignoscimus illis,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ.
Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
 Iunctaque percussio turba pavere solet.
Cumque dedit paries venturæ signa ruinæ,
 Sollicito vacuus sit locus ille metu.
Quis non è timidis ægri contagia vitat,
 Vici num metuens ac trahat inde malum?

Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
 Non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Defuit: adversos extimûere deos.
 Utque magis cauti possunt timidique vocari,
 Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat charos ita candor amicos,
 Utque habeant de me crimina nulla facit.
 Sint hi contenti venia, signentque licebit
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cum cinis absumpto corpore factus ero.
 Fallor, & illa meæ superabit tempora vitæ,
 Si tamen à memori posteritate legar.
 Corpora debentur mæltis exsanguia bultis:
 Effugiunt structos nomen honorque rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitavit Orestem:
 Sed tamen in laudes vivit uterque suas.
 Vos etiam feri laudabunt sæpe nepotes,
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sauroniatæ jam vos novere Getæque,
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referrem
 (Nam didici Geticæ Sarmaticæque loqui)
 Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoque amicitiaæ nomen bene novimus, hospes
 Quos procul à vobis, alter & orbis habet.
 Est locus in Scythia, (Taurus dixere priores,)
 Qui Getica longe non ita distat humo;
 Hac ego sum terra (patriæ nec pœnitet) ortus,
 Consortem Phœbi gens colit illa deam.
 Tempora manent hodie vastis innixa columnis,
 Perque quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cœleste fuisse,
 Quoque minus dubites, stat basis orba Dea.
 Araque quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit tæda non nota jugali,
 Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est (sic instituere parentes)
 Advena virgineo cæsus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
 Nescio quam dicunt Iphigenejan iter,

Quam leuibus ventis sub nube per aëra veſtam
 Creditur his Phœbe depoſuiſſe locis.
 Præſuerat templo multos ea rite per annos,
 Invita peragens triſtia ſacra manu:
 Cum duo velifera juvenes veuere carina,
 Preſſeruntque ſuo littora noſtra pede.
 Par fuit hic ætas, & amor, quorum alter Oreſtes,
 Alter erat Pylades: nomina ſama tenet.
 Protinus iminitem Triviæ ducuntur ad aram,
 Evincti geminas ad ſua terga manus:
 Sparſit aqua captos luſtrali Graja ſacerdos,
 Ambiat ut ſulvas inſula longa coinas.
 Dumque parat ſacrum, dum velat tempora virtis,
 Dum tardæ cauſas inventit ipſa moræ;
 Non ego credulis, juvenes ignoſcite, dixit;
 Sacra ſuo facio barbariora loco.
 Ritus is eſt gentis, qua vos tamen urbe venitis,
 Quodve parum ſauſta puppe petiſtis iter?
 Dixit, & audito patriæ pia nomine virgo,
 Conſortes urbis comperit eſſe ſuz.
 Alter ut è vobis, inquit, cadat hoſtia ſacris,
 Ad patrias ſedes nuncius alter eat.
 Ire jubet Pylades charam periturus Oreſtem,
 Hic negat: inque vicem pugnat nterque mori.
 Exſtitit hoc unum, quod non convenerat illis,
 Cætera pais concors & ſine lite ſuit.
 Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris;
 Ad fratrem ſcriptas exarat illa notas.
 Ad fratrem mandata dabat, cuiquæ illa dabantur,
 (Humanos caſus aspice) frater erat.
 Nec mora, de templo rapiunt ſimulacra Dianæ.
 Clamque per immenſas puppe feruntur aquas.
 Mirus amor juvenum, quamvis abiere tot anni,
 In Scythia magnum nunc quoque nomen habent.
 Fabula narrata eſt poſtquam vulgaris ab illo;
 Laudarunt omnes facta, piamque fidem:
 Scilicet hic etiam, qua nulla ſeroxior ora eſt,
 Nomen amicitizæ barbara corda movet.
 Quid facere Auſonia geniti debetis in urbe,
 Cum tangant duros talia facta Getas?
 Adde quod eſt animus ſemper tibi mitis, & altæ
 Indicium mores nobilitatis habent.
 Quos Voſeſus patrii cognoſcat nominis auctor,
 Quos Numa maternus non neget eſſe ſuos:
 Adjectique probent genitiva agnomina Cottæ,
 Si tu non eſſes, interitura domus.
 Digne vir hac ſerie, lapſo ſuccurrere amico
 Conveniens iſtis moribus eſſe puta.

E L E G I A III. *Ad Maximum.*

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico,
 O sidus Fabiæ Maxime gentis, ades.
 Dum tibi quæ vidi refero; seu corporis umbra est,
 Seu veri species, seu fuit ille sopor.
 Nox erat, & bifores intrabat Luna fenestras,
 Mense fere medio quanta nitere solet.
 Publica me requies curarum somnus habebat,
 Fusaque erant toto languida membra thoro:
 Cum subito pennis agitatus inhorruit aër,
 Et gemuit parvo mota fenestra sono.
 Territus in cubitum relevo mea membra finistram:
 Pulsus & è trepido pectore somnus abir.
 Stabat Amor vultu, non quo prius esse solebat,
 Sceptra tenens læva tristis acerna manu.
 Non torquem collo, nec habens crinale capillo,
 Nec bene dispositas comptus, ut ante, comas.
 Horrida pendebant molles super ora capilli,
 Et visa est oculis horrida penna meis.
 Qualis in aëriæ tergo solet esse columbæ,
 Tractatam multæ quam tetigere manus.
 Hunc simul agnovi (neque enim mihi notior alter)
 Talibus effata est libera lingua sonis:
 O puer exiliis decepto causa magistro,
 Quem fuit utilius non docuisse mihi;
 Huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo,
 Et coë adstrictis barbarus Ister aquis?
 Quæ tibi causa viæ, nisi uri mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis, invidiosa tibi.
 Tu mihi distasti juvenilia carmina primum:
 Apposui senis te duce quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es acta ducum.
 Forsitam exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingeni vires comminuere mei.
 Namque ego dum canto tua regna, tuæque parentis,
 In nullum mea mens grande vacavit opus.
 Nec satis hoc fuerat; stultus quoque carmina feci,
 Artibus ut posses non rudis esse meis.
 Pro quibus exilium misero mihi reddita merces,
 Id quoque in extremis, & sine pace locis.
 At non Chionides Eumolpus in Orphea talis,
 In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achille talia cepit,
 Pythagoræque serunt non nocuisse Numam.
 Nomina neu referam longum collecta per ævum,
 Discipulo perii solus ab ipse meo.

Dum damus arma tibi, dam te lascive docemus,
 Hæc te discipulo dona magister habet.
 Scis tamen, & liquido juratus dicere posses,
 Non me legitimos sollicitasse thoros.
 Scripsimna hæc illis, quarum nec victa pudicos
 Contingit crines, nec stola longa pedes.
 Dic precor, ecquando didicisti fallere nuptas,
 Et facere incertum per mea iussa genus?
 An sit ab his omnis rigide summotâ libellis,
 Quam lex furtivos arcet habere viros?
 Quid tamen hoc prodest, veriti si lege severa,
 Credor adulterii composuisse notas?
 At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas,
 Sic nunquam rapido lampades igne vacent,
 Sic regat imperium, terrasque coercet omnes
 Cæsar, ab Ænea est qui tibi fratre nepos.
 Effice sit nobis non implacabilis ira,
 Meque loco plesti commodiore velit.
 Hæc ego visus eram puero dixisse volucri.
 Hos visus nobis ille dedisse sonos:
 Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
 Per matrem juro, Cæsareumque caput,
 Nil nisi concessum nos te didicisse magistro,
 Artibus & nullum crimen inesse iuris.
 Utque hoc, sic utinam defendere cætera posses,
 Scis aliud quod te læserit esse magis.
 Quicquid id est (neque enim debet dolor ille referti)
 Non potes à culpa dicere abesse tua.
 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,
 Non gravior merito vindicis ira fuit.
 Ut tamen aspicerem, consolaretque jacentem,
 Lapsa per immensas est mea penna vias.
 Hæc loca tibi primum vidi, cum, matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa revisam,
 Tu facis, & castris miles anuce meis.
 Pone metus igitur: mitescet Cæsaris ira,
 Et veniet votis mollior hora tuis.
 Neve moram timeas, tempus quod quærimus instat,
 Cunctaque lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domus, & nati, dum mater Livia gaudet,
 Dum gaudes patriæ magne ducisque pater,
 Dum sibi gratatur populus, rotamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet,
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum;
 Sperandum est nostras posse valere preces.
 Dixit, & aut ille est tenues delapsus in auras,
 Coeperunt sensus aut vigilare mei.

Si dubitem, faveas quin his & Maxime dictis:
 Memnonio cygnos esse colere putem.
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor,
 Nec quod erat candens fit terebinthus ebur.
 Conveniens animo genus est tibi nobile: namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.
 Livor iners vitium mores non exit in istos,
 Utque latens ima vipera serpit humo.
 Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum:
 Grandius ingenio nec tibi nomen ineit.
 Ergo alii noceant miseris, optentque timeri,
 Tinctaque mordaci spicula felle gerant.
 At tua supplicibus domus est assueta juvandis:
 In quorum numero me precor esse velis.

E L E G I A IV. *Ad Rufinum.*

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem,
 Naso Tomitana mittit ab urbe tuus;
 Utque suo faveas mandat, Rufine, Triumpho,
 In vestras venit si tamen ille manus.
 Est opus exiguum, vestrisque paratibus impar.
 Quale tamen cuique est, ut tuare rogo.
 Firma valent per se, nullumque Machaona quærent:
 Ad medicam dubius confugit æger opem.
 Non opus est magnis placido lectore poetis:
 Quenilibet invitum difficilemque tenent.
 Nos quibus ingenium longi minuere labores,
 Aut etiam nullum forsitan ante fuit;
 Viribus infirmi, vestro candore valemus,
 Quem mihi si demas, omnia rapta putem.
 Cunctaque cum mea sunt propenso nixa favore,
 Præcipuum veniæ jus habet iste liber.
 Spectatum vates alii scripsere triumphum.
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix avidam vulgi captata per aurem
 Vidimus: atque oculi fama fuere mei.
 Scilicet affectus similes, aut impetus idem,
 Rebus ab auditis conspicuisque venit?
 Nec nitor argenti, quem vos vidistis, & auri,
 Quod mihi defuerit, purpuraque illa, quæror:
 Sed loca, vel gentes formatæ mille figuris,
 Nutrissent carmen præliaque ipsa meum.
 Et regum vultus certissima pignora mentis,
 Iuvissent aliquâ forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi lætoque favore
 Ingenium quodvis incaluisse potest.
 Tamque ego sumpsissem tali clamore vigorem,
 Quam rudis audita miles ad arma tubæ.

Pectora sint nobis nivibus glacieque licebit,
 Atque hoc, quem patior, frigidiora loco:
Illa ducis facies in curru stantis eburno,
 Excuteret frigus sensibus omne meis.
His ego defectus, dubisque auctoribus usus,
 Ad vestri venio jure favoris opem.
Nec mihi nota dicunt, nec sunt mihi nota locorum
 Nomina: materiam non habuere manus.
Pars quota de tantis rebus, quam fama referte,
 Aut aliquis nobis scribere posset, erat?
Quo magis ô lector debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, præteritumve mihi.
Adde quod assiduo domini meditata querelam
 Ad lætium carmen vix mea Musa venit:
Vix bona post tanto quærenti verba subibant,
 Et gaudere aliquid, res mihi visa nova est.
Vtque reformidant infuetum lumina solemi,
 Sic ad lætitiæ mens mea segnis erat.
Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum,
 Gratiaque officio, quod mora tardat, abest.
Cætera certatim de magno scripta triumpho
 Iam pridem populi suspicor ore legi.
Illa bibit sitiens lector, mea pocula plenus
 Illa recens pota est, nostra tepebit aqua.
Non ego cessavi, nec fecit inertia serum:
 Ultima me vasti sustinet ora freti.
Dum venit huc rumor, properataque carmina sunt,
 Factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
Nec minimum refert, intacta rosaria primas,
 An fera carpas pane relicta manu.
Quid mirum lectis exhaurto floribus hortis,
 Si duce non facta est digna corona suo?
Deprecor hæc, vatium contra sua carmina ne quis
 Dicta putet; pro se Musa locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra poetæ,
 In vestro miseris si licet esse choro.
Magnaque pars animi, mecum vixistis amici,
 Has ego vos absens nunc quoque parte colo.
Sint igitur vestro mea commendata favore
 Carmina, non possum pro quibus ipse loqui.
Scripta placent à morte fere, quia lædere vivos
 Livor, & injusto carpere dente solet.
Si genus est mortis male vivere; terra moratur,
 Et defunt fati sola sepulcra meis.
Denique opus nostræ culpetur ut undique curæ,
 Officium nemo qui reprehendat, erit.
Vt defint vires, tamen est laudanda voluntas:
 Hæc ego contentos auguror esse Deos,

Hæc facti ut veniat pauper quoque gratus ad aras,
 Et placeat cæso non minus agna bove,
 Res quoque tanta fuit, quantæ subsistere summo
 Æneidos vati grande fuisset onus.
 Ferre etiam molles elegi tam vasta triumphi
 Pondera, disparibus non potuere rotis.
 Quo pede nunc utar, dubia est sententia nobis.
 Alter enim de te, Rhebe, triumphus adest.
 Irrita veterum non sunt præfagia vatum.
 Danda Iovi laurus, dum prior illa viret.
 Nec mea verba legis, qui sum summotus ad Istrum,
 Non bene pacatis flumina pota Getis:
 Ista Dei vox est. Deus est in pectore nostro,
 Hoc duce prædico vaticinorque Deo.
 Quid cessas currum pompamque parare triumphis
 Livia? dant nullas jam tibi bella moras.
 Perfida damnatas Germania projicit hastas.
 Iam pondus dices omen habere meum.
 Crede, brevique fides aderit; geminabit honorem
 Filius, & junctis, ut prius, ibit equis.
 Prome, quod injicias humeris victoribus, ostrum.
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed & galeæ geminis radiantur & auro,
 Stentque super victos trunca trophæa viros.
 Oppida turritis cingantur eburnea muris,
 Fictaque res vero more puterur agi.
 Squallidus immittat fracta sub arundine crines
 Rhebus, & infectas sanguine, potet aquas.
 Barbara jam capti ponent insignia reges,
 Textaque fortuna divitiorsua.
 Et quæ præterea virtus invicta tuorum
 Sæpe parata tibi, sæpe paranda facit:
 Di quorum monitu sumus eventura locuti,
 Verba precor celeri nostra probate fide.

E L E G I A V. *Ad Cottam.*

QVam legis, unde tibi mittatur epistola, quaris?
 Hinc, ubi cœruleis jungitur Ister aquis.
 Vt regio dicta est, succurrere debet & autor,
 Læsus ab ingenio Naso poëta suo.
 Qui tibi, quam mallet præsens afferre salutem,
 Mittit ab hirsutis, maxime Corta, Getis.
 Legimus ô juvenis, patrii non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ, quanquã lingua mihi sunt properante per horas
 Lecta satis multas; pauca fuisse queror.
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec unquam
 Hæc mihi, quam primo grata fuisse minus.

Cumque sua toties nihil è dulcedine perdant,
 Viribus illa suis, non novitate, placent.
 Felices quibus hæc ipso cognoscere in actu,
 Et tam facundo contigit ore frui!
 Nam quanquam sapor est ablata dulcis in unda,
 Gratus ex ipso fonte bibuntur aquæ:
 Et magis adducto pomum decerpere ramo,
 Quam de cœlata sumere lance juvat.
 At nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
 Quod legi, tua vox exhibuisset opus.
 Utque sui solitus, sedissem forsitan unus
 De centum iudex in tua verba vitis.
 Major & impleffet præcordia nostra voluptas,
 Dum traheret dictis annuereinque tuis.
 Quem quoniam factum, patria vobisque relicto,
 Inter inhumanos maluit esse Getas;
 Quod licet, ut videar tecum magis esse legendo,
 Sæpe precor studii pignora mi te tui:
 Exemploque meo, nisi dedignaris id ipsum;
 Uttere, quod nobis rectius ipse dares.
 Namque ego, qui perii jam pridem Maxime vobis,
 Ingenio nitior non perisse meo.
 Redde vicem, nec rata tui monumenta laboris
 Accipiant nostræ grata futura manus.
 Dic tamen, ô juvenis studiorum plene meorum;
 Ecquid ab his ipsis admonere mei?
 Ecquibus aut recitas factum modo carmen amicis,
 Aut, quod sæpe soles, exigis ut recitent?
 Interdum queritur tua mens oblita quid absit:
 Nescio quid certe sensit abesse tui.
 Utque loqui multum de me præsentem solebas,
 Nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.
 Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu,
 (Et sit perjuri quam prope poena vides)
 Te nisi momentis video pæne omnibus absens,
 (Gratia dîs, menti quolibet ire licet.)
 Hanc ubi perveni, nulli cernendus, in urbem,
 Sæpe loquor tecum; teque loquente fruor.
 Tunc mihi difficile est, quam sit bene, dicere, quamque
 Candida iudiciis illa sit hora meis.
 Tunc me, si qua fides, coacti sede receptum,
 Cum fortunæis suspicor esse deis.
 Rursus ubi huc redii, cœlum supetosque relinquo,
 A Styge nec longe Pontica distat humus.
 Unde ego si fato nitior prohibente reverti,
 Spem sine profectu, Maxime, tolle mihi.

E L E G I A VI. *Ad Sodalern.*

Naso suo, posuit nomen cui pæne, sodali,
 Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
 At si cauta parum scripsisset dextra quis esses;
 Forstian officio parva querela foret.
 Cur tamen hoc aliis tutum credentibus, utras
 Appellent ne se carmina nostra rogas?
 Quanta sit in media clementia Cæsaris ira,
 Si nescis; ex me cærior esse potes.
 Huic ego quam patior nil posseni demere pœnæ,
 Si iudex meriti cogerer esse mei.
 Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis:
 Nec prohibet tibi me scribere, teque mihi.
 Nec scelus admittas, si consoleris amicum,
 Mollibus & verbis aspera fata leves.
 Cur dum tuta times, facis ut reverentia talis
 Fiar in Augustos invidiosa deos?
 Fulminis afflatus interdum vivere telis
 Vidimus, & rehci non prohibente Iove.
 Nec quia Neptunus navem lacerarat Vlyssis,
 Leucothoe nauti ferre negavit opem.
 Crede mihi, miseris coelestia numina parcunt,
 Nec semper læsos & sine fine premunt.
 Principe nec nostro Deus est moderatior ullus.
 Iustitia vires temperat ille suas.
 Nuper eam Cæsar facto de marmore templo,
 Iam pridem posuit mentis in æde suæ:
 Iupiter in multos temeraria fulmina torquet,
 Qui pœnam culpa non meruere pati.
 Obruerit cum tot sævis Deus æquoris undis,
 Ex illis mergi pars quota digna fuit?
 Cum pereant acie fortissima quæque, vel ipso
 Iudice, delectus Martis iniquus erit.
 At si forte velis in nos inquirere; nemo est
 Qui se quod patitur, commervisse neget.
 Adde quos extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni,
 Nulla potest iterum restituisse dies.
 Restituit multos, aut pœnæ parte levavit
 Cæsar, & in multis me velit esse precor.
 An tu, cum tali populus sub principe simus,
 Alloquio profugi credis inesse metum?
 Forstian hæc domino Burside jure timeres,
 Aus solito clausos urere in ære viros.
 Desine mitem animum vano infamare timore.
 Sæva quid in placidis laxa vereris aquis!
 Ipse ego quod scripsi primo sine nomine vobis,
 Vix excusari posse mihi videor.

Sed pavor attonito rationis ademerat usum:
 Cesserat omne novis consiliumque malis.
 Fortunamque meam metuens, non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Hactenus admonitus meiori concede poetæ,
 Ponat ut in chartis nomina chara suis.
 Tutpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit,
 Non ultra quam vis officiosus ero.
 Teque tegam, qui sis, nisi cum permiseris ipse.
 Cogetur nemo muus habere meum.
 Tu quoque quem poteras vel aperte tutus amare,
 Si res est anceps illa, latenter ama.

E L E G I A VII. *Ad amicos.*

VERBA mihi defunt eadem tam sæpe roganti,
 Iamque pudet vanas sine carere preces.
 Tædia contumili fieri de carmine vobis,
 Quidque petam, cunctos edidicisse reor.
 Noltra quid apporet jam nolitis epistola, quamvis
 Charta sit à vinculis non labefacta suis.
 Ergo mutetur scripti sententia noltri,
 Ne toties contra, quam sapit annis, eam.
 Quod bene de vobis speravi, ignoscite amici,
 Talia peccandi jam mihi finis erit.
 Ne gravis uxori dicar, quæ scilicet in me
 Quam proba, tam timida est, experiensque parum.
 Hoc quoque Naso ferens: etenim pejora tulisti,
 Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrectet aratrum,
 Subtrahat & duro colla novella jugo:
 Nos, quibus assuevit fatum crudeliter uti,
 Ad mala jam pridem non sumes ulla rudes.
 Venimus in Geticos fines: moriamur in illis,
 Parcaque ad extremum, qua mea coepit, eat.
 Spem juvat amplecti, quæ non juvat irrita semper:
 Et fieri cupias, si qua futura putes.
 Proximus huic gradus est; bene desperare salutem,
 Sequæ semel vera scisse perisse fide.
 Curando fieri quædam majora videmus
 Vulnura, quæ melius non tetigisse fuit.
 Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
 Quam sui qui liquidis brachia lassat aquis.
 Cur ego concepti Scythicis me posse carere
 Finibus, & terra prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speravi lenius unquam?
 An fortuna mihi sic mea nota fuit?

Torqueor en gravius, repetitaque forma locorum
 Exilium renovat triste, recensque facit.
 Est tamen utilius studium cessare meorum,
 Quam, quas admorint, non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audeatis amici:
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dum modo non nobis hoc Cæsaris ira negarit,
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

E L E G I A V I I I. *Ad Maximum.*

QVæ tibi quærebam memorem testantia curam,
 Dona Tomitanus mittere posset ager.
 Dignus es argento, fulvo quoque dignior auro:
 Sed te, cum donas, illa juvare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt ullo pretiosa metallo,
 Hostis ab agricola vix finit illa fodi.
 Purpura sæpe tuos fulgens protexit amictus:
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
 Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis uti
 Arte Tomitanæ non didicere nurus.
 Fœmina pro lana Cerealia munera frangit,
 Suppositoque gravem vertice portat aquam.
 Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus:
 Nulla premunt ramos pondere poma suos.
 Tristia deformes pariunt absinthia campi,
 Terraque de fructu quam sit amara docet.
 Nil igitur tota Ponti regione finitri,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen nisi Scythica tibi tela pharetra:
 Hoste precor fiant illa cruenta tuo.
 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos,
 Hæc viget in nostris, Maxime, Musa locis.
 Quæ quanquam misisse pudet, quia parva videntur,
 Tu tamen hæc, quæso, consulte missa boni.

E L E G I A I X. *Ad Brutum.*

QVod fit in his eadem sententia, Brute, libellis,
 Carmina, nescio quem, carpere nostra refers.
 Nil nisi me terra fruatur ut propiore, rogare,
 Et quam sim denso cinctus ab hoste, loqui.
 O quam de multis vitium reprehenditur unum!
 Hoc peccat sola, n si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum;
 Cum sua plus justo carmina quisque probet.
 Autor opus laudat. sic forsitan Acclus olim
 Thersiten facie dixerat esse bona.
 Iudicium tamen hic nostrum non decipit error,
 Nec quicquid genui, pretiosus illud amo.

Cur igitur si me video delinquere, peccem;
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas?
 Non eadem ratio est. sentire, & demere morbos.
 Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
 Sæpe aliquod verbum cupiens mutare relinquo:
 Iudicium vires destituuntque meum.
 Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigere, & longi ferre laboris onus:
 Scribentem iuvat ipse favor, minuitque laborem,
 Cumque suo crescens pectore fervet opus:
 Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
 Magnus Aristarcho major Homerus erat.
 Sic animum lento curarum frigore lædit,
 Ut cupidi si quis fræna retentat equi.
 Atque ita Di mites minuant mihi Cæsaris iram,
 Ossaque pacata nostra tegantur humo;
 Ut mihi conanti nonnunquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixque mihi videor, faciam quod carmina, sanus,
 Inque seris curem corrigere illa Getis.
 Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris,
 Quam sensus cunctis pæne quod unus inest.
 Læta fere lætus cecini, cano tristia tristis:
 Conveniens operi tempus utrumque suo est.
 Nid, nisi de vitio scribam regionis amaræ,
 Utque loco moriar commodiore, precer?
 Num toties eadem dicam, vix audior ulli,
 Verbaque profectu dissimulata carent.
 Et tamen hæc eadem cum sint; non scribimus iisdem,
 Vnaque per plures vox mea tenet opem.
 Anne bis ut sensum lector reperiret eundem,
 Vnus amicorum Brute rogandus erat?
 Non fuit hoc tanti, confesso ignoscite docti;
 Vilior est operis fama salute mea.
 Denique materia, quam quis sibi fixerit ipse,
 Arbitrio variat multa poëta suo.
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum,
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaque nostra fuit.
 Postmodo collectas utcunque sine ordine, iunxi:
 Hoc opus electum ne mihi forte putes.
 Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
 Causa, sed utilitas officiumque fuit.

PUBLII
 OVIDII NASONIS
 DE PONTO
 LIBER IV.
 ELEGIA I.

Ad Sex. Pompejum.

Accipe Pompei deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi Sexte suæ.
 Qui si non prohibes à me tua nomina poni,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Sive trahis vultus; equidem peccasse fatebor.
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata, teneri.
 Sit, precor, officio non gravis ira pio.
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impius, in nullo quod legerere loco !
 O quoties, alii vellem cum scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum.
 Ipse mihi placuit mendis in talibus error,
 Et vix invita est facta litura manu.
 Viderit ad summum dixi, licet ipse queratur,
 Ah pudet offensam non meruisse prius.
 Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora Lethææ
 Oblitus potero non tamen esse tui.
 Idque hanc oro, nec fastidita repellas
 Verba, nec officio crimen inesse putes.
 Et levis hæc meritis referatur gratia tantis:
 Si minus; invito te quoque gratus ero.
 Nunquam pigra fuit nostris tua gratia rebus,
 Nec mihi munificas arca negavit opes.
 Nunc quoque nil subitis clementia territa fatis,
 Auxilium vitæ fertque refertque meæ.
 Vnde rogas forsitan fiducia tanta futuri
 Sit mihi: quod fecit quisque tuerur opus.
 Ut Venus artificis labor est & gloria Coli,
 Æquoreo madidas quæ premit imbres comas:
 Arcis ut Actææ vel eburna vel ætea cultos,
 Bellica Phidiaca itat Dea facta manu;
 Vendicat ut Calamis laudem, quos fecit, equorum,
 Ut similis veræ vacca Myronis opus;

Sic

Sic ego sum rerum non ultima, Sexte, tuarum,
Tutelæque fector munus opulque tuæ.

ELEGIA II. *Ad Sædram.*

Qvod legis ô vates magnorum maxime vatum,
Venis ab intonsis usque Severe Getis.
Cuius adhuc nomen nostræ tacuisse libellos,
Si modo permittis dicere vera, pudeat.
Orba tamen numeris cessavit epistola nunquam
Ire per alternas officiosa vices.
Carmina sola tibi memorem tellantia curam,
Non data sunt: quid enim, quæ facis ipse, darem?
Quis mel Aristæo, quis Baccho vina Falerna,
Triptolemo fruges, poma det Alcinoos?
Fertile pectus habes, interque Heliconæ coleutes
Vberius nulli provenit ista seges.
Mittere ad hanc carmen, frondes erat addere silvis.
Hæc mihi cunctandi causa Severe fuit.
Nec tamen ingenium nobis responderet, ut ante,
Sed siccum sterili vomere litus aro.
Sæcilicet ut limus venas excœcat in undis,
Læsaque suppresso fonte resistit aquas;
Pectora hæc mea sunt limo vitiata malorum,
Et carmen vena pauperiore fluit.
Quis in hac ipsam terra posuisset Homerum?
Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
Da veniant falso, studiis quoque fræna remissi,
Ducitur & digitis littera rara meis:
Impetus ille facer, qui vatum pectora nutrit,
Qui prius in nobis esse solebat, abest.
Vix venit ad partes, vix sumptæ Musa tabellæ
Imponit pigras pæne coacta manus:
Parvaque, ne dicam, scribendi nulla voluptas
Et mihi: nec numeris neetere verba juvat.
Sive quod hinc fructus adeo non cepimus ullos,
Principium nostri res sit ut ista mali:
Sive quod in tenebris numerosos ponere gestus,
Quodque legas nulli, scribere carmen, idem est.
Excitat auditor studium, laudataque virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.
Hic mea cui recitem, nisi flavis scripta Corallis,
Quasque alias gentes barbarus liter habet?
Sed quid solus agam? quaque infelicia perdam
Otia materia, surripiamque diem?
Nam neque me vinum, hæc me tenet alea fallax,
Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
Oblectat cultu terra novata suo,

Quid,

Quid, nisi Pierides. Solatia frigida restant,
 Non bene de nobis quæ metuere, deæ?
 At tu, cui bibitur felicius Aonius fons.
 Ut illic studium quod tibi cedit, ama:
 Sæpeque Musarum merito cole. quorūque legamus
 Huc aliquod curæ mitte recentis opus.

E L E G I A, I I I.

Ad amicum instabilem.

Conquerar, an taceam? ponam sine nomine cri-
 men?

Au notum qui sis omnibus esse velim?
 Nomine non utar, ne commendate querela,
 Quærat utque tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat valida fundata carina,
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc, quia contraxit vultum fortuna, recedis,
 Auxilio postquam scæs opus esse iuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri,
 Quisque sit, audito nomine, Naso rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, verusta
 Pene puer puero junctus amicitia.
 Ille ego, qui primus tua seris nosse solebam,
 Qui tibi jucundis primus adesse jocis.
 Ille ego convictor, denique domesticus usar
 Ille ego iudiciis unica Musa tuis.
 Ille ego sum, qui dunc an vivam, perfide, nescis,
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.
 Sive fui nunquam carus, simulasse fatentis
 Seu non fingebas, invenire devis.
 Aut age dic aliquam quæ se mutaverit iram:
 Nam nisi iusta tua est, iusta querela mea est.
 Quod te nunc crimen similem vetat esse prior?
 An crimen, compi, quod miser esse, vocat?
 Si mihi rebus operis nullam factisque ferebas;
 Vebisset verbis charta notata tibus.
 Vix equidem credo, sed & insulcare jacenti
 Te mihi, nec verbis pattere, fama refert.
 Quid facis ab demens? cur si fortuna recedat,
 Naufragio lacrymas eripis ipse tuos?
 Hæc dea non stabili quam sit levis orbe fatetur,
 Quæ summum dubio sub pede semper habet.
 Quolibet est folio, quavis incertior aura.
 Par illi levitas, improbe, sola tua est.
 Omnia sunt hominum sensui pendencia filo,
 Et subito casu, quæ valuisse, ruunt.

Divitis audita est cui non opulentia Crescit
 Nempe tamen viam captus ab hoste tulit.
 Ille Syracusia modo formidatus in urbe,
 Vix humili duram repulit arte famem.
 Quid fuerat Magno majus? tamen ipse rogavit
 Summissa fugiens voce clientis opem.
 Cuique viro totus terrarum paruit orbis,
 Indigus effectus omnibus ipse magis.
 Ille Iugurthino clarus Cimbroque triumpho,
 Quo victrix toties Consule Roma fuit;
 In cœno Marius jacuit, cannaque palultri,
 Pertulit & tanto multa pudenda viro.
 Ludit in humanis divina potentia rebus,
 Et certam præsens vix habet hora fidem.
 Littus ad Euxium, si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ;
 I, bibe, dixissem, purgantes peccota succos,
 Quicquid & in tota nascitur Anticyra.
 Sum tamen hæc passus: nec si mortalia possem,
 Et summi poteram tela cavere Dei.
 Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,
 Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

ELEGIA IV.

Ad Sextum Pompejum.

Nulla dies adeo est Australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fruatur imber aquis.
 Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
 Milla fere duris utilis herba rubis.
 Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit,
 Ut minuant nulla gaudia parte malum.
 Ecce domo, patriaque carens, oculisque meorum,
 Nanfragus in Getici littoris actus aquas;
 Qua tamen inveni vultum diffundere causa
 Possim, fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi cum sulva tristis spaciarer arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sorum.
 Respicio: nec corpus erat, quod cernere possem?
 Verba tamen sunt hæc aure recepta meæ:
 En ego latarum venio tibi nuncia rerum,
 Fama per immensas aëre lapsa vias:
 Consule Pompeio, quo non tibi charior alter,
 Candidus & felix proximus annus erit.
 Dixit, & ut lato Pontum rumore replevit,
 Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.
 At mihi dilapsis inter nova gaudia curis,
 Excidit asperitas hujus iniqua loci.

Ergo

Ergo ubi, Iane biceps, longum referaveris annum,
 Pulsus & à sacro mense December erit;
 Purpura Pompejum summi velabit honoris,
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere jam videor rumpi pæne atria turba,
 Et populum lædi, deficiente loco.
 Templaque Tarpejæ primum tibi sedis adiri,
 Et fieri faciles in tua vota deos.
 Colla boves niveos certæ præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Cumque deos omnes, tum quos impensus æquos
 Esse tibi cupias, cum Iove Cæsar erit.
 Curia te excipiet, patresque ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas.
 Hos ubi faciundo tua vox hilaraverit ore,
 Utque solet, tulerit prospera verba dies;
 Egeris & meritas superis cum Cæsare grates,
 Qui causam, facias cur ita sæpe, dabit.
 Inde domum repertes toto comitante Senatu;
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miserum! turba quod non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui!
 Quod licet, absentem qua possum mente videbo:
 Aspiciet vultus Consulis illa sui.
 Di faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & Heu, dicas, quid miser ille facit?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor.
 Protinus exilium mitius esse meum.

E L E G I A V.

Ad eundem jam Consulem.

I Te, teves elegi doctas ad Consulis aures,
 Verbaque honorato ferte legenda viro.
 Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis,
 Tectaque brumali sub nive terra later.
 Cum gelidam Thracen, & opertum nubibus Æmum,
 Et maris Ionii transferitis aquas;
 Luce minus decima dominam venietis in urbem,
 Ut festinatum non faciatis iter.
 Protinus inde domus vobis Pompeia petatur.
 Non est Augusto junctior ulla foro.
 Si quis, ut in populo, qui sitis, & unde, requirat;
 Nomina decepta quælibet aure ferat.
 Et sit enim totam, sicut reor esse, fateri;
 Verba minus certe ficta timoris habent.
 Copia nec vobis nullo prohibente videnda
 Consulis, ut limen contigeritis, erit.

Aut

Aut regem ille suos dicendo jura Quirites,
 Conspicuum signis cum premet alius ebur:
 Aut populi reditus positam componet hastam,
 Et minui magnæ non finet urbis opes.
 Aut ut erunt patres in Julia templa vocati,
 De tanto dignis consule sebus ager.
 Aut feret Augusto solitam natoque salutem,
 Deque parum noto consulat officio.
 Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
 Auferet. à magnis hunc colit ipse deis.
 Cum tamen à turba rerum requieverit harum,
 Ad vos mansuetas porriget ille manus:
 Quidque parens ego vester agam, fortasse requiret,
 Talia vos illi reddere verba volo:
 Vivit adhuc, vitamque tibi debere fatetur,
 Quod prius à mihi Cæsare munus habet.
 Te sibi, cum fugeret, memori solet ore referre,
 Barbariæ tutas exhibuisse vias.
 Sanguine Bistonium quod non sepefecerit ensem,
 Efectum cura pectoris esse tui.
 Addita præterea viræ quoque multa tuendæ
 Munera, ne proprias attenuaret opes.
 Pro quibus ut meritis referatur gratia, jurat,
 Se fore mancipium tempus in omne tuum.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 Et freta velivolos non habitura rates,
 Fluminaque in fontes cursu reditura supino,
 Gratia quam meriti possit abire tui.
 Hæc ubi dixeritis, seruet sua dona, rogate,
 Sic fuerit vestræ causa peracta viæ.

ELEGIA VI.

Ad Brutum.

O Vam legis, ex illis tibi venit epistola, Brute,
 Nasonem nolles in quibus esse locis.
 Sed quod tu nolles; voluit miserabile fatum.
 Hei mihi plus illud, quam tua vota, valet!
 In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est:
 Iam tempus lustralis transit in alterius.
 Peritat enim fortuna tenax; votisque malignum
 Opponit nostris insidiosa pedem.
 Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis,
 Numen ad Augustum supplice voce loquit
 Occidis ante preces, causamque ego, Maximes, mortis,
 Nec fueram tanti, me reor esse tuæ.
 Eam timeo nostram cuiquam mandare salutem;
 Ipsum morte tua concidit auxilium.

Cooperat

Coeperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ,
 Spem nostram terras deseruitque simul.
 Quale tamen potui de cœlitate Brute recenti
 Vellra procul positus carmen in ora dedi.
 Quæ pro sit pietas utinam mihi, sitque malorum
 Iam modus, & sacræ mitior ira domus !
 Te quoque idem, liquido possum jurare, precari,
 O mihi non dubia cognite Brute fide !
 Nani cum præstiteris verum mihi semper amorem,
 Hic tamen aduerso tempore crevit amor:
 Quique tuas pariter lacrymas nostrasque videret;
 Passuros poenam crederet esse duos.
 Lenem te miseris genuit natura, nec ulli
 Mitius ingenium, quam tibi, Brute, dedit.
 At qui, quid valeas. ignoret Marte forensis,
 Posse tuo peragi vix putet ore reos.
 Scilicet ejusdem est, quamvis pugnare videtur,
 Supplicibus facilem, sonribus esse trucem.
 Cum tibi suscepta est legis vindicta severæ ;
 Verba velut tinctum singula virus habent.
 Hostibus eveniat, quam sis violentus in armis
 Sentire, & linguæ tela subite tuæ.
 Quæ tibi tam tenui cura limantur, ut omnes
 Istius ingenium corporis esse negent.
 At si quem lædi fortuna cernis iniqua,
 Mollis est animo foemina nulla tuo.
 Hoc ego præcipue sensi, cum magna meorum
 Notitiam pars est inficiata mei.
 Immemor illorum, vestri non immemor unquam,
 Qui mala sollicitè nostra levatis, ero.
 Et prius hic nobis nimium conterminus Ister,
 In caput Euxino de mare vertet iter,
 Utque Thyestæ redeant si tempora mensæ,
 Solis ad Eoas currus agerur aquas :
 Quam quisquam vestrum, qui me doluistis ademptum,
 Arguat ingratum non meminisse sui.

E L E G I A V I I.

Ad Vestalem.

Missos es Euxinas quoniam Vestalis ad oras,
 Ut positis reddas jura sub axe locis,
 Aspicias eni præfens quali jaccamus in arvo,
 Nec me testis eris falsa soletè queri.
 Accedet voci parte non irrita nostræ,
 Alpinis juvenis regibus orbe, fides.
 Ipse vides certe glaciæ concrevère Pontum,
 Ipse vides rigido flammis una gelu.

Ipse vides onerata ferox ut ducat Iarls
 Per medias Itri plaustra bubulcus aquas.
Aspicis & mitti sub adunco toxica ferro,
 Ac telum causas mortis habere duas.
Atque utinam pars hæc tantum Spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Matte tibi.
Tenditis ad primum per densa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.
Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine maior erit.
Non negat hoc Ilter: cuius tua dextera quondam
 Puniceam Gerico sanguine fecit aquam.
Non negat Ægyptos, quæ te subeunte recepta
 Sensit in ingenio nil opis esse loci.
Nam, dubium est posita melius defensa manuæ,
 Vrbs erat in summo nubibus æqua iugo.
Sithonlo regi ferus interceperat illum
 Holtis, & creptas victor habebat opes:
Donec fluminea deuenta Vitellius unda,
 Intulit exposito milite signa Getis.
At tibi progenies alti fortissima Donni,
 Venit in adversos impetue ire viros.
Nec mora, conspicuus longe fulgentibus armis,
 Fortia ne possint facta latere, caves:
Ingentique gurgitu contra ferrumque locumque,
 Saxaque brumali grandine plura subis.
Nec te missa super jaculorum turba moratur,
 Næc quæ vipereo tela cruore madent.
Spicula cum plæctis hærent in casside pennis,
 Parsque fere scuti vulnere nulla vacat.
Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
Talis apud Trojam Danais pro navibus Ajax
 Dicitur Hectoreas sustinuisse faces.
Vt propius ventum est, admotaque dextera dextræ,
 Resque sero potuit cominus ense geri;
Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic,
 Quotque nec. 3. acris, quosque, quibusque modis
 Ense tuo factos calcabas victor aceros,
 Impositoque Getes sub pede multus erat.
Pognat ad exen plum primi minor ordine pili,
 Multaque fere miles vulnera; multa facit.
Sed tantum virtus alios tua præteris omnes,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
Vixitur Ægyptos, testataque tempus in ora
 Sunt tua, Veitalis, carmine facta meo.

ELEGIA VIII. *Ad Suillum.*

Littera sera quidem, studiis excolte Suilli,
 Huc tua pervenit, sed mihi grata tamen,
 Qua, pia si posset superos lenire rogando
 Gratia, latorum te mihi dicis opem.
 Ut jam nil præstes, animi sum factus amici
 Debitor, & meritum, velle juvare, voco.
 Impetus iste tuus longum modo duret in ævum,
 Neve malis pietas hic tua lassa meis,
 Ius aliquod faciunt affinia vincula nobis,
 Quæ semper maneant illabefacta precor.
 Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia pæne est:
 Et quæ te generum, me vocat illa virum.
 Hei mihi si lectis vultum tu versibus istis
 Ducis, & affinem te pudet esse meum!
 At nihil hic dignum poteris reperire pudore;
 Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
 Sed genus excutias, equites, ab origine prima,
 Usque per innumeros inveniemur avos:
 Sive velis mores qui sint inquirere nostri,
 Errorem misero detrahe: labe carent.
 Tu modo, si quid agi sperabis posse precando,
 Quos colis exora supplice voce deos.
 Di tibi sunt, Cæsar juvenis, tua numina place,
 Hac certe nulla est notior ara tibi.
 Non fuit illa sui vanas anrictitis unquam
 Esse preces, nostris hinc pete rebus opem.
 Quamlibet exigua si nos ea juverit aura,
 Obruta de mediis cymba resurget aquis.
 Tunc ego thura seram rapidis sollemnia flammis,
 Et quantum valeant numina, testis ero.
 Nec tibi de Pario statuam Germanice templum
 Maximore, carpfit opes illa ruina meas.
 Tempula domus facient vobis urbesque beatæ:
 Naso suis opibus, carmine gratus erit.
 Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cum pro concessa verba salute damus:
 Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est,
 Et finem pietas contigit illa suam.
 Nec quæ de parva pauper dis libat acerra,
 Thura minus grandi quam data lance valent.
 Agnaque tam lactens, quam gramine pasta Falisco,
 Victima Tarpejos inficit ictra focos.
 Nec tamen officio vatun per carmina facta,
 Principibus res est aptior ulla viris.
 Carmina veltrarum peragunt præconia laudum,
 Neve sit æflorum fama caduca cavent.

Carmine sit vivax virtus, experique sepulcri
 Nontiam seræ posteritatis habet.
Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas,
 Nullaque res majus tempore robur habet.
Scripta ferunt annos: scriptis Agamemnona nosti,
 Et quisquis contra, vel simul arma tulit.
Quis Thebas septemque duces sine carmine nosset,
 Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit?
Di quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt,
 Tantaque majestas ore canentis eget.
Sic Chaos ex illa naturæ mole prioris,
 Digestum partes scimus habere suas:
Sic æstantes cœlestia regna Gigantes,
 Ad Styga nubifero vindicis igne datos.
Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
 Alcides capta traxit ab Oechalia.
Et modo Cæsar avum, quem virtus addidit astris,
 Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
Si quid adhuc igitur vivi, Germanice, nostro
 Restat in ingenio, serviet omne tibi.
Non potes officium vatis contemnere vates:
 Iudicio pretium res habet illa tuo.
Quod nisi te nomen tantum ad majora vocasset,
 Gloria Pieridum fununa fuurus eras.
Sed dare materiam nobis, quam carmina, mavis;
 Nec tamen ex toto deserere illa potes.
Nam modo bella geris, numeris modo bella coëces,
 Quodque aliis opus est, hoc tibi lusus erit.
Vtq; nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo est,
 Sed venit ad sacras nervus uterque manus;
Sic tibi nec docti defunt, nec principis artes:
 Mistra sed est animo cum love Musa tuo.
Quæ quoniam nec nos unda submovit ab illa,
 Ungula Gorgonei quam cava fecit equi;
Profit, opemque ferat communia sacra tuesi,
 Atque iisdem studiis imposuisse manum.
Litora pellitis nimum subiecta Corallis,
 Ut tandem sævos effugiamque Getas.
Clausaque si misero patria est, ut ponat in illo,
 Qui minus Ausonia distet ab urbe, loco.
Vnde tuas possim laudes celebrare recentes,
 Magnaque quam minima facta referre mora.
Tangat ut hoc votum cœlestia, chare Suilli,
 Numina, pro solo pæne precare tuo.

ELEGIA IX. *Ad Gracinum.*

Vnde licet, non unde juvat, Græcine salutem
 Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vates:

Missaque di faciant auroram occurrat ad Illam,
 Bis senos fasces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me ranges Capitolia Consul,
 Et fiam turbæ pars ego nulla ruæ;
 In domini subeant partes; & præstet amici
 Officium jussu littera nostra die.
 Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
 Et mea sincero curreter axe rota;
 Quo nunc nostra manus per scriptum fungitur, esset
 Lingua saluandi munere functa tui:
 Gratarumque darem cum duleibus oscula verbis,
 Nec minus ille meus, quam tuus esset honor.
 Illa (confiteor) sic essem luce superbus,
 Ut caperet fastus vix domus ulla meos.
 Donique satius sancti cinger tibi turba Senatus,
 Consulis ante pedes ire juberer eques.
 Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,
 Gauderem lateris non habuisse locum.
 Nec querulus, turba quamvis elideret, essem,
 Sed foret à populo cum mihi dulce premi.
 Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo,
 Densaque quam longum turba teneret iter.
 Quoque magis noris quam me vulgaria tangant,
 Spectarem, qualis purpura te regeret.
 Signa quoque in sella nossem formata curuli,
 Et totum Numidæ sculptile dentis opus.
 At cum Tarpejas esses deductus in arces.
 Dum caderet jussu victima sacra tuo;
 Me quoque secreto grates sibi magnus agentem
 Audisset media qui sedet æde Deus,
 Thuraque mente magis, plena quam lance dedissem;
 Ter quater imperii lætus honore rui.
 Hic ego præsentem inter numerarer amicos;
 Mihi jus urbis si modo fata darent,
 Quæque mihi sola capitur nunc mente voluptas,
 Tunc oculis etiam percipienda foret.
 Non ita coeliribus visum est, & forsitan æquis.
 Nam quid me poenæ causa negata iuuet?
 Mente tamen, quæ sola loco non exulat, utar:
 Prætextam, fasces aspiciamque tuos.
 Hæc modo te populo reddentem jura videbit,
 Et se secretis finget adesse tuis.
 Nunc longi reditus Baltis supponere Iustri
 Credet, & exacta uncta locare fide.
 Nunc facere in medio facundum verba Senatu,
 Publica querente quid petat utilitas.
 Nunc pro Cæsaribus speris decernere grates,
 Albæque opinor, volla ferire boum.

Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
 Ut mihi placetur principis ira, roges:
 Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara,
 Detque bonum voto lucidus omen apex.
 Interea qua parte liceat, ne cuncta queramus,
 Hic quoque te festum Consule tempus agant.
 Altera lætitiæ est, nec cedens causa priori:
 Successor tanti frater honoris erit.
 Nam tibi finitum summo Græcine Decembri,
 Imperium Iani suscipit ille die.
 Quæque est in vobis pietas, alterna sereris
 Gaudia, tu fratris fascibus, ille tuis.
 Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,
 Inque domo binus conspicietur honor.
 Qui quanquam est ingens, & nullum Martia summo
 Altius imperium Consule Roma videri;
 Multiplicat tamen hunc gravitas auctoris honorem:
 Et majestatem res data dantis habet.
 Iudiciis igitur liceat Flaccoque tibi que,
 Talibus Augusti tempus in omne frui.
 Cum tamen à rerum cura propiore vacabis
 Vota precor votis addite vestra meis.
 Et si qua dabit aura finum, jactate rudentes,
 Exeat è Stygiis ut mea navis aquis.
 Præfuit his, Græcine, locis modo Flaccus, & illo
 Ripa ferox Iltri sub duce tuta fuit.
 Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli,
 Hic arcu filios terruit ense Getas.
 Hic raptam Trœzen celeri virtute recepit,
 Infecitque fero sanguine Danubium.
 Quære loci faciem, Scythicique inconvivata coeli,
 Et quam vicino terreat holte, roga.
 Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ:
 Fiat an humanum victima dira caput.
 Mentiar, an cœcæ duratus frigore Poatus,
 Et teneat glacies jugera multa freti.
 Hæc ubi narrarit, quæ sit mea fama require,
 Quoque modo peragam tempora dura, roga:
 Non sumus hic odio, nec scilicet esse meremur,
 Nec cum fortuna mens quoque versa mea est.
 Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
 Ille vetus solito perstat in ore pudor,
 Sic ego sum longe, sic hic, ubi barbarus hostis,
 Ut fera plus valeant legibus arma, facit.
 Rem queat ut nullam tot jam Græcine per annos
 Fremina de nobis virve puereæ queri.
 Hoc facit, ut misero faveant adiunctque Tomitæ,
 Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.

Illi me, quia velle vident, discedere malunt:
 Respectu cupiunt hic tamen esse sui.
 Nec mihi credideris: exstant decreta, quibus nos
 Laudat, & immunes publica cera facit.
 Conveniens miseris & quanquam gloria non est,
 Proxima dant nobis oppida munus idem.
 Nec pietas ignota mea est: videt hospita terra
 In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
 Stant pariter natuſque pius, conjuxque sacerdos,
 Numina jam factò non leviora Deo.
 Neu desit pars ulla domus; stat uterque nepotum;
 Hic aviæ lateri proximus, ille patris.
 His ego do toties cum thure precantia verba,
 Eoo quoties surgit ab orbe dies.
 Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet,
 Officii testis Pontica terra mei.
 Pontica me tellus quantis hac possumus ora,
 Natalem ludis scit celebrare Dei.
 Nec minus hospitibus pietas est cognita talis,
 Misit in has si quos longa Propontis aquas.
 Is quoque, quo levior fuerat sub Præside Pontus,
 Audierit frater forsitan ista tuns.
 Fortuna est impar animo, talique libenter
 Exiguas carpo munere pauper opes.
 Nec veſtris damus hæc oculis, procul urbe remoti:
 Contenti tacita sed pietate sumus.
 Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures.
 Nil illum toto quod fit in orbe later.
 Tu certe scis hæc superis adſcite, videsque.
 Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
 Tu nostras audis inter convexa locatus
 Sidera, sollicito quas damus ore preces.
 Pervenient ituc & carmina forsitan illa,
 Quæ de te misi coelitate facta novo.
 Auguror his igitur flecti tua numina, nec tu
 Inmerito nomen mite parentis habes.

E L E G I A X. *Ad Albinovanum.*

HÆc mihi Cimmerico bis tertia ducitur æſtas.
 Littore; pellitos inter agenda Getas.
 Et quos tu filices, & quod, carissime, ferrum
 Duritiæ confers Albinovane meæ?
 Gutta cavaſ lapidem, consumitur annulus usu,
 Et teritur preſſa vomer aduncus humo.
 Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit.
 Ceſſat duritia mors quoque victa mea.
 Exemplum est animi nimium patientis Ulyſſes.
 Lactatus dabo per duo Iultra mari.

Tempora

Tempota solliciti, sed non tamen omnia, fati
 Pertulit, & placidæ sæpe fuere moræ.
 An grave sex annis pulcræ fuisse Calypso,
 Æquoræque fuit concubuisse deæ?
 Excipit Hippotades, qui dat pro munere ventos,
 Curvet ut impulsos utilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audire puellas,
 Nec degultanti lotos amara fuit.
 Hos ego, qui patriæ faciant obliviam, succos
 Parte meæ vitæ, si modo dentur, emam.
 Nec tu contuleris urbes Læstrygonis unquam
 Gentibus, obliqua quas obit Ister aqua.
 Nec vincet Cyclops sævum feritate Phycem,
 Qui quota terroris pars solet esse mei!
 Scylla feris trunco cum latret ab inguine monstribus;
 Heniochæ nobis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis,
 Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.
 Qui quanquam dextra regione licentius errant;
 Securum latus hoc non tamen esse sinunt.
 Hic agri infrondes, hic spicula testæ venenis,
 Hic freta vel pediti pervia reddit hyems.
 Ut qua remus iter pulsus modo fecerat undis,
 Siccus contempta nave viator eat.
 Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt.
 Quanti miser est, qui fert asperiora fide?
 Crede tamen, nec te causas nescire sinemus,
 Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems.
 Proxima sunt nobis plaustris præbentia formam,
 Et quæ præcipuum sidera frigida habent.
 Hinc oritur Boreas, oræque domesticus huic est,
 Et sumit vires à propiore loco.
 At Notus, adverso tepidus qui spirat ab axe,
 Est procul, & rarus, languidiorque venit.
 Adde quod hic clauso miscentur flumina Ponto,
 Vimque fretum multo perdit ab anime suam.
 Huc Lycus, huc Sagaris, Peniusq;, Hispanusq;, Oratesq;
 Insunt, & crebro vortice tortus Halys,
 Partheniusque rapax, & volvens saxa Cynapes
 Labitur, & nullo tardior anne Tyras.
 Et tu foemineæ Thermodon cognite turmæ,
 Et quondam Grajis Phasi perite viris.
 Cumque Borystherio liquidissimus anne Dyraspes,
 Et tacite peragens leue Melanthus iter.
 Quique duas terras, Asiam, Cadmique sororem
 Separat, & cursus inter utramque facit.
 Innumerique alii, quos inter maximus omnes.
 Cedere Danubius se tibi, Nile, negat.

Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas,
 Nec patitur vires æquor habere suas.
 Quin etiam stagno similis, pigræque paludi
 Cæruleus vix est, diluiturque color.
 Innata unda freto dulcis, leviorque marina est,
 Quæ proprium milto de sale pondus habet.
 Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,
 Quidve loqui certis iuverit ista modis;
 Detinui, dicam, curas, tempusque fefelli.
 Hunc fructum præsens attulit hora mihi.
 Absumus solito, dum scripimus ista, dolori,
 In mediis ne nos sensimus esse Getis.
 At tu, non dubito, cum Thesea carmine laudes;
 Materizæ titulos quin tuare tuæ:
 Quemque refers, imitare virum, verat ille profecto
 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
 Qui quanquam est factis ingens, & conditus à re,
 Vix tantus, quanto debuit ore cani.
 Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,
 Inque fide Theseus quilibet esse potest.
 Non tibi sunt hostes ferro clavaque domandi,
 Per quos vix illi pervius Isthmus erat:
 Sed præstantus amor, res non operosa volenti.
 Quis labor est puram non tenerasse fidem?
 Hæc tibi qui peritas indeclinatus amico;
 Non est quod lingua, dicta querente pates.

E L E G I A X I. *Ad Gallionem.*

Gallio, crimen erit vix excusabile nobis,
 Carminis te nomen non habuisse meo.
 Tu quoque enim (memini) coelesti cuspide facta,
 Fovisti lacrymis vulnera nostra tuis.
 Atque utinam rapit jactura læsus amici
 Sensisses ultra, quod quererere, nihil.
 Non ira dis placuit, qui te spoliare pudica
 Conjuge crudeles non habuere nefas.
 Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit,
 Lectæque cum lacryvis sunt tua dona meis.
 Sed neque solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi:
 Finisumque tuum, si non ratione, dolorem,
 Ipsa jam pridem suspicor esse mora.
 Dum tua pervenit, dum littera nostra recurrent
 Tot maria & terras perineat, annus abit.
 Temporis officium est solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est, dum petit æget opem.
 At cum longa dies sedavit vulnera mentis
 Intempertive qui monet, illa novat.

Adde quod (atque utinam verum tibi venerit omen)
 Conjugio felix jam potes esse novo.

ELEGIA XII. *Ad Tuticanum.*

Quo minus in nostris ponaris amice libellis,
 Nominis ethicitur conditione tui.
 An ego non alium prius hoc dignarer honore:
 Est aliquis nostrum si modo carmen honor.
 Lex pedis officio, fortunaque nominis obstat,
 Quaque meos adeas, est via nulla. modos.
 Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
 Dēinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Et pudeat, si te qua syllaba parte moretur,
 Auctius appellem, Tuticanumque vocem.
 Et potes in versum Tuticani more venire,
 Fiat ut è longa syllaba prima brevis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptius exit,
 Et sit porrecta longa secunda mora.
 His ego si vitiiis ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & merito peccatus habere neger.
 Hæc mihi causa fuit dilati muneris hujus,
 Quod meus adjecto foenore reddet ager.
 Teque canam quacunque nota: tibi carmina mittam
 Pæne mihi puero cognite pæne puer:
 Perque tor annorum seriem, quot habemus uterque,
 Non mihi quam fratri frater amare minus.
 Tu bonus hortator, ut duxque comesque fuisti,
 Cum regerem tenera fræna novella manu.
 Sæpe ego correxi sub te censore libellos,
 Sæpe tibi admonitu facta litura meo est:
 Dignum Mæoniis Phæacida condere chartis,
 Cum te Pterides perdocuere Deæ.
 Hic tenor, hæc vlrudi concordia cœpta Juventa,
 Venit ad albentes illabefacta comas.
 Quæ nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel invicto clausa adamante putem.
 Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
 Invisus nobis quæ duo Pontus habet,
 Et tepidus Boreas, & sit præfrigidus Auster,
 Et possit fatum mollius esse meum;
 Quam tua sint lapsa præcordia dura sodali.
 Hic cumalus nostris absit, abestque malis?
 Tu modo per superos, quem certissimus ille est,
 Quo tuus assidue principe crevit honor;
 Effice, constanti profugum pietate tueudo,
 Ne sperata meam deserat aura ratem.
 Quid mandem, quæris? peream, nisi dicere vix est,
 Si modo, qui periit, ille perire potest.

Nec quid agam invenio, nec quid nolimve velimve:
 Nec satis utilitas est mea nota mihi.
 Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re consiliumque fugit.
 Ipse, precor, quæras, qua sim tibi parte juvandus,
 Quoque viam facias ad mea vota vado.

ELEGIA XIII. *Ad Carinum.*

O Mihi non dubios inter memorande sodales,
 Qui quod es, id vere Care vocaris, ave.
 Vnde saluteris, color hic tibi protinus index,
 Et structura mei carminis esse potest.
 Non quia mirifica est, sed quod non publica certe:
 Qualis enim cunque est, non latet esse meam.
 Ipse quoque ut charitæ titulum de fronte revellas,
 Quod sit opus videor dicere posse tuum.
 Quamlibet in multis positus noscère libellis,
 Perque observatas inveniere notas.
 Prodent autorem vires, quas Hercule dignas
 Novimus, atque illi, quem canis ipse, pares.
 Et mea Musa potest proprio deprensa colore,
 Insignis vitiis forsitan esse suis.
 Tam mala Therpsiten prohibebat forma latere,
 Quam pulchra Nereus conspiciendus erat.
 Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
 Carmina, quæ faciam pæne poëta Getes.
 Ah pudet, & Getico scripsi sermone libellum,
 Structaque sunt nostris barbara verba modis.
 Et placui (gratæ mihi) cœpique poëta
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
 Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi,
 Adjuta est novitas numine nostra Dei.
 Nam patris Augusti docui mortale fuisse
 Corpus; in ætherias numen abisse domos:
 Esse parem virtute patri, qui fræna rogatus
 Sæpe recusati ceperit imperii.
 Esse pudicarum te Vestam, Livia, matrum,
 Ambiguum nato dignior, anne viro.
 Esse duos juvenes firma adjumenta parentis,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc ubi non patria perlegi scripta Canticena,
 Venit & ad digitos ultima charta meos;
 Et caput & plenas omnes movete pharetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit.
 Atque aliquis, Scribas hæc sum de Cæsare, dixit,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit, sed me jam, Care, nivali
 Sexta relegatum bruma sub axe videt.

Carmina nil profunt: nocuerunt carmina quondam:
 Primaque tam miseræ causæ fuisse fugæ.
 At tu per studii committia fœdera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia;
 Sic capto Latius Germanicus hoste catenis,
 Materiam vestris præbeat ingeniis;
 Sic valeant pueri, votum communde duorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datos;
 Quanta potes præbe nostræ monumenta salutis:
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV. *Ad Tuticanum.*

HÆc tibi mittuntur, quæ sum modo carmine quæ
 Nou aptū numeris nomen habere meis. (Itu)
 In quibus, excepto quod adhuc utcunque valemus,
 Nil me præterea, quod iuuet, invenies.
 Ipsa quoque est invisæ salus, suntque ultima vota,
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terra quo mittar ab ista:
 Hac quia, quam video, gratior omnis erit.
 In medias Syrtis, mediam mea vela Charybdin
 Mittite, præsentis dum careamus humo.
 Stryx quoque, si quid ea est, bene commutabitur Istro:
 Si quid & inferius, quam Stryga, mundus habet.
 Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo;
 Proxima Marticolis quam loca Naso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ,
 Iraque carminibus publica mora meis.
 Ergo ego cessabo numquam per carmina lædi?
 Plectar & incauto semper ab ingenio?
 Ergo ego ne scribam, digitos incidere cunctor?
 Telaque adhuc demens, quæ nocere, sequor?
 Ad veteres scopulos iterum divertor, & illas,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi: nulla est mea culpa Tomitæ,
 Quos ego, cum loca sim vestra perosus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris;
 Littera de vobis est mea quæstæ nihil.
 Frigus & incurfus omni de parte timendos,
 Et quod pulsetur murus ab hoste, queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi.
 Culpatis vestrum vos quoque sæpe solum,
 Esset perpetuo sua quam vitabilis Ascræ,
 Ausa est agricolæ Musa docere senis.
 At fuerat terra genitus, qui scripsit, in illa.
 Inrumuit vati non tamen Ascræ suo.
 Quis patriam sollerte magis dilexit Vlysse?
 Hoc tamen asperitas iudice dicta loci.

Non loca, sed mores scriptis vexavit amaris
 Sextius Aufonios, actaque Roma rea est:
 Falsa ramen passa est æqua convicia mente,
 Obscuro auctori nec fera lingua suo.
 At malus interpret, populi mihi concitat iram,
 Inque novum crimen carmina nostra vocat.
 Tam felix utinam, quam pectore candidus essem.
 Exstat adhuc nemo saucius ore meo.
 Adde quod Illyrica si jam pice nigrior essem,
 Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea fors excepta, Tomitæ,
 Tam mites Grajos indicat esse viros.
 Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo,
 Non potuit nostris lentior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam salvoque daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris;
 Exceptis, si qui munera legis habent.
 Tempora sacrata mea sunt velata corona,
 Publicus invito quam favor imposuit.
 Quam grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit una locum;
 Tam mihi cara Tomus, patria quæ sede fugatis,
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Di modo fecissent placidæ spes posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

E L E G I A X V. *Ad Sex. Pompejum.*

SI quis adhuc usquam nostri non immemor extat,
 Quidve relegatus Naso, requirat, agam,
 Cæsaribus viram, Sexto debere salutem
 Me sciat. à superis, hic mihi primus erit.
 Tempora nam miseræ complectar ut omnia vitæ;
 A meritis ejus pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horro fertilis arvi
 Punica sub lento cortice grana rubent.
 Africa quot segetes, quod Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla favos.
 Confiteor: testere Licet, signate Quirites:
 Nil opus est legum viribus: ipse loquor.
 Inter opes, & me, rem parvam, pone paternas.
 Pars ego sum census quantulacunque tui.
 Quam tua Trinacria est, regnataque terra Philippo,
 Quam domus Augusto continuata foro,
 Quam tua rus oculis domini Campania gratum,
 Quæque relicta tibi, Sexte, vel empta tenes?
 Tam tuus eni ego sum, cujus te munere tritti,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.

Atque utinam possis, ut derur amicus arvum,
 Remque tuam potas in meliore loco.
 Quod quoniam in dīs est, tenta lenire precando
 Numina, perpetua quæ pietate colis.
 Erroris nam tu, vix est discernere, nostri
 Sis argumentum majus an auxilium.
 Nec dubitans oro, sed flumine sæpe secundo
 Augerur renis cursus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo, semperque eademque precari,
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verum quid faciam? res immoderata cupido est.
 Da veniam vitio, mitis amice, meo.
 Scribere sæpe aliud cupiens, delabor eodem
 Ipsa locum per se littera nostra rogat.
 Seu tamen effectus habitura est gratia; seu me
 Dura jubet gelido Parca sub axe mori;
 Semper inoblita repetam tua munera mente,
 Et mea me tellus audiet esse tuum.
 Audiet & coelo posita est quæcunque sub ullos
 Tranlit nostra feros si modo Musa Getas.
 Teque meæ causam servatoremque salutis,
 Meque tuum libra norit & ære magis.

ELEGIA XVI. *Ad Indidum.*

INvide, quid laceras Nasonis carmina rapti?
 Non solet ingenii summa nocere dies.
 Famaque post cineres major venit, & mihi nomen
 Tunc quoque, cum vivis annumerarer, erat.
 Cum foret & Marfus, magnique Rabirius oris,
 Iliacusque Macer, sidereusque Pedito,
 Et qui Iunonem læsisset in Hercule, Carus;
 Iunonis si jam non gener ille foret.
 Quique dedit Latto ornatum regale Severus,
 Et cum subtili priscus uterque Numa.
 Quique vel imparibus numeris, Montane, vel æque
 Sufficis, & gemino carmine nomen habes,
 Et qui Penelope rescribere jussit Vlysses,
 Errantem sævo per duo lutra mari.
 Quique suam Troezen, imperfectumque diem
 Deseruit celeri morte Sabinus opus:
 Idemque sui dictus cognomine Largus,
 Gallica qui Phrygium ducit in arva senem;
 Quique canit domito Camerinus ab Hectore Trojam;
 Quique sua nomen Phyllide Thuscus habet.
 Velivolique maris vates, cui credere posses
 Carmina cæruleos composuisse deos:
 Quique acies Libycas Romanaque proelia dixit,
 Et Marius, scripti doctor in omne genus.

Trinacriusque sæ Perseidos auctor & actor.
 Tantalidæ reducis Tyndaridosque Lupus.
 Et qui Mæoniden Phæacida vertit, & una
 Pindaricæ fidicen tu quoque Rufe lyræ.
 Musa que Turrani Tragicis innixa cothurnis:
 Et tua cum focco Musa Melisse levis.
 Cum Varius Gracchusque darent fera dicta tyranni,
 Callimachi Procnlus molle teneret iter.
 Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas,
 Aptaque venanti Grattus arma daret.
 Najadas à Satyris caneret Fontanus amatas.
 Clauderet imparibus verba Capella modis.
 Cumque forent alii, quorum mihi cuncta referte
 Nomina longa mora est, carmina vulgus habere
 Essent & juvenes, quorum quod inedita causa est,
 Appellandorum nil mihi juris adest.
 Te tamen in turba non ausim Cotta silere,
 Pieridum numen præsidiumque fori.
 Maternos Cottas cui Messalasque paternos
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atque inter tantos, quæ legeretur, erat.
 Ergo summotum patria proscindere livor
 Desine: neu cineres sparge cruento meos.
 Omnia perdidimus, tantummodo vita relicta est,
 Præbeat ut sensum materiamque malis.
 Quid juvat extinctos ferrum demittere in artus?
 Non habet in nobis jam nova plaga locum,

P V B L I I
O V I D I I N A S O N I S.
I N I B I N D I R Æ,

E X E D I T I O N E

Andrea Naugerii.

TEmpus ad hoc, Iustris mihi jam bis quinque
peractis,

Omne fuit Musæ carmen inerme meæ
Nullaque, quæ possit, scriptis tot millibus, exstat,
Littera Nasonis sanguinolenta legi,

Nec quemquam nostri, nisi me, læsere libelli:
Artificis perit cum caput arte sua,

Vnus (& hoc ipsum est Injuria magna,) perennem
Candoris titulum non finit esse mei.

Quisquis is est (nam nomen adhuc utouque tacebo)
Cogit inassuetas, sumere tela manus.

Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus,
Non finit exilio delituisse meo:

Vulneraque immixtis requiem quærentia vexat:
Iactat & in toto nomina nostra foro:

Perpetuoque mihi sociatam fœdere lecti
Non patitur miseri funera flere viri.

Cumque ego quæsa meæ complectar membra carinæ;
Naufragii tabulas pugnat habere mei.

Et qui debuerat subitas extinguere flammæ;
Hic prædam medio raptor ab igne petit.

Nititur ut profugæ desint allimenta senectæ.
Heu quanto est nostris dignior ille malis!

Dī melius: quorum longe mihi maximus ille est,
Qui nostras inopes noluit esse vias.

Huic igitur meritas grates, ubicunque licebit,
Pro tam mansueto pectore semper agam.

Audiet hæc Pontus: faciet quoque forsitan idem,
Terra sit ut propior testificanda mihi.

At tibi, calcasti qui me violente jacentem,
Quam licet & misero debitus hostis ego.]

Desinet esse prius contrarius ignibus humor,
Iunctæque cum Luna lumina Solis erunt.

Parque eadem coeli Zephyros emittere & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus,

Et nova fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accensa separat ira pyra.

Et Ver Autumnno, Brumæ miscbitur Aestas,
Atque eadem regio vesper & ortus erit;

Quam mihi sit mecum positis, quæ sumpsimus, armis
 Gratia commissis, improbe, rupta tuis.
 Quam dolor hic unquam spatio evanescere possit,
 Leniat aut odium tempus, & hora meum.
 Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit,
 Cum pecore infirmo quæ solet esse lupis.
 Prima quidem coepto committam proelia versu:
 Non soleant quamvis hoc pede bella geri.
 Utque petit primo plenum flaventia arenæ
 Nondum calfacti velitis hasta solum;
 Siq; ego te nondum ferro jaculabor acuto: 50
 Protinus invisum nec peter hasta caput.
 Et neque nomen in hoc, nec Ætæam facta libello:
 Teque brevi quæ sis, dissimulare sinam.
 Postmodo, si perges, in te mihi liber Iambus.
 Tincta Lycambæo sanguine tela dabit.
 Nunc quo Battiades inimicum devovere Ibis,
 Hoc ego devoveo teque tuosque modo:
 Vique ille, historiis involvam carmina coecis?
 Non soleant quamvis hoc genus ipse sequi.
 Illius ambages imitatus in Ibide, dicar
 Oblitus moris, iudicii que mei. 60
 Et quoniam, qui sis, nondum quærentibus edo;
 Ibidis interea tu quoque nomen habe.
 Utque mei versus aliquantum noctis habebunt;
 Sic vitæ series tota sit atra tuæ.
 Hæc tibi natali facito Ianique Kalendis,
 Non mentituro quilibet ore legat.
 Di maris, & terræ, quique his meliora tenetis
 Inter diversos cum Iove regna polos;
 Huc precor, huc, vestras omnes advertite mentes,
 Et finite opratis pondus inesse meis: 70
 Ipsaque tu Fœtus, ipsi cum fluctibus æquor,
 Ipse meas æther accipe summe preces:
 Sideraque, & radiis circumdata Solis imago,
 Lunaque, quæ numquam, quo prius, orbe micat;
 Noxque tenebrarum specie reverenda tuarum,
 Quæque rarum triplici pollice vertis opus,
 Quique per infernas horrendo murmure valles
 Impetjuratæ laberis amnis aquæ,
 Quasque ferunt torto vittatis angue capillis
 Carceris obscuras ante sedere fores, 80
 Vos quoque plebs superum, Fauni, Satyrique, Laresq;
 Fluminaque, & Nymphæ, Semideumque genus
 Denique ab antiquo divi veteresque, novique,
 In nostrum cuncti tempus, adeste Chæus:
 Carmina dum capiti malefido dira canuntur,
 Et peragunt partes ita dolorque suas,

Annuite optatis omnes ex ordine nostris;
 Et pars sit voti nulla caduca mei.
 Quæque precor, fiant: ut non mea dicta, sed ille
 Paphiaë generi verba fuisse puter.
 Quasque ego transiero poenas, patiatur & illas:
 Plenius ingenio fit miser ille meo.
 Neve minus noceant fîctum execratoria nomen
 Vota, minus magnos commoveantve deos;
 Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibin,
 Qui se scit factis hæc metuisse suis.
 Nulla mora est in me. peragam rata vota sacerdos,
 Quisquis ades sacris ore favete meis.
 Quisquis ades sacris. lugubria dicite verba,
 Et fletu madidis Ibin adite genis:
 Ominibusque malis pedibusque occurrite lævis:
 Et nigrae vestes corpora vestra tegant.
 Tu quoque, quid dubitas ferales sumere vitras?
 Iam stat, ut ipse vides, funeris ara tui.
 Pompa parata tibi est: votis mora tristibus abfit.
 Da jugulum cultris, hostia dira, neis.
 Terra tibi fruges, annis tibi denegat undas:
 Denegat afflatus ventus & aura suos,
 Nec tibi sol clarus, nec fit tibi lucida Phœbe:
 Destituant oculos sidera clara tuos:
 Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aer.
 Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
 Exsul, inops erres, alienaque limina luitres:
 Exiguumque petas ore tremente cibum,
 Nec corpus querulo, nec mens vacet ægra dolore:
 Noxque die gravior sit tibi: nocte dies.
 Sisque miser semper, nec his miserabilis ulli.
 Gaudeat adversis scœmina, virque tuis.
 Accedat lacrymis odtum: dignusque puteris,
 Qui mala cum tuleris plurima; plura fecas.
 Sitque, quod est rarum, solito defecta favore
 Fortunæ facies invidiosa tuæ.
 Causaque non desit, desit tibi copia mortis.
 Oportam fugiat vira coacta neqem.
 Luctatusque diu crueiatus spiritus artus
 Deserat: & longa torqueat ante mora.
 Evenient. dedit ipse mihi modo signa futurâ
 Phœbus: & à lava incocta volavit avis.
 Certe ego quæ voveo, superiores motura putabo:
 Speque tuæ mortis, perfide, semper alar.
 Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim:
 Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
 Et prius hanc animam, nimium tibi sæpe petitam,
 Auferet illa dies, quæ mihi fera venit;

Quam dolor hinc unquam spatio evanescere possit:
 Leniat aut odium tempus & hora meum.
 Fugrabit jaculis dum Thraces, Iazyges arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit,
 Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
 Dum Tyberis liquidas Thuscus habebit aquas:
 Bella geram rectam: nec mors mihi finiet iras,
 Sæva sed in manes manibus arma dabo:
 Tunc quoque cum fuero vacuas dilapsus in auras,
 Hæc animis mores oderit umbra tuos.
 Tunc quoque factorum veniam memor umbra tuorum
 Insequar & vultus ossæ forma tuos.
 Sive ego, quod nollem, longis consumptus ab anni
 Sive manu facta morte solutus ero,
 Sive per immensas jactabor naufragus undas,
 Nostraque longinquus viscera piscis edet, 150
 Sive peregrinæ carpent mea membra volucres,
 Sive meo tingent sanguine rostra lupi,
 Sive aliquis dignatus erit supponere terræ,
 Et dare plebeo corpus inane rogo;
 Quidquid ero, Stygiis erumpere nitam ab oris,
 Et tendam gelidas ultor in ora manus.
 Me vigilans cernes: tacitis ego noctis in umbris
 Excutiam somnos visus adesse tuos.
 Denique quidquid ages, ante os oculosque volabo,
 Et querar, & nulla sede quietus eris.
 Verbera sæva dabunt sonitum; nexæque colubris
 Conscia fumabunt semper ad ora faces.
 His vivus furis agitabere: mortuus hisdem.
 Et brevior pœna vita futura tua est.
 Nec tibi continget funus lacrymæque tuorum.
 Indeploratum projiciere caput.
 Carnificisque manu populo plaudente traberis,
 Infansque tuis ossibus uncus erit.
 Ipsæ te fugient, quæ carpunt omnia, flammæ:
 Resquet invisum iusta cadaver humus.
 Unguibus & rostro tardus trahet ilia vultur,
 Et scindent avidi perfida cõrda canes.
 Deque tuo fiet (licet hac sis laude superbus)
 Insuperabilibus corpore rixa lupis.
 In loca ab Elysiis diversa fugabere campis,
 Quasque tenet sedes noxia turba, coles.
 Sisyphus est illic saxum volvensque petensque,
 Quique agitur rapidæ viocetus ab orbe rotæ:
 Quæque gerunt humeris perituras Belides undas,
 Eusulis Aegypti, turba cœventia, nurus:
 Poma pater Pelopis præsentia querit, & idem
 Semper eget liquidis, semper abundat aquis:

Iugibusque novem summus qui distat ab imo,
 Visceraque assidue debita præbet ayi.
 Hic tibi de Furiis scindet latus una flagello,
 Ut sceleris numeros confiteare tui:
 Altera Tartareis sectos dabit anguibus artus:
 Tertia fumantes incoquet igne genas.
 Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasque
 Æacus in poenas ingeniosus erit.
 In te transcribet veterum tormentâ virorum.
 Manibus antiquis causa quietis eris.
 Sisyphæ cui tradas revolubile pondus habebis:
 Versabunt celeres nunc nova membra rotæ.
 Hic erit & ramos frustra qui capret & undas:
 Hic inconsumpto viscere pascet aves.
 Nec mortis poenas mors altera finiet hujus:
 Horaque erit tantis ultima nulla malis.
 Inde ego pauca canam; frondes ut si quis ab Ida,
 Et summam Libyco de mare carpat aquam. — 200
 Nam neque quos flores Sicula nascantur in Hybla,
 Quoive ferat dicam terra Cilissa crocos,
 Nec cum tristis hyems Aquilonis inhorruit alis,
 Quam multa fiat grandine canus Athos.
 Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri;
 •Ora licet tribuas multiplicata mihi.
 Tot tibi væ misero veniant talesque ruinae.
 •Ut cogi in lacrymas me quoque posse putem.
 Illæ me lacrymæ facient sine fine beatum:
 •Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit.
 Natus es infelix (ita di voluere,) nec ulla
 •Commoda nascenti stella levissime fuit.
 Non Venus affulsit, non illa Iupiter horat:
 •Lunaque non apio Solve fuere loco.
 Nec satis utiliter positos tibi præbuit ignes,
 Quem peperit magno lucida Maja Iovi.
 Te ferat, nec quicquam placidum spondentia Martis
 Sidera presserunt, falciterique senis.
 Lux quoque natalis, ne quid, nisi triste, videres,
 •Iris & inductis nubibus aera fuit.
 Hæc est, in fastis cui dat gravis Allia nomen,
 Quæque dies Ibin publica damna tulit.
 Qui simul impuræ matris prolapsus ab alvo est,
 Cigyphiam foedo corpore pressit humum;
 Sedit in adverso nocturnus culmine bubo,
 Bunereoque graves edidit ore sonos.
 Protinus Eumenides lavère palustribus undis,
 Qua cava de Stygiis fluxerat unda vadis,
 Bestoraque unxerunt Erebeæ felle colubræ:
 Terqus cruentatas increpuere manus:

Gutturæque imbuerunt infantia lacte canino:
 Hic primus pueri venit in ora cibum
 Ebibit inde suæ rabiem nutricis alumnus,
 Latrat & in toto verba canina foro.
 Membraque vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
 A male deserto quos rapuere rogo:
 Et, ne non solum nuda tellure jaceret,
 Molle super filices imposuere caput.
 Iamque recessuræ viridi de stipite factas
 Admorunt oculis usque sub ora faces.
 Flebat, ut est infans fumis contactus amaris:
 De tribus est cum sic una locuta soror.
 Tempus in immensum lacrymas tibi movimus istas
 Quæ semper causa sufficiente cadent.
 Dixerat: & Clotho iussit promissa valere:
 Nevit & infesta stamina pulla manu.
 Et ne longa suo præfagia diceret ore,
 Fata caner vates qui tua, dixit, erit.
 Ille ego sum vates. ex me tua vulnèra disces.
 Dedit modo di vites in mea verba suas:
 Carminibusque meis accedant pondera rerum,
 Quæ rata per luctus experiere tuos.
 Neve sine exemplis ævi crucière prioris;
 Sint tua Trojanis non leviora malis.
 Quantaque clavigeri Pæantius Hercules hæres;
 Tapta venenato vulnèra cruce getas.
 Nec levius doleas, quam qui bibit ubera cervæ,
 Armatusque tulit vulnus inermè potens.
 Quique ab equo præceps alienis decidit arvis:
 Exitio facies cui sua pæne fuit.
 Id, quod Amyntorides, videas, irèpidumque minis
 Præterentes baculo luminis orbus iter.
 Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit;
 Expertus scelus est cuius uterque patens.
 Qualis erat, postquam est iudex de lite jocosa
 Sumptus, Apollinea clarus in arte senex.
 Qualis & ipse fuit, quo præcipiente, columba
 Est data Palladiæ prævia duxque rati.
 Quique oculis caruit, per quos male viderat aurum
 Inferias nato quos dedit orba patens:
 Pastor ut Aëneus, cui casus ante futuros
 Telemus Eurymedæ varicinatus erat,
 Ut duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit.
 Qui dedit: & Thamyra, Demodocique caput.
 Sic aliquis tua membra secet; Saturnus ut illas
 Subsecuit partes, unde creatus erat.
 Nec tibi sit timidis melior Neptunus in undis,
 Quam, cui sunt subitæ stater & uxor aves.

Sollerti que viro, laceræ quem fracta tenentem
 Membra ratis Semeles est miserata soror.
 Vel tua, ne poenæ genus hoc cognoverit unus,
 Viscera divertis scissa ferantur equis.
 Vel quæ, qui redimi Romanos tæpe putavit,
 A duce Puniceo pertulit, ipse feras.
 Nec tibi subsidio præsens fit numen: ut illi,
 Cui nihil Hercæi profuit ara Iovis.
 Utque dedit saltus è summo Thessalus Ossa;
 Tu quoque saxoso præcipitere jugo.
 Aut velut Euryali, qui sceptrum cepit ab illo,
 Sint artus avidis anguibus esca tui.
 Vel tua maturet, sicut Minoïa fata,
 Per caput infusa servidus humor aquæ:
 Utque parum mitis, sed non impune, Prometheus,
 Aëreas volucres sanguine fixus alas.
 Aut velut Ettracides magno ter ab Hercule quintus
 Cæsus in immensum projiciare fretum.
 Aut ut Amyntiaden turpi dilectus amore
 Oderit, & saxo vulnerat ense puer.
 Nec tibi fida magis misceri pocula possint,
 Quam qui cornigero de Iove natus erat.
 More vel intereas capti suspensûs Achæi,
 Qui miser aurifera veste pependit aqua.
 Aut ut Achilleiden cognato nomine clarum
 Opprimat hostili tegula iacta manu.
 Nec tua quam Pyrrhi felicius ossa quiescant:
 Sparsa per Ambracias quæ jacuere vias.
 Nataque ut Acidaæ, jaculis moribus adactis:
 Non licet hoc Cereri dissimulare nefas.
 Utque nepos dicti nostro modo carnine regis.
 Cantharidum succos dante parente bibas:
 Aut pia te cæso dicatur adultera: sicut
 Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.
 Inque pyram tecum carissima corpora mittas;
 Quem finem vitæ Sardanapalius habet.
 Utque Iovis Libyæ templum violare parantes,
 Acta noto vultus condat arena tuos.
 Utque necatorum Dareii fraude secundi,
 Sic tua succendens devoret ora cinis.
 Aut ut olivifera quondam Sicyone profecto,
 Sit frigus mortis causa, famesque tuæ.
 Aut ut Acharnides infusus pelle juvenci,
 Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
 Inque tuo thalamo ritu jugulere Pheræi:
 Qui datus est letho conjugis ense suæ.
 Quosque putas fidos ut Larissæus Alebas,
 Vulnere non ados experiare tuo.

Utque Milo, sub quo cruciata est Pisa tyranno,
 Vivus in occultas præcipiteris aquas.
 Quæque in Adimantum Phileia regna tenentem
 A Iove venerunt, te quoque tela petant.
 Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
 Nudus Achillea delituratis humo.
 Utque vel Eurydamas ter circum busta Thrasyli
 Est Larissæis raptus ab hoste rotis:
 Vel qui, quæ fuerat tutatus inœnia sæpe,
 Corpore iultravit non diuturna suo:
 Veque novum passa est genus Hippomenœia poenæ,
 Fractus & Actæa fertur adulter humo:
 Sic, ubi vita tuos invisâ reliquerit artus,
 Vltiores rapiant turpe cadaver equi.
 Viscera sic aliquis scopulis tua figat, ut olim
 Fixa sub Euboico Graja fuere sinu.
 Utque ferox perit & fulmine & æquore raptor;
 Sic te mensuras adjuvat ignis aquas.
 Mens quoque sic Furiis vecors agiterur, ut illi
 Unum qui toto corpore vulnus habet.
 Utque Dryantidæ Rhodopeia regna tenenti,
 In gemino dispar cui pede cultus erat.
 Ut fuit Oetæo quondam, generoque draconum,
 Tisamenique patri, Callithoelque viro.
 Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
 Qua potuit Tydeus erubuisse nuru.
 Quæque sui Venerem junxit cum fratre mariti
 Locris, in ancillæ dissimulata necem.
 Tam quoque di faciant possis gaudere fideli
 Coniuge, quam Talai, Tyndarei que gener.
 Quæque parare suis lethum patruelibus ausæ
 Belides, assidua colla premuntur aqua.
 Byblidos & Canaces sicut facis ardeat igne:
 Nec nisi per crimen, sit tibi fida soror.
 Filia si fuerit; sit quod Pelopeia Thyesti,
 Myrrha suo Patri, Nyctimeneque suo.
 Neve magis pia sit, caprique parentis amica,
 Quam tua vel Pterela vel tibi Nise fuit.
 Iofamenque locum sceleris quæ nomine fecit,
 Pressit & inductis membra paterna rotis.
 Ut juvenes, pereas, projecta cadavera quorum
 Oraque Rifeæ sustinere foret.
 Ut qui perfusant miserorum cæde procorum,
 Ipse suo melius sanguine fluxit humum.
 Proditor ut sævi perit auriga tyranni,
 Qui nova Myrtæ nomina fecit aquæ.
 Ut qui velocem frustra periere puellam;
 Dum facta est pomis tardior illa rixibus.

- Vt qui testa novi formam celantia monstri
 Intravit coeca non redeunda domus.
 Vt quorum Aiacides misit violentus in altum
 Corpora cum senis altera sena rogam.
 Vt quos obscuro victos ambagibus oris,
 Legimus infandæ Sphingæ dedisse neci.
 Vt qui Bistonix templo cecidere Minervæ:
 Propter quod facies nunc quoque versa deæ est.
 Vt qui Threicij quondam præsepia regis
 Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
 Theroda nanteos ut qui sensere leones:
 Quique Thoanix Taurica facta deæ.
 Vt quos Scylla vorax, Scyllæq; adversa Charybdis,
 Dulichix pavidos eripuerunt rati.
 Vt quos demisit vultum Polyphemus in alvum:
 Aut Lætrygonias qui subiere manus.
 Vt quos dux Pœnus inersit putealibus undis,
 Et iacto canas pulvere fecit aquas.
 Et velut Icaridos famulæ periere procique,
 Inque caput domini qui dabat arma procis.
 Vt jacet Aonio luctator ab hospite fusus,
 Qui (mirum) victor, cum cecidisset, erat.
 Vt quos Antæi fortes pressere lacerti,
 Quosque feræ morti Lemnia turba dedit.
 Vt qui post longum sacri monstrator iniqui
 Elicit pluvias victima cæsus aquas.
 Frater ut Antæi, quo sanguine debuit, aras
 Tinxit: & exemplis occidit ipse suis.
 Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
 Impius humano viscere pavit equos.
 Vt duo diversis sub eodem iudice cæsi
 Temporibus Nestus, Dissimansque gener.
 Vt pronepos, Neptune, tuus: quem reddere vitam
 Ipse Coronides vidit ab urbe sua.
 Vt Scanis, & Sciron, & cum Polypemone natus,
 Quisque homo parte sui, parte juvenis erat.
 Quisque trabes pressas ab humo mittebat in auras,
 Equoris aspiciens hujus, & hujus, aquas.
 Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
 Corpora Thesea Cercyopea manu,
 Hæc tibi, quem precibus iustis mea devovet ira,
 Eveniant, aut his non leviora malis.
 Qualis Achæmenides Sicula desertus in Æina,
 Troïca cum vidit vela venire, fuit.
 Qualis erat nec non fortuna binominis Iri,
 Quisque tenet pontem, qui tibi major erit.
 Filius & Cereris frustra tibi semper ametur:
 Restituatque tuas usque petitis opes.

Utque per alternos unda labente recursus
 Subtrahitur presso mollis arena pedes:
 Sic tua nescio quæ semper fortuna liquecat:
 Lapsaque per medias effluat usque manus,
 Utque pater solitæ varias mutare figuras
 Plenus inextincta conficiare fame.
 Nec dapis humanæ tibi erunt fastidia: quaque
 Parte potes, Tydeus temporis hujus eris.
 Atque aliquid facias, à vespere solis ad ortus,
 Cur exsternati rursus agantur equi.
 Fœda Lycaoniæ repetes convivia mensæ,
 Tentabisque cibi fallere fraude Iovem.
 Teque aliquis posito tentet vim numinis opto:
 Tanralides tu sis, Threïciusque puer.
 Et tna sic latos spargantur membra per agros;
 Tanguam quæ patrias desinuerunt vias.
 Bre Perillæo veros imitere juvencos;
 Ad formam tauri conveniente sono:
 Utque ferox Phalaris, lingua prius ense resecta,
 Mors bovis, Paphio clausus in ære gemas.
 Dumque redire voles ævi melioris in annos,
 Ut verus Admeri decipiare socer.
 Atque eques in mediis mergare voragine coeni,
 Dummodo sint facti nomida nulla tui.
 Atque utinam pereas, veluti de dentibus orti
 Sidonia jactis Graja per arva manu.
 Et quæ Pentheides fecit, fraterque Medusæ,
 Veniant capiti vota sinistra tuo.
 Et quibus exiguo volucris devota libello est,
 Corpora projecta quæ sua purgat aqua.
 Vulnere totque feras, quot dicitur ille tulisse,
 Cujus ab inferiis culter abesse solet.
 Antoniusque feces, ut queis Cybeleia mater
 Lucitat ad Phrygios vilia membra modos.
 Deque viro fias nec vir nec foemina, ut Attyas
 Et quæ tias molli tympana rauca manu.
 Inque pecus magnæ subito vertare parentis:
 Victor ut est celeri victaque versa pede.
 Solaque Limone pœnam ne senserit illant,
 Et tua dente fero viscera carpat equus.
 Aut, ut Cassandra dominus, non mitior illo
 Saucius ingesta contumuleris humo.
 Aut, ut Abantiades, aut ut Lyrnessus heros,
 Cæsus in æquoreas præcipiteris aquas.
 Victima vel Phœbo sacras mactegis ad aras,
 Quam tulit à savo Theudorus holte necem.
 Aut te devoteat certis Abdera diebus,
 Saxaque devorum grandine plura petant.

Aut Iovis infesti telo feriare trifurco:

Aut satus Hippomene, Dositheoque pater.

Vt soror Autonoeis, ut cui matertera Maja est:

Vt temere optatos qui male rexit equos.

Vt ferus Aolides, & sanguine natus eodem,

Quo genita est liquidis quæ caret Arctos aquis,

Vt Macedo rapidis ista est cum conjuge flammis;

Sic precor ætherei vindicis igne cadas.

Prædaque sis illis, quibus est Latonia Delos

Ante diem raptò non adeunda Thraso.

Quique verecundæ speculantem labra Dianæ,

Quique Crotopiaden diripuerè Linum.

Neve venenato levius feriaris ab angue,

Quam sensis OEagri, Calliopeque nurus;

Quam puer Hypsipyles, quam qui cava primus acuta

Cuspide suspecti robora fixit equi.

Neve gradus adeas Elpenore cautius altos:

Vimque feras vini, quo tulit ille modo. (rem

Tamque cadas domitus, quam quisquis ad arma vocan-

lavit inhumanum Thiodamanta Dryops.

Quam fetus ipse suo petiit mactatus in aniro

Protinus inclusæ Cacus ab ore bovis.

Quam, qui dona tulit Lernæo tincta veneno,

Euboicæque suo sanguine tinxit aquas.

Vel de præcipiti ventas in Tartara saxo,

Vt qui Socraticum de nece legit opus.

Vt qui Thesææ fallaciæ vela carinæ

Vidit: ut Iliaca missus ab arce puer. 498

Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi:

Vt cui causa necis ferra reperta fuit.

Lydia se scopulis ut virgo misit ab altis,

Dixerat invito quæ mala verba Deo.

Fœta tibi occurrat patrio popularis in arvo,

Sitque Paphagææ causa læna necis.

Quique Lycurgiden laceravit ab arbore natum,

Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper.

Isque vel exanimis faciat tibi vulnus: ut illi,

Orâ super sævi quem cecidere suis.

Atque idem simili pinus quem morte peremit:

Venator Phrygia sisque Berentiades.

Si tua contigerit Minoas puppis arenas;

Te Corcyræum Gressia turba putet.

Lapsuramque domum subeas: ut sanguis Alebæ,

Stella Lycoridæ cum fuit æqua viro.

Vtque vel Evenus torrenti flumine merfus

Nomina des rapidæ, vel Tyberinus, aquæ.

Hyrtacidæque modo defixa cadavera trunco,

Digna feras, hominis sit caput esca tuum.

Quodque ferunt Broteum fecisse cupidine mortis,
 Des tua succensæ membra cremanda pyræ,
 Inclususque necem cavea patiaris, ut ille
 Non profecturæ conditor historiæ.
 Utque repertori nocuit pugnacis Iambi,
 Sic fit in exitium lingua proterva tuum.
 Utque parum stabili qui carmine læsit Athenas,
 Invisus pereas deficiente cibo.
 Utque lyræ vates fertur periisse severæ;
 Causa sit exitii dextera læsa tui,
 Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Orestis;
 Tu quoque de morsu virus habente cadas.
 Sit tibi conjugii nox prima novissima vitæ.
 Eupolis hoc periit, & nova nupta modo.
 Utque cothurnarum periisse Lycophrona narrantis
 Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.
 Aut lacer in silvis manibus spargare tuorum:
 Sparsus ut est Thebis angue creatus avo.
 Perque feros montes tauro rapiente traharis:
 Ut tracta est conjux imperiosa Lyci.
 Quodque suæ passâ est pellex invisâ forori,
 Excidat ante pedes lingua resecta tuos.
 Cognitor ut tarde læsus cognomine Myrthæ,
 Orbis in innumeris inveniat locis.
 Inque tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
 Noxia luminibus spicula condat apis.
 Fixus & in duris carparis viscera saxi:
 Ut cui Pyrrha sui filia fratris erat.
 Ut puer Harpagidæ referas exempla Thyestæ,
 Inque tui cæsus viscera patris eas.
 Trunca gerâ sævo mutilatis partibus ense,
 Qualia Mycerni membra fuisse ferunt.
 Utve Syracutio præstricta fauce poticæ,
 Sic animæ laqueo hævia clausa tuæ.
 Nudaque direpta pateant tua viscera pelle;
 Ut Phrygium cujus nomina flumen habet.
 Saxificæ videas infelix ora Medusæ,
 Cephenum multos quæ dedit una neci:
 Porniadum morsus subeas, ut Glaucus, equarum.
 Inque maris salias, Glaucus ut aliet, aquas.
 Utque duobus idem dictis modo nomen habenti
 Præfocent animæ noxia mella viam.
 Sollicitoque bibas, Any: i doctissimus olim
 Imperturbato quod bibit ore reus.
 Nec tibi siquid amas, felicius Æmone cedat:
 Utque sua Macareus, ut poticre tua.
 Vel videas, quod jam, cum flammæ cuncta tenerent,
 Hectoreus patria vidit ab urbe puer.

Sanguine probra luas, ut avo genitore creatus;
 Per facinus soror est, cui sua facta parens.
 Ossibus inque tuis teli genus hæreat illud,
 Traditur Icarii quo cecidisse gener.
 Utque loquax in equo est elifus guttur acerno,
 Sic tibi claudatur pollice vocis iter:
 Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta
 lactaque pro solitis frugibus, ossa sonent.
 Utque patrem Psamatis condat te Phœbus in ima
 Tartara: quod natæ fecerat illa suæ.
 Inque tuos ea pestis eat, quam dextra Chorcebi
 Vicit, opem miseris Argolicisque tulit.
 Utque nepos Æthra, Veneris moriturus ob iram
 Exsul ab attonitis excutiaris equis.
 Propter opes magnas, ut perdidit hospes alumnum;
 Perdat ob exiguas te tuus hospes opes.
 Utque fecerunt fratres sex cum Damascithone cæcos;
 Intereat tecum sic genus omne tuum.
 Addidit ut fidicen miseris sua funera natis;
 Sic tibi sint vitæ tædia iusta tuæ.
 Utve soror Pelopis saxo dureris oborto,
 Et læsus lingua Battus ab ipse sua.
 Aera si misso vasuum jaculabere disco;
 Quo puer Oebalides ictus ab orbe cadas.
 Si qua per alternos pulsabitur unda lacertos,
 Omnis Abydena sit tibi peior aqua.
 Comicus in mediis perit, dum nabat, in undis,
 Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.
 Aut ubi ventosum superabis naufragus æquor,
 Contracta pereas, ut Palinurus, humo.
 Utque Cothurnatum vatem tutela Dianæ,
 Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
 Aut ut Trinacrii saltas super oris Gigantis,
 Plurima qua flammis Sicaniis Ætna vomit.
 Diripiantque tuos insanis unguibus artus
 Strymonia matres; Orpheon esse ratæ.
 Natus ut Althææ flammis absentibus arsit,
 Sic tuus ardescat spiritus igne rogas.
 Ut nova Phasiaca comprehensa est nupta corona,
 Utque pater nuptæ, cunisque parente domus.
 Ut cruor Herculeos abiit diffusus in artus;
 Corpora pestiferum sic tua virus edat.
 Qua sua Pentheiden Proles est ulta Lycurgum,
 Hæc maneat teli te quoque plaga novi.
 Utque Milo robur diducere fissile tentes,
 Nec possis captas iude referre manus.
 Muneribusque tuis lædatis, ut Icarus: in quem
 Intulit armatas ebrja turba manus.

P V B L I I
O V I D I I N A S O N I S
H A L I E V T I C O N
F R A G M E N T V M.

A Ccepit mundus legem, dedit arma per omnes,
Admonuitq; sui: vitulus sic namque minaci
Qui nondū gerit in tenera jam cornua fronte,
Sic damæ fugiunt, pugnant virtute leones,
Et morsu canis, & cauda sic scorpis tætu:
Concussisque levis pennis sic evolat ales.
Omnibus ignotæ mortis timor: omnibus hostem,
Prædidumque datum sentire, & noscere teli:
Vimque modumque sui: sic & Scarus arte sub undis,
Sin *

Decidis, assumptamque dolo tandem pavet escam.
Non audet radiis obnixæ occurrere fronte;
Aversus crebro veniens sub verberè caudæ;
Laxans subsequitur, tutumque evadit in æquor.
Quin etiam si forte aliquis dampnus nataret
Mitis lustrantem Scarus hunc in vimine vidit
Aversi caudam morsu tenet atque *

* nato quem textiq; resultat *

Sepia tarda fugæ, tenui cum forte sub unda
Deprensa est, jam jamque manus timet illa rapacis,
Inhæcens æquor nigrum vomit illa cruorem,
Avertitque vices, oculos frustrata sequentes.
Clausus rete Lupus quamvis immanis & acer,
* Diaprotis caudæ submitus sedet armis in Aultri:
Emicat, atque dolos saltu dilocit inultus:
Et Muræna ferox teretis sibi conscia tergi,
Ad laxata magis conversa foramina teris,
Tandem per multos evadit lubrica flexus,
Exemploque nocet: cunctis intervenit una.
At contra scopulis crinali corpore segnis
Polypus hæret, & hac eludit retia fraude,
Et sub lege loci sumit mutatque colorem;
Semper ei similis quem contigit, atque sibi prædam
Pendentem retis avidus rapit, hic quoque fallit
Elato calamo, cum demum emersus in auras
Brachia dissolvit, populariūque expuit hamum.
At Mugil cauda pendente verberat escam,
Excussamque legit, Lupus acri concitus ira.

Dis-

Discursu fertur vario, fluctusque ferentes
 Prosequitur, quatque caput, ddm vulnere savyo
 Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat.
 Nec proprias vires nescit Muræna nocendi:
 Auxilioque sibi, morsu neq; eo minus acri
 Deficit, aut animos ponit captiva minacis.
 Anthias his, tergo quæ non videt, utitur armis,
 Vim spinæ novitque suæ, versoque supinus
 Corpore lixa secat, fixumque intercipit hamum.
 Cætera quæ densas habitant animalia sylvas,
 Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
 Aut trahit in præceps non sana ferocia mentis.
 Ipsa sequi natura monet, vel cominus ire.
 Foedus Lucanis provolvitur ursus ab antris,
 Quid nisi pondus iners, stolidæque ferocia mentis?
 Impiger & telo venantum iterare pergit
 Agmina, & adversis infert sua pectora telis.
 Quoque venit, fidens magis, & sublatior ardet,
 Concussitque toros, & viribus addidit iram.
 Prodidit, atque suo properat sibi rob. re lethum.
 Actus Aper setis iram denunciat hirtis:
 Et ruit oppositi nitens in vulnere ferri,
 Pressus, & emisso moritur per viscera telo.
 Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
 Ut pavidi Lepores, & fulvo tergo Dauræ,
 Et capto fugiens Cervus sine sine timore.
 Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.
 Hic generosus honos, & gloria major Equorum:
 Nam capiunt animis palmam gaudentq; triumpho,
 Seu septem spatia circo meruere coronam.
 Nonne vides victor quanto sublimius altum
 Attollat caput, & vulgi se venditet auræ?
 Celsave cum cæso decoratur terga Leone,
 Quam tumidus, quantoque venit spectabilis actu,
 *Compescatque solus generoso concita pulsu
 Vngula sub spoliis graviter redeuntis opimis?
 Quæ laus prima Canum? quibus est audacia præcepti,
 Venandi que sagax vultus, viresque sequendi.
 Quæ nunc elatis rimantur naribus auras,
 Et nunc demisso quærunt vestigia rostro,
 Et produnt clamore feram, dominumque vocando,
 Inceperant, quem si collatis effugit armis,
 Insequitur tumulosque canis campisq; per omnes.
 Nollet in arte labor positus, spes omnis in illa.
 Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes
 Admoveam, vultique maris tentare profundum.
 Inter utrumque loci melius moderare sinem:
 Aspera nam laxis loca sinit, nam talia lentos.

Deposcent calamos: at purum recia lictus.
 Num mons horrentes demittat celsior umbras
 In mare. nam vatie quidam fugiuntque petuntque.
 Num vada subnatis inno viridentur ab herbis.

* * *
 Oblētetque moras, & molli seruiat algæ.
 Descripsit sedes varias natura profundi:
 Nec cunctos una voluit consistere pisces.
 Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bovēque,
 Hippuri celeres, & nigro tergore Milvi,
 Et pretiosus Helops nostris incognitus undis.
 At durus Xiphias, istu non mitior entis,
 Et pavidi magno fugientes agmine Thynni,
 Parva Echenets adit, mirum, modo puppibus ingent
 Tuque comes ratiū, tractique per æquora sulci
 Qui semper spūmas sequeris Pompile nitentes,
 Cætyrosque, ferox scopulorum sine moratus,
 Cantharas ingratus succotūm concolor illi
 Orphas, cœruleaque rubens Erythinus in unda.
 Insignis Satgusque notis, insignis & alis,
 Et superaurata Sparulus cervice refulgens,
 Et tutilus Pagur & fulvi Synodontes, & ex se
 Concipiens Channe gemino fraudata parente.
 Tum viridis squamis parvo saxatilis ore,
 Et rarus Faber, & pictæ Mormyres, & auri
 Chrysoptrys imitata decus: tum corporis Umbræ.
 Liventis rapidique Lupi, Percæque, Tragique.
 Quin laude insignis caudæ Melaurus, & ardens
 Auratis Muræna notis, Merulæque virentes,
 Immitisque suæ Conger per vulnera gentis,
 Et capitū duro nociturus Scorpius ietu,
 Ac nunquam æstivo conspectus lidere Glaucus.
 At contra herbosa pisces laxantur arena,
 Vt Scarus, epallus, solus qui ruminat escas,
 Fœcundūque genus Menerelamirofque Smarifque,
 Atque immunda Chromis, merito vilissima Salya:
 Atque avium dulces nidos imitata sub undis,
 Et Squalus, & tenui suffusus sanguine Mullus:
 Fulgentes Soleæ candore, & concolor illis
 Passer, & Adriaco mirandus littore Rhombus:
 Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranzæ.
 Extremi pass.

*

*

*

Lubricus & spina nocuus non Gobius ulla,
 Et nigrum niveo portans in corpore virus
 * Lolligo, durique Sues, sinuosaque cæss. *
 Et tam defors non dignus nomine Afellus,
 Tuq; peregrinis Acipenser nobilis undis.

Dcc-

Deerant non admodum multa in eo excep-
plari, consumpta penitus vetustate.

Plin. lib. xxxii. cap. ult.

His adjiciemus apud Ovidium posita
mina, quae apud neminem alium reperit-
tur, sed fortassis in Ponto nascuntur, ubi
volumen supremis suis temporibus incho-
vit. Idem lib. xxxii. cap. secundum.
Mihi videntur mira, quae Ovidius prodi-
piscium ingenia, in eo volumine, quod H-
licenticon inscribitur.

F I N I S.

